EAU Heritage Journal

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

ปีที่ 5 ฉบับเสริม 3/2554 Vol. 5 No. Supplement 2011 ISSN 2286-6183

Contents

- ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
  สุกัญญา สมมณีดวง
- ปัจจัยทางการตลาดและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล 1
  กิ่งกาญจน์ ศิริวรรณ
- พฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
  วรรณดี ทิพย์เนตร์
- เก่ง ฉลาด : ลักษณะของเด็กไทยยุคใหม่ในโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก
  ทิพย์วรรณ เปรมปัญญา
- ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร
  อัญพัชร์ ปิยะวิชิตศักดิ์
- การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
  กรกมล เพิ่มผล
- ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
  กอบศักดิ์ มูลมัย
- ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
  กังสดาร แตงน้อย
- ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวน สังกัดกรมการขนส่งทหารบก
  กานต์รวิภัสสร์ รื่นกลิ่น
- การประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยต่อภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
  กุลธิดา ประเสริฐดี
- ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครูกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร
  เกษมศักดิ์ ศรีทอง
- การดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
  จุฑามาศ อาลัยสุข
- สมรรถนะของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
  ชลธิชา ประดิษฐ์
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
  ช่อลดา วิชัยพาณิชย์
- พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
  ชาญชัย จอกทอง
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
  ฐนโรจน์ ทาสีดานิธิโรจน์
- กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
  ดวงธิดา ฟูตระกูล
- ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
  ดวงธิดา บวรจิตติกุล
- การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2
  ธนภรณ์ วารินรักษ์
- เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
  นัสรินทร์ เผยกลิ่น
- ความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
  พระครูสังฆรักษ์ไกรสอน คำน้อย
- ความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการ สมาคมการบินเชียงใหม่
  ภัทรวดี ปันทะนัน
- การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีรายได้ประจำ
  รุ่งทิพย์ ยาสระครู
- มาตรการกฎหมายในการคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
  จันทร์เพ็ญ หงส์มาลัย

EAU Heritage Journal

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

ปีที่ 5 ฉบับเสริม 3/2554 Vol. 5 No. Supplement 2011 ISSN 2286-6183

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยและทรรศนะทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
2. เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยของอาจารย์ นักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย
3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าทางวิชาการและการวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

เจ้าของ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

ที่ปรึกษา อธิการบดี ดร. โชติรัส ชวนิชย์

รองอธิการบดีฝ่ายนโยบายและแผน อาจารย์สุภกัญญา ชวนิชย์

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษยมาส สินธุประมา

คณะที่ปรึกษากองบรรณาธิการ (Editorial advisory board)

ศาสตราจารย์ ดร. อุดม วโรตม์สิกขดิตถ์ ราชบัณฑิต
ศาสตราจารย์จงจิตร์ หิรัญลาภ
ศาสตราจารย์พิเศษ ประสิทธิ์ โฆวิไลกูล
รองศาสตราจารย์ ดร. ครรชิต มาลัยวงศ์, ราชบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด
รองศาสตราจารย์ ดร. สมพร กันทรดุษฎี เตรียมชัยศรี
รองศาสตราจารย์ เพลินทิพย์ โกเมศโสภา

บรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ เรพเพอร์

กองบรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ ประเสริฐวงษ์ เรพเพอร์
รองศาสตราจารย์ ดร.เชาว์ โรจนแสง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เชาวลิต
รองศาสตราจารย์ ดร.โครินทร์ เฟื่องเกษม
รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ศรีเสริมโภค
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิกาญจน์ ทวิสุวรรณ
รองศาสตราจารย์นภาลัย สุวรรณธาดา
รองศาสตราจารย์อรุณีประภา หอมเศรษฐี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ภาวินันทน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษยมาส สินธุประมา
ดร.กฤติมา เหมวิภาต
ดร.รินธรรม ธารมุกดา
Mr. Joseph C. Gumbet
อาจารย์สุมามาลย์ พงษ์ไพบูลย์
อาจารย์สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม

เลขานุการ นางสาวอรพินท์ ลูกอินทร์

ออกแบบปก/ จัดรูปเล่ม อาจารย์วิลาวรรณ สุขมาก
นางสาวอรพินท์ ลูกอินทร์

พิสูจน์อักษรประจำฉบับ รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ ทีฆทรัพย์
รองศาสตราจารย์ ดร. ทองหล่อ เดชไทย
รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาวดี คล่องพิทยาพงษ์
รองศาสตราจารย์ ดร. อัมพร ศรีเสริมโภค
อาจารย์สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม
นางสาวทิพย์รัตน์ พานะจิตต์
อาจารย์มาลิน จันทรโชติ
Associate Professor Dr. Sushama Kasbekar

บทความใน “วารสาร EAU HERITAGE” เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการไม่มีส่วนในความคิดเห็นในข้อความเหล่านั้น

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

ดร. รุจิร์ ภู่สาระ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษยมาส สินธุประมา	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ ประเสริฐวงษ์ เรพเพอร์	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
ดร. ดนัย ปัตตพงศ์	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โอม หุวะนันทน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. เชาว์ โรจนแสง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ดร. ธเนส เตชะเสน	สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
ดร. นพวรรณ ทิพาปกรณ์	บริษัท Hong Chae Supply จำกัด (มหาชน)
รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวัลย์ เพ็ชรโรจน์	ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร. ธนิดา จิตน์น้อมรัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. ประสงค์ แสงพายัพ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทบรรณาธิการ

วารสาร EAU Heritage ฉบับเสริม3/ 2554นี้ นำเสนอบทความวิจัย จากนักวิจัยที่จะสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต จากหลักสูตรต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในฉบับนี้เป็นรายงานผลการวิจัยด้านการบริหารการศึกษา เช่น การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ จากหลักสูตรด้านรัฐประศาสนศาสตร์ มีผลงานวิจัยเรื่องความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ และจากหลักสูตรทางด้านการบริหารการบิน มีผลงานวิจัยที่น่าสนใจที่รองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนคือท่าอากาศยานในภูมิภาคเอเชียที่น่าจะเป็นท่าอากาศยานลูกข่ายของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และยังมีการศึกษาถึงความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาบริหารกิจการการบิน ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิง ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ สำหรับหลักสูตรนิติศาสตร์มีงานวิจัยเรื่องมาตรการกฎหมายในการคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่น บทความดังกล่าว ล้วน มีประเด็นที่น่าสนใจทั้งสิ้น

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ได้ปรับแก้บทความให้มีคุณภาพตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความกรุณากลั่นกรองและแนะนำข้อคิดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อผู้เขียนและกองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

แนะนำผู้เขียน

สุกัญญา สมมณีดวง

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

กิ่งกาญจน์ ศิริวรรณ

นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

วรรณดี ทิพย์เนตร์

นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

ทิพย์วรรณ เปรมปัญญา

นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อัญพัชร์ ปิยะวิชิตศักดิ์

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปีการศึกษา 2552

กรกมล เพิ่มผล

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2554

กอบศักดิ์ มูลมัย

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2554

กังสดาร แตงน้อย

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ปีการศึกษา 2553

กานต์รวิภัสสร์ รื่นกลิ่น

นักศึกษาหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปีการศึกษา 2552

กุลธิดา ประเสริฐดี

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

เกษมศักดิ์ ศรีทอง

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

จุฑามาศ อาลัยสุข

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

ชลธิชา ประดิษฐ์

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

แนะนำผู้เขียน

ช่อลดา วิชัยพาณิชย์

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2554

ชาญชัย จอกทอง

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

ฐนโรจน์ ทาสีดานิธิโรจน์

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

ดวงธิดา ฟูตระกูล

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2553

ดวงธิดา บวรจิตติกุล

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2553

ธนภรณ์ วารินรักษ์

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2554

นัสรินทร์ เผยกลิ่น

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

พระครูสังฆรักษ์ไกรสอน คำน้อย

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปีการศึกษา 2552

ภัทรวดี ปันทะนัน

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

รุ่งทิพย์ ยาสระครู

นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

จันทร์เพ็ญ หงส์มาลัย

นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 25521

สารบัญ

⊙ ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตร 1
วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Opinion of Students on Teaching of Foundation Coursesin the Bachelor
of Science Program in Aviation Management atEastern Asia University
สุกัญญา สมมณีดวง

⊙ ปัจจัยทางการตลาดและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อ 8
ระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล 1
Marketing Factors and Images of Private Universities Conducive to Student's Choice
of Pursuing Undergraduate Study: A Case of Secondary-school Students in Bangkok
and Its Vicinity.
กิ่งกาญจน์ ศิริวรรณ

⊙ พฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 16
Customer's Behavior of Bottled Thepchareonporn Drinking Water in Bang-pa-in,
Phranakorn si Ayutthaya Province
วรรณดี ทิพย์เนตร์

⊙ เก่ง ฉลาด : ลักษณะของเด็กไทยยุคใหม่ในโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก 22
Smart & Intelligence : Character of New Generation for Thai Children in Advertisement
of Kid's Dairy Products
ทิพย์วรรณ เปรมปัญญา

⊙ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร 32
Factors Related to Pre-Cadet's Achievement
อัญพัชร์ ปิยะวิชิตศักดิ์

สารบัญ

⊙ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครู ในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี 43
Effects of School-Based Management on Academic Performance Efficiency of Teachers in Municipal Schools of Subdistrict Administration Organization in Pathumthani
กรกมล เพิ่มผล

⊙ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 52
Relationships Between Transformational Leadership of School Administrators and Teaching Efficiency of Teachers Under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1
กอบศักดิ์ มูลมัย

⊙ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 62
Student's Satisfaction Towards Student Activities at Suan Sunandha Rajabhat University
กังสดาร แตงน้อย

⊙ ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวน สังกัดกรมการขนส่งทหารบก 78
Factors Affecting the organizational commitment of Non-Commissioned Officers in The Transportation Department, The Royal Thai Army
กานต์รวิภัสสร์ รื่นกลิ่น

⊙ การประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยต่อภาวะการเป็นผู้นำและ การทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ 85
Rescue and Fire Fighting Department Administrators Evaluations on Leadership and Quality of Fire Fighters' Teamwork at Suvarnabhumi Airport
กุลธิดา ประเสริฐดี

สารบัญ

⊙ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร 89
Transformational Leadership of Basic Education Administrators as Perceived by Teachers of South Thonburi Area under the Bangkok Metropolis
เกษมศักดิ์ ศรีทอง

⊙ การดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี 96
Organizing of Early Childhood Education at Centers for Child Development under the Subdistrict Administrative Organization, Nong-Sua District, Pathumthani Province
จุฑามาศ อาลัยสุข

⊙ สมรรถนะของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชตามทัศนะของบุคลากรศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 107
Competency of Administrators of Sukhothai Thammathirat Open university Regional Distance Centers As Proposed By The Center's Personnel
ชลธิชา ประดิษฐ์

⊙ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 115
Factors Affecting Research of Lecturers in Rajamangala University of Technology Thanyaburi
ช่อลดา วิชัยพาณิชย์

⊙ พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 123
Leadership Behaviour Consideration of Administrators According to Opinions of Primary School Teachers under the Pathumtani Office Area 2
ชาญชัย จอกทอง

สารบัญ

⊙ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วน ตำบลนครชุม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 131
The People Participation in Local Government: A Case Study of the Nakornchum Sub-District Administration Organization, Nakonthai District, Phitsanulok Province
ฐนโรจน์ ทาสีดานิธิโรจน์

⊙ กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียน โรงเรียนวิถีพุทธในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก 139
Effects of Buddhist Way of Life School Implementation Process on Characteristics of Primary School Students at Pakpli, Nakonnayok.
ดวงธิดา ฟูตระกูล

⊙ ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 149
Social Welfare Needs of the Elderly: A Case Study of Tambon Administration Organization Bueng Kho Hai Lamlukka District Pathumthanee Province
ดวงธิดา บวรจิตติกุล

⊙ การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2 156
The Participation Of Basic School Boards Under The Jurisdiction Of Nontaburi Educational Service Area Office 2
ธนภรณ์ วารินรักษ์

⊙ เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ 166
Occurrences due to ground service vehicle in Airside at Suvarnabhumi Airport
นัสรินทร์ เผยกลิ่น

สารบัญ

⊙ ความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 175
The Opinions of Graduate Students on The Instruction In Majority of Education Administration of Faculty of Education, Mahachulalongkornrahvidyalay University
พระครูสังฆรักษ์ไกรสอน คำน้อย

⊙ .ความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการ สมาคมการบินเชียงใหม่ 182
The Opinion of Chiang Mai Flying Club's Members Toward The Servicing
ภัทรวดี ปันทะนัน

⊙ การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีรายได้ประจำ 188
The Composition Prior to Bankruptcy of an Individual with Regular Income
รุ่งทิพย์ ยาสระครู

⊙ มาตรการกฎหมายในการคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน 196
Legal Measure for the Protection of Traditional Knowledge and Folklore
จันทร์เพ็ญ หงส์มาลัย

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน ตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Opinion of Students on Teaching of Foundation Courses in the Bachelor of Science Program in Aviation Management at Eastern Asia University[1]

สุกัญญา สมมณีดวง*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีจุดประสงค์เพื่อ (1) สำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต และ (2) วิเคราะห์ความแตกต่างของความความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากประชากรคือนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test จากผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบินโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอน การบริหารการบิน วิชาพื้นฐาน

Abstract

This research on the Opinion of students on the Teaching of Foundation Courses in the Bachelor of Science Program in Aviation Management aims to: explore the opinions of the student respondents and to analyze the differences of opinion among the students. Questionnaires were used to collect data from 94 selected students in the Bachelor of Science Program in Aviation Management. Statistics used in analyzing the data were percentage, means, standard deviation, t-test and F-test. The results showed that: the overall Opinion of Students on the Teaching of Foundation Courses in the Bachelor of Science Program is at medium level and that the background of the students who had given their opinions on each individual factor for teaching foundation courses had no difference on the results.

---

* นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

[1] เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2552

Keywords: teaching of foundation courses, aviation management program

ความนำ

การขนส่งทางอากาศ เป็นธุรกิจการขนส่งที่มีบทบาทและได้รับความนิยมสูง ทั้งนี้เนื่องจากเป็นการขนส่งที่มีความรวดเร็ว สะดวก และปลอดภัยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการขนส่งในรูปแบบอื่นๆ ในหลายประเทศมีแนวคิดว่า การขนส่งทางอากาศเป็นกิจการสาธารณูปโภคประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และเป็นหน้าที่ที่รัฐจะต้องจัดหาบริการให้แก่ประชาชน

การขนส่งทางอากาศเป็นกิจการสาธารณูปโภคประเภทหนึ่งและการขนส่งทางอากาศยังจัดเป็นโครงสร้างพื้นฐานอย่างหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งในแง่เศรษฐกิจ การค้า การลงทุนระหว่างประเทศ รวมตลอดถึงความสัมพันธ์ โดยเฉพาะการขนส่งทางอากาศ ซึ่งมีแนวโน้มในการขยายตัวของธุรกิจอย่างต่อเนื่อง รวมถึงภาคอุตสาหกรรมการบิน โดยมีธุรกิจหลายประเภทที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ธุรกิจการบิน ธุรกิจอากาศยาน ธุรกิจท่าอากาศยาน ธุรกิจบริการเครื่องช่วยในการเดินอากาศ เป็นต้น

ธุรกิจการบิน เป็นธุรกิจบริการประเภทหนึ่งของการขนส่งทางอากาศ ซึ่งนับวันจะเจริญ ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เพราะสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายต่างๆ ได้ในระยะเวลาอันสั้น สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย จึงเป็นที่นิยมของผู้เดินทางระหว่างประเทศมาก สามารถเชื่อมโยงและครอบคลุมทุกประเทศในโลกไว้ด้วยกัน เพื่อติดต่อกันในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองระหว่างประเทศ

ธุรกิจการบิน เป็นส่วนประกอบหนึ่งของอุตสาหกรรมการบิน ซึ่งเป็นธุรกิจที่ผลิตบริการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าทางอากาศด้วยเครื่องบินไปตามเส้นทางที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงติดต่อกันระหว่างเมืองต่าง ๆ ของโลก โดยแต่ละสายการบินจะกำหนดเส้นทางบริการระหว่างเมืองต่าง ๆ ของตนเองขึ้น ตลอดจนใช้สนามบินของเมืองเหล่านั้นเป็นที่รับส่งผู้โดยสารและสินค้า อีกทั้งยังให้บริการอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศของเส้นทางบินนั้นด้วย

จะเห็นได้ว่า ธุรกิจการบินของโลกของภูมิภาค และของประเทศไทย มีอัตราการเติบโตที่รวดเร็วมาก เป็นธุรกิจที่มีบทบาทและได้รับความนิยมสูงขึ้นในอนาคตอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคธุรกิจการบินมากขึ้น จึงทำให้ประเทศต่าง ๆมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาและผลิตบุคลากรทางด้านการบิน เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการบินในอนาคต

ทั้งนี้ สมาคมขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ (International Air Transport Association - IATA) ได้คาดการณ์แนวโน้มการเติบโตของธุรกิจสายการบินในอนาคต โดยได้ประมาณการขยายตัวของการขนส่งผู้โดยสารทางอากาศpassenger traffic และการขนส่งสินค้าทางอากาศ (freight traffic) ของโลกในช่วงเวลา 5 ปีระหว่างปี 2005-2009 ว่าจะมีอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.6 ต่อปี และร้อยละ 6.3 ต่อปีตามลำดับ โดยที่ปริมาณการเดินทางและการขนส่งสินค้าทางอากาศ ทั้งภายในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเอง และระหว่างเอเชีย-แปซิฟิกกับภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก จะมีอัตราขยายตัวมากที่สุดเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ ของโลก (citation)

ปัจจุบันและในอนาคตอุตสาหกรรมการบินในประเทศไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่สนามบินสุวรรณภูมิเริ่มเปิดให้บริการ รวมทั้งรัฐบาลได้มีนโยบายอย่างชัดเจนที่จะผลักดันประเทศให้เป็นศูนย์กลางการบินแห่งภูมิภาคทำให้ความ

ต้องการด้านบุคลากรทางการบิน เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งจากความต้องการดังกล่าวทำให้มีผู้สนใจที่จะประกอบวิชาชีพด้านการบินเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและผลตอบแทนสูง

ความสำคัญดังกล่าว ทำให้มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ได้เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งในระดับประกาศนียบัตร ปริญญาตรีและปริญญาโทที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการบิน เพื่อผลิตนักบิน วิศวกร ช่าง และบุคลากรอื่น ๆ ที่สนับสนุนอุตสาหกรรมและกิจการบิน เช่น สาขาวิชาการจัดการการบิน สาขาวิชาการบริหารกิจการการบิน สาขาวิชาเทคโนโลยีการบิน และสาขาวิศวกรรมการบินและอวกาศ เป็นต้น หลักสูตรที่มุ่งผลิตบุคลากรด้านการบินให้มีความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ และจริยธรรม เข้าสู่ตลาดอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการบิน ให้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ รวมทั้งเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานการขนส่งทางอากาศของภาครัฐและเอกชน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) เน้นว่าคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา “การศึกษา” จึงถือเป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาเป็นรากฐานและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของประเทศให้เจริญก้าวหน้า ก้าวตามโลกได้อย่างเท่าทัน การเน้นเรื่อง “คุณภาพ” เท่านั้น จึงจะช่วยให้สังคมอยู่รอดได้ ทั้งนี้เนื่องจากว่า ทุกองค์กร ทุกชุมชน ทุกคน และทุกระบบล้วนแต่ต้องการคุณภาพ เพราะคุณภาพหมายถึงความอยู่รอดและความก้าวหน้า ตลอดจนเป็นตัวชี้วัดแห่งความสำเร็จ

สถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังคมคาดหวังให้เป็นสถาบันพัฒนาคน ให้มีความรู้ความสามารถเป็นคนดีมีคุณธรรมดังนั้น การจัดการศึกษาให้ดี มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและบุคคลจึงเป็นหน้าที่สำคัญของสถาบันการศึกษา

การศึกษาที่ดี มีคุณภาพจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญามีคุณธรรมและจริยธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งบุคคลที่มีคุณภาพเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้ยั่งยืนในทุกด้านต่อไป

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือว่าเป็นการจัดการศึกษาในระดับที่สำคัญ เนื่องจากเป็นการศึกษาที่เตรียมบุคคลเข้าสู่อาชีพ นักศึกษาที่จบในระดับนี้แล้วมีอาชีพหรือมีงานทำ จึงเป็นเป้าหมายของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง นักศึกษา และรัฐบาล นักศึกษาที่จบการศึกษาแล้วมีอาชีพทันที จะต้องเป็นนักศึกษาที่มีคุณลักษณะตามที่สถานประกอบการยอมรับจะรับเข้าทำงานทันทีทำให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งพยายามทุกวิถีทางที่จะให้นักศึกษาในสังกัดมีคุณภาพ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ซึ่งได้เปิดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 จนถึงปัจจุบันว่า พ.ศ. 2552 มีความเหมาะสมเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้าง นักศึกษามีทัศนคติตลอดจนมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและ

พัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาต่อการจัดเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

2. เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างในความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย เมื่อจำแนกตามลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

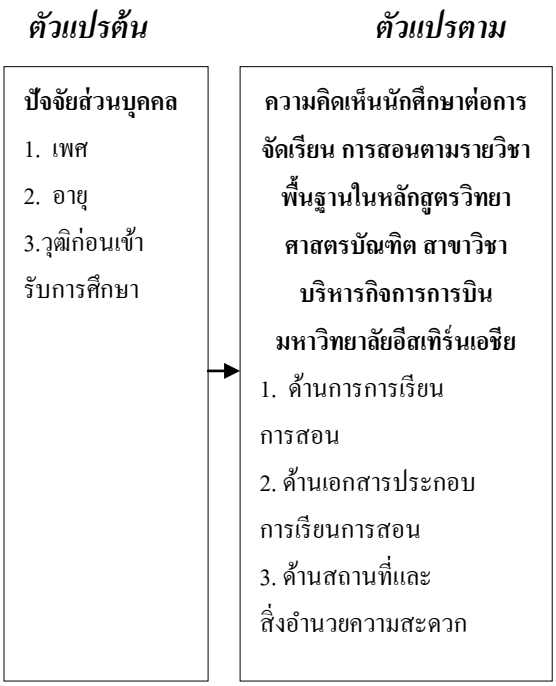

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตมีความคิดเห็นโดยรวมต่อการจัดเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย อยู่ในระดับปานกลาง

2. นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย เป็นรายด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 94 คน (เนื่องจากจำนวนประชากรมีไม่มาก จึงทำการสำรวจโดยไม่สุ่มตัวอย่าง)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ซึ่งผ่านการทดสอบการใช้งานได้ (validity) โดยการตรวจสอบเนื้อหาของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (index of Item-objective congruence--IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบความวางใจได้ (reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบินมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.91

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บได้จากแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติ t-test และ F-test เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ได้สำรวจความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาต่อการจัดเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชียและวิเคราะห์ความแตกต่างในความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย เมื่อจำแนกตามลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในหลักสูตรวิทยาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 68.08 มีอายุ 20-21 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 80.85 และมีวุฒิก่อนเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายวิทย์-คณิต จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 64.89

2. ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบินต่อการจัดเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต อยู่ในระดับปานกลาง โดยได้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 3.21 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) จากมากไปน้อย อันดับที่ 1 คือ ด้านการการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก($\overline{X}$) เท่ากับ 3.81 รองลงมาคือด้านเอกสารประกอบการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$) เท่ากับ 3.36 และน้อยที่สุดคือด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$) เท่ากับ 2.49 ตามลำดับ

ดังนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาที่มีต่อการจัดเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน อยู่ในระดับปานกลาง($\overline{X}$) เท่ากับ 3.21 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

3. นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

การอภิปรายผล

จากการวิจัยความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย สามารถอภิปรายผลโดยสาระ สำคัญ ดังนี้ คือ ค่าเฉลี่ยความความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดเรียนการสอนการเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย อันดับที่หนึ่ง คือ ด้านการการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านเอกสารประกอบการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพพิบูล จินาภรณ์ (2550) ได้ศึกษา เรื่อง ทัศนคติของพนักงานสถาบันการบินพลเรือน สำนักงานกรุงเทพฯ ที่มีต่อการผลิตบุคลากรด้านการบินระดับปริญญาตรีของสถาบันการบินพลเรือน พบว่า ทัศนคติโดยรวมของพนักงานที่มีต่อการผลิตบุคลากรด้านการบินระดับ

ปริญญาตรีของสถาบันการบินพลเรือน อยู่ในระดับปานกลาง

สอดคล้องกับงานวิจัยของสรสรร ไทยานันท์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ทัศนคติของพนักงานสถาบันการบินพลเรือนสำนักงานกรุงเทพฯ ที่มีต่อกระบวนการผลิตบุคลากรหลักสูตรขั้นมูลฐานของสถาบันการบินพลเรือน พบว่า พนักงานมีระดับทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรดิ์รพี ลีนะธรรม (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ทัศนคติของเจ้าหน้าที่สายการบินต่อการจัดสรรเคาน์เตอร์ตรวจบัตรโดยสาร ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พบว่า ทัศนคติของเจ้าหน้าที่สายการบินที่มีต่อการจัดสรรเคาน์เตอร์ตรวจบัตรโดยสารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีระวรรณ ช่วยชู (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาและมหาบัณฑิตต่อกระบวนการเรียนการสอน หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาและมหาบัณฑิตต่อกระบวนการเรียนการสอนหลักสูตรในด้านปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรวิทยาศาสตร สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน ได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม โดยเรียงลำดับความสำคัญ คือ ควรปรับวิธีการสอนใหม่ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนน่าสนใจมากขึ้น พร้อมทั้งจัดให้มีการฝึกอบรมหรือการเรียนจากสถานการณ์จริง เพื่อสร้างประสบการณ์ และแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนก่อนเรียนทุกครั้ง เน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่สามารถใช้สื่อสารได้จริงในปัจจุบัน ควรมีอาจารย์สอนประจำกลุ่มเรียนนั้นๆ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการเรียน เอกสารประกอบการเรียนการสอนควรจะตรงกับเนื้อหาที่สอนและมีเอกสารประกอบการเรียนการสอนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษพร้อมอธิบายคำศัพท์เฉพาะให้ละเอียดและชัดเจน มหาวิทยาลัยฯควรปรับภูมิทัศน์มหาวิทยาลัยฯ ให้ร่มรื่นและมีต้นไม้มากขึ้น นอกจากนี้นักศึกษามีความคิดเห็นว่าควรเพิ่มเก้าอี้ที่นั่งพักผ่อนของนักศึกษาซึ่งปัจจุบันยังไม่เพียงพอ และควรมีอาคารอเนกประสงค์ในการเล่นกีฬาหรือทำกิจกรรมต่างๆ และควรมีโรงอาหารและร้านถ่ายเอกสารทุกอาคารเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการจัดเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ผู้ที่สนใจจะทำการวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. วิจัย เรื่องความคิดเห็นต่อการจัดเรียนการสอนตามรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกิจการการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย โดยแยกเป็นระดับชั้นปีของนักศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการ

2. วิจัย เรื่องความคิดเห็นต่อการจัดเรียนการสอนต่อหลักสูตรอื่นๆ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องต่อความต้องการของการเรียนการสอนและเป็นแนวทางในการกำหนดแผนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3. วิจัย เรื่องความคิดเห็นต่อการจัดเรียนการสอนของคณาจารย์ประจำหลักสูตรฯ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ

เอกสารอ้างอิง

สรสรร ไทยานันท์. (2551). *ทัศนคติของพนักงานสถาบันการบินพลเรือน สำนักงานกรุงเทพฯ ที่มีต่อกระบวนการผลิตบุคลากรหลักสูตรขั้นมูลฐานของสถาบันการบินพลเรือน*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการบิน, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.

จีระวรรณ ช่วยชู. (2546). *ความคิดเห็นของนักศึกษาและมหาบัณฑิตต่อกระบวนการเรียนการสอน หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง*. ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เทพพิบูล จินาภรณ์. (2550). *ทัศนคติของพนักงานสถาบันการบินพลเรือนสำนักงานกรุงเทพฯ ที่มีต่อการผลิตบุคลากรด้านการบินระดับปริญญาตรีของสถาบันการบินพลเรือน*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการบิน, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.

พรรดิ์รพี ลีนะธรรม. (2550). *ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของสายการบิน ต่อการจัดสรรเคาน์เตอร์ตรวจบัตรโดยสาร ณ ท่าอากาศสุวรรณภูมิ*. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการบิน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.

ปัจจัยทางการตลาดและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

Marketing Factors and Images of Private Universities Conducive to Student's Choice of Pursuing Undergraduate Study: A Case of Secondary-school Students in Bangkok and Its Vicinity[1]

กิ่งกาญจน์ ศิริวรรณ*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาด และภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชน ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพ ฯ และปริมณฑล จำนวน 64,287 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเยนมาตรฐาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ในภาพรวมปัจจัยทางการตลาดของมหาวิทยาลัยเอกชน ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชน มีความสำคัญอยู่ และภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

คำสำคัญ : ปัจจัยทางการตลาด, ภาพลักษณ์, มหาวิทยาลัยเอกชน

Abstract

This survey research aims to study Marketing Factors and Image of Private University that are influential to secondary school student's choice in pursuing undergraduate study. Questionnaires were used to collect data from 400 students selected from 64,287 students in secondary-school students in Bangkok and Its vicinity. Statistics used in analyzing the data were percentage means standard deviation t-test and One Way ANOVA. The finding show that, overall, marketing factors and image of private university scored high on a rating scale. and image of private university were correlated to student's choice of pursuing undergraduate study.

Keywords : marketing factors, image, private university

---

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

[1] เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2554

ความนำ

การอุดมศึกษาของไทย ในปัจจุบันมีการพัฒนา และปรับตัวเพื่อรองรับกับสภาพการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น โดยมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งได้เพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ทั้งในด้านเปิดการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต และวางแผนจะเป็นมหาวิทยาลัยนานาชาติ เปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้ปริญญาบัตร 2ใบ เพื่อรองรับนักศึกษาจากทุกภูมิภาคทั่วโลก เป็นต้น

จากผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) เรื่อง “ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยอีก 5 ปีข้างหน้า” ได้คาดการณ์แนวโน้มสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาไทยไว้หลายประการ อันจะเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นพื้นฐานแนวโน้มในอนาคต เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาไทยได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551)

สถาบันอุดมศึกษาแสวงหาเอกลักษณ์ด้านคุณภาพและความแตกต่าง มีสภาพการแข่งขันด้านการศึกษาที่รุนแรง ในขณะที่มีทรัพยากรที่จำกัด อีกทั้งผู้เรียนมีความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ผู้เรียนจึงมีโอกาสเลือกสถาบันอุดมศึกษาได้มากขึ้น ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างพยายามพัฒนาตนเองให้แข่งขันได้ ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะที่ถนัด ทำได้ดีมีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อทุ่มเททรัพยากรในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การพัฒนาบุคลากรที่เป็นจุดเด่นนั้นได้อย่างมีคุณภาพและแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น

นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางมีแนวโน้มว่าจะมุ่งจัดการศึกษาเฉพาะที่เป็นการลงลึกระดับเชี่ยวชาญ อันเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพระดับสูง และเป็นการเพิ่มความสามารถแข่งขันให้มหาวิทยาลัย เพื่อดึงดูดกลุ่มผู้เรียนที่สนใจจากทั่วโลก ดึงดูดคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญให้เข้ามาร่วมสอน และร่วมทำงานวิจัย ซึ่งในอนาคตมีแนวโน้มที่ประเทศไทยจะมีการพัฒนาและเปิดมหาวิทยาลัยเฉพาะทางมากขึ้น และโดยเฉพาะในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ต้องหารายได้เลี้ยงตัวเองมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังเห็นได้จากมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งในปัจจุบัน ต่างหาช่องทางในการนำรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดทำโฆษณา การเปิดหลักสูตรปริญญาโท ปริญญาเอก การเปิดหลักสูตรการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อลดการพึ่งพิงงบประมาณจากรัฐ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาปัจจัยทางการตลาดและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลขึ้น เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นและเหตุผล ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการวางแนวทางการกำหนดนโยบาย การวางแผนการกำหนดกลยุทธ์ และการประชาสัมพันธ์ให้ตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมตามความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาด ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชน และพฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษา

เอกชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

4. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการตลาด และภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนกับพฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยทางการตลาดและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิด ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด 7'Ps ของ Peyen, Adrin (1933) และได้นำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

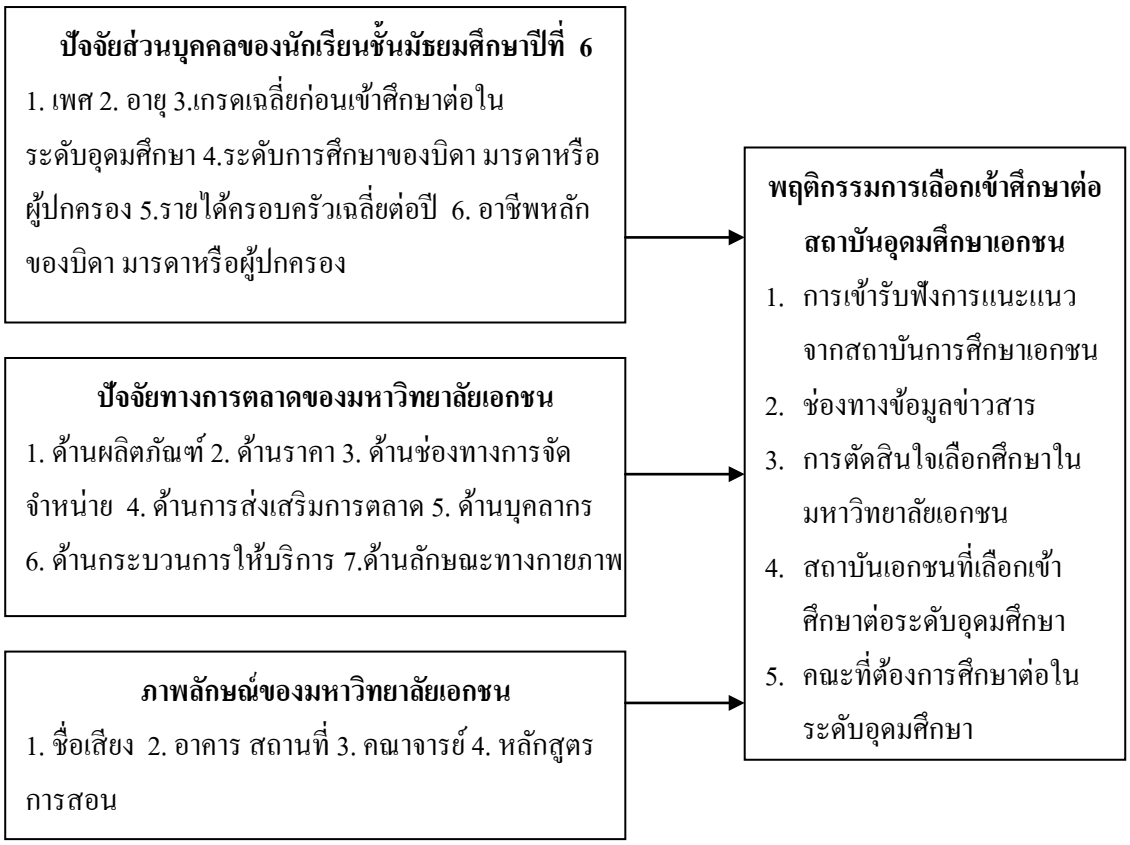

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแตกต่างกัน

2. ปัจจัยทางการตลาดของมหาวิทยาลัยเอกชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3. ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยการรวบรวมจากเอกสาร บทความ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เรื่องปัจจัยการตลาดและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีผลต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นผ่านการทดสอบการใช้งานได้จากผู้เชี่ยวชาญ และทดสอบความวางใจได้ (reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ 0.94

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 64,287 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่เท่ากัน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดละ 67 คน และทำการแจกแบบสอบถามให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 6 จังหวัด โดยการเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวก (convenience sampling)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพิสูจน์สมมติฐานด้วย t-test , One Way ANOVA และ χ^2

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 17-18 ปี มีเกรดเฉลี่ยสะสมก่อนเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาช่วง 2.51-3.00 ด้านระดับการศึกษาของบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อปีมากกว่า 200,000 บาท อาชีพหลักของบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน

2. ปัจจัยทางการตลาดของมหาวิทยาลัยเอกชนมีระดับความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก ด้านราคาอยู่ในระดับมาก ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมาก ด้านบุคคลากรอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการให้บริการอยู่ในระดับ และด้านลักษณะทางกายภาพอยู่ในระดับมาก

3. ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนมีระดับความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านชื่อเสียงอยู่ในระดับมาก ด้านอาคาร สถานที่อยู่ในระดับมาก ด้านคณาจารย์อยู่ในระดับมาก และด้านหลักสูตรการสอนอยู่ในระดับมาก

4. พฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมฟังการแนะแนวจากสถาบันการศึกษาเอกชน ช่องทางข่าวสารข้อมูลของมหาวิทยาลัยเอกชนที่ใช้มากที่สุด คือ ทราบข้อมูลจากอาจารย์แนะแนวของมหาวิทยาลัยการตัดสินใจเลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่เลือกด้วยตัวเอง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สนใจเข้าศึกษาต่อมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และคณะที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในสถาบันเอกชนต่อมากที่สุด คือ คณะศิลปศาสตร์

5. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ด้านเพศ ด้านอายุ และด้านรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อปีแตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

6. ปัจจัยทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษา

เอกชนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ด้านสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สนใจเข้าศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ภาพลักษณ์ของสถานบันอุดมศึกษาเอกชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ด้านสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สนใจเข้าศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ด้านเกรดเฉลี่ยสะสมก่อนเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา คณะที่สนใจเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา และระดับการศึกษาของบิดา มารดาหรือผู้ปกครองแตกต่างกัน มีผลต่อการเลือกสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สนใจเข้าศึกษาต่อแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจตนา สุขเอนก (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อนักเรียนในการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยเอกชนเพื่อศึกษาต่อ กรณีศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยเอกชนเพื่อเข้าศึกษาต่อ และงานวิจัยของพีรภาร์ พุแค (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเอกชน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางด้านการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเอกชน และงานวิจัยพิสมัย ทองเที่ยง (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีมหาวิทยาเอกชน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนมีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเพศมีความสัมพันธ์ต่อการศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เนื่องจากสาขาวิชาที่เปิดสอนในปัจจุบันเป็นสาขาที่เพศหญิงนิยมเรียนมากกว่าเพศชาย ด้านอาชีพของผู้ปกครองส่วนมากประกอบธุรกิจส่วนตัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครองอยู่ในระดับปริญญาตรี และรายได้ของผู้ปกครองอยู่ระดับปานกลาง และงานวิจัยของธนฉัตร แก้วใจเพชร (2551) ศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักศึกษาในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการเลือกหลักสูตรศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา และการเลือกสถาบันการศึกษาเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ทุกประเด็นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ปัจจัยทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงาน วิจัยของสมิทธิ โพธิ์ทอง (2548) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเอกชน: กรณีศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย พบว่า ปัจจัยการตลาด ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านอาคาร สถานที่ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยผลิตภัณฑ์สวัสดิการ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ปัจจัยด้านการตลาดทุกตัวมีความสำคัญมากในการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี และงานวิจัยของดวงพร หุตะจุฑะ และคณะ (2546) ศึกษาเรื่องปัจจัยประกอบการตัดสินใจเลือก

เข้าศึกษาต่อในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2546 พบว่า นักศึกษามีความต้องการทำงานเกี่ยวกับวิชาชีพด้านศิลปะซึ่งเป็นสาขาที่ตรงกับความรู้ ความสามารถ และเป็นสถาบันการศึกษาที่มีสาขาน่าสนใจ ซึ่งตัดสินใจเลือกเรียนโดยพิจารณาจากหลักสูตรและวิชาเอก และงานวิจัยของเจตนา สุขเอนก (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อนักเรียนในการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยเอกชนเพื่อศึกษาต่อ กรณีศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยเอกชนเพื่อเข้าศึกษาต่อ และงานวิจัยของฮวาง หยวน (2552) ศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนจีนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยการตลาดมีความสัมพันธ์กับการเลือกหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และเลือกสถาบันการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และงานวิจัยของธนฉัตร แก้วใจเพชร (2551) ศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักศึกษาในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อ ได้แก่ ด้านสถาบันและหลักสูตร ด้านราคา ด้านสถานที่ และด้านการส่งเสริมการตลาดทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการเลือกหลักสูตรศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา และการเลือกสถาบันการศึกษาเอกชนในจังหวัดปทุมธานี

3. ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลด้านสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สนใจเข้าศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารมณ์ เพชรชื่น (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า นักศึกษาอาชีวเอกชนกลุ่มที่เลือกศึกษาต่อให้ความสำคัญเกี่ยวกับตัวแปรด้านหลักสูตรที่เปิดสอน ที่ตั้งของโรงเรียน อาคารและห้องเรียนที่ทันสมัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิสมัย ทองเที่ยง (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีมหาวิทยาเอกชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า ระดับความสำคัญของปัญหาที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยกรุงเทพในด้านของปัจจัยด้านชื่อเสียงของสถาบัน คณะที่เปิดสอนอยู่ในปัจจุบัน อาจารย์และบุคลากร สภาพแวดล้อมของสถาบัน อยู่ในระดับความพอใจมาก และงานวิจัยของดวงพร หุตะจุฑะ และคณะ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยประกอบการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2546 พบว่า นักศึกษาพิจารณาจากในเรื่องของภาพลักษณ์ของสถาบัน ระบบการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดี และมีเหตุผลเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก โดยเรียง 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) เป็นสถาบันการศึกษาที่เก่าแก่ และมีชื่อเสียงทางด้านศิลปะมานาน (2) คณาจารย์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถทางด้านศิลปะ (3) เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากคนทั่วไป และงานวิจัยของเจตนา สุขเอนก (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อนักเรียนในการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยเอกชนเพื่อศึกษาต่อ กรณีศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การรับรู้โดยรวมมีผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยเอกชนเพื่อเข้าศึกษา ได้แก่ การมีที่จอดรถภายในมหาวิทยาลัยกว้างขวาง มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย มีการส่งเสริมด้านกิจกรรมอย่างดี มีภาพลักษณ์มีความ

สอดคล้องกับบุคลิกภาพผู้เรียน ชื่อเสียงสถาบันเป็นที่ยอมรับของสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ปัจจัยการตลาดของมหาวิทยาลัยเอกชนมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ทั้งนี้มหาวิทยาลัยเอกชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแนวทางการพัฒนา การวางแผนงาน การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เช่น การสนับสนุนทุนการศึกษา การสนับสนุนอุปกรณ์การเรียน เช่นโน้ตบุ๊ก

2. ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ทั้งนี้มหาวิทยาลัยเอกชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแนวทางการพัฒนา การวางแผนงานในการสร้างภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยในด้านชื่อเสียง ด้านอาคารสถานที่ ด้านคณาจารย์ และด้านหลักสูตร ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาจากผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ทราบถึงความต้องการในการพิจารณาเลือกสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้กับบุตรหลาน

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). *ทิศทางการอุดมศึกษาไทย*. ค้นจาก http://blog.eduzones.com/ drkrieng/7614

เจตนา สุขเอนก. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อนักเรียนในการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยเอกชนเพื่อศึกษาต่อกรณีศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.

ดวงพร หุตะจุฑะ และคณะ. (2546). *การศึกษาปัจจัยประกอบการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2546.* สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง.

ธนฉัตร แก้วใจเพชร. (2551). *การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักศึกษาในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.

พิสมัย ทองเที่ยง. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเอกชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พีรภาร์ พุแค. (2548). *ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเอกชน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

สมิทธิ โพธิ์ทอง. (2548). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเอกชน: กรณีศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อารมณ์ เพชรชื่น. (2547). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน. *ศึกษาศาสตร์*, *15*(2) (เดือนพฤศจิกายน 2546-มีนาคม 2547).

ฮวาง หยวน. (2552). *การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักศึกษาจีนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.

Payen, A. (1933). *The essence of service marketing*. Great Britain: Prentice-Hall.

พฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Customer's Behavior of Bottled Thepcharoenporn Drinking Water in Bang-Pa-In, Phranakorn Si Ayutthaya Province[1]

วรรณดี ทิพย์เนตร์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) พฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวด (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือลูกค้าที่ซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพร ในอำเภอบางปะอิน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพรอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวด

คำสำคัญ: พฤติกรรมผู้บริโภคน้ำดื่มบรรจุขวด, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Abstract

This survey research on consumers who drink bottled Thepcharoenporn water in Bang-Pa-in, Phranakorn Si Ayutthaya aims to: to study the factors relating to the customer behavior of buying bottled water in Bang Pa-in, Phranakorn Si Ayutthaya in terms of personal characteristics and marketing factors. Questionnaire was used to gather data from the sample group of 398 consumers who drink bottled water in Bang Pa-in, Phranakorn Si Ayutthaya. Statistics used in analyzing the data were percentage means standard deviation and chi-square. The findings showed that: the product factor of famous brands had the highest scores while the marketing mix factors were correlated with the purchase of bottled water.

Keywords : customer behavior, Phranakorn si Ayutthaya province

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

[1] เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2554

ความนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาน้ำดื่มเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพของมนุษย์เพราะน้ำเป็นส่วนประกอบของร่างกายในแต่ละวัน ร่างกายเราสูญเสียน้ำโดยการขับออกทางปอด ผิวหนัง การขับถ่าย ซึ่งเราจำเป็นต้องได้รับน้ำมาชดเชยน้ำที่สูญเสียไปดังกล่าว วันละประมาณ 2-3 ลิตร (พงษ์เทพ วิไลพันธ์, 2540, หน้า 40) ดังนั้นน้ำจึงจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก

ปัจจุบัน พบว่า มีผู้ผลิตน้ำดื่มบรรจุขวดออกมาจำหน่ายมากมาย จนกลายเป็นสินค้าที่มีการแข่งขันด้านการตลาดกันอย่างกว้างขวางและมีจำหน่ายแพร่หลาย ซึ่งกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครัวเรือน ที่ต้องหาซื้อไว้ใช้ทั้งอุปโภคและบริโภคในชีวิตประจำวันผลิตภัณฑ์น้ำดื่มบรรจุขวดจึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการทำให้ธุรกิจผลิตน้ำดื่มขยายตัวรวดเร็วอย่างต่อเนื่อง ยังมีลู่ทางจัดจำหน่ายสินค้าที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพทั้งนี้เพื่อให้สินค้าที่ผลิตออกมาเป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภคและอุปโภคอย่างกว้างขวางขึ้นและสามารถยืนหยัดอยู่ได้แม้ต้องเผชิญกับการแข่งขันจากผู้ผลิตรายใหม่ที่เข้ามาสู่ธุรกิจน้ำดื่มบรรจุขวดในอนาคต จะส่งผลให้ผู้บริโภคมีโอกาสและทางเลือกในการบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดมีการส่งเสริมการตลาดที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งข้อมูลที่ได้จะทำให้ผู้ผลิตหรือผู้ที่สนใจ มีแนวทางในการประกอบการตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์น้ำดื่มบรรจุขวดหรือใช้ในการวางกลยุทธ์ทางด้านการตลาดและปรับปรุงการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดอย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดของประชากรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดของประชากรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดการวิจัย

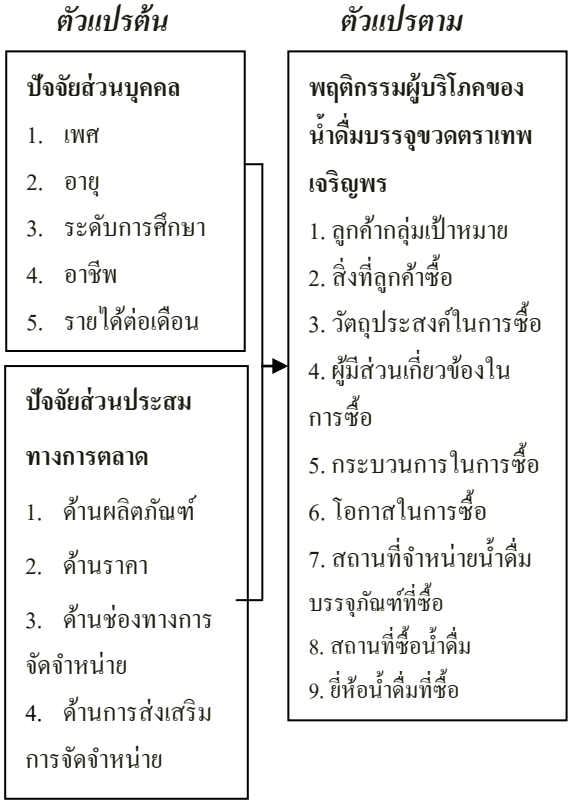

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพรในอำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุ

ขวดตราเทพเจริญพรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ลูกค้าที่เข้ามาซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพรในอำเภอบางปะอิน ซึ่งไม่สามารถนับจำนวนได้ กลุ่มตัวอย่างจึงหาได้จากสูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ ได้ 400 ตัวอย่าง วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าไค-สแควร์

ผลการวิจัย

1. จากการวิจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย อายุ 21-30 ปี อายุมากกว่า 50 ปีเป็นส่วนใหญ่ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบกิจการส่วนตัวมากว่าอาชีพอื่นๆ มีรายได้เฉลี่ย/เดือนต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือนและรองลงมามีรายได้เฉลี่ย/เดือน 10,001-15,000 บาท/เดือน

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพรมีพฤติกรรมผู้บริโภคอยู่ในระดับมาก โดยสามารถแยกออกเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดทำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการจัดจำหน่ายและด้านราคาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ พฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพรโดยรวม อยู่ในระดับมาก คือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่ายและด้านราคา ตามลำดับ

4. วิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ สถานที่จำหน่ายในการซื้อน้ำดื่มกับระดับการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพร”

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ใช้พิจารณาพฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพร พบว่าทุกปัจจัย มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพร”

การอภิปรายผล

การวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

1. ข้อมูลส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง มีอายุ 21-30, อายุมากกว่า 50 ปีเป็นส่วนใหญ่ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาประกอบกิจการส่วนตัวมากว่าอาชีพอื่นๆ มีรายได้เฉลี่ย/เดือนต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือนและรองลงมามีรายได้เฉลี่ย/เดือน 10,001-15,000 บาท/เดือน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นายโยธิน เลือดทหาร (2548) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกซื้อน้ำดื่มบรรจุขวด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี การศึกษาระดับมัธยมปลาย อาชีพเป็นพนักงานเอกชน และมีรายได้ อยู่ในช่วง 5,000 – 10,000 บาท

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ พฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพร โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผลิตภัณฑ์ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยรัตน์ ขาวฉลาด (2545) การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงพฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวด ในเขตเทศบาลนคร นครราชสีมาพบว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับการบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวด ส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างเคยบริโภค น้ำดื่มบรรจุขวดที่ผลิตจากต่างจังหวัด และทราบจากสื่อที่มาจากที่ทำงาน สวนอาหาร แล้วนำมาจำหน่ายในเขตเทศบาลนคร นครราชสีมา เหตุผลที่เลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดเพราะคุณภาพดี ขนาดที่นิยมซื้อบริโภคคือ ขนาด 20 ลิตร

3. ปัจจัยทางด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภาวดี ประชากูล (2545) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ปัจจัยทางด้านราคา พบว่า ราคาน้ำดื่มในปัจจุบันเป็นราคาที่เหมาะสม

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรัตน์ ณ เชียงใหม่ (2544) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดพลาสติกใสของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยรวมดังนี้ ปัจจัยด้านช่องทางการจำหน่าย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และปัจจัยด้านราคา

ด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมศักดิ์ พงษ์เดช (2547) ได้ศึกษาถึงทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนผสมทางการตลาดของน้ำดื่มบรรจุขวด พบว่าพฤติกรรมโดยทั่วไปของผู้บริโภคส่วนใหญ่ นิยมดื่มน้ำดื่มบรรจุขวด เลือกความสะดวกในการดื่มและสถานที่โดยไม่จำกัด

พฤติกรรมผู้บริโภคของน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดตราเทพเจริญพรคือตำบลเชียงรากน้อยมากกว่าตำบลอื่น ซึ่งอาจเป็นตำบลที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในอำเภอบางปะอิน

สิ่งที่ลูกค้าซื้อผู้บริโภคเลือก ซื้อถัง 20 ลิตรมากกว่าขนาดอื่นๆ อาจเป็นเพราะถูกกว่าปริมาณมากกว่าสามารถประกอบในการทำอาหารของแม่บ้านทั่วไป และคว่ำแท็งก์น้ำเย็น

วัตถุประสงค์ในการซื้อน้ำดื่มบรรจุจากตราผลิตภัณฑ์เป็นเพราะเป็นน้ำดื่มบรรจุขวดที่ได้มาตรฐานและมีชื่อเสียงในอำเภอบางปะอิน

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดจากครอบครัว อาจเป็นเพราะแม่บ้านที่ดื่มได้รับความไว้วางใจในคุณภาพเป็นเวลานานจึงแนะนำให้คนในครอบครัวซื้อตาม

กระบวนการในการซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดจากซื้อ 1-3 ขวด/ครั้ง อาจเป็นเพราะ บ้านที่ซื้อไว้เพื่อดื่มและบริโภค ซื้อมากกว่า 10 อาจเป็นเพราะเป็นกลุ่มที่ไม่ได้มีไว้เพื่อดื่มเพียงอย่างเดียวเพื่อจำหน่ายด้วย

โอกาสในการซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดซื้อโดยไม่จำกัดเวลา อาจเป็นเพราะรถที่ส่งน้ำมาทุกวันและมีตัวแทนจำหน่ายมาก น้ำดื่มหมดจึงซื้อ

สถานที่จัดจำหน่ายน้ำดื่ม เลือกซื้อที่รถส่งน้ำรองลงมาซื้อกับตัวแทนจำหน่าย อาจเป็นเพราะน้ำดื่มเทพเจริญพรมีการบริการเทใส่โอ่งจึงซื้อกับรถน้ำดื่มมากกว่า และตัวแทนจำหน่ายไม่ค่อยบริการเทให้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ควรให้ความสำคัญกับตัวอย่างทั้งชายและหญิงที่มีอายุ 21-30 มากกว่าอายุ 50 ปี ระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี

2. ควรมีผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่อยู่เสมอ เลือกผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยต่อการบริโภค

3. ควรตั้งราคาเหมาะสมกับปริมาณคุณภาพ

4. ควรมีน้ำดื่มจำหน่ายหลากหลาย

5. ควรบริการจัดส่งบริการเทน้ำดื่มลงภาชนะบรรจุให้กับผู้บริโภค

6. ควรส่งน้ำดื่มตรวจทุกปีตามมาตรฐานการผลิตของกระทรวงสาธารณสุข

7. ควรมีพนักงานขายที่สนใจลูกค้าสามารถจดจำรายการสั่งซื้อได้

8. ควรจัดตกแต่งสถานที่จำหน่ายให้เป็นสัดส่วน

9. ควรมีการเพิ่มช่องทางการสั่งซื้อน้ำดื่มให้มากขึ้น

10. ควรมีเครื่องจักรที่ทันสมัยในการผลิต

11. ควรมีพนักงานที่มีความชำนาญในการผลิต

12. ควรรักษาคุณภาพและบริการที่เป็นธรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยไปยังจังหวัดอื่นๆด้วย เพื่อดูความแตกต่างของผู้บริโภค เพื่อให้ผลในการวิจัยเป็นที่น่าเชื่อถือมากขึ้นและควรเลือกพิจารณาน้ำดื่มยี่ห้ออื่นๆ ด้วย

2. ควรศึกษาถึงแนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคว่าต้องการให้ผลิตน้ำดื่มบรรจุขวดเป็นอย่างไร ทั้งในด้านราคา ขนาดที่บรรจุ ลักษณะภาชนะที่ใส่ รวมทั้งคุณภาพของน้ำดื่ม

3. ควรนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อน้ำแร่บรรจุขวด น้ำดื่มเพื่อสุขภาพ

4. ควรศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดของบริษัทผู้ผลิตน้ำดื่ม ความได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขัน เนื่องจากธุรกิจน้ำดื่มเป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันกันสูงมาก

5. ควรศึกษาข้อมูลโดยละเอียดเกี่ยวกับระบบการผลิตก่อนการลงทุนทำธุรกิจน้ำดื่มบรรจุขวด

เอกสารอ้างอิง

ชัยรัตน์ ขาวฉลาด. (2545). *การบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดในเขตเทศบาลนคร นครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

เพชรรัตน์ เพชรดี. (2546). *การศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์น้ำดื่มบรรจุภาชนะปิดสนิท กรณีศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ สหกรณ์), มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

โยธิน เลือดทหาร. (2548). *การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดในเขตปริมณฑลสมุทรปราการนนทบุรีปทุมธานี*. การค้นคว้าแบบอิสระ คณะเศรษศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สมศักดิ์ พงษ์เดช. (2547). *การตลาดอุตสาหกรรมน้ำดื่มบรรจุขวด.บัณฑิตวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. การค้นคว้าแบบอิสระ คณะเศรษศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สุภาวดี ประชากูล. (2545). *พฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มของครัวเรือน ในเทศบาลนครเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ คณะเศรษศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สุรัตน์ ณ เชียงใหม่. (2544). *พฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สภาวดี ประชากลู . (2545). *พฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ คณะเศรษศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พงษ์เทพ วิไลพันธ์. (2546). *น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุปิดสนิท*. กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมศักดิ์ พงษ์เดช. (2547). *รายงานวิจัยทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อสินค้า*. กรุงเทพฯ : น้ำฝน

เก่ง ฉลาด : ลักษณะของเด็กไทยยุคใหม่ในโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก

Smart & Intelligence: Character of New Generation for Thai Children in Advertisement of Kid's Dairy Products[1]

ทิพย์วรรณ เปรมปัญญา*

บทคัดย่อ

บทความนี้จัดทำขึ้นเพื่อวิเคราะห์ กลวิธีทางภาษาและแนวคิดที่สะท้อนในโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กปี พ.ศ. 2548-2551 ผลการศึกษาพบว่า ภาษาโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กมีการใช้กลวิธีทางภาษาเด่น 2 ลักษณะ ได้แก่ กลวิธีการใช้คำศัพท์ ประกอบด้วย การใช้คำแทนเด็กหรือลูก การใช้คำขยาย และการใช้คำภาษาอังกฤษ กลวิธีที่สองได้แก่ การอ้างอิง ประกอบด้วย การอ้างอิงข้อมูลวิชาการหรือสถาบันวิจัย และการอ้างอิงทางการแพทย์ การใช้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวประกอบกับเนื้อหาที่ปรากฏในโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กสามารถสะท้อนแนวคิดที่สำคัญ ได้แก่ เด็กยุคใหม่ต้องเก่งและฉลาด และ นมที่ดีต้องมีส่วนผสมและสารอาหารหลากหลายชนิดซึ่งผ่านการค้นคว้าวิจัยและมีข้อมูลวิชาการยืนยัน

คำสำคัญ : กลวิธีทางภาษา, ผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก

Abstract

This research aims to analyze the linguistic strategies and the concepts of kids' dairy product advertisements during 2005-2008. The results indicate that there are two attributes found in the linguistic strategies glossary. The first one includes words of kids, adjectives and English words while the latter consists of some references such as academic reference or research institute and medical reference. These word strategies and contents presented in the kids' dairy product advertisements also reflect several important concepts: Smartness and intelligence are desirable qualifications for new age children and good quality milk must contain various ingredients and nutrients affirmed by researches and academic information.

Keywords : linguistic strategies, kids'dairy product.

---

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

[1] เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2554

ความนำ

ภาษาโฆษณาในปัจจุบันไม่ได้เป็นเพียงการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าเท่านั้น แต่ภาษาที่ใช้ในบทโฆษณายังแฝงความเชื่อ แนวคิด หรือสิ่งที่ผู้ผลิตโฆษณาต้องการจะสื่อสารไปถึงผู้บริโภค ดังที่ รัชนินทร์ พงศ์อุดม (2548, หน้า 152) ได้กล่าวว่าภาษาโฆษณาสามารถสะท้อนความคิดที่อยู่เบื้องหลังภาษา โดยเป็นเครื่องมือในการตอกย้ำและสร้างความคิดความเชื่อบางประการให้แก่สังคม

ปัจจุบันบทโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการโฆษณาเพื่อให้เกิดความแตกต่าง โดยมีเนื้อหาและกลวิธีทางภาษา ที่มุ่งเน้นเสนอความคิดบางประการเพื่อประโยชน์ทางการค้าของผลิตภัณฑ์ไว้ด้วย เนื่องจากว่า “นม” เป็นอาหารที่มีความสำคัญต่อสุขภาพและการเจริญเติบโตของเด็กทุกคน การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมให้ลูกได้บริโภค จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนเป็นพ่อแม่ ที่จะต้องคำนึงถึงความสะอาดปลอดภัยต่อสุขภาพลูก มีประโยชน์หรือคุณค่าของสารอาหารที่จำเป็นต่อลูกอย่างครบถ้วนเหมาะสม และผลิตภัณฑ์นมชนิดนั้นต้องมีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้พ่อแม่ตัดสินใจซื้อ โดยคาดหวังว่าเมื่อลูกได้บริโภคนมชนิดนี้แล้วจะทำให้เติบโตเป็นเด็กที่มีคุณภาพได้

ภาษาโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก จึงมุ่งที่จะโน้มน้าวใจและสร้างความคิดเกี่ยวกับนมและเด็กที่พึงประสงค์ให้เกิดกับผู้อ่านซึ่งเป็นพ่อแม่ การวิเคราะห์แนวคิดที่ได้จากการใช้ภาษาเหล่านั้นจะทำให้เห็นถึงมุมมองหรือความคิดของนักโฆษณาและผู้ผลิตสินค้าที่พยายามจะเน้นหรือสร้างให้พ่อแม่เชื่อถือและเห็นคล้อยตามได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาและแนวคิดที่สะท้อนจากโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ บทโฆษณาที่เป็นโฆษณาเชิงบทความ หรือ Advertorial ของผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิด - 6 ปี ที่ตีพิมพ์ลงในนิตยสารรักลูก ฉบับเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2548-ฉบับเดือน ธันวาคม ปี พ.ศ. 2551 รวม 48 ฉบับ จำนวน 186 บทโฆษณา

2. แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาษาโฆษณากับการสะท้อนแนวคิดในมุมมองของธุรกิจการโฆษณา

การเลือกใช้ภาษาเพื่อโฆษณาสินค้า นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะการโฆษณาไม่ได้เป็นเพียงการให้รายละเอียดของสินค้าเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างหรือให้แนวคิดเกี่ยวกับสินค้านั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้บริโภคเชื่อและเห็นคล้อยตาม เกิดผลต่อการบริโภคสินค้านั้นอย่างยั่งยืน หรือเป็นการสร้างความคิดแบบ Brand Loyalty ดังที่ อลงกรณ์ อิทธิผล (2544, หน้า 77-80) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของโฆษณากับการนำเสนอแนวความคิดต่าง ๆ ไว้ว่า ในกระบวนการโฆษณาจะมีขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญนั่นคือ การโฆษณาจะต้องมุ่งเสนอขายความคิด ผลิตภัณฑ์สินค้าและงานบริการที่ดีเลิศ กล่าวคือ สิ่งที่จะนำมาโฆษณาอาจไม่ได้เป็นการขายสิ่งของโดยตรง แต่เป็นแนวความคิด เช่น การรณรงค์ขอความร่วมมือต่าง ๆ นอกจากนี้ ลักษณะเด่นของการโฆษณาสินค้าคือ การสร้างความแตกต่างในด้านความรู้สึกนึกคิดให้กับผู้ที่จะซื้อสินค้ามีความรู้สึกคล้อยตามและต้องการที่จะตัดสินใจเลือกซื้อ โดยจะมีการใช้ภาษาที่กระตุ้นเตือนให้ผู้บริโภคกระทำตามหรือรู้สึกเชื่อตามภาษาในข้อความโฆษณานั้น

ในมุมมองทางภาษาศาสตร์การศึกษาแนวคิดที่สะท้อนจากภาษาโฆษณามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการศึกษา วาทกรรม (discourse) ซึ่งมี

แนวคิดพื้นฐานว่าถ้อยคำไม่ใช่เพียงรูปภาษาที่เรียงต่อกัน แต่ถ้อยคำยังแฝงด้วยเจตนา ความคิด และความเชื่อของผู้กล่าวถ้อยคำนั้น ๆ และสังคมที่ผู้กล่าวถ้อยคำนั้น ๆ เป็นสมาชิกอยู่ด้วย (กฤษดาวรรณ หงศ์ลดารมภ์. 2543, หน้า 14-16) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ คนในสังคมใช้ภาษาเช่นไรก็สะท้อนธรรมเนียมปฏิบัติ บรรทัดฐาน ค่านิยม และความเชื่อของคนในสังคมเช่นนั้น ภาษาโฆษณาจึงเป็นวาทกรรมประเภทหนึ่งที่มีส่วนอย่างมากในการตอบสนองต่อความเชื่อและค่านิยมทางสังคม มีบทบาทชี้นำและสะท้อนความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ที่มีอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่เป็นเป้าหมายหรือในสังคมเดียวกัน (Cortese, 2004, p. 13) โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ภาษาโฆษณาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทในการสร้างความคิดความเชื่อให้แก่คนในสังคม ในขณะเดียวกันการใช้ภาษาของโฆษณาก็สะท้อนความคิดและความเชื่อที่คนในสังคมมีร่วมกัน

งานวิจัย ของ รัชนินท์ พงศ์อุดม (2548, หน้า 152-154) ที่ศึกษาภาษาโฆษณาโดยใช้แนวคิดพื้นฐานทางด้านวาทกรรม ผลการศึกษาพบว่า ภาษาโฆษณาสามารถสะท้อนความคิดที่เป็นเบื้องหลังหรือความเชื่อที่ถูกสั่งสมมาของผู้ใช้ภาษา รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการผลิตซ้ำความคิดความเชื่อเหล่านั้นให้คงอยู่ในสังคมต่อไป รัชนินทร์ กล่าวว่าค่านิยมเกี่ยวกับความงามและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้หญิง “ผู้หญิงที่มีผิวขาวคือผู้หญิงสวย ผู้ชายชอบผู้หญิงผมยาว” เป็นความคิดชุดหนึ่งที่ปรากฏและถ่ายทอดผ่านภาษาในโฆษณาเครื่องสำอาง จนอาจครอบงำให้เกิดค่านิยมเกี่ยวกับความงามตามภาษาในโฆษณานั้นได้ และยังโน้มน้าวให้ผู้บริโภครู้สึกว่าลักษณะความงามดังกล่าวนั้นเป็นเรื่องที่สมควรเหมาะสมอย่างยิ่ง ความคิดความเชื่อเหล่านั้นได้สะท้อนมาจากการใช้คำขยาย การใช้อุปมา และการใช้อุปลักษณ์ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ สุคนธรัตน์ สร้อยทองดี (2552, หน้า 125) ศึกษากลวิธีทางภาษาของวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว 4 ฉบับ คือ นิตยสารรักลูก นิตยสารแม่และเด็ก นิตยสารบันทึกคุณแม่ และนิตยสาร MOTHER&BABY พบกลวิธีทางภาษาสำคัญที่สื่ออุดมการณ์ความเป็นแม่ ได้แก่ การกล่าวอ้าง การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้อุปลักษณ์ การใช้มูลบทและการใช้ความหมายของภาพ ซึ่งจากการศึกษากลวิธีทางภาษาและวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัวได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับแม่ 5 ลักษณะ ได้แก่ แม่คือผู้ที่เหมาะสมกับหน้าที่ดูแลลูก แม่ต้องเลี้ยงดูลูกอย่างดีที่สุด แม่ต้องใฝ่หาความรู้ แม่ต้องเก่งรอบด้าน และแม่ต้องสวยและอ่อนเยาว์อยู่เสมอ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นกล่าวได้ว่าภาษาโฆษณาของสินค้าต่าง ๆ มักแฝงแนวคิดที่จะชักนำหรือกำหนดค่านิยมในสังคมรวมถึงมีกลวิธีการใช้ภาษาที่ช่วยสร้างภาพลักษณ์หรือทัศนคติในด้านต่าง ๆ ให้ประชาชนหรือผู้อ่านเกิดการยอมรับและเห็นด้วย เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสินค้าและเลือกใช้สินค้านั้น

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ภาษาโฆษณาผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยเป็นสองส่วนคือ การใช้ภาษา และแนวคิดที่สะท้อนจากการใช้ภาษา ดังนี้

1. กลวิธีทางภาษาในโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก

จากการวิเคราะห์พบกลวิธีทางภาษาในโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กที่มีความโดดเด่น 2 ลักษณะได้แก่กลวิธีการใช้ศัพท์และกลวิธีการอ้างอิงที่สามารถสะท้อนแนวคิดที่ผู้ผลิตโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กต้องการจะสื่อสารไปยังผู้อ่านที่เป็นพ่อแม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) กลวิธีการใช้คำศัพท์ ภาษาโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กมีลักษณะโดดเด่นในด้านการใช้คำศัพท์กล่าวคือมีการเลือกใช้ศัพท์ ที่สะท้อน

ความคิดและความเชื่อเกี่ยวกับความทันสมัย ความเก่ง ความฉลาดของเด็ก จำแนกการใช้คำศัพท์ได้เป็นลักษณะย่อยคือ การใช้คำแทน การใช้คำขยาย และการใช้คำภาษาอังกฤษ

การใช้คำแทน

จากการวิเคราะห์พบว่าโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กมีการใช้คำแทน ซึ่งเป็นคำที่ผู้โฆษณาใช้เพื่อกล่าวถึงเด็กหรือลูกของผู้อ่าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณสมบัติของเด็กยุคใหม่ที่ต้องมีความสามารถและก้าวตามยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

เด็กยุคใหม่...ฉลาด แข็งแรง ได้พร้อมกัน

คำว่า เด็กยุคใหม่ สื่อความหมายในลักษณะต้องการที่จะบอกให้พ่อแม่หรือผู้อ่านทราบว่าเด็กหรือลูกของพ่อแม่ควรจะมีความสามารถ และทันกระแสความเจริญใหม่ ๆ เนื่องจากในช่วงสมัยปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน ลูกของพ่อแม่จึงควรเป็นเด็กที่ฉลาดและแข็งแรงมีความสามารถก้าวทันยุคทันสมัยหรือเป็นเด็กยุคใหม่ได้

ตัวอย่างที่ 2

เริ่มต้นไปกับเด็กยุคดิจิตอลเริ่มต้นไปกับสโนว์แบรนด์

จากตัวอย่างการใช้คำว่า เด็กยุคดิจิตอล เป็นการนำคำที่สื่อความหมายไปในทางทันสมัย เนื่องจากคำว่า ดิจิตอล หรือดิจิตัล เป็นคำศัพท์ที่มักใช้ในเชิงคอมพิวเตอร์หรืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีทันสมัยที่นิยมใช้ในปัจจุบัน คำว่าเด็กยุคดิจิตอล จึงหมายถึง เด็กทันสมัย หรือ เด็กยุคใหม่ ซึ่งการที่ภาษาโฆษณาใช้คำนี้เพื่อเป็นการโน้มน้าวให้พ่อแม่รู้ว่าหากเริ่มต้นให้ลูกดื่มผลิตภัณฑ์นมชนิดนี้แล้ว จะเป็นการเริ่มต้นให้ลูกเป็นเด็กที่ทันสมัยได้

การใช้คำขยาย

การใช้คำขยายในภาษาโฆษณาผลิตภัณฑ์นมเป็นการใช้คำขยายที่บอกคุณสมบัติของเด็ก คือ การนำคำมาขยายคำที่หมายถึง “เด็ก” เพื่อเน้นคุณสมบัติของเด็กที่โดดเด่น นั่นคือ ความเก่ง ฉลาด สมองดี ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งในภาษาโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กปรากฏคำศัพท์ที่ขยายบอกคุณสมบัติเกี่ยวกับความเก่ง ฉลาด ของเด็กมากที่สุด อาทิ ฉลาดเรียนรู้ ฉลาดคิด ฉลาดเล่น ฉลาดอารมณ์ ฉลาดล้ำหน้า ฉลาดลงมือทำ สมองดี สมองไว เก่งคิด เก่งกล้า เก่งเล่น เก่งเรียน สติปัญญาดี สติปัญญาพัฒนา ซึ่งคำที่กล่าวมานั้นเห็นได้ชัดว่าเป็นคำที่ใช้เพื่อตอกย้ำให้พ่อแม่เห็นความสำคัญและเชื่อว่าความฉลาดเป็นคุณสมบัติที่สำคัญมากสำหรับเด็ก เด็กควรจะมีความฉลาดเป็นพื้นฐานอยู่เสมอ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 3

ส่งเสริมลูกฉลาดคิด ฉลาดเล่น ให้ครบทุกด้านเพื่อพัฒนาการที่สมบูรณ์

จากตัวอย่างคำว่าฉลาดคิด และฉลาดเล่น เป็นการใช้คำขยายที่แสดงคุณสมบัติของเด็ก ที่ช่วยสื่อความหมายในทางที่ดี และเป็นการโน้มน้าวให้พ่อแม่ผู้รับสารมีความเห็นคล้อยตาม ส่งผลต่อการขายผลิตภัณฑ์นมได้

ตัวอย่างที่ 4

ก้าวสำคัญของวัยเก่งคิดกล้าฝัน คือการได้เรียนรู้จากการซักถามและใช้ความคิดจินตนาการสมองมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การใช้คำศัพท์ เก่งคิด ดังตัวอย่าง เป็นการใช้คำเพื่อขยายคุณสมบัติความเก่งของเด็ก นั่นคือเด็ก

ควรที่จะต้องคิดได้เก่ง เป็นการเน้นให้พ่อแม่ผู้อ่านรู้ว่าลูกจะมีความเก่งได้ ต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาสมองที่ต่อเนื่อง โดยชักจูงให้พ่อแม่เห็นว่าความเก่งของลูกสร้างได้ ด้วยผลิตภัณฑ์นมชนิดนี้

ตัวอย่างที่ 5

นวัตกรรมใหม่ล่าสุดนี้ ได้สร้างสรรค์มาเพื่อตอบรับกับสังคมปัจจุบัน ให้เด็กเป็นคนที่ฉลาดคิด ฉลาดอารมณ์ เพื่อจะได้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีความสุขในสังคมต่อไป

จากตัวอย่างมีการใช้คำขยายบอกคุณสมบัติเด็ก คือคำว่า ฉลาดคิด และ ฉลาดอารมณ์ เพื่อบอกว่าเด็กควรจะมีคุณสมบัติสำคัญคือความฉลาด โดยโน้มน้าวให้พ่อแม่เชื่อว่าเด็กที่ฉลาด จะเติบโตมีคุณภาพ พร้อมกับปริบทของข้อความแนะนำนวัตกรรมใหม่ล่าสุดที่ตอบรับกับสังคมปัจจุบัน ยิ่งเป็นการแสดงให้เห็นชัดเจนว่าโฆษณาผลิตภัณฑ์นมกำลังจะบอกพ่อแม่ผู้อ่านว่าสังคมปัจจุบันต้องการคนที่ฉลาด และเด็กฉลาดจะเป็นคนที่มีคุณภาพและมีความสุขได้

การใช้คำภาษาอังกฤษ

โฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กมีการใช้คำภาษาอังกฤษจำนวนมาก โดยเจ้าของสินค้าจะใช้คำภาษาอังกฤษ เป็นชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่อสูตรนม ชื่อสารอาหาร คำศัพท์ทางวิชาการ และอื่น ๆ เนื่องจากการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและความนิยมให้กับสินค้าได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์สิทธิ์ ลิมกุลาคมน์ (2534, หน้า 46) ที่ศึกษาพบว่า การใช้คำต่างประเทศในภาษาโฆษณานอกจากมีเหตุผลในเรื่องความจำเป็นในการเพิ่มคำขึ้นใช้ในภาษาแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาในการขายสินค้า นั่นคือ เป็นกลวิธีที่จะทำให้ผู้อ่าน เกิดความเชื่อถือในคุณภาพและบริการของสินค้าได้ นอกจากนี้ อวยพร พานิช (2530, หน้า 218) ยังกล่าวว่าการใช้คำภาษาต่างประเทศปนกับคำภาษาไทยยังเป็นกลวิธีที่ช่วยโน้มน้าวใจ เนื่องจากเป็นวิธีการใช้จิตวิทยาด้านภาษาที่จะช่วยหว่านล้อมให้คนเชื่อถือได้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก มีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษและการใช้รูปคำภาษาอังกฤษทั้งสองชนิด

ตัวอย่างที่ 6

Omega 3, 6, 9 DHA เป็นกรดไขมันจำเป็นที่ช่วยบำรุงเซลล์สมองและระบบประสาท มีส่วนสำคัญต่อการช่วยพัฒนาความจำและการเรียนรู้

จากตัวอย่างมีการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นชื่อสารอาหารที่มีส่วนช่วยบำรุงสมองและระบบประสาท ส่งผลต่อการพัฒนาความจำและการเรียนรู้ของเด็ก การใช้คำศัพท์ชื่อสารอาหารดังกล่าว เป็นการยืนยันว่าสารอาหารที่มีชื่อเรียกทางวิชาการนี้ช่วยพัฒนาสมองลูกได้ และการใช้คำภาษาอังกฤษยังมีส่วนช่วยโน้มน้าวให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 7

นมแพะ ลดภูมิแพ้กระตุ้นภูมิคุ้มกัน มี โพลีเอมีนส์ นิวคลีโอไทด์ 5 ชนิด และ โกรทแฟคเตอร์ ทำให้ลำไส้แข็งแรง มี ฟอสโฟไลปิด ไกลโคโปรตีน และมิวซีน ปกป้องกระเพาะอาหาร และลำไส้จากเชื้อโรคต่างๆ และยาบางชนิดที่ทำลายเยื่อบุทางเดินอาหาร มี เบต้า-แลคโตกลอบบูลิน ซึ่งก่อให้เกิดภูมิแพ้ต่ำกว่านมวัว

จากข้อความตัวอย่าง ผลิตภัณฑ์นมแพะเลือกใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษบอกชื่อสารอาหาร ซึ่งเป็น
ศัพท์เฉพาะทางวิชาการวิทยาศาสตร์ซึ่งมีผลต่อการโน้มน้าวให้ผู้บริโภคเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

(2) กลวิธีการอ้างอิง

โฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก ปรากฏกลวิธีการอ้างอิงที่สำคัญ 2 ลักษณะใหญ่ ได้แก่ การอ้างอิงข้อมูลวิชาการหรือสถาบันวิจัย และการอ้างอิงทางการแพทย์

การอ้างอิงข้อมูลวิชาการหรือสถาบันวิจัยเป็นกลวิธีสำคัญที่โฆษณาผลิตภัณฑ์นมใช้เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และโน้มน้าวใจให้พ่อแม่เชื่อข้อมูลที่นำเสนอ เนื่องจากข้อมูลทางวิชาการต่าง ๆ เป็นความรู้และเป็นข้อเท็จจริงที่จะทำให้พ่อแม่เชื่อได้ว่าผลิตภัณฑ์นมมีคุณภาพผ่านการทดสอบทดลองทางวิทยาศาสตร์และเชื่อถือได้ ส่งผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อนมนั้น ๆ

ตัวอย่างที่ 8

สหกรณ์แพะนมมีความกระตือรือร้นมาโดยตลอดในการทำวิจัยเกี่ยวกับนมแพะที่มีคุณค่าทางโภชนาการของประเทศนิวซีแลนด์ ด้วยความร่วมมือกับสถาบันวิจัยอิสระที่มีชื่อเสียง เช่น AgResearch, Massey University และ Auckland University ทำให้โครงการวิจัยของสหกรณ์แพะนมได้ค้นพบประโยชน์ของนมแพะอย่างมากมาย

จากตัวอย่างมีการอ้างอิงชื่อสถาบันวิจัยและมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เพื่อยืนยันว่านมชนิดนี้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล และมีงานวิจัยรับรอง เพื่อให้พ่อแม่ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือและโน้มน้าวให้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมชนิดนี้ให้ลูก นอกจากนี้การอ้างอิงชื่อสถาบันวิจัยยังอาจสื่อความคิดความเชื่อว่านมผงที่ดีควรจะต้องผ่านการค้นคว้าวิจัยและมีข้อมูลวิชาการยืนยัน

ตัวอย่างที่ 9

เอนฟาคิด เพิ่มพลังสมอง เพิ่มพลังการเรียนรู้ ให้ลูกฉลาดด้วย Project Approach

จากตัวอย่างมีการอ้างอิงทฤษฎีทางการศึกษาแบบ Project Approach ซึ่งเป็นรูปแบบของการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ที่ผลิตภัณฑ์นมยี่ห้อนี้พยายามจะสื่อสารว่ามีส่วนช่วยเสริมสร้างหรือพัฒนาลูกให้ฉลาดได้ การอ้างอิงหลักการดังกล่าวมีส่วนทำให้พ่อแม่ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือและมั่นใจในข้อมูลที่ผลิตภัณฑ์นมชนิดนี้นำเสนอ

การอ้างอิงทางการแพทย์

นมเป็นสินค้าที่มีความสำคัญต่อสุขภาพร่างกายของเด็ก โฆษณาผลิตภัณฑ์นม จึงปรากฏกลวิธีการอ้างอิงทางการแพทย์ รวมถึงการอ้างอิงบุคลากรทางการแพทย์ เช่น แพทย์ ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่ได้รับความเชื่อถือทางด้านวิชาการ เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่บุคคลทั่วไปให้ความเชื่อถือและยังเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่พ่อแม่เกี่ยวกับการเลี้ยงลูก ดังนั้นพ่อแม่จึงเชื่อถือและไว้วางใจข้อมูลที่ได้จากแพทย์มากกว่าข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ โดยมีตัวอย่างกลวิธีการอ้างอิงทางการแพทย์ ที่ใช้ในโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 10

ตัวอย่างการอ้างอิงแพทย์

ภาพประกอบที่ 1

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าการใส่ชื่อแพทย์ นพ.พงษ์ศักดิ์ น้อยพยัคฆ์ และตำแหน่งคือ หัวหน้าหน่วยพัฒนาการเด็ก ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ รวมถึงการลงรูปภาพของแพทย์เพื่อประกอบบทโฆษณาให้ความรู้ เป็นกลวิธีที่สามารถสร้างความ

น่าเชื่อถือให้กับผู้อ่านได้ เนื่องจากแพทย์ โดยเฉพาะกุมารแพทย์ เป็นกลุ่มบุคคลที่พ่อแม่ให้ความเชื่อถือและไว้วางใจมาก ทำให้โฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก ใช้การอ้างอิงแพทย์ เพื่อยืนยันให้ผู้อ่านเชื่อว่าข้อมูลที่นำมาเสนอนั้นเป็นข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ

ตัวอย่างที่ 11

ด้วยหลักฐานผลวิจัยทางการแพทย์ที่พิสูจน์ได้ว่าDHA+ARAช่วยเพิ่มระดับสติปัญญาช่วยพัฒนาการมองเห็น ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน

จากตัวอย่างเป็นการอ้างอิงผลวิจัยทางการแพทย์เพื่อบอกว่าสารอาหาร DHA และ ARA ที่มีในนมผง จะช่วยเพิ่มสติปัญญาหรือความฉลาดให้ลูก ช่วยพัฒนาการมองเห็นและช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน การอ้างอิงเช่นนี้ทำให้ผู้รับสารมั่นใจว่าข้อมูลดังกล่าวเชื่อถือได้ เพราะมีผลวิจัยทางการแพทย์ยืนยัน

ตัวอย่างที่ 12

จากผลการศึกษาวิจัยล่าสุดที่สนับสนุนโดยสถาบันทางการแพทย์พบว่านมผงที่มีปริมาณ DHA+ARA ในระดับที่ทำการวิจัยสามารถช่วยเพิ่มระดับสติปัญญาของทารกให้เพิ่มสูงขึ้นถึง 7 จุด วัดที่เด็กอายุ 18 เดือน เมื่อเปรียบเทียบกับนมสูตรทั่วๆ ไป

การอ้างอิงทางการแพทย์ ดังตัวอย่าง เป็นการอ้างอิงเพื่อโน้มน้าวให้พ่อแม่ผู้อ่านเชื่อถือในข้อมูลของผลิตภัณฑ์นมที่ผ่านการวิจัยว่ามีสารอาหารที่สามารถเพิ่มระดับสติปัญญาหรือเพิ่มความฉลาดให้เด็กได้ ส่งผลต่อการชักจูงใจให้พ่อแม่เกิดความเชื่อถือและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมดังกล่าว เพื่อให้ลูกมีสติปัญญาหรือความฉลาดเพิ่มขึ้น

2. แนวคิดที่สะท้อนจากโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก

จากการวิเคราะห์ภาษาโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก สะท้อนให้เห็นแนวคิดที่เป็นความคิดความเชื่อที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

(1) เด็กยุคใหม่ต้องเก่งและฉลาด

เด็กยุคใหม่ต้องเก่งและฉลาดเป็นแนวคิดที่สะท้อนจากการใช้ภาษาได้แก่การใช้คำขยายบอกคุณสมบัติเด็กการใช้คำภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสารอาหารที่ช่วยพัฒนาความฉลาดและการอ้างอิงข้อมูลวิชาการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความฉลาดให้เด็ก ซึ่งความเก่งและความฉลาดเป็นคุณสมบัติสำคัญที่คนทั่วไปพราะการรับรู้ของคนในสังคมมีมุมมองว่าคนที่มีสมองดีและฉลาดคือคนที่จะประสบความสำเร็จดังนั้นความฉลาดและความเก่งจึงเป็นคุณสมบัติสำคัญที่โฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กพยายามที่จะสื่อสารด้วยการตอกย้ำให้พ่อแม่เห็นความสำคัญและควรที่จะส่งเสริมลูกให้เติบโตเป็นเด็กที่มีความเก่งและฉลาดอยู่เสมอ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 13

พัฒนาให้ลูกฉลาดล้ำมีศักยภาพจากโภชนาการที่ครบถ้วน

จากตัวอย่างเป็นการกระตุ้นความสนใจและโน้มน้าวใจให้พ่อแม่ผู้อ่านส่งเสริมลูกให้มีความฉลาด ด้วยการได้รับโภชนาการที่ครบถ้วน ซึ่งเป็นการย้ำเตือนให้พ่อแม่รับรู้ว่าการพัฒนาความฉลาดให้ลูก อยู่ที่การให้ลูกได้รับโภชนาการที่มีสารอาหารครบถ้วน หรือหมายถึงให้ลูกได้รับนมที่มีสารอาหารครบถ้วนเหมือนนมยี่ห้อที่กำลังโฆษณานี้

ตัวอย่างที่ 14

หากคุณแม่ทุ่มเทดูแลลูกรัก ทั้งด้านโภชนาการ และการกระตุ้นพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจะเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญให้พัฒนาการด้านสมองของ

เขารุดหน้า สู่ความฉลาดและความก้าวหน้าในอนาคต

จากตัวอย่างดังกล่าว เป็นการพยายามเตือนให้พ่อแม่ผู้อ่านใส่ใจดูแลลูกด้านโภชนาการ และกระตุ้นพัฒนาการ ซึ่งการเน้นในเรื่องโภชนาการในที่นี้คือการชักจูงใจให้ผู้อ่านเชื่อว่าผลิตภัณฑ์นมชนิดนี้ จะส่งผลต่อวันข้างหน้าของลูก คือช่วยให้ลูกเป็นเด็กฉลาดและมีความก้าวหน้าได้ในอนาคต

ตัวอย่างที่ 15

หากคุณแม่ทุ่มเทดูแลลูกรัก ทั้งด้านโภชนาการ และการกระตุ้นพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง จะเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญให้พัฒนาการด้านสมองของเขารุดหน้า สู่ความฉลาดและความก้าวหน้าในอนาคต

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการพยายามชี้นำให้พ่อแม่เห็นถึงความสำคัญของการดูแลให้ลูกได้รับโภชนาการหรือนมที่ดี ร่วมกับการกระตุ้นพัฒนาการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สมองลูกดี เนื่องจากหากลูกมีพัฒนาการสมองที่ดีจะเป็นพื้นฐานสำคัญของความฉลาดได้ในอนาคต

ความเก่งและความฉลาด ไม่ได้เป็นเพียงสิ่งที่ผู้ผลิตโฆษณาพยายามจะเน้นย้ำให้พ่อแม่เชื่อถือตามแต่ยังเป็นสิ่งหนึ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของพ่อแม่ส่วนใหญ่ที่มีต่อลูก นั่นคือ ความต้องการให้ลูกเติบโตเป็นคนเก่ง เป็นคนฉลาด ดังนั้นเมื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์นมนำความคาดหวังหรือความปรารถนาของพ่อแม่ที่มีต่อลูกมาใช้ ทำให้โฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กมีความน่าสนใจ และทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามได้ว่า นมผงยี่ห้อนี้ให้ความสำคัญกับสมองเด็ก นมผงชนิดนี้มีส่วนช่วยพัฒนาให้ลูกฉลาดได้ ทำให้พ่อแม่อาจเกิดความรู้สึกเชื่อถือและนำสิ่งที่โฆษณาชี้แนะไปปฏิบัติตามในการเลี้ยงลูก ตลอดจนตัดสินใจซื้อนมผงยี่ห้อนั้นให้ลูกบริโภคได้

(2) นมที่ดีต้องผ่านการค้นคว้าวิจัย มีสารอาหารหลายชนิด และมีข้อมูลวิชาการยืนยัน

แนวคิดเกี่ยวกับ นมที่ดีต้องผ่านการค้นคว้าวิจัย มีสารอาหารหลายชนิด และมีข้อมูลวิชาการยืนยัน เป็นแนวคิดที่ปรากฏชัดเจนจากการใช้ภาษาได้แก่ การใช้คำภาษาอังกฤษเกี่ยวกับชื่อสารอาหาร การอ้างอิงข้อมูลวิชาการและสถาบันวิจัยต่าง ๆ โดยโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กพยายามจะสื่อแนวคิดนี้เพื่อให้พ่อแม่ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือและมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์นมยี่ห้อที่ผ่านการค้นคว้าวิจัยมีสารอาหารหลายชนิด และมีข้อมูลวิชาการยืนยันเป็นผลิตภัณฑ์นมที่ดีมีประโยชน์ต่อลูก

ตัวอย่างที่ 16

สถาบันวิจัยเราคิดค้นจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ แล็กโทบาซิลลัส โพรเท็กทัส ใส่ในนมผง พร้อมเสริมสารอาหารที่จำเป็น เพื่อให้ลูกน้อยของคุณมีสุขภาพร่างกายที่พร้อมและพัฒนาการ*ที่สมบูรณ์*

จากตัวอย่างนี้มีข้อความที่อ้างอิงผลการคิดค้นจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ต่อเด็กจากสถาบันวิจัย โดยได้นำจุลินทรีย์ชนิดนั้นมาใส่ในนมผง เพื่อต้องการที่จะบอกไปยังผู้อ่านหรือพ่อแม่ที่กำลังตัดสินใจเลือกนมให้ลูกว่า นมผงที่ดีต้องผ่านการค้นคว้าวิจัยจึงจะเป็นนมผงที่เชื่อถือได้ รวมทั้งยังมีสารอาหารหลายชนิดที่ช่วยให้ลูกมีสุขภาพดีและมีพัฒนาการสมบูรณ์

ตัวอย่างที่ 17

เสริมสร้างความพร้อมให้ลูกรัก อะแล็คต้า-เอ็นเอฟ ให้คุณค่าสารอาหารเพื่อลูกรัก และทุกคนในครอบครัว มีโอเมก้า 3 6 9 แคลเซียมและฟอสฟอรัสสูง สูตรผสมใยอาหาร 5.4 % มีวิตามินบี1, บี2, บี6 และ บี12

โฆษณาผลิตภัณฑ์นมจากตัวอย่างข้างต้น พยายามนำเสนอเนื้อหาสาระที่มุ่งเน้นให้พ่อแม่ผู้อ่านเห็นว่า การที่นมมีสารอาหารหลากหลายชนิด จะช่วยให้ลูกได้รับคุณค่าทางสารอาหารมากมาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมพร้อมที่ดีสำหรับอนาคตลูก

กล่าวสรุปได้ว่าภาษาในโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก มุ่งเน้นที่จะตอกย้ำและพยายามบอกให้พ่อแม่ผู้อ่านเชื่อถือในสิ่งที่ผู้โฆษณากำลังนำเสนอด้วยภาษาที่เน้นย้ำและสร้างความมั่นใจ จากการใช้กลวิธีทางภาษาต่าง ๆ เพื่อบอกประโยชน์ของนม การใช้คำภาษาอังกฤษบอกชื่อสูตรและสารอาหาร การอ้างอิงข้อมูลวิชาการหรืออื่น ๆ โดยประเด็นสำคัญคือการสื่อและชี้นำว่าความเก่ง ฉลาด เป็นคุณสมบัติของเด็กที่พึงปรารถนา เพื่อให้พ่อแม่หันมาให้ความสำคัญและพยายามจะส่งเสริมลูกด้วยการเลือกผลิตภัณฑ์นมที่ดี ที่เชื่อถือได้ เพื่อช่วยให้ลูกเก่งและฉลาดได้สมดังปรารถนา นอกจากนี้โฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กยังมุ่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกนม โดยให้พ่อแม่ผู้อ่านใส่ใจในรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์นมของลูก นั่นคือ ต้องเป็นนมที่ผ่านการค้นคว้าวิจัย มีสารอาหารหลายชนิด และมีข้อมูลวิชาการยืนยัน จึงจะเป็นนมที่เชื่อถือได้ และควรเลือกซื้อให้ลูกได้บริโภค

ผลการวิจัย

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษา และแนวคิดที่สะท้อนจากภาษาโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก ผลการวิเคราะห์พบกลวิธีทางภาษาที่โดดเด่น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1.กลวิธีการใช้คำศัพท์ ประกอบด้วย การใช้คำแทนเด็กหรือลูก ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับความทันสมัย การใช้คำขยายบอกคุณสมบัติเด็ก ในเรื่องความเก่งและฉลาด และการใช้คำภาษาอังกฤษ 2.กลวิธีการอ้างอิง ประกอบด้วย การอ้างอิงข้อมูลวิชาการหรือสถาบันวิจัย และการอ้างอิงแพทย์ ในส่วนของแนวคิดที่สะท้อนจากโฆษณาผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็ก พบแนวคิดสำคัญ ได้แก่ 1. เด็กยุคใหม่ต้อง เก่งและฉลาด และ 2. นมที่ดีต้องผ่านการค้นคว้าวิจัย มีสารอาหารหลายชนิด และมีข้อมูลวิชาการยืนยัน

การอภิปรายผล

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่สะท้อนผ่านโฆษณา อาจกล่าวได้ว่าผู้ผลิตผลิตภัณฑ์นมสำหรับเด็กมุ่งเสนอภาพเด็กยุคใหม่ว่าควรมีคุณสมบัติความเก่งและฉลาด พร้อมกับนำเสนอให้ทราบว่าผลิตภัณฑ์นมที่ดีที่พ่อแม่ผู้อ่านควรเลือกให้ลูก และเหมาะสมต่อการเสริมสร้างเด็กให้ฉลาดหรือเก่งได้ คือ ผลิตภัณฑ์นมที่ผ่านการค้นคว้าวิจัย มีสารอาหารหลายชนิด และมีข้อมูลวิชาการยืนยัน

ผลการวิเคราะห์ทำให้เห็นว่า การทำความเข้าใจภาษาที่นักโฆษณาใช้ จะทำให้เข้าใจสิ่งที่ผลิตภัณฑ์นมต้องการชี้นำให้พ่อแม่ผู้อ่านเชื่อถือคล้อยตามและเลือกซื้อนมยี่ห้อนั้น ๆ ให้ลูกบริโภค ซึ่งจะส่งผลดีต่อยอดขาย ทำให้ผลิตภัณฑ์นมยี่ห้อจำหน่ายสินค้าได้ ดังนั้นพ่อแม่หรือผู้บริโภคจึงควรเรียนรู้และเท่าทันภาษาที่นักโฆษณาใช้ ตลอดจนใช้วิจารณญาณในการอ่านสื่อโฆษณาต่าง ๆ อยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

กฤษดาวรรณ หงศ์ลดารมภ์. (2543). *ความเป็น "พวกเรา" และ "พวกเขา" ในสังคมไทย การรายงานข่าวเกี่ยวกับชาวเขา ในวาทกรรมหนังสือพิมพ์ไทย.* 19-20, (3) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รัชนินทร์ พงศ์อุดม. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับค่านิยมเกี่ยวกับความงาม :การศึกษาวาทกรรมโฆษณาเครื่องสำอางในภาษาไทย.* วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศักดิ์สิทธิ์ ลิมกุลาคมน์. (2534). *กลวิธีการใช้คำในภาษาโฆษณาภาษาไทยทางโทรทัศน์และนิตยสารไทย.* วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุคนธรัตน์ สร้อยทองดี. (2552). วาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว :ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ความเป็นแม่ในสังคมไทย. *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย.* 26 (125).

อลงกรณ์ อิทธิผล. (2544). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารธุรกิจ 1.* กรุงเทพฯ: จิตรวัฒน์การพิมพ์.

อวยพร พานิช. (2530). *การใช้ภาษาเพื่อการโฆษณา*. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างสรรค์และผลิตสิ่งโฆษณา หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Cortese, AJ. (2004). *Provocateur : Images of Women and Minorities in Advertising.* New York : Rowman & Littlefield Publishers.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร

Factors Related to Pre-Cadet Achievement[1]

อัญพัชร์ ปิยะวิชิตศักดิ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประชากรคือนักเรียนเตรียมทหาร เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา2552 จำนวน 225 นาย สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอนผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร คือ เกรดเฉลี่ยก่อนเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหารและพฤติกรรมในการเรียน สมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน ได้ดังนี้

$$Y' = 1.602 + 0.345(\text{GPAก่อนเข้าเรียน}) + 0.163(\text{การวัดและประเมินผล}) - 0.118(\text{สภาพแวดล้อมสถานศึกษา})$$

$$Z' = 0.336(\text{GPAก่อนเข้าเรียน}) + 0.214(\text{การวัดและประเมินผล}) - 0.155(\text{สภาพแวดล้อมสถานศึกษา})$$

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนเตรียมทหาร

Abstract

This survey research on the first-year Pre-Cadets of the academic year 2009 aims to study the Factors Related to Pre-Cadet Achievement and to develop predictive equations towards this goal. Questionnaire was used to gather data from the sample group of 225 first-year Pre-Cadets of the academic year 2009. Statistics used in analyzing the data were means, standard deviation and Stepwise Multiple Regression Analysis. The results of this study showed that the main Factors Related to Pre-Cadet Achievement were student GPA prior to enrolment at the Pre-Cadet school and the learning behavior in school. Thus, predictive equations towards the Pre-Cadet learning achievement could be written as follows:

Keywords : achievement, students

---

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

[1] เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2554

ความนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาการศึกษา (Improve education) จึงเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ในการวางแผนด้านเศรษฐกิจในประเทศกำลังพัฒนา เพราะเมื่อประชากรมีการศึกษาเพิ่มขึ้นย่อมก่อให้เกิดความรู้ความสามารถประชากรมีคุณภาพเป็นการใช้ทุนอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมากเช่นกันดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 31 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา จึงเห็นได้ว่าภารกิจของการศึกษาและผู้จัดการศึกษา คือ การพัฒนาคนให้เป็นคนเก่ง ดีและมีความสุขนั่นเอง ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคคลในชาติให้มีการศึกษาเพิ่มขึ้นในทุกระดับ ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาการและเทคโนโลยี ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญและเป็นหน้าที่หลักของระบบการศึกษา เพราะการศึกษาทำหน้าที่ช่วยเร่งรัดส่งเสริมการพัฒนาสังคมเสริมสร้างให้คนมีคุณภาพ (พจน์ สะเพียรชัย, 2528, หน้า 11) ตลอดจนพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรทางปัญญาที่มีค่าของสังคมตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ซึ่งเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

การศึกษาเป็นพื้นฐานความรู้ที่สำคัญในการประกอบอาชีพ โรงเรียนเตรียมทหารเป็นสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(ช่วงชั้นที่ 4) สังกัดกรมยุทธศึกษาทหารกองบัญชาการทหารสูงสุด มีภารกิจสำคัญใน การฝึก อบรมเยาวชนชายให้มีความรู้ ความสามารถ มีลักษณะทหารตลอดจนคุณสมบัติอยู่ในมาตรฐาน พร้อมที่จะศึกษาต่อโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ โรงเรียนเตรียมทหาร จึงเป็นสถาบันแห่งแรกของชีวิตนักเรียนทหาร และตำรวจ ซึ่งมีระบบการศึกษาการปกครองบังคับบัญชาระเบียบวินัย กฎข้อบังคับ และแบบธรรมเนียม แตกต่างจากสถาบันการศึกษาในระดับเดียวกันโดยทั่วไป(คู่มือนักเรียนเตรียมทหาร, 2551) โรงเรียนเตรียมทหารรับนักเรียนที่ผ่านการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 เข้าศึกษาต่อตามหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร ใช้ระยะเวลาศึกษา3 ชั้นปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะมีสิทธิเทียบเท่าผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการจึงส่งตัวไปศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจเป็นระยะเวลา4 ปี (คู่มือนักเรียนเตรียมทหาร, 2551, หน้า 2) การเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนเตรียมทหารนั้น โรงเรียนเตรียมทหารมิได้เป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือก แต่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือกนักเรียนเตรียมทหารในส่วนของกองทัพบก โรงเรียนนายเรือเป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือกในส่วนของกองทัพเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศเป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือกในส่วนของกองทัพอากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือกในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ การสอบคัดเลือกนักเรียนเตรียมทหารโดยตรงของแต่ละเหล่านั้น ได้คัดเลือกนักเรียนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและมีคุณสมบัติ

เหมาะสมกับเหล่านั้น ๆ ดังนั้นเมื่อนักเรียนเตรียมทหารเข้าเรียนในโรงเรียนเตรียมทหารแล้วจึงไม่สามารถเปลี่ยนเหล่าได้ ในการสอบคัดเลือกหากได้บุคคลที่เหมาะสม และมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของเหล่า เมื่อเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารระบบต่าง ๆ ของโรงเรียนจะค่อย ๆ ปั้นบุคลิกภาพนักเรียน ให้มีความฉลาดเป็นสุภาพบุรุษ และมีความสมบูรณ์ในชีวิต โดยมีความเคารพตนเอง ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่ประพฤติชั่วบังคับ ตัวเองได้ดี ชนะตนเอง ประมาณค่าตนเองได้ รู้จักปรับปรุงตน เป็นคนมีระเบียบวินัย มีความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งเน้นหนักในการอุทิศตน และเสียสละ เพื่อชาติ เกียรติ วินัย และกล้าหาญ ซึ่งนักเรียนต่างยึดมั่นสืบติดต่อกันมาเป็นประเพณี ซึ่งจะเป็นการเตรียมบุคลากรเพื่อเข้าไปสู่อาชีพในแต่ละเหล่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นผลและมีบทบาทที่สำคัญในอนาคตและประเทศชาติต่อไป

จากสถิติอัตราส่วนผู้สมัครแข่งขันสอบคัดเลือกเข้าเป็นนักเรียนทหารต่อจำนวนที่แต่ละเหล่ารับเข้าศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ประจำปีการศึกษา 2550 (นตท. 51) พบว่าในส่วนของกองทัพเรือ(1: 343)มากที่สุด รองลงมาคือกองทัพอากาศ (1: 221) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (1: 113) และกองทัพบก (1: 111) ในส่วนของกองทัพบกก็จะมีในส่วนของนักเรียนที่อยู่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และในส่วนของกองทัพเรือจะมีส่วนของตำรวจน้ำอยู่ด้วย (กองสถิติและประเมินผล โรงเรียนเตรียมทหาร 2551, หน้า 11) จากข้อมูลดังกล่าวเห็นได้ว่านักเรียนที่สามารถสอบเข้าโรงเรียนเตรียมทหารได้นั้นต้องมีความรู้ความสามารถ การเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพราะต้องสอบทั้งในส่วนของวิชาการ พละศึกษา การตรวจร่างกาย และการสอบสัมภาษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนาวาโท เทพประทาน เข่งเจริญ (2551) ที่พบว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่1 มีเกรดเฉลี่ยก่อนเข้ามาเรียนมากกว่า3.25 ขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 71.90 ส่วนการศึกษาของ ประไพ สุวภิรมย์โชติ และอำนาจ ธีระอกนิษฐ์ (2542, หน้า บทคัดย่อ) ที่พบว่าคะแนนเฉลี่ยสะสมจากชั้นมัธยมปลายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการศึกษาของรัตนา คัมภิรานนท์ (2540) พบว่าปัจจัยสถาบัน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับ มาก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ครู-อาจารย์ ความสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษา สภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ เจตคติต่อวิชาชีพ นิสัยในการเรียน ของนักศึกษา และกฎระเบียบข้อบังคับของสถาบัน และยังพบว่าคะแนนเฉลี่ยสะสมจากชั้นมัธยมปลายสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาทันตสาธารณสุขโดยมีค่าพยากรณ์ 11.09 %

เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางเรียนเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพที่สำคัญของการศึกษาจึงมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างกว้างขว้าง เช่น Anastasi Anne (1982, p. 148) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านสติปัญญาและองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียน เจตคติต่อการเรียน การปรับตัว และพฤติกรรมการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนายเรืออากาศของดวงกมล มาลารัตน์ (2534) ที่พบว่า องค์ประกอบด้านผู้เรียน ได้แก่ การศึกษาของบิดา และสุขภาพของนักเรียนมี

ความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ได้แก่ การเตรียมตัวก่อนสอบ การปรับตัวให้เข้ากับการเรียนการสอน การวางแผนในการเรียน สถาบันที่มีอาจารย์พิเศษที่ทรงคุณวุฒิ และเวลาในการศึกษาค้นคว้าตำราเรียน ซึ่งมีส่วนทำให้เรียนได้ดี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนนายเรืออากาศ และยังมีงานวิจัยของเกษมชัย และคณะ (2542, หน้า 137) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก องค์ประกอบด้านจิตพิสัย องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า นิสัยการเรียน เจตคติต่อการเรียน การปรับตัวเป็นองค์ประกอบทางด้านจิตพิสัยที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยของศศิธร ศรีวิเชียร (2538) ที่ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ได้แก่ จำนวนคาบที่สอนต่อสัปดาห์ของครู และปัจจัยด้านนักเรียน ได้แก่ ระดับผลการเรียนเดิมของนักเรียน ส่วนการศึกษาผลกระทบทางครอบครัวต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ ดวงกมล คงเมือง (2532) พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว ที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือปัจจัยเชิงกระบวนการในครอบครัว เช่นด้านความคาดหวังของบิดามารดาต่อการศึกษาของบุตร การใช้เหตุผลในการเลี้ยงดูบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร รูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนปัจจัยด้านจิตวิทยามุ่งศึกษาใน 2 ประเด็นใหญ่ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motivation) และอัตมโนทัศน์เชิงการศึกษา (academic self-concept) พบว่า ปัจจัยทั้งสองประการดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยจากโรงเรียน ศึกษาใน 2 ประการคือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและ กลุ่มเพื่อนของนักเรียน ด้านครูพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการคบเพื่อนนั้นไปตามทฤษฎีกลุ่มอ้างอิง (reference group) นั่นคือ นักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับใดก็มักจะคบเพื่อนที่มีผลการเรียนในระดับใกล้เคียงกันอย่างไรก็ตามครอบครัวยังคงเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อเด็ก โดยเฉพาะบิดามารดาก็ยังคงมีความสำคัญและมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อบุตรในหลาย ๆ ด้าน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านตัวนักเรียน ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านสังคมและอาชีพ ล้วนมีความสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวนี้ก็น่าจะมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเตรียมทหารด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียน ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพรวมถึงการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหารว่ามีปัจจัยใดบ้าง โดยมุ่งหวังว่าผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายยุคปัจจุบันมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักเรียนสำหรับผู้วิจัยที่สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร

กรอบแนวคิดการวิจัย

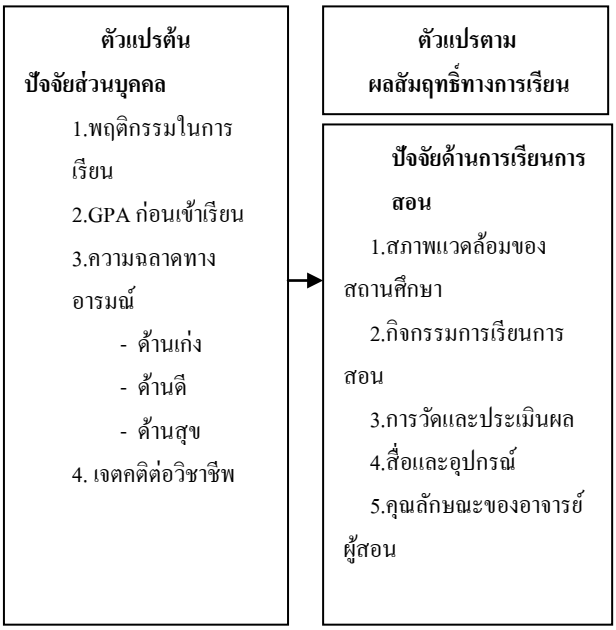

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) แบบศึกษาความสัมพันธ์ (Correlation Study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 545 คน

กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา2552 ที่เรียนในโรงเรียนเตรียมทหาร จังหวัดนครนายกโดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างของการวิเคราะห์ โดยใช้สูตรการคำนวณจากทฤษฎีขีดจำกัดกลาง (The Central Limit Theorem) ได้กลุ่มตัวอย่าง 225 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หาค่าความเชื่อมั่นใช้ α - Coefficient ของครอนบาค มีค่าทั้งฉบับกับ 0 .892 และ ค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยหาค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.8973

ประกอบด้วยข้อมูล 5 ตอน ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านพฤติกรรมในการเรียน

ตอนที่ 3 ความฉลาดทางอารมณ์

ตอนที่ 4 ปัจจัยด้านเจตคติต่ออวิชาชีพ

ตอนที่ 5 ปัจจัยด้านการเรียนการสอน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานด้านปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเรียนการสอนโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับสร้างสมการพยากรณ์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ

เป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) แล้วนำมาสร้างสมการพยากรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นักเรียนเตรียมทหารมีเกรดเฉลี่ยก่อนเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหารอยู่ในระดับดีมาก และเกรดเฉลี่ยหลังเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหาร ภาคเรียนที่ 1/2552 อยู่ในระดับดี

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านพฤติกรรมในการเรียน ของนักเรียนเตรียมทหาร โดยรวม มีระดับพฤติกรรมในการปฏิบัติ บางครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติเป็นประจำ คือ เข้าเรียนทันเวลาที่อาจารย์สอนทุกครั้ง ติดตามเนื้อหาโดยสอบถามจากเพื่อนหรืออาจารย์ผู้สอนทันทีเมื่อขาดเรียน วางแผนทบทวนบทเรียนเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอบ ตั้งใจฟังอาจารย์สอนขณะเรียน จดประเด็นสำคัญของเรื่องที่เรียนง่วงนอนเนื่องจากพักผ่อนไม่เพียงพอ ซักถามอาจารย์เมื่อมีข้อสงสัยในขณะเรียน ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ในการสังสรรค์กับเพื่อนมากกว่าทบทวนบทเรียน และมักจะให้รุ่นพี่แนะนำบางเรื่องที่เรียนไม่เข้าใจส่วนพฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คือ วางแผนการเรียนแต่ละวันและปฏิบัติตามแผนนั้น มีเรื่องคุยกับเพื่อนขณะที่อาจารย์กำลังสอน นำงานอื่นที่ค้างอยู่ขึ้นมาทำในขณะที่อาจารย์กำลังสอน ใช้เวลาว่างค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ในวันหยุดที่มีโอกาสออกนอกโรงเรียนมักจะเพิ่มพูนความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก มักคัดลอกงานจากเพื่อนเพื่อส่งให้ทันตามกำหนด และมักทำบันทึกย่อหรือขีดเส้นเนื้อหาสำคัญเพื่อช่วยในการทบทวนบทเรียน แต่ที่ไม่เคยแสดงพฤติกรรมเลยหรือนาน ๆ ครั้ง คือ อ่านบทเรียนล่วงหน้าก่อนเข้าเรียนในแต่ละครั้ง เลือกที่นั่งด้านหลังเพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับอาจารย์ และมักมีเรื่องน่าสนใจคุยกับเพื่อนในขณะที่อาจารย์กำลังสอน

3. ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ นักเรียนเตรียมทหารมีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมและรายด้าน มีการพัฒนาในระดับปานกลาง

4. ผลการวิเคราะห์เจคติต่อวิชาชีพทหาร เจตคติต่อวิชาชีพของนักเรียนเตรียมทหาร ทั้งภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

5. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมสถานศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล สื่อและอุปกรณ์ และคุณลักษณะของครูผู้สอน ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียน เกรดเฉลี่ยก่อนเข้าเรียนเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี เก่ง สุข มีความสัมพันธ์กันภายใน แสดงว่าตัวแปร ด้านดี เก่ง สุข เกี่ยวข้องกัน ด้านเจตคติต่อวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์เฉพาะด้านเก่ง และด้านสุข แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับด้านดี นอกจากนั้นยังพบว่าการมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับปัจจัยการเรียนการสอน ในด้านปัจจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนพบว่า สภาพแวดล้อมสถานศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล สื่อและอุปกรณ์ และคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน มีความสัมพันธ์กัน

7. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอนระหว่างปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร โดยใช้ตัวแปร 11 ตัวแปร ดังนี้ พฤติกรรมในการเรียน GPAก่อนเข้าเรียน ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง ด้านสุข เจตคติต่อวิชาชีพ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

สื่อและอุปกรณ์ คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร 3 ปัจจัย คือ GPAก่อนเข้าเรียน สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และการวัดและประเมินผล โดยค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทั้ง 3 ปัจจัยให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = 0.380 และสามารถอธิบายความแปรผันของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนเตรียมทหารได้ร้อยละ 14.5 (R^2 = 0.145)โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

6.1.สมการถดถอยที่คำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b)

$Y' = 1.602 + 0.345$(GPAก่อนเข้าเรียน)
$+ 0.163$(การวัดและประเมินผล)
$- 0.118$(สภาพแวดล้อมสถานศึกษา)

6.2 สมการถดถอยที่คำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานของตัวแปรในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน

$Z' = 0.336$(GPAก่อนเข้าเรียน)
$+ 0.214$(การวัดและประเมินผล)
$- 0.155$(สภาพแวดล้อมสถานศึกษา)

การอภิปรายผล

1. การวิจัยนี้ มีประเด็นให้อภิปรายดังต่อไปนี้นักเรียนเตรียมทหาร มีเกรดเฉลี่ยก่อนเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหารอยู่ในระดับดีมาก และเกรดเฉลี่ยหลังเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหาร ภาคเรียนที่ 1/2552 อยู่ในระดับดี อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเตรียมทหารเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมีการสอบคัดเลือกก่อนเข้ารับการศึกษา จึงมีนักเรียนสมัครเข้าสอบคัดเลือกเป็นจำนวนมาก ดังนั้นนักเรียนที่สอบคัดเลือกได้จึงเป็นนักเรียนที่มีผลการศึกษาดีเกรดเฉลี่ยก่อนเข้าเรียนของนักเรียนจึงอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทรา นิคมานนท์ (2538, หน้า 281) ได้ให้ทรรศนะว่า เกรดเฉลี่ยก่อนเข้าเรียนเป็นพื้นฐานทางการศึกษาเดิมของนักศึกษา ซึ่งมีผลในการไปใช้ศึกษาต่อดังที่ สุมา สุทธิวาทนฤพุฒิ (2522, หน้า 82) กล่าวว่า พื้นฐานการศึกษาเดิมเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทุกคณะวิชา

2. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเตรียมทหารโดยรวม มีความถี่ในการปฏิบัติบางครั้ง เป็นการกระทำหรือกิจกรรมที่แสดงออกเพื่อมุ่งพัฒนาในด้านความรู้และทักษะตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ในวิชาต่างๆ

3. นักเรียนเตรียมทหารมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมและรายด้าน มีการพัฒนาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนเตรียมทหารมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีมากที่สุด รองลงมาคือ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง และการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนเตรียมทหารเป็นโรงเรียนที่นักเรียนสำเร็จการศึกษาจะเข้ารับการศึกษาต่อในเหล่าทัพเพื่อเป็นทหารตำรวจ เพื่อรับใช้ประเทศชาติ จึงมีการปลูกฝังนักเรียนในเรื่องของความเป็นคนดี เสียสละ เพื่อปกป้องประเทศ จึงมีการพัฒนาด้านความดีมากกว่าด้านอื่น ซึ่งสอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิตได้พัฒนาแนวคิดเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดีคือความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ขณะเดียวกันก็ต้องพัฒนาความเก่งและความสุขควบคู่กับไปเพื่อให้นักเรียนเตรียมทหาร เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและสามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ซึ่งเป็นงานในหน้าที่ของนักเรียนเตรียมทหารที่จะต้องปฏิบัติต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต ได้อธิบายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความเก่ง หมายถึง

ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และด้านความสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเองพอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ ซึ่งทำให้นักเรียนเตรียมทหารเข้าใจตนเอง คือ เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกและความต้องการในชีวิตของตนเอง เข้าใจผู้อื่น เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นและสามารถแสดงออกมาได้อย่างเหมาะสม แก้ไขความขัดแย้งได้ เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ไขจัดการให้ผ่านพ้นไปได้อย่างเหมาะสมทั้งปัญหาความเครียดในใจ หรือปัญหาที่เกิดจากการขัดแย้งกับผู้อื่น

4. เจตคติต่อวิชาชีพของนักเรียนเตรียมทหาร ทั้งภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากอาชีพทหาร ตำรวจ เป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีในสังคม มีความสง่างาม เป็นอาชีพที่มั่นคง มีความภูมิใจในวิชาชีพซึ่งสอด คล้องกับ งานวิจัยของ เปรมชัย สโรบล (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เหตุจูงใจในการศึกษาต่อโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าของนักเรียนเตรียมทหาร เพื่อศึกษาเหตุจูงใจในการศึกษา ได้แก่ ด้านลักษณะของสถาบันด้านสังคม ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ด้านการประกอบอาชีพ และด้านความสนใจของตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนเหตุจูงใจด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นเป็นเหตุจูงใจปานกลาง

5. ปัจจัยด้านการเรียนการสอนของนักเรียนเตรียมทหาร นักเรียนเตรียมทหารมีความคิด เห็น ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้

5.1 ด้านสภาพแวดล้อมสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมากจากโรงเรียนเตรียมทหารเป็นโรงเรียนที่ฝึกนักเรียนให้เตรียมตัวเป็นทหาร ตำรวจ จึงเน้นในเรื่องของการมีระเบียบวินัย การจัดสถานศึกษามีให้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับนักเรียนทั้งในด้านของความมีระเบียบเรียบ ร้อยของห้องเรียน ความสะอาด ความสง่างาม การรักษาความปลอดภัย ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับไพฑูรย์ ศรีฟ้า (2544) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีส่วนช่วยในการควบคุมชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัยสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นตัวกำหนดอาณาเขตของการเรียน ทำให้มีบรรยากาศที่แตกต่างไปจากกิจกรรมอื่น

5.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมากจาก กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่จัดประสบ การณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ โรงเรียนเตรียมทหารจึงมีการจัดกิจกรรมทั้งการฝึกร่างกาย การเรียนในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เสริมสร้างความเป็นผู้นำโดยการให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียนและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นระหว่างการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับ ประภาศรี จีระยิ่งมงคล และ นิตติยา น้อยสีภูมิ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า

ปัจจัยด้านการจัดการเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาเวลาและการประสานงานมีอิทธิพลในระดับมาก

5.3 ด้านการวัดและการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้การวัดและประเมินผลเป็นปัจจัยที่นักเรียนเข้าใจเกณฑ์การให้คะแนนของผู้สอนทำให้นักเรียนเข้าใจการวัดและประเมินผล มีการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนการวัดผลเพื่อให้การวัดผลมีประสิทธิภาพทำให้มีความสำคัญมากต่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ การวัดและประเมินผลเป็นการติดตามกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพจะให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เที่ยงตรง สำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิภาพ เป็นข้อมูลย้อนกลับที่จะช่วยติดตาม กำกับ ดูแล

ความก้าวหน้าของผู้เรียนตลอดเวลา โดยผู้สอนจะนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาปรับแนวทางการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อม และพื้นฐานของผู้เรียน

5.4. ด้านสื่อและอุปกรณ์อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจาก สื่อการสอน ช่วยสร้างรากฐานที่เป็นรูปธรรมขึ้นในความคิดของผู้เรียน การฟังเพียงอย่างเดียวนั้น ผู้เรียนจะต้องใช้จินตนาการเข้าช่วยด้วย เพื่อให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเกิดเป็นรูปธรรมขึ้นในความคิด แต่สำหรับสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อน ผู้เรียนย่อมไม่มีความสามารถจะทำได้ การใช้อุปกรณ์เข้าช่วยจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสร้างรูปธรรมขึ้นในใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับชอร์ส กล่าวว่า เครื่องมือที่ช่วยสื่อความหมายจัดขึ้นโดยครูและนักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เครื่องมือการสอนทุกชนิดจัดเป็นสื่อการสอน เช่น หนังสือในห้องสมุด โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สไลด์ ฟิล์มสตริป รูปภาพ แผนที่ ของจริง และทรัพยากรจากแหล่งชุมชน และสอดคล้องกับบราวน์ และคณะ กล่าวว่า จำพวกอุปกรณ์ทั้งหลายที่สามารถช่วยเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนจนเกิดผลการเรียนที่ดี ทั้งนี้รวมถึง กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษานอกสถานที่ การแสดง บทบาทนาฏการ การสาธิต การทดลอง ตลอดจนการสัมภาษณ์และการสำรวจ เป็นต้น

5.5 ด้านคุณลักษณะของครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการเรียนของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ต้องวางแผนการสอน ค้นคว้าพัฒนาตนเอง เข้าใจเนื้อหาที่สอน มีความยุติธรรมในการวัดผล ซึ่งสอดคล้องกับจอห์น แคร์รอล (John Carroll, 1963) ได้อธิบายความหมายของครูที่มีประสิทธิภาพว่า เป็นครูที่สอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ให้เวลาแก่นักเรียนแต่ละคนได้เรียนรู้โดยพิจารณาความแตกต่างของบุคคลและวิชาที่สอน การสอนของครูที่สามารถให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามความถนัดและความสามารถของทุกคน

6. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอนพบว่า GPA ก่อนเข้าเรียน สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และการวัดและประเมินผล มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อาจเนื่องมากจาก GPA ก่อนเข้าเรียนเป็นพื้นฐานความรู้ของนักเรียนเตรียมทหารซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในปัจจุบันได้ ซึ่งตรงตามสมมุติฐาน ส่วนตัวแปรอื่นไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งไม่ตรงตามสมมุติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ การวิจัยของ มาโนช ห่วงศรี (2538) ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ คือ ปัจจัยด้านนักเรียน ได้แก่ ระดับผลการเรียนเดิมของนักเรียนชั้น ปัจจัยด้านการวัดและประเมินผล มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อาจเนื่องมากจาก ปัจจัยด้านการวัดและประเมินผลที่ดีจะทำให้นักเรียนเข้าใจเกณฑ์การให้คะแนน ได้รู้ว่าผู้สอนจะสอนอะไร จึงทำให้เกิดการเตรียมตัวก่อนเข้าเรียน เตรียมตัวก่อนสอบ จึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางบวกซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การวัด และประเมินผลซึ่งเป็นเครื่องมือผลักดันหรือกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนและส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน การวัดผลเป็นเครื่องมือผลักดันการสอนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ รูปแบบวิธีการวัดผลมีอิทธิผลโน้มน้าวให้การเรียนการสอนต้องปรับตามให้สอดคล้องกันโดยอัตโนมัติ ดังนั้น ถ้าต้องการปรับการเรียนการสอนให้เป็นไปในทิศทางใด ก็ออกแบบการวัดผลที่ส่งผลให้เป็นไปทิศทางนั้น ก็สามารถผลักดันให้การเรียนการสอนเป็นไปตามที่ต้องการ

ได้ เช่น ออกแบบการวัดให้มุ่งประเมินการคิดแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ก็จะนำไปสู่การเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในด้านต่าง ๆ ตามมาและจากประสบการณ์นี้จะนำไปสู่การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อหารูปแบบการวัดผลประเมินผล และการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสำหรับพัฒนาผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนเตรียมทหาร จังหวัดนครนายก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของโรงเรียนเตรียมทหารควรให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร ฝึกการวางแผนการเรียนให้แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนที่ดีขึ้นปลูกฝังความตั้งใจให้แก่นักเรียน

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผล และสภาพแวดล้อมสถานศึกษา เพราะเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนเตรียมทหาร กับโรงเรียนอื่นๆ เพื่อนำมาพัฒนาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนอื่น ๆ

2. การศึกษาประสิทธิภาพในการสอนของครูที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนเตรียมทหาร

เอกสารอ้างอิง

เกษมชัย และคณะ. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก องค์ประกอบด้านจิตพิสัย องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.* วิทยานพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เทพประทาน เข่งเจริญ, นาวาโท . (2551). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกเหล่าทัพของนักเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 1.* รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารทั่วไป), มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประภาศรี จีระยิ่งมงคล และนิตติยา น้อยสีภูมิ. (2545). *ทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลต่อผู้ป่วยทางจิตและผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต.* นนทบุรี : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี.

ประไพ สุวภิรมย์โชติ และอำนาจ ธีระอกนิษฐ์. (2542). *องค์ประกอบที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทาง การศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (สาธารณสุขชุมชน) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิริธร จังหวัดชลบุรี.* รายงานการวิจัยวิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี.

เปรมชัย สโรบล. (2541) . *เหตุจูงใจในการศึกษาต่อโรงเรียนนายร้อยพระ จุลจอมเกล้าของนักเรียนเตรียมทหาร* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. การศึกษา (การอุดมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พจน์ สะเพียรชัย. (2528). การศึกษากับการพัฒนาเยาวชน, *วารสารการศึกษาแห่งชาติ, 17*(12), 11.

ไพฑูรย์ ศรีฟ้า. (2544). *การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย.* วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

ภัทรา นิคมานนท์. (2538). *การประเมินผลการเรียน.* กรุงเทพ : โรงพิมพ์ทิพยวิสุทธิ์การพิมพ์.

มาโนช ห่วงศรี. (2538). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยนเรศวร.

รัตนา คัมภิรานนท์. (2540). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์ (ทันตสาธารณสุข) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร*.ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศศิธร ศรีวิเชียร. (2538). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุมา สุทธิวาทนฤพุฒิ. (2522). *ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

John B Carroll. (1963). *A model of school learning*. In: Teachers College Record. Band, 64.

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครู ในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

Effects of School-Based Management on Academic Performance Efficiency of Teachers in Municipal Schools of Subdistrict Administration Organization in Pathumthani[1]

กรกมล เพิ่มผล[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหาร งานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล หาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาลและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี รวม 284 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเทศบาลอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาลอยู่ในระดับมาก การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความ สัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียน เทศบาล

คำสำคัญ : การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, ประสิทธิภาพ, งานวิชาการ, ครูโรงเรียนเทศบาล, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This survey research on Teachers in Municipal Schools of Sub-district Administration Organization in Pathumthani aims to study: the level of administration of School-Based Management and Academic Performance Efficiency of Teachers, the relationship between school-based management and the Academic Performance Efficiency of Teachers, and the Effects of School-Based Management on A Academic management efficiency of

---

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

[1]เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา2554

teachers. Questionnaire was used to gather data from the sample group of 284 selected from teachers in Municipal Schools of Sub-district Administration Organization in Pathumthani. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and Stepwise Multiple regression. The results were as follows: Overall, the level of administration of school-based management in municipal schools of Sub-district Administration Organization in Pathumthani and the level of academic performance efficiency of teachers in municipal schools were high; the relationship between the School-Based Management and the academic performance efficiency of teachers in municipal schools; and the school-based management significantly affected the Academic Management Efficiency of Teachers in Municipal Schools of Sub district Administration Organization in Pathumthani.

Keywords: school-based management, efficiency, academic performance, teachers in municipal schools, Subdistrict Administration Organization in Pathumthani

ความนำ

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพให้เป็นคนดี และคนเก่ง มีประสบการณ์การทำงาน ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ แต่ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้น ไม่อาจกระทำได้ ถ้าไม่มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการที่ดีพอ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการในฐานะผู้รับผิดชอบทางการศึกษา ได้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวและสามารถตัดสินใจดำเนินการในขอบเขตที่รับผิดชอบในฐานะเป็นนิติบุคคล สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย และมาตรฐานการศึกษา โดยให้มีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 35 มาตรา 36 และมาตรา 38 ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 345-346) และการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 39 และมาตรา 40 ให้เป็นไปตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management--SBM) กระทรวงศึกษาธิการได้ตราพระราช บัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ที่มุ่งหวังต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ได้ประกาศให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 เพื่อให้มีอิสระมีความเข้มแข็งในการดำเนินงาน โดยได้กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับหลักการกระจายอำนาจ คือ การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management--SBM) กระทรวงศึกษาธิการ (2547, หน้า 16-17) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ “การพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ” มีโครงการที่เกี่ยวข้อง กับรูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา ดังนั้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management--SBM) จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่นำมาใช้เพื่อช่วยปรับปรุงการกระจาย การควบคุมจากส่วนกลางไปสู่ระดับ

โรงเรียนมุ่งเน้นให้กลุ่มที่ใกล้ชิดกับผู้เรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชนได้มีโอกาสควบคุมสิ่งต่างๆ มากขึ้น เพราะแนวคิดในการบริหารงานของโรงเรียนจะเป็นไปในลักษณะที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน หรือเป็นศูนย์กลางของการบริหารจัดการ โรงเรียนโดย ตรงเป็นแนวคิดที่มุ่งให้อิสระความคล่องตัวแก่สถานศึกษา โดยมีตัวแทนของคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยตรง มีความเชื่อว่าการตัดสินใจที่ดีที่สุด เกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด (Wohlstetter, 1995, pp. 22-25)

นโยบายการบริหารการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดขึ้นตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะบุคคลที่มาจากประชาชน ชุมชน และท้องถิ่นในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของชุมชนท้องถิ่นให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นโดยสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ การบริหารและการจัดการศึกษาระดับองค์กรในท้องถิ่น เป็นการบริหารและการดำเนินงานระดับปฏิบัติการในท้องถิ่น ที่กำหนดให้การปฏิบัติเสร็จสิ้นที่สถานศึกษาให้มากที่สุด โดยยึดหลักความมีอิสระและคล่องตัวเป็นสำคัญ ดังนั้นโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จึงต้องรับนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียน ให้สอดคล้องโดยมีการกระจายอำนาจ มีโครงสร้างระบบงานควบคุมตามโครงสร้างสายงาน เพื่อให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการวิเคราะห์การทำงานพบว่า ยิ่งบุคคลในองค์การต้องรอคำสั่งจากส่วนกลางมากเท่าใดความต้องการในการมีส่วนร่วมก็จะลดน้อยลง ประสิทธิภาพของงานลดลง และส่วนกลางอย่างเขตพื้นที่การศึกษาต้องเพิ่มทรัพยากร เพิ่มการนิเทศและเข้มงวดกับการควบคุมขึ้นเรื่อยๆ จึงได้ มีการพัฒนาโรงเรียนให้มีการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการมุ่งการกระจาย อำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง การตรวจสอบและถ่วงดุลประสิทธิภาพของงานวิชาการ ซึ่งเป็นความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งมีการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ แนวคิดระบบโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ เป็นแนวคิดสากลที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายในการนำมาเป็นยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาด้วยการสร้างฐานอำนาจให้แก่ผู้มีผลประโยชน์ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง นักเรียนตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน รวมทั้งองค์กรต่างๆ การปฏิรูปแบบนี้นำไปสู่การทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการในเนื้อหาวิชาทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และได้คุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้เรียนที่ได้กำหนดขึ้นไว้ ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้นทั้งในเรื่องของการกำหนดนโยบาย แผนงานโครงการ การจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครอง ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีหลายฝ่ายที่เข้ามาร่วมเป็นวิทยากรมีคณะกรรม การผู้ปกครอง ชุมชน และศิษย์เก่าเข้ามาร่วมบริหาร งานโรงเรียน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management--SBM) จะเป็นวิธีหนึ่งที่โรงเรียนต่าง ๆ นำมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยรูปแบบการบริหารงานของแต่ละโรงเรียนมีแนวทาง และปัญหาแตกต่างกันออกไปตามบริบทของโรงเรียน และมีจุดมุ่งหมายให้กระบวนการบริหารงานโรงเรียนในรูปแบบการใช้โรงเรียน เป็นฐานส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารทุกด้านในโรงเรียน โดยเฉพาะงานวิชาการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมืองปทุมธานี สังกัดองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นโรงเรียนแกนนำในการนำเอารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน โดยผลจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเทศบาล เมืองปทุมธานี ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาลเมืองปทุมธานี และในปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ก็ได้นำเอาหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้บริหารงาน จึงเป็นที่น่าศึกษาว่าการบริหารโดย ใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับใดระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการมากน้อยเพียงใด และมีองค์ประกอบใดบ้างของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียนต่อไปให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริ หารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
4. เพื่อศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรต้นคือ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง การตรวจสอบและถ่วงดุล และตัวแปรตามคือ แนวคิดเกี่ยวการบริหารงานชาการ ตามพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้อง ถิ่น จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก
3. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
4. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จำนวน 4 โรงเรียน มีจำนวนผู้บริหาร ครู คณะ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งสิ้น 284 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนเทศบาลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และโรงเรียนที่สังกัด มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) มีจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเทศบาลเป็นแบบสอบถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด รวม 40 ข้อ

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาลเป็นแบบ สอบถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด รวม 30 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ประกอบ ด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) และสมการพยากรณ์

ผลการวิจัย

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเทศบาล มีค่าเฉลี่ย 3.92 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง การตรวจสอบและถ่วงดุล อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล มีค่าเฉลี่ย 3.95 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมาก

3. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาลทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการประกันคุณภาพของครูในโรงเรียนเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 คิดเป็นร้อยละ 72.20

การอภิปรายผล

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล อยู่ในระดับมาก ซึ่งทั้ง 4 หลักของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนี้ เป็นวิธีการหนึ่งที่นำมาใช้ปรับปรุงการกระจายการควบคุมจากส่วนกลางไปสู่การปฏิบัติโดยโรงเรียนต่างๆ นำมาเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่คำนึงถึงคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ที่มุ่งหวังต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ ตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข และได้ประกาศให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล ทำให้โรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่นำมาใช้เป็นหลักในการบริหารโรงเรียน ให้สอดคล้อง

กับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่ง อรพรรณ พรสีมา (2545, หน้า 3) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศที่พัฒนาแล้ว และมีรูปแบบการบริหารและการตัดสินใจแบบกระจายอำนาจ สอดคล้องกับ ถวิล มาตรเลี่ยม (2545, หน้า 42) ได้เสนอหลัก ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ประกอบด้วย หลักดุลยภาพหรือหลักความสมดุล หลักการกระจายอำนาจ หลักการบริหารจัดการตนเอง หลักการริเริ่มของสมาชิก สอดคล้องกับ คนอง สวัสดิรักษ์ (2547, หน้า 13-14) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ประกอบด้วย คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยด้านการ กระจายอำนาจ พบว่า โรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ ทั้งนี้เพราะ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นเป็นการเชื่อมโยงการปฏิรูปการศึกษากับการกระจายอำนาจทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ทำให้โรงเรียนมีการปฏิรูปโครงสร้างของระบบและรูปแบบการบริหารของโรงเรียน เป็นการปรับปรุงหน้าที่บางประการในโรงเรียน ทำให้เกิดแนวคิดทางการบริหารโรงเรียนหลายแนวทาง การบริหารโรงเรียนดังกล่าวเน้นการกระจายอำนาจ และเป็นการบริหารโรงเรียนที่สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยยึดหลักความมีอิสระและคล่องตัวเป็นสำคัญ ซึ่งในโรงเรียนต่าง ๆ มีการกระจายอำนาจ โดยการแบ่งการบริหารจัดการออกเป็นหน่วยงานย่อยๆ มีการบริหาร ในรูปคณะกรรมการและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา ดังที่ เอดเลย์ (Edley, Jr., 1992) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น การตัดสิน ใจต้องอยู่ในรูปคณะบุคคลหรือคณะ กรรมการ นอกจากนี้ เมเยอร์ และสโตนฮิลล์ และออสวอลด์ (Myers and Stonehill, 1993, and Oswald, 1995) กล่าวว่า การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาด้วยการถ่ายโอน อำนาจการตัดสินใจในการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับงบประมาณ บุคคล และหลักสูตรไปยังโรงเรียน ส่วน ถวิล มาตรเลี่ยม (2545, หน้า 41) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นฐานการบริหาร หรือ SBM เป็นการบริหารจัดการโรงเรียนที่สอดคล้องกับคุณ ลักษณะและความต้องการของโรงเรียน ซึ่งการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546, หน้า 3) กล่าวว่า เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วน กลางให้โรงเรียน มีอำนาจ มีอิสระ และคล่องตัวที่จะตัดสินใจในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน ทั้งด้านหลักสูตร งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการโรงเรียนที่ประกอบ ด้วย ผู้บริหาร ตัวแทนครู ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมกันบริหารโรงเรียนให้สอดคล้อง และเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด สอดคล้อง กับ บุญมี เณรยอด (2546, หน้า 9) และจุฑารัตน์ ชัชวาล (2549, หน้า 21) สรุปว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถาน ศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีอิสระและมีความคล่องตัวในการตัดสินใจ โดยมีคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งในการบริหาร งานโรงเรียนนั้น งานวิชาการนับว่าเป็นหัวใจของโรงเรียน ที่มีจุดมุ่งหมายหลักในการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียน นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยเมื่อพิจารณาด้านการพัฒนาหลักสูตรนั้น อยู่ในระดับมาก ซึ่งส่วนใหญ่มีการกำกับติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร นิเทศติดตามการใช้หลักสูตรภายในโรงเรียน คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่ต้องนำมาสอน สอดคล้องกับ เบค

และเมอร์ฟี (Beck and Murphy, 1996, p. 4) กล่าวว่า วงการศึกษาของสหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆ ได้มีการแสวงหานวัตกรรมมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ๆ แต่ผลที่ได้ยังไม่เป็นที่น่าพอใจนักจนกระทั่งปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา ได้มีการศึกษาพบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นนั้น ต้องปรับปรุงกระบวนการและวิธีการจัดการศึกษาที่เคยเน้นแต่เรื่องการจัดการเรียนการสอนไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียน โดยมุ่งปรับระบบโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเสียใหม่ มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น จนกระทั่งประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ออสเตรเลีย ฮ่องกงและนิวซีแลนด์ ได้ยึดรูปแบบแนวคิดเกี่ยวกับหลักการกระจายอำนาจ มาใช้ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเชื่อว่าการปรับปรุงการทำหน้าที่บางประการในโรงเรียนที่เน้นความมีประสิทธิผลของโรงเรียน เน้นการกระจายอำนาจ เป็นการเปิดโอกาสให้โรงเรียนได้มีบทบาทและหน้าที่ในการสร้างหลักสูตรของโรงเรียนประการหนึ่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงกับประ สิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โดยด้าน การกระจายอำนาจมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้าน การจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการประกันคุณภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นเพราะ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเน้นการกระจายอำนาจในโรงเรียน เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างทั่วถึง ทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารงานโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังแนวคิดของ โฮล์สเลตเตอร์ (Wohlstetter, 1995, p. 13) ที่กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิผลโดยเน้นการกระจายอำนาจเป็นการเปิดโอกาสให้โรงเรียนได้มีบทบาทและหน้าที่ในโรงเรียน เช่น การบริหารงบประมาณด้วยตนเอง การสร้างหลักสูตรของโรงเรียน การพัฒนาบุคลากรโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน เป็นต้น สอดคล้องกับ แซนดร้า (Sandra, 2000) ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาความคิดเห็นจากครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลในเมืองชิคาโก ที่มีประการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป พบว่า ทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานส่วนใหญ่ มีทัศนคติอยู่ในทางบวก โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนในเรื่องต่างๆ คือ การเรียนการสอน และหลักสูตร

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ซึ่งอาจมีเหตุผลมาจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารงานที่มีการปฏิรูประบบการบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่นำรูปแบบของการบริหารองค์กรธุรกิจและอุตสาหกรรมมาใช้ในระบบการบริหารสถาน ศึกษา ซึ่งในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาด้วยการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจในการบริหารและการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นในเรื่องงบประมาณ บุคคล และหลักสูตรไปยังโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนได้มีการบริหารตนเองและจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีการกระจายอำนาจในการบริหารสถานศึกษา โดยการจัดโครงสร้างการบริหารงานให้เป็นหน่วยงานย่อย ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา และให้มี การกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน ดังที่ ถวิล มาตรเลี่ยม (2545, หน้า 41) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นฐานการบริหารเป็นการบริหารจัดการโรงเรียนที่สอดคล้องกับ

คุณลักษณะและความต้องการ ของโรงเรียน นั่นคือ สมาชิกโรงเรียน อันได้แก่ คณะกรรมการบริหาร โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียน ตลอดจนสมาชิกชุมชน และองค์กร อื่นๆ มารวมพลังกันอย่างเต็มที่รับผิดชอบต่อการใช้ ทรัพยากรและแก้ปัญหา ตลอดจนดำเนินการเพื่อพัฒนา กิจกรรมด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระยะสั้น และระยะยาวและทฤษฎีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานส่วน เชง (Cheng, 1996, p. 121) ได้พัฒนาจาก แนวคิดของ คาล์ดเวลล์ และสปินส์ และมาร์คแมน และโฮล์สเลตเตอร์ ระบุว่า การบริหารจัด การที่ สถานศึกษาที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยน แปลงอยู่ ตลอดเวลา โดยคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ เน้นความยืดหยุ่นและการบริหารด้วยตนเองตาม เงื่อนไขที่เหมาะสม เพื่อให้การศึกษามีความคล่องตัว ในการพัฒนาและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เฉพาะตน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดความต้องการ ของสถานศึกษาขึ้นเอง ผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้เกี่ยวข้องมีอิสระและความรับผิดชอบในการพัฒนา และดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เฉพาะของตนได้อย่างมี ประสิทธิ ภาพ และกำหนดความต้องการของ สถานศึกษา ขึ้นเอง ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องมีอิสระ และ ความรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรในการแก้ ปัญหาต่างๆ มากขึ้น ทำให้กิจกรรมการศึกษาบังเกิด ผลต่อการพัฒนาในระยะยาว สอดคล้อง กับ อรพรรณ พรสีมา (2545, หน้า 3) กล่าวว่า การบริหาร จัดการโดย ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management--SBM) เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบกระจาย อำนาจที่ใช้กันอย่างแพร่หลายจนกลายเป็นเรื่องปกติ ทั่วไปในประเทศที่พัฒนาแล้วและมีรูปแบบการบริหาร และการตัดสินใจแบบกระจายอำนาจโดยในช่วงปี การศึกษา 2543–2544 สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติได้จัดให้มีโครงการปฏิรูป การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยมีการคัดเลือก โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ 250 โรงสำนักงานฯ ได้ พัฒนาผู้บริหารโรงเรียนและครู ให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ SBM และให้นำ SBM ไปใช้ในการบริหาร จัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ โรงเรียนหลายแห่งประสบความสำเร็จในการนำ SBM ไปใช้ในระดับที่น่าพอใจ โดยการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานนั้นดังแนวคิดของ พิชัย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2552, หน้า 29-30) กล่าวถึงหลักการบริหาร จัดการของฟาโยล ไว้ว่า การบริหารสามารถจำแนก ออกเป็นสามกลุ่ม คือ กลุ่มโครงสร้าง กลุ่มหลักการ ของกระบวน การ และกลุ่มหลักการเป้าประสงค์โดย หลักการโครงสร้าง ต้องมีหลักการแบ่งงานตามความ สามารถของบุคคล มีเอกภาพของทิศทางการปฏิบัติงาน การมอบอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ มีความ เหมาะสมของการรวมศูนย์อำนาจ การสื่อสารตามสาย บังคับบัญชา มีระเบียบวินัย และความเสมอภาค เป็น ต้น จากการศึกษาของ เสาร์ วงศ์กระจ่าง (2549, หน้า 74) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานกับความสำเร็จ ในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มี 1 ตัวแปรที่ มีอำนาจพยากรณ์ คือ หลักการเสริมพลังอำนาจ สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลวิจัยครั้งนี้พบว่า การบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน ควรส่งเสริมให้โรงเรียนมุ่งเน้นการ บริหารตนเอง โดยจัดเป็นหน่วยงานย่อย ๆ มีการ กระจายอำนาจ เพื่อให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมใน การบริหารโรงเรียนและสามารถตรวจสอบการ บริหารงานของโรงเรียนได้มากขึ้น เพื่อตอบสนอง ความต้องการของชุมชนและเป็นโรงเรียนของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ.).

คนอง สวัสดิรักษ์. (2547). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จุฑารัตน์ ชัชวาลย์. (2550). *พฤติกรรมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

บุญมี เณรยอด. (2546). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : วิถีและวิธีไทย*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

พิชัย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2552). *องค์การและการบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ : ธิงค์ บียอน บุ๊คส์.

ถวิล มาตรเลี่ยม. (2545). *การปฏิรูปการศึกษา : โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ School-Base Management: SBM*. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

เสาร์ วงศ์กระจ่าง. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อรพรรณ พรสีมา. (2545). *รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : ตัวอย่างประสบการณ์ที่คัดสรร โรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

Beck, L. & Murphy, J. (1996). School-Base Management: Conditions for Implementation. *Dissertation Abstracts International. 53-03*, A : 0434.

Cheng, Y. C. (1996). *School Effectiveness and School-Based Management: A Mechanism for Development.* London : The Falmer Press.

Edley, J. A. (1992). *A World Class School for every child : The Challenge of Reform in Pennsylvania*. Boston : Harward University law School.

Myers, D., & Stonehill, R. (1993). *School-based management*. Available : http://www.ed.gov/pubs/OR/ConsumerGuides/baseman.html.

Sandra, C. L. (2000). *School Based Management in Chicago*. Chicago : University of Illinois.

Wohlstetter, P. (1995). Getting School-based Management Right : What Works and What Doesn't. *Phi Delta Kappan.77,* (1).

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

Relationships between Transformational Leadership of School Administrators and Teaching Efficiency of Teachers under The Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1[1]

กอบศักดิ์ มูลมัย*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน (2) ระดับประสิทธิภาพการสอนของครู และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและระดับประสิทธิภาพการสอนของครู เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ประชากรคือครูในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวนครู 242 คน วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ประสิทธิภาพการสอนของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ประสิทธิภาพการสอนของครู

Abstract

The purpose of this research were as follows : (1) The transformational leadership of school administrators (2) The teaching efficiency of teachers (3) The Relationship between Transformational Leadership of School administrators and the Teaching Efficiency of Teachers. Questionnaires were used to collect data from 242 teachers in primary Schools under

---

*นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

[1]เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2554

Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1 in the 2010. The statistic tools used for data analysis were mean, percentage, standard deviation and correlation coefficient.The research revealed that: (1) overall at the high level. When identified each aspect, it revealed that the transformational leadership of school administrators was at a high level in every aspect. (2) overall at a high level. When identified in each aspect, it revealed that the teaching efficiency of teachers was at a high level in every aspect. (3) overall aspects and specific aspects were positively correlated at a medium level, having a significantly significant level at .01

Keywords : transformational leadership, teaching efficiency.

ความนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องเผชิญสภาวะการแข่งขันสูงและต้องเร่งพัฒนาคนของตนให้มีคุณภาพเพื่อเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าสามารถรับมือกับสภาวะที่ท้าทายดังกล่าวได้ด้วยเหตุนี้นานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยจึงได้เร่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการหล่อหลอมเยาวชนให้เติบโตขึ้นเป็นแรงงานที่มีศักยภาพ ทั้งนี้ ปัจจัยหลักของการปฏิรูปการศึกษาคือการพัฒนาคุณภาพครูซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการ ศึกษาประสบความสำเร็จ (Reimers, 2003, p.12) สอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2544, หน้า 131-143) ว่าถ้าครูมีความรู้ ความสามารถ เสียสละ ตั้งใจสอนสั่งผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถแล้วจะช่วยส่งเสริมให้เด็กไทยเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดี เก่ง ฉลาด มีศักยภาพ มีความสุข และสามารถแข่งขันกับทุกประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการประสบความสำเร็จอย่างสูงในการนำคนเก่ง คนดีมีความรู้เข้าสู่วิชาชีพครู โดยคัดเลือกจากนักเรียนที่เก่งที่สุดของแต่ละจังหวัดให้เข้ารับทุนเพื่อเรียนต่อด้านการฝึกหัดครู ดังนั้นครูในยุคนั้นจึงเป็นคนเก่งของประเทศ และประสบความสำเร็จทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวและด้านการพัฒนานักเรียน ต่อมาประเทศไทยมีความต้องการครูสูงขึ้นจึงเร่งผลิตครูมากขึ้นเป็นเงาตามตัว สถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งได้เปิดการเรียนการสอนในภาคพิเศษและภาคสมทบ ทำให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสาขาครูมากเกินความต้องการของตลาดแรงงานและตกงานในที่สุด ด้วยเหตุนี้เด็กรุ่นหลังจึงไม่มั่นใจโอกาสที่จะได้งานทำจึงไม่เลือกเรียนครูหรือเลือกไว้เป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งเป็นที่กล่าวขานกันว่าเรียนอะไรไม่ได้จึงเข้าเรียนครูทำให้ภาพลักษณ์ของครู และคุณภาพการศึกษาตกต่ำลงมาก

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันยังมีปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะในเรื่องของครูผู้สอน ซึ่งกำลังเผชิญปัญหาวิกฤติในเรื่องคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ปัญหาดังกล่าวได้ลดทอนประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของ

เยาวชนไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2545, หน้า 53)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดจำนวน103 โรงเรียน มีบุคลากรรวม 2,418 คนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาในปีการศึกษา 2552 ที่ผ่านมา ประสบปัญหาหลายด้าน เช่น1) ด้านความสามารถผลิต นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ประเมินผลทดสอบระดับชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ในรายวิชาหลัก ประกอบด้วย วิชาภาษาไทย ระดับเขตพื้นที่ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 36.10 ต่ำกว่าระดับประเทศ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.58 วิชาสังคมศึกษาฯ ระดับเขตพื้นที่ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 31.40 ต่ำกว่าระดับประเทศ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.90 วิชาภาษาอังกฤษ ระดับเขตพื้นที่ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 25.47 ต่ำกว่าระดับประเทศ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 31.75 วิชาคณิตศาสตร์ ระดับเขตพื้นที่ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.22 ต่ำกว่า ระดับประเทศ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.88 วิชาวิทยาศาสตร์ระดับเขตพื้นที่ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.80 ต่ำกว่า ระดับประเทศ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.67 2) ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกยังพัฒนาไม่ครอบคลุมทุกด้าน กล่าวคือ การพัฒนาระบบการเรียนการสอนของสถานศึกษายังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม ที่ไม่สามารถทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และ ท้องถิ่น 3) ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ครูมีการพัฒนาตนเองน้อยลงเมื่อเทียบกับสภาพปัจจุบันที่เศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากขาดนิสัยรักการศึกษาค้นคว้า ไม่ชอบใช้สื่อการสอนหรือวิธีการสอนที่แปลกใหม่ ตลอดจนไม่ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) ด้านความสามารถแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารและร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ของโรงเรียน(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต1, 2552, หน้า 12-15) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านบริหารการศึกษาโดยตรง แต่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาทำให้การบริหารงานมุ่งแต่ให้ผลงานสำเร็จตามเป้าหมายเพียงด้านเดียว ประกอบกับผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในเขตพื้นที่ ทำให้ขาดความเข้าใจกับชุมชนเป็นอุปสรรคในการทำงานร่วมกัน(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2552, หน้า 12-15)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิภาพในการสอนของครู ต่างก็เป็นตัวแปรสำคัญที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันเป็นยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการเป็นแบบอย่างเป็นผู้นำและผู้ประสานงานในการบริหาร ทั้งนี้การใช้ภาวะผู้นำที่ชาญฉลาดส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงาน ยอมอุทิศตน

เพื่อการปฏิบัติงาน เกิดความรู้สึกและเจตคติที่ดีต่องานที่ทำ มีความกระตือรือร้น มีความสุขในการทำงาน และยอมอุทิศตนเพื่องาน

จากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และประสิทธิภาพการสอนของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1 เห็นว่า ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารเป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลโดยตรงกับประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอน จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิภาพการสอนของครูมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพการสอนของครูต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

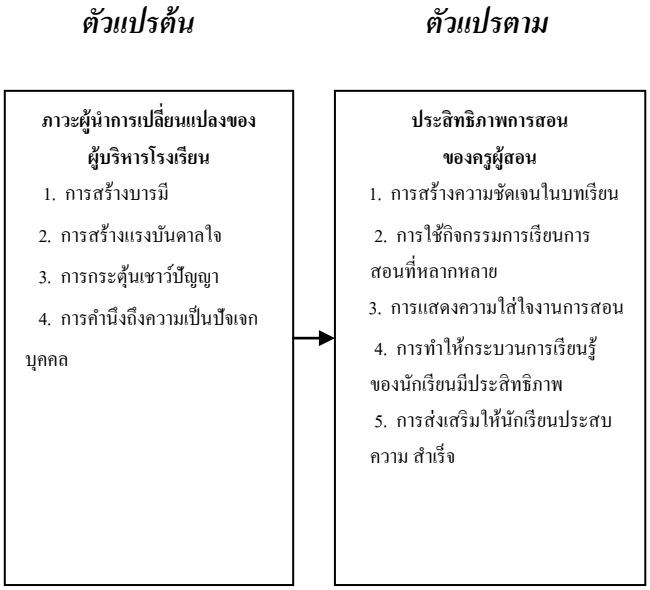

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำ การปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1

2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพ การสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2553 ใน 4 อำเภอ คือ อ.เมือง อ. คลองหลวง อ.ลาดหลุมแก้ว และอำเภอสามโคก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ (Persentage) ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูผู้สอนจำนวน 242 คน เพศหญิง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 76.9 เพศชายจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 มีช่วงอายุระหว่าง 46-55 ปี มาก

ที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมาอายุระหว่าง 25-35 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ33.1 และอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ21.1 และอายุ 56 ปี ขึ้นไปจำนวน 16 คนคิดเป็นร้อยละ 6.6 และน้อยที่สุดเป็นช่วงอายุที่ต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ส่วนระดับการศึกษา วุฒิการศึกษาปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 รองลงมาวุฒิการศึกษาปริญญาโท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 และวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และน้อยที่สุดปีนวุฒิการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 0.4 และวุฒิการศึกษาอื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4 เท่ากัน สำหรับตำแหน่งเป็น ครู จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 รองลงมาคือ ครูผู้ช่วยจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 และอื่น ๆ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9 อายุการปฏิบัติงานในตำแหน่งมากที่สุดเป็นช่วงอายุการปฏิบัติงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมาเป็นช่วงอายุการปฏิบัติงานที่ ต่ำกว่า 6 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 และเป็นช่วงอายุการปฏิบัติงานระหว่าง 6-12 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 และเป็นช่วงอายุการปฏิบัติงาน 11-15 ปีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 น้อยที่สุดเป็นช่วงอายุการปฏิบัติงานระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ การสร้างบารมีการสร้างแรงบันดาลใจ และการกระตุ้นเชาว์ปัญญา และน้อยที่สุดการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

3. ประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่าภาวะประสิทธิภาพการสอนของครู อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย การส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ การสร้างความชัดเจนในบทเรียน และการแสดงความใส่ใจในการสอน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน กับประสิทธิภาพการสอนของครู อยู่ในระดับปลานกลาง เมื่อพิจารณาตัวแปรที่มีค่าสัมพันธ์ในแต่ละด้านของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตัวแปรที่มีระดับความสัมพันธ์สูงสุดคือ การสร้างบารมี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูในระดับปานกลาง ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์รองลงมาตามลำดับคือการกระตุ้นเชาว์ปัญญามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูในระดับปานกลาง ลำดับต่อมาคือ การสร้างแรงบันดาลใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูในระดับปานกลางและด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูในระดับปานกลาง

การอภิปรายผล

ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน กับประสิทธิภาพการสอนของครู

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

1.1 ด้านการสร้างบารมี พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากและอยู่เป็นลำดับที่ 1 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยในการสร้างบารมีระดับสูงสุดคือ ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ และผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในอุดมการณ์ความเชื่อและค่านิยม ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้บริหารแสดงความตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงาน ให้ความสำคัญของการมีภารกิจร่วมกัน ทำให้คนอื่นเกิดการยอมรับ ศรัทธา รวมทั้งเป็นผู้มีความสามารถในการชักนำ โน้มน้าวจิตใจให้คนอื่นมีความคิดเห็นคล้อยตาม ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความเชื่อถือและไว้วางใจ สอดคล้องกับแนวคิดของบาส และอโวลิโอ (Bass & Avolio, 1990, p.19) ที่กล่าวว่าการสร้างบารมี (Charisma) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นความสามารถที่ทำให้คนอื่นเกิดการยอมรับ เกิดศรัทธาสามารถโน้มน้าวใจให้ผู้อื่นคิดเห็นคล้อยตามได้

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ระดับมากและอยู่เป็นลำดับที่ 2 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยในการสร้างแรงบันดาลใจระดับสูงสุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูร่วมกันอุทิศตนเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกันและผู้บริหารเน้นให้ครูเห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานตามภารกิจร่วมกันแสดงให้เห็นว่าหากผู้บริหารได้กล่าวถึงสิ่งที่ต้องการทำให้สำเร็จด้วยการร่วมกันอุทิศตน เพื่อที่จะทำงานให้สำเร็จโดยตั้งมาตรฐานของการทำงาน เป็นแรงบันดาลใจในการทำงาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพสูงสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพงศ์ เกิดแจ้ง (2545) พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ด้านการสร้างแรงดลใจ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการกระตุ้นเชาว์ปัญญา พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากและอยู่เป็นลำดับที่ 3 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในด้านการกระตุ้นเชาว์ปัญญาระดับสูงสุดคือผู้บริหารมีความคิดสร้างสรรค์ในการหาแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา และ ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้ตามใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา กระตุ้นให้เกิดระบบความคิด เรียนรู้วิธีวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากและอยู่เป็นลำดับที่ 4 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยในด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล คือ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนครูให้พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล เช่น ส่งครูไปฝึกอบรม และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้

แสดงความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้เอาใจใส่ผู้ร่วมงานแต่ละคนซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ร่วมงานแต่ละคน เป็นการแสดงความสนใจ เข้าใจความต้องการของผู้ตาม พัฒนาความรู้ความเข้าใจรายบุคคล เพื่อยกระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

2. การศึกษาประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่พบจากการวิจัยในแต่ละด้าน อภิปรายได้ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการสร้างความชัดเจนในบทเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ และอยู่ในระดับที่ 4 เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการสร้างความชัดเจนในบทเรียน พบว่าที่มีค่าสูงสุด คือ ท่านรู้ระดับความสามารถของนักเรียนและสอนตามระดับความสามารถที่มีอยู่รองลงมาคือมีการทบทวนหรือสรุปเนื้อหาเมื่อจบบทเรียน และน้อยที่สุดคือ ก่อนสอนท่านบอกจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละบทเรียนให้นักเรียนทราบก่อน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีการเตรียมการสอนล่วงหน้าโดยการจัดทำกำหนดการสอน แผนการสอน จัดเตรียมกิจกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สงัด อุทรานันท์ (2532, หน้า 37) กล่าวถึงพฤติกรรมการสอนของครูว่า ก่อนสอนครูควรเตรียมการสอนก่อนสอนทุกครั้ง คำนึงถึงจุดประสงค์การสอน การเลือกเนื้อหาสาระวิธีการจัดการเรียนการสอนการใช้สื่อและการวัดผลและประเมินผล

2.2 ประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกรายข้อและอยู่ในระดับที่ 2 เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย พบว่าที่มีค่าสูงสุดคือให้ความสนใจนักเรียนในขณะที่สอนด้วยการใช้สายตา น้ำเสียงและท่าทางประกอบ รองลงมาคือให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และน้อยที่สุดคือใช้คำถามที่ท้าทาย หรือใช้รูปภาพหรือยกตัวอย่างในการนำเข้าสู่บทเรียนเนื่องจากการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์มากขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพลินพิศ ทองงอก (2542) ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูคณิตศาสตร์ดีเด่นโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีษะเกษพบว่า ครูคณิตศาสตร์ดีเด่นมีท่าทางยิ้มแย้มอารมณ์ดีเร้าความสนใจให้นักเรียนกล้าซักถาม มีท่าทางยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ควบคุมนักเรียนให้อยู่ในสถานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนได้ ให้คำชมเชยเมื่อนักเรียนตอบคำถามหรือทำแบบฝึกหัดถูกต้อง

2.3 ประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการแสดงความใส่ใจงานการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกรายข้อและอยู่ในระดับที่ 5 เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการแสดงความใส่ใจงานการสอนพบว่ามีค่าสูงสุดคือเขียนแผนการสอนและพัฒนาแผนโดยยึดหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเป็นแนวทาง รองลงมาคือเลือกใช้รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับ

วัตถุประสงค์แต่ละข้อและน้อยที่สุดคือกำหนดให้มีการทบทวนเนื้อหาหรือการทดสอบไว้อย่างเป็นระบบชัดเจนและมีระยะเวลาที่แน่นอน การแสดงความใส่ใจงานการสอนเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการสอนของครูและเป็นตัวแปรที่สำคัญในการส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครู สอดคล้องกับ จินตนา เสนคำ (2551, หน้า 105) ครูที่มีการเตรียมพร้อมในส่วนของเนื้อหาวิชาการ การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และมีการวางแผนวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ทำให้สามารถใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนได้อย่างดี

2.4 ประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกรายข้อและอยู่ในระดับที่ 1 เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพพบว่าที่มีค่าสูงสุดคือให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือมอบหมายงานอื่นๆ ให้ปฏิบัติหลังจากสอนจบบทเรียน รองลงมาคือดูแลนักเรียนในขณะที่นักเรียนปฏิบัติงานและตรวจสอบความก้าวหน้าในการทำงานของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและน้อยที่สุดคือจัดโอกาสให้นักเรียนได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนเป็นระยะ ประสิทธิภาพด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และใช้เทคนิควิธีสอนที่น่าสนใจเหมาะสมกับเนื้อหา จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างความรู้เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเสนอแนวการจัดการศึกษาการเรียนรู้โดยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่มและสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 7)

2.5 ประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกรายข้อและอยู่ในระดับที่ 1 เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ พบว่าที่มีค่าสูงสุดคือ แก้ไขคำตอบให้ถูกต้องแก่นักเรียนทันที เมื่อนักเรียนตอบผิด รองลงมาคือมีการแบ่งเนื้อหาที่ต้องการสอนออกเป็นส่วนย่อยๆ เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและน้อยที่สุดคือส่งเสริมให้เกิดอัตราก้าวหน้าในการเรียนอย่างต่อเนื่องจนบรรลุจุดประสงค์สูงสุดที่คาดไว้ สอดคล้องกับ สมรักษ์ กิจเดช (2544, หน้า 79) การให้ข้อมูลป้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่องเป็นพฤติกรรมการสอนของครูที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยผลการเรียน และแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ผู้เรียนยังบกพร่องอยู่

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันอย่างง่าย ซึ่งผลการวิจัยพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์กันทางบวก ใน

ระดับสูงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบไปด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมีการสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รวมทั้งสามารถปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานตามคุณลักษณะที่มีได้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล แต่ละสถานการณ์ และปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพแล้วทำให้การดำเนินการสอนของครูในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการดำเนินงานกิจการของสถานศึกษาให้พัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคลากรในสถานศึกษาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์กับเป้าหมายของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ บาส และ อโวลิโอ (Bass and Avolio, 1994, pp. 124-125 อ้างถึงใน กนกวรรณ วิเชียรเขต, 2551)

ข้อเสนอแนะ

1.จากการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระดับมาก แต่อยู่ในอันดับสุดท้ายของทุกด้าน ในบางกรณีผู้บริหารควรให้ความสนใจเป็นกรณีพิเศษแก่ผู้ร่วมงานบางคนที่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ให้เวลาในการสอนและแนะนำงานแก่ผู้ร่วมงานมีการสำรวจความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคลได้อย่าถูกต้อง ซึ่งย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู

2. จากการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าประสิทธิภาพการสอน ด้านการแสดงความใส่ใจงานการสอนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระดับมาก แต่อยู่ในอันดับสุดท้ายของทุกด้าน ดังนั้นผู้บริหารและครูควรมีการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ติดตามดูแลการใช้เทคนิควิธีการสอนของครูและติดตามผลการดำเนินการ เพื่อจะได้หาแนวทางพัฒนาแก้ไขการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ วิเชียรเขต . (2551). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา* . วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จินตนา เสนคำ. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นพพงศ์ เกิดแจ้ง . (2545). *ภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

เพลินพิศ ทองงอก . (2542). *พฤติกรรมการสอนของครูคณิตศาสตร์ดีเด่นในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประวัติการศึกษาไทย.* กรุงเทพฯ: มติชน.

สงัด วุทรานันท์.(2532). *การนิเทศศึกษาหลักการทฤษฎีและการปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ : มิตรสยาม

สมรักษ์ กิจเดช . (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานนิเทศของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่จังหวัดนครปฐม.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (2552). *แผนปฏิบัติการฉบับที่ 2 ประจำปีงบประมาณ. 2552. งบเพิ่มเติมอื่นๆ.* ปทุมธานี: กลุ่มนโยบายและแผนฯ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ . (2542). *แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542.* กรุงเทพฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2545). *รายงานสภาวะการศึกษาไทยต่อประชาชน: ปมปฏิรูป.* กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

Bass, M. B. & Bruce, J. A. (1990). *The implications of transactional and transformational leadership for individual, team, and organizational development.* Research in Organizational change and Development. New York: Binghamton University.

Daniel, T. (2003). *Teacher Professional Development: An International Review of the Literature.* London: Greenwood press westport.

ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Student's Satisfaction Towards Student Activities at Suan Sunandha Rajabhat University[1]

กังสดาร แตงน้อย*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา และ (2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) คณะ และวิทยาลัยในกำกับ ประชากรที่ใช้ เป็นนักศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรีทุกชั้นปี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประจำปีการศึกษา 2554 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากทุกคณะและวิทยาลัยในกำกับ คณะละ 45 คน รวมจำนวน 405 คน สถิติที่ใช้คือ t – test สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Scheffe ผลการวิจัยพบว่า (1) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา ทุกด้านอยู่ในระดับมาก (2) นักศึกษาหญิงมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามากกว่านักศึกษาชาย (3) นักศึกษาชั้นปีต่างกันมีความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา (4) นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกัน และ (5) นักศึกษาคณะต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกัน

คำสำคัญ: กิจกรรมนักศึกษา

Abstract

The purposes of this study on full-time under graduate students at Suan Sunandha Rajabhat University in the academic year 2011were to examine: the level of students' satisfaction towards student activities; to compare the students' satisfaction towards student activities according to sex, years of academic achievement, GPA, and faculties and college governance. The sample group of 405 was selected from the population which was the total of 45 full-time under graduate students taken from each faculty or college at the Suan Sunandha Rajabhat University in the academic year 2011. Statistics used in analyzing the data were t-test, one-way ANOVA

[1]เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ปีการศึกษา 2553
อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร. พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ และ ดร. ธนีนาฏ ณ สุนทร

and couple testing (Scheffe). The results showed that: overall students' satisfaction towards student activities were in very high level; statistically significant difference was found between the female and male students' satisfaction in the organization of student activities with the female students more satisfied; in the same way, statistically significant differences were found in the students' satisfaction in terms of differences in year level, GPA and faculties and college governance.

Keywords: student activities, student is stisfaction

ความนำ

สถาบันอุดมศึกษาในฐานะองค์กรหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาประเทศ โดยการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปสู่สังคม จึงจำเป็นต้องปรับระบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งในส่วนของการผลิตบัณฑิตในอนาคต การอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูง สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ค้นคว้า วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อุดมศึกษาจึงเป็นแหล่งรวมวิทยากรหลากหลายแขนงเป็นศูนย์รวมของนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมาก สถาบันอุดมศึกษานอกจากถูกใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศกำหนดนโยบายและเป็นแรงผลักดันทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว การอุดมศึกษายังเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (change agent) ไปสู่สังคมที่พึงปรารถนา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ได้กำหนดเป้าหมายสำคัญคือ พัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความรอบรู้คู่คุณธรรม สร้างกำลังคนที่มีทักษะ พื้นฐานในการทำงาน และกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเพิ่มขึ้น เพิ่มแหล่งเรียนรู้และกระจายความรู้สู่ภาคการผลิตและชุมชนในระดับภูมิภาค เพื่อเพิ่มคุณภาพของแรงงานให้สูงขึ้น พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2549, หน้า 39)

ปัจจุบันนี้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้มีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เข้ามามีบทบาทที่สำคัญ ซึ่งหน่วยงานนี้มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบโดยศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำข้อเสนอนโยบายมาตรฐานอุดมศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการอุดมศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติแผนวิเคราะห์ จัดงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชนตามหลักเกณฑ์แนวทาง รวมทั้งการรวบรวมข้อมูล งานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย ซึ่งก็มีมหาวิทยาลัยต่างๆ มากมายที่อยู่ในเครือข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา,2551, หน้า 89)

งานกิจการนักศึกษาเป็นกลไกหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานักศึกษา ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทางด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านปัญญา ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านร่างกายและจิตใจ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นการตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักศึกษา สร้างความพร้อมให้แก่นักศึกษาโดยการส่งเสริมให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ นอกหลักสูตร สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เป้าหมายตาม

ภารกิจและทิศทางของสถาบันอุดม เป็นการดำเนินกิจกรรมที่สร้างโอกาสให้นักศึกษาได้เสริมทักษะต่าง ๆ เช่น การสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ฝึกความรับผิดชอบ ฝึกให้รู้จักบทบาทของการเป็นผู้นำที่ดี สามารถปฏิบัติตนในการเข้าร่วมสังคมได้อย่างถูกต้อง ทักษะต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้สำเร็จ การศึกษาเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ และมีคุณค่ามากขึ้น (สำเนาว์ ขจรศิลป์ , 2538 , หน้า 41) นอกจากนี้ สุวรรณ วีเกษ (2542, หน้า 75) ได้ให้ความเห็นในเรื่องเดียวกันว่า การผลิตบัณฑิตนับเป็นภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำทางภูมิปัญญาของสังคมต้องไม่ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดความรู้ที่เป็นทักษะวิชาชีพให้แก่นักศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะการเรียนรู้จากชั้นเรียนไม่เพียงพอสำหรับการศึกษาในยุคนี้แต่ต้องมีหน้าที่สร้างให้นักศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างไกล ฝึกให้เรียนรู้จากสิ่งรอบตัวและแหล่งต่างๆ มากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีของโลกยุคปัจจุบันให้สามารถวิเคราะห์วิจารณ์มองเห็นปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้

Chickering & Reisser (1993, p. 468 อ้างถึงใน สหัสวรรษ พรหมศร , 2551) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษาไว้ว่า กิจกรรมนักศึกษา มีส่วนสำคัญที่ทำให้นักศึกษาได้ประโยชน์ในด้านการเรียนรู้ การสร้างความมั่นใจในตนเองและพัฒนาการด้านทักษะมนุษย์สัมพันธ์ ทักษะความเป็นผู้นำ ความเข้าใจโลกของการทำงาน ความเข้าใจในธรรมชาติและความแตกต่างของมนุษย์ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ผู้นำและผู้ตาม ผู้อื่นจะเห็นว่าการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพออกไปสู่สังคมนั้นเป็นภารกิจสำคัญยิ่งของสถาบันการศึกษาทุกแห่งที่ต้องกำหนดนโยบายและกรอบการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาให้ชัดเจน สนับสนุนให้นักศึกษาได้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายในสถาบันและเปิดโอกาสให้นักศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทันยุค ทันเหตุการณ์ กิจกรรมต้องเหมาะกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้กิจกรรมที่จัดได้มีส่วนส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมต่อไป

จากการศึกษา สภาพการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จากเอกสารวิชาการสรุปการสัมมนา เรื่องวิพากษ์การอุดมศึกษาไทยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนากิจกรรมนักศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551, หน้า 58-60) ทำให้ทราบถึงปัญหาคุณภาพบัณฑิตของงานกิจกรรมนักศึกษาที่ผ่านมาดังนี้ 1) ไม่พร้อมที่ออกสู่โลกของการทำงาน 2) ภูมิคุ้มกันในตนเองมีไม่มากพอ 3) ทักษะวิชาชีพไม่เพียงพอต่อการทำงานในยุคใหม่ 4) มีปัญหาในการสื่อสารด้วยการเขียนและการพูด และ 5) ขาดความใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาเป็นสถาบันอุดมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีนโยบายกำหนดให้การจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาเป็นไปในลักษณะการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาศักยภาพบุคลิกภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จัดโครงการและกิจกรรมที่พัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์พร้อม เพื่อพัฒนาทักษะการทำงาน การดำเนินชีวิตในสังคมและความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ โดยแบ่งกิจกรรมเป็น 4 ด้าน คือ กิจกรรมด้านส่งเสริมวิชาการ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการและกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์

และอาสาพัฒนา (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา , 2554, หน้า 39)

นอกจากนี้จากการศึกษาเอกสารสรุปประเมินผลตนเอง (Self Assessment Report : SAR) ของกองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาปีการศึกษา 2553 จำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามีจำนวนลดน้อยลง สาเหตุเนื่องมาจากรูปแบบกิจกรรมที่จัดขึ้นขาดความหลากหลาย ขาดการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน กิจกรรมขาดความสอดคล้องกับความ
พึงพอใจของนักศึกษา และอาจารย์ผู้สอนไม่ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมของนักศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2554, หน้า 42-44) จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นเรื่องที่ควรได้รับการพิจารณาปรับปรุงเพราะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา นักศึกษา กอปรกับมหาวิทยาลัยยังไม่เคยมีการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นประเด็นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาต้องเร่งหาวิธีดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน เพราะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมทำให้การผลิตบัณฑิตไม่เป็นไปตามคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด และผู้วิจัยเป็นบุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อนำผลจากการวิจัยมาใช้ประโยชน์สำหรับการส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุง แก้ไขปัญหา และเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมนักศึกษาให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านส่งเสริมวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬาและนันทนาการ และ ด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนา

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจำแนกตามเพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) คณะ และวิทยาลัยในกำกับ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยใช้กรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้แบ่ง ประเภทกิจกรรมนักศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านศิลปวัฒนธรรม 3) ด้านกีฬาและนันทนาการ และ 4) ด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนา ตามกรอบแนวคิดของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยเป็นกิจกรรมนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาเป็นผู้จัดให้ทั้งหมดตั้งแต่เดือนมิถุนายน – เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554 ไม่นับรวมกิจกรรมนักศึกษาที่ทางคณะฯ หรือทางชมรมเป็นผู้จัดขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาแตกต่างกัน

2. นักศึกษาที่มีชั้นปีที่แตกต่างกันมี ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาแตกต่างกัน

3. นักศึกษาที่สังกัดคณะ และวิทยาลัยในกำกับต่างกันมี ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาแตกต่างกัน

4. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมี ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1,2,3,4 และ 5 ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2554 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ซึ่งประกอบด้วย 6 คณะได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และ 3 วิทยาลัยคือ วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ วิทยาลัยนานาชาติและวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมทั้ง 4 ด้าน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน – เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 388 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Yamane 1967 ผู้วิจัยปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 405 คน เพื่อทดแทนกรณีการได้แบบสอบถามกลับมาไม่ครบ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. แบ่งนักศึกษาออกเป็นคณะต่าง ๆ ได้ 6 คณะ คือ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์3 วิทยาลัยคือ วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ วิทยาลัยนานาชาติ และวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ

2. ใช้แบบสอบถามชุดที่ 1 ในการคัดแยกนักศึกษาแต่ละคณะออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและ 2) กลุ่มที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม โดยในกลุ่มที่ 2 แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 2.1) กลุ่มที่ร่วมกิจกรรมไม่ครบ 4 ด้าน และ 2.2) กลุ่มที่ร่วมกิจกรรมครบ 4 ด้าน โดยนักศึกษาที่กลุ่ม 2.2 เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ใช้การสุ่มอย่างง่ายจากกนักศึกษาในกลุ่ม 2.2)ในแต่ละคณะ ๆ ละ 45 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับและแบบสัมภาษณ์ 1 ฉบับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามฉบับที่ 1 ใช้ในการคัดเลือกนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นแบบตรวจสอบรายการจำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วยเพศ คณะและวิทยาลัยในกำกับ ประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมและด้านกิจกรรมที่เข้าร่วม

แบบสอบถามฉบับที่ 2 ใช้ในการสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน

4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) คณะและวิทยาลัยในกำกับ

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านส่งเสริมวิชาการ 2) ด้านศิลปวัฒนธรรม 3) ด้านกีฬาและนันทนาการและ 4) ด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 25 ข้อ

โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
2.50-3.49	หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
1.00-1.49	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

เครื่องมือฉบับที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ใช้ในการสัมภาษณ์นักศึกษา 19 คน แบ่งเป็นผู้จัดกิจกรรม 10 คน และผู้ร่วมกิจกิจกรรม 9 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. ผู้วิจัยนำหนังสือส่งถึงคณบดีแต่ละคณะเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกและเก็บแบบสอบถาม ด้วยตัวเองและสัมภาษณ์นักศึกษาด้วยตัวเองโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามฉบับที่ 1 สำหรับนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรม

3.2 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามฉบับที่ 2 สำหรับนักศึกษาที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมครบ 4 ด้าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 405 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักศึกษา 19 คน โดยเลือกจากนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จำนวน 9 คน และผู้นำนักศึกษา จำนวน 10 คน

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติบรรยายใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสมมติฐานโดยใช้สถิติอนุมาน

สมมติฐานข้อ 1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาแตกต่างกันใช้สถิติ t-test ในการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อ 2 นักศึกษาที่มีชั้นปีที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อ 3 นักศึกษาที่สังกัดคณะ และวิทยาลัยในกำกับ ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อ 4 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อ 2-4 ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในการทดสอบสมมติฐาน เมื่อพบความแตกต่างให้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (post -hoc tests) ด้วยวิธี Scheffe

ตอนที่ 3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) โดยใช้ทฤษฎีหรือแนวคิดของ (สุภางค์ จันทวนิช, 2549, หน้า 131-137) เป็นกรอบในการจำแนก

ผลการวิจัย

การศึกษา ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาตอบแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีจำนวน 405 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.50 กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 44.69 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.51 – 3.00 ร้อยละ 30.87 และสังกัดในคณะและวิทยาลัยในกำกับจำนวนเท่า ๆ กันคิดเป็น ร้อยละ 11.11

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สรุปได้ว่า

2.1 ด้านส่งเสริมวิชาการ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านส่งเสริมวิชาการ ในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาค่าเฉลี่ย 4.06ระดับมาก เมื่อพิจารณาทุกข้อมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมอบรมสัมมนาผู้นำนักศึกษา เป็นการฝึกนักศึกษาให้มีความกล้า ที่จะคิดและตัดสินใจ เพื่อเป็นผู้นำนักศึกษาที่ดี มีค่าเฉลี่ย 4.07 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ กิจกรรมอบรมประกันคุณภาพ (PDCA) ทำให้นักศึกษาได้รู้จักการทำงานอย่างเป็นระบบ (และการใช้ความรู้ทางวิชาการไปประกอบอาชีพ) มีค่าเฉลี่ย 4.00 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเหมือนกัน

2.2 ด้านศิลปวัฒนธรรม ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม ในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาค่าเฉลี่ย 4.07 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทุกข้อมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันและ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมการไหว้ครู มีส่วนช่วยพัฒนาด้านความกตัญญูต่อครูอาจารย์ของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ กิจกรรม 12 สิงหามหาราชินี มีส่วนช่วยพัฒนานักศึกษา ในด้านความกตัญญูต่อมารดา มีค่าเฉลี่ย 4.03 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเหมือนกัน

2.3 ด้านกีฬาและนันทนาการ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬาและนันทนาการ ในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาค่าเฉลี่ย 4.08 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทุกข้อมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดกิจกรรมกีฬาสุนันทาสามัคคี นั้นเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.17 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การจัดกิจกรรมกีฬาสุนันทาสามัคคีทำให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการออกกำลังกาย มีค่าเฉลี่ย 4.01 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเหมือนกัน

2.4 ด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนา ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนาในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาค่าเฉลี่ย 4.05 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทุกข้อมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันและข้อ

ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนา มีประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนมีค่าเฉลี่ย 4.18 มีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนาได้ใช้ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพไปช่วยพัฒนาแหล่งชุมชนมีค่าเฉลี่ย 3.99 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเหมือนกัน

3. ผลการทดสอบสมมติฐานจากการ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา จำแนกตามตัวแปร เพศ ด้วยสถิติ t – test และเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา จำแนกตามตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ คณะและวิทยาลัยในกำกับ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Scheffe

สมมติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักศึกษาชายมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬาและนันทนาการ แตกต่างจากนักศึกษาหญิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ นักศึกษาชายมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านส่งเสริมวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนา และภาพรวมแตกต่างจากนักศึกษาหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่นักศึกษาชายมีความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา ด้านส่งเสริมวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนา และภาพรวมน้อยกว่านักศึกษาหญิง เท่ากับ 0.219, 0.310, 0.129 และ 0.184 คะแนนตามลำดับ

สมมติฐาน ข้อที่ 2 นักศึกษาที่มีชั้นปีที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาชั้นปีต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านส่งเสริมวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนาและภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงต้องทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe ต่อไป

ผลการทดสอบรายคู่ของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา ด้านส่งเสริมวิชา พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 , 3 และ 4 เท่ากับ 0.444 , 0.617 และ0.642 คะแนนตามลำดับ

ผลการทดสอบรายคู่ของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 เท่ากับ 0.046 คะแนน

ผลการทดสอบรายคู่ ของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬาและนันทนาการพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 เท่ากับ 0.613 และ 0.407 คะแนนตามลำดับ และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 เท่ากับ 0.303 คะแนน

ผลการทดสอบรายคู่ของ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนาพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 , 3 และ 4 เท่ากับ 0.454, 0.716 และ 0.473 คะแนนตามลำดับ และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัด

กิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 เท่ากับ 0.262 คะแนน

ผลการทดสอบรายคู่ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 เท่ากับ 0.393, 0.602 และ 0.449 คะแนนตามลำดับ และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 เท่ากับ 0.210 คะแนน

สมมติฐานข้อ 3 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านส่งเสริมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬาและนันทนาการด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนา และภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงต้องทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe ต่อไป

ผลการทดสอบรายคู่ ของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านส่งเสริมวิชาการ พบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01-2.50, 2.51-3.00, 30.1-3.50 และ 3.50-4.00 เท่ากับ 0.723, 0.893, 1.071 และ1.115 คะแนนตามลำดับ และนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01-2.50 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.01-3.50 และ 3.51-4.00 มีเท่ากับ 0.348 และ 0.391 คะแนนตามลำดับ

ผลการทดสอบรายคู่ ของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาต่างนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.51-3.00 และ 3.01-3.50 เท่ากับ 0.753 และ 0.823 คะแนนตามลำดับ และนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01-2.50 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมน้อยกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ 2.51-3.00 และ 3.01-3.50 มีเท่ากับ 0.280 และ 0.350 คะแนนตามลำดับ

ผลการทดสอบรายคู่ พบว่าของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬากีฬาและนันทนาการ นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษากว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01-2.50, 2.51-3.00 และ 3.01-3.50 เท่ากับ 0.565, 0.641 และ 0.867 คะแนนตามลำดับ นักศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01-2.50 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมน้อยกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.01-3.50 มีเท่ากับ 0.302 คะแนน

ผลการทดสอบรายคู่ ของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนา พบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.01-3.50 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมมากกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.01-2.50 เท่ากับ 0.609 และ0.297 คะแนน ตามลำดับ

ผลการทดสอบรายคู่ ของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านภาพรวม พบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่า 2.00 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01-2.50 , 2.51-3.00 , 30.1-3.50 และ 3.50-4.00 เท่ากับ 0.518 , 0.685 , 0.842 และ0.657 คะแนนตามลำดับ และนักศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01-2.50 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมน้อยกว่านักศึกษาที่

มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.01-3.50 มีเท่ากับ 0.324 คะแนน

สมมติฐานข้อที่ 4 นักศึกษาที่สังกัดคณะ และวิทยาลัยในกำกับต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่มีคณะและวิทยาลัยในกำกับต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านส่งเสริมวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนา และ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงต้องทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe ต่อไป

ผลการทดสอบรายคู่ของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านส่งเสริมวิชาการพบว่า 1)นักศึกษาคณะครุศาสตร์มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ เท่ากับ 0.444 คะแนน 2) นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ และ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามากกว่านักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ เท่ากับ0.522 , 0.448 และ 0.578 คะแนนตามลำดับ และ 3) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ และ วิทยาลัยนานาชาติ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ เท่ากับ 0.641, 0.485, 0.630, 0.541 และ 0.774 คะแนนตามลำดับ

ผลการทดสอบรายคู่ของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม พบว่า 1) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ และวิทยาลัยนานาชาติ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ เท่ากับ 0.733 , 0.527 , 0.839 , 0.507 และ 0.706 คะแนนตามลำดับ

ผลการทดสอบรายคู่ของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬาและนันทนาการ พบว่า 1)นักศึกษาคณะครุศาสตร์มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ เท่ากับ 0.552, 0.495 และ 0.571 คะแนนตามลำดับ 2) นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ และ วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามากกว่านักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ เท่ากับ 0.781, 0.584, 0.724, 0.477, 0.800 และ0.543 คะแนนตามลำดับ 3) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ และวิทยาลัยนานาชาติมีความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ เท่ากับ 0.803 , 0.555 , 0.489 และ 1.032 คะแนนตามลำดับ

ผลการทดสอบรายคู่ของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาสมัคร พบว่า 1) นักศึกษาคณะครุศาสตร์มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ เท่ากับ 0.497 คะแนน 2) นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ และ วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามากกว่านักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ เท่ากับ 0.786 ,0.681 , 0. 856 , 0.508 , 0.911 และ 0.606 คะแนน

ตามลำดับ และ 3) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และ วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ เท่ากับ 0.747 , 0.481 ,0.653 , 0.556 และ 1.161 คะแนนตามลำดับ

ผลการทดสอบรายคู่ของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านภาพรวม พบว่า 1) นักศึกษาคณะครุศาสตร์มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่า นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ และ คณะศิลปกรรมศาสตร์ เท่ากับ 0.396 , 0.402 และ 0.451 คะแนนตามลำดับ 2) นักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่า นักศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ เท่ากับ 0.389 คะแนน 3) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และวิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามากกว่า นักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ เท่ากับ 0.583 , 0.433 , 0.589 0.638 และ 0.390 คะแนนตามลำดับ และ 4) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และ วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ เท่ากับ 0.731 , 0.485 , 0.670 และ 0.528 คะแนนตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสามารถมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กิจกรรมด้านส่งเสริมวิชาการ กิจกรรมด้านส่งเสริมวิชาการนักศึกษามีความพึงพอใจของต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมอบรมสัมมนาผู้นำนักศึกษา นั้นเป็นการฝึกนักศึกษาให้มีความกล้า ที่จะคิดและตัดสินใจ เพื่อเป็นผู้นำนักศึกษาที่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยได้ใช้กิจกรรมดังกล่าวเป็นการฝึกความเป็นผู้นำให้นักศึกษา นอกเหนือจากสิ่งที่เรียนในชั้นเรียน เช่น กิจกรรมธรรมะวันหยุดเป็นการพัฒนานักศึกษา ด้านคุณธรรมและสติปัญญา กิจกรรมอบรมประกันคุณภาพ (PDCA) ทำให้นักศึกษาได้รู้จักการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นต้น ดังที่ (วัลลภา เทพหัสดิน , 2532 อ้างใน นิรมล สุวรรณโคตร, 2553) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมนักศึกษาส่งเสริมให้นักศึกษาแต่ละคนรู้จักตนเองมากขึ้น โดยการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาต่าง ๆ อันเป็นผลให้แต่ละคนสามารถพัฒนาการเรียนวิชาการ สังคม ร่างกาย จิตใจ บุคลิกภาพ และเปิดโอกาสให้นักศึกษามีประสบการณ์ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถเสนอความคิด กล้าแสดงออก รู้จักฝึกการทำงานอย่างเป็นระบบตลอดจนการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

2. กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมนักศึกษามีความพึงพอใจของต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมการไหว้ครู มีส่วนช่วยพัฒนาด้านความกตัญญูต่อครูอาจารย์ของนักศึกษา การจัดกิจรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา เป็นการพัฒนานักศึกษาในด้านอารมณ์และจิตใจตลอดจนการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติไทย นักศึกษาอาจมองเห็นว่ากิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมจะช่วยพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ดังที่จีรวัฒน์ วีรังกร (2542, หน้า 50) ได้กล่าวว่า การอุดมศึกษาต้อง

มุ่งทั้งในเรื่อง การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและเรื่องกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนอกหลักสูตรควบคู่กันไปด้วย เพราะกิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาคุณสมบัติและเสริมสร้างบุคลิกภาพ และสมรรถภาพในด้านต่างๆ ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา นอกเหนือไปจากกิจกรรมการศึกษาตามหลักสูตรในชั้นเรียน เพื่อที่จะทำให้นักศึกษาสำเร็จเป็นบัณฑิตที่เพียบพร้อม ไปด้วยความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม เสียสละต่อส่วนรวม และมีความสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ด้านงานวิจัยของกรกช ศิริ (2546, หน้า 106) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและความต้องการของนักศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพบว่า นักศึกษามีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาด้านศิลปะและวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก

3. กิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการนักศึกษามีความพึงพอใจของต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมกีฬาสุนันทาสามัคคี เป็นการแข่งขันกีฬาภายในมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนากิจกรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านการกีฬาและนันทนาการ ดังที่สำเนาว์ ขจรศิลป์ (2538, หน้า 180)ได้กล่าวว่า กีฬาเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาที่สามารถช่วยพัฒนาบุคคลทั้งในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ จึงมีความจำเป็นที่สถาบัน การศึกษาต้องพัฒนาการกีฬาของสถาบันให้เจริญก้าวหน้า เพื่อให้นักศึกษามีความรู้และทักษะในการเล่นกีฬา สร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษา และช่วยผ่อนคลายความเครียดจากการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหวัน วงศ์แก่นท้าว (2548, หน้า 80) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิตพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬาอยู่ในระดับมาก

4. กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนา กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนานักศึกษามีความพึงพอใจของต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนามีประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาได้เข้าร่วมในการช่วยเหลือสังคม เนื่องมาจาก มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนาซึ่งเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งในด้านสร้างถาวรวัตถุและการให้การศึกษาแก่ประชาชน ด้านสาธารณสุข กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนาที่เกี่ยวกับการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่เป็นที่นิยมอย่างมากเนื่องจากนักศึกษาได้ฝึกฝนวิชาการและวิชาชีพที่ศึกษาอยู่โดยนำไปปฏิบัติในสถานที่จริง ดังที่สำเนาว์ ขจรศิลป์ (2538, หน้า 13) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมนักศึกษามีส่วนช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาบุคลิกภาพในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ที่ทำให้นักศึกษามีความรู้และทักษะในด้านต่างๆ มีการคิดวิเคราะห์ มีมนุษย์สัมพันธ์ สามารถปรับและควบคุมอารมณ์ได้ดี มีทักษะด้านการวางแผนการดำรงชีวิต เสียสละเพื่อส่วนรวม ช่วยให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรีรัตน์ จีนพงษ์ (2548, หน้า 81) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมนักศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย ราชภัฏนครสวรรค์ ตามทัศนะของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีทัศนะต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

โดยรวมและแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ดังที่สุวรรณ วีเกษ (2545, หน้า 18) กล่าวว่าการจัดกิจกรรมนักศึกษา มีความสำคัญต่อนักศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการจัดประสบการณ์ที่มีคุณค่า เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคลากรที่สมบูรณ์ออกไป เพื่อรับใช้สังคมและประเทศชาติอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นกิจกรรมนักศึกษายังเป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน ทำให้นักศึกษาเข้าใจวิถีทางของชีวิตตนเองอย่างถ่องแท้ และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีคุณค่าและมีศักยภาพ เพื่อที่จะพัฒนาสังคมให้เจริญงอกงามและมีความร่มเย็นเป็นสุขต่อไป

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาผู้วิจัยสามารถเปรียบเทียบผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาหญิงมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มากกว่านักศึกษาชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ยกเว้นด้านกีฬาและนันทนาการ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาในวัยนี้ เป็นวัยที่มีลักษณะของการชอบเข้าสังคมพบปะสังสรรค์ในหมู่มาก มากกว่าเพศชาย เพราะต้องให้เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและสังคม จึงทำให้นักศึกษาหญิงมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมมาก ทำให้ส่งผลต่อการมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามากกว่านักศึกษาชายดังที่อุกฤษฎ์ มนูจันทรัถ (2543, หน้า 78) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสนที่มีต่อการให้บริการในงานกิจการนิสิตและ สวัสดิการ ผลการวิจัยพบว่านิสิตหญิงมีความพึงพอใจต่อการให้บริการในงานกิจการนิสิตและ สวัสดิการ โดยรวมทุกด้านมากกว่านิสิตชาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากผลการวิจัยนักศึกษาพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 , 3 และ 4 จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาชั้นปีที่1มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา ในภาพรวมน้อยกว่านักศึกษาทุกชั้นปีนั้นอาจเกิดจากการปรับตัวของนักศึกษาปี 1 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจากการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไปต่อในระดับอุดมศึกษาซึ่งนักศึกษาส่วนมากไม่คุ้นกับลักษณะวิธีการเรียนในระดับอุดมศึกษา ดังที่ (สำเนาว์ ขจรศิลป์, 2530) กล่าวว่า นักศึกษาปี 1 เป็นวัยที่มีประสบการณ์ในชีวิตน้อย เป็นวัยที่ต้องปรับตัวในสภาพการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาในชั้นสูงจะต้องใช้สติปัญญาและทักษะมากจึงทำให้นักศึกษาเกิดความวิตกกังวลได้ นอกจากนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน , 2532) กล่าวว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต้องปรับตัวในการเรียนระดับอุดมศึกษาเพื่อลดความกังวล อันเนื่องมาจากนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ใหม่ต่อสถาบันและสิ่งแวดล้อม ทำให้นิสิตนักศึกษาประสบกับความเครียดอันเนื่องมาจากวิธีการเรียนซึ่งแตกต่างจากการเรียนตอนมัธยมศึกษา จึงทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ

3. จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มากกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่า สอดคล้องกับปรัชญาของการจัดกิจกรรมที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาสติปัญญา เน้นการพัฒนาความสามารถของบุคคลในการคิดและเรียนรู้ รวมทั้งกระบวนการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นเพื่อสร้างความหมายใหม่ประเมินคุณค่าและศักยภาพของข้อมูลนั้น (สำเนาว์ ขจรศิลป์, 2530) จึงทำให้นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มากกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่า

4. จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาคณะ และวิทยาลัยต่าง ๆ เนื่องจากนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติมีระยะเวลาในการศึกษาน้อยกว่านักศึกษาคณะอื่น ๆ กล่าวคือ หลักสูตรวิทยาลัยนานาชาติมีระยะเวลาในการศึกษา 3 ปีครึ่ง แต่หลักสูตรอื่น ๆ มีระยะเวลาในการศึกษา 4 ปี ทำให้นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติมีจำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียน/ภาคการศึกษามากกว่านักศึกษาคณะอื่น ๆ (คู่มือนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2554) ประกอบกับนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติมีตำราเรียนโดยใช้ภาษาต่างประเทศเป็นหลัก ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติมีความเครียดในการเรียนเพิ่มมากขึ้นกว่านักศึกษาคณะอื่น ๆ จึงส่งให้นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติมีความสนใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาคณะ และวิทยาลัยต่าง ๆ แต่ทางมหาวิทยาลัยมีนโยบายให้นักศึกษาทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาจึงทำให้นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาน้อยกว่านักศึกษาคณะ และวิทยาลัยต่าง ๆ ดังที่ สุวรรณ วีเกษ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมนักศึกษาของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผลการวิจัยพบว่า (2.1) ด้านกีฬา : นักศึกษาภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาภาควิชาภาษาและสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2.2) ด้านวิชาการ : นักศึกษาภาควิชาครุศาสตร์เกษตร มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาภาค วิชาภาษาและสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2.3) ด้านศิลปะและวัฒนธรรม : นักศึกษาภาควิชาครุศาสตร์เกษตร มีความคิดเห็นแตกต่างจาก นักศึกษาภาควิชาภาษาและสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2.4) ด้านบำเพ็ญประโยชน์ : นักศึกษาที่สังกัดภาควิชาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ผลการสัมภาษณ์ พบว่า มีหลายประเด็นที่นักศึกษาผู้จัดกิจกรรมมีความคิดเห็นไม่ตรงกับนักศึกษาผู้ร่วมกิจกรรม ดังนี้

1. ความเหมาะสมสำหรับสถานที่ในการจัดกิจกรรม มุมมองของนักศึกษาผู้ร่วมกิจกรรมต้องการความสะดวก ความรวดเร็วในการเข้าร่วมกิจกรรม จึงทำให้มีความคิดเห็นไม่ตรงกับนักศึกษาผู้จัดกิจกรรมที่ว่าในการเข้าร่วมนั้นไม่จำเป็นต้องมีความสะดวกสบายทุกอย่างเพราะการจัดการให้นักศึกษากับการใช้ชีวิตเพื่อที่จะได้มีการพัฒนาตนเอง ให้พร้อมที่จะไปทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาของการจัดกิจกรรม (สำเนาว์ ขจรศิลป์, 2530)

2. การให้ความเอาใจใส่ของมหาวิทยาลัยฯ ในการจัดกิจกรรม มุมมองของนักศึกษาผู้ร่วมกิจกรรมต้องการความเอาจใส่จากทางมหาวิทยาลัย จึงทำให้มีความคิดเห็นไม่ตรงกับนักศึกษาผู้จัดกิจกรรมที่ว่า การจัดกิจกรรมนั้นทางสถาบันเป็นผู้สนับสนุนโดยมีอาจารย์และผู้บริหารคอยดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้(วัลลภา เทพหัสดิน , 2532)

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม มุมมองของนักศึกษาผู้ร่วมกิจกรรม และ นักศึกษาผู้จัดกิจกรรมที่ว่า ทางมหาวิทยาลัยมีกิจกรรมหลายด้าน ทำให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และการอยู่ในสังคม ได้รับหลักการคิดสำหรับการดำเนินชีวิตและการทำงานในอนาคต ตลอดจนถ้ามีการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ถูกต้องและเหมาะสมนั้น จะช่วยพัฒนานักศึกษาหลายประการ ทั้งด้านความคิด ทัศนคติ พฤติกรรม ตลอดจนความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ เพื่อที่จะสร้างและหล่อหลอมให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ คือเป็นทั้งคนดีคนเก่ง สามารถออกไปใช้

ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จิรวัฒน์ วีรังกร (2542, หน้า 3-4)

2. การจัดกิจกรรมนักศึกษาเพื่อตอบสนองคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (TQF)

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย เพื่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เอกสารอ้างอิง

จิรวัฒน์ วีรังกร. (2542). *แลกเปลี่ยนเรียนรู้คุณภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิราภรณ์ รตารุณ. (2541). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อสายงานกิจการนักศึกษา โรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช*วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ชาญชัย อินทรประวัติ. (2545). *หัวใจของงานกิจการนักศึกษา*. ในเอกสารประกอบการสัมมนากระบวนทัศน์และกลยุทธ์ในการพัฒนานิสิตนักศึกษา บนเส้นทางปฏิรูปการเรียนรู้.ทบวงมหาวิทยาลัยร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิรมล สุวรรณโครต. (2553). *การปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร*. ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

เนาวรัตน์ กั่งแม่ง. (2543). *ทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต*.วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2553). *รายงานการประเมินตนเองปีการศึกษา 2553*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2554). *คู่มือปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ปีการศึกษา 2554*. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2554). *คู่มือนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2554*.กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

วัลลภา แดงใหญ่. (2542). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของอาจารย์ในโรงเรียนเหล่าสังกัด*.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วารุณี ก้วยไข่มุก. (2547). *ปัญหาการบริหารงานขององค์กรกิจกรรมนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบางเขน* . วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). *คู่มือการดำเนินโครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน*. กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *กิจกรรมนักศึกษากับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต*. เอกสารอัดสำเนา, ผู้แต่ง.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *กิจกรรมพัฒนานักศึกษา*. เอกสารอัดสำเนา, ผู้แต่ง.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *กิจกรรมนักศึกษา*. เอกสารอัดสำเนา, ผู้แต่ง.

สำเนาว์ ขจรศิลป์. (2531). *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2 : การพัฒนานักศึกษา*. กองกิจการนักศึกษา กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำเนาว์ ขจรศิลป์ และ บุญเรียง ขจรศิลป์. (2531). *ความคิดเห็นของนักศึกษาและผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาเกี่ยวกับการประชุมเชียร์ และการต้อนรับน้องใหม่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เกษตรศาสตร์เชียงใหม่ และสงขลานครินทร์*. กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำเนาว์ ขจรศิลป์ และ บุญเรียง ขจรศิลป์. (2538). *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2 : การพัฒนานักศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุรีรัตน์ จีนพงษ์. (2548). *การจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตามทัศนะของนักศึกษา*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สุวรรณ วีเกษ. (2545). *การจัดกิจกรรมนักศึกษาของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

สุภางค์ จันทวานิช. (2549). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หวัน วงศ์แก่นท้าว. (2548). *ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. เอกสารอัดสำเนา.

อัมพา ซองทุมมินทร์. (2542). *เจตคติต่อกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษา ของสถาบันราชภัฏอุดรธานี*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. เอกสารอัดสำเนา.

อินทิรา เพ็งแก้ว. (2538). *การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษาสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ในภาคใต้ของประเทศไทย*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

อุกฤษฎ์ มนูจันทรัถ. (2543). *ความพึงพอใจของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนที่มีต่อการให้บริการในงานกิจการนิสิตและ สวัสดิการ* ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวน สังกัดกรมการขนส่งทหารบก

Factors Affecting the Organizational Commitment of Non-Commissioned Officers in The Transportation Department, The Royal Thai Army[1]

กานต์รวิภัสสร์ รื่นกลิ่น*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย ในสังกัดกรมการขนส่งทหารบก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 คน จากข้าราชการทหารชั้นประทวนชายในสังกัดกรมการขนส่งทหารบก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่าข้าราชการทหารชั้นประทวนชายส่วนใหญ่มีชั้นยศ จ่าสิบตรี-จ่าสิบเอก มีอายุน้อยกว่า 30 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. สถานภาพสมรส มีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อความผูกพันต่อองค์การ ส่วนปัจจัยลักษณะงาน ปัจจัยลักษณะโครงสร้างขององค์การ และปัจจัยประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความผูกพันต่อองค์การ

คำสำคัญ: ความผูกพันต่อองค์การ, ความมีอิสระในการทำงาน

Abstract

The purpose of this research were as follows : to study Factors Affecting the Organizational Commitment of non-commissioned officers in the Transportation Department, the Royal Thai Army. Questionnaires were used to collect data from 298 samples selected from Non- commission officers of The Transportation Department in The Royal Thai Army Statistics used in analyzing the data were percentage, mean, standard deviation , t- test, F-test (One Way ANOVA) and Pearson product moment correlation. Results showed that most samples were First

---

[1]นักศึกษาหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

*เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปีการศึกษา 2553

Master Sergeant – Third Master Sergeant, age less than 30 years , had a senior high school or vocational certificate , married status, less than 10 years of tenure, and salary between 10,001 -15,000 bahts. In addition, the demographic factor affected the organizational commitment. Moreover, job characteristics factor, organizational structure factor, and work experience factor were related to organizational commitment.

Keywords : organizational commitment, work autonomy

ความนำ

องค์การทุกองค์การที่ก่อตั้งขึ้นมาล้วนต้องการประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้ ไม่ว่าองค์การนั้นจะเป็นองค์การที่มุ่งหวังกำไรหรือไม่มุ่งหวังผลกำไรก็ตาม ก็ต้องการประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน ความสำเร็จขององค์การที่แต่ละองค์การได้มานั้น คงปฏิเสธไม่ได้ว่ามาจากการจัดการทรัพยากรต่างๆในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นที่ยอมรับว่า คน หรือทรัพยากรมนุษย์" เป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจซึ่งหากจะทำให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพนั้นต้องประกอบไปด้วยปัจจัยหลายอย่าง เช่น การบำรุงขวัญ ความผูกพัน หรือความพึงพอใจในการทำงาน เป็นต้น และขวัญของผู้ปฏิบัติงานจะดีขึ้น ถ้าเขาได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถ มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมจากผู้บังคับบัญชา มีส่วนทราบถึงนโยบายแผนงาน การเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนไหวต่างๆ ภายในองค์การ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานในหลายกรณี ไม่สามารถยืนยันถึงความสัมพันธ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลระหว่างความพึงพอใจในงานกับประสิทธิผลขององค์การ Mowday (1982, p.83-90) ให้เหตุผลว่าอาจเป็นเพราะความพึงพอใจในงานเป็นความรู้สึกที่ไม่ถาวรแปรปรวนง่าย เป็นผลต่อเนื่องจากประสบการณ์ในการทำงานประจำวัน ดังนั้นจึงแปรปรวนได้ง่ายตามสภาพความต้องการและปัญหาที่บุคคลเผชิญหน้าในแต่ละวัน และจากการศึกษาของ Porter และ Steers (1983) พบว่า ความผูกพันต่อองค์การเป็นความรู้สึกที่ลึกซึ้งมั่นคง มากกว่าความพึงพอใจ เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในองค์การได้ดีกว่าความพึงพอใจ ความผูกพันต่อองค์การของสมาชิก สามารถนำไปใช้ในการพยากรณ์พฤติกรรมของสมาชิกในองค์การได้ ไม่ว่าจะเป็นอัตราการขาดงาน อัตราการออกจากงาน การเพิ่มผลผลิต และความพึงพอใจในงาน เพราะความผูกพันต่อองค์การสามารถบอกถึงความปรารถนาที่จะอยู่ในองค์การ (Desire to Remain) ความตั้งใจที่จะอยู่กับองค์การ (Intent to Remind) และรักษาความเป็นสมาชิกขององค์การ (Retention) มีความพยายามในการทำงาน (Job -Effort) และ มาทำงานอย่างสม่ำเสมอ (Attendance) (นพวรรณ เล้าเกร็จ, 2552)

กรมการขนส่งทหารบก เป็นกรมฝ่ายยุทธบริการและเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกองทัพบก ภารกิจของกรมการขนส่งทหารบก มีหน้าที่ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับการ ดำเนินการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับ การจัดหา ส่งกำลัง ซ่อมบำรุงและบริการ กำหนดหลักนิยมและทำตำรา ตลอดทั้งการฝึกและศึกษา ทั้งนี้เกี่ยวกับกิจการและสิ่งอุปกรณ์ของเหล่าทหารขนส่ง ตลอดจนการปฏิบัติภารกิจที่สำคัญอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เห็นได้ว่าบทบาทภาระหน้าที่จะสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดนั้น

ทรัพยากรมนุษย์หรือกำลังทหารจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ มีความเสียสละ พร้อมทุ่มเทกำลังกายกำลังใจ มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และความพร้อมเพรียงของข้าราชการทหารในสังกัดกรมการขนส่งทหารบกเป็นสำคัญด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับระดับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวนชายของกรมการขนส่งทหารบก และปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นฐานข้อมูลในการจัดการบริหารทรัพยากรบุคคลในกรมการขนส่งทหารบก และแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปเสริมสร้างและพัฒนาระดับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการทหารประทวนชายให้ดียิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนากรมการขนส่งทหารบกให้เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาชั้นสูงและเกิดประโยชน์ในระดับสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย ในสังกัดกรมการขนส่งทหารบก

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวนชายในสังกัดกรมการขนส่งทหารบก

กรอบแนวความคิดการวิจัย

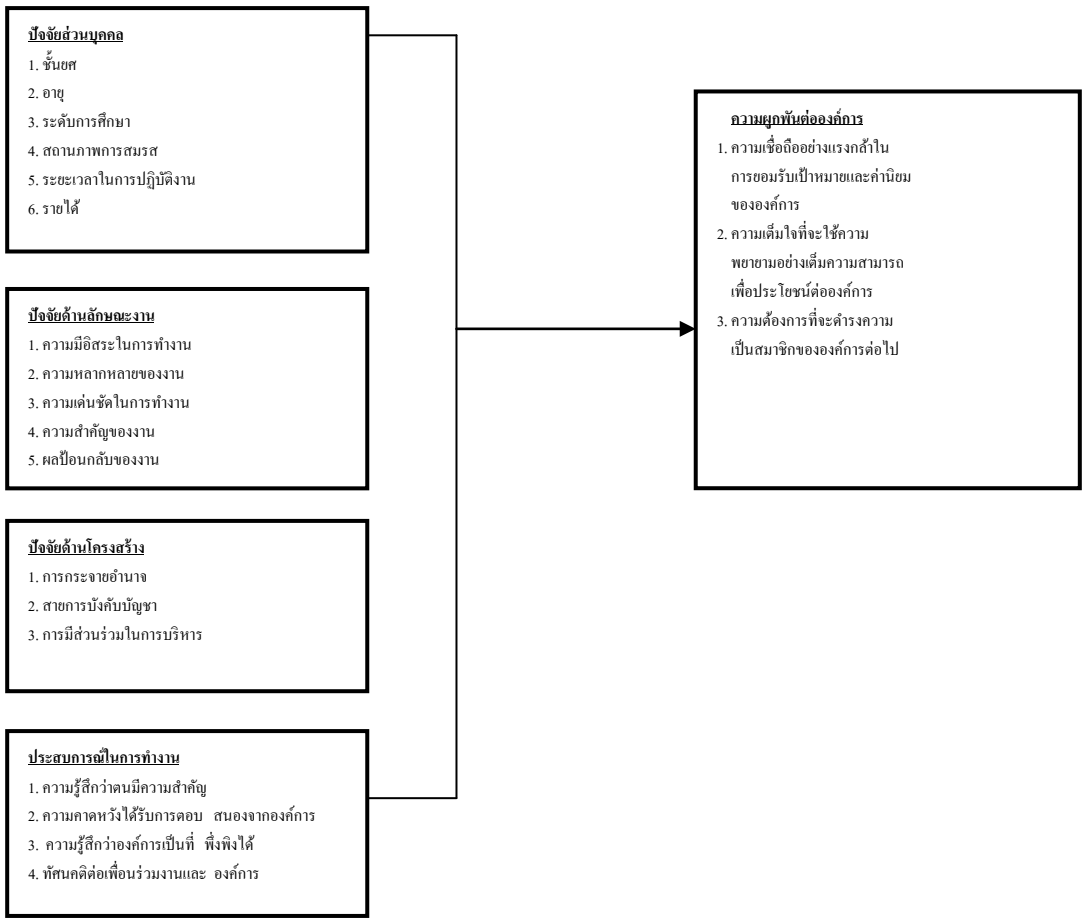

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย ในสังกัดกรมการขนส่งทหารบก ที่แตกต่างกันมีผลต่อความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวนชายในสังกัดกรมการขนส่งทหารบก

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์การ มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย ในสังกัดกรมการขนส่งทหารบก

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย ในสังกัดกรมการขนส่งทหารบก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ข้าราชการทหารชั้นประทวน จำนวน 1,162 คน (ข้อมูลจากกองกำลังพล กรมการขนส่งทหารบก) เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณได้จากประชากรทั้งหมด โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การ โดยหาค่าเฉลี่ยคณิต ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การเพื่อหาความแตกต่างระหว่างตัวแปร โดยใช้ค่า t-test และ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

4. วิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันกรณีที่ทดสอบแล้วพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้ LSD (Least significant difference)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย สังกัดกรมการขนส่งทหารบกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ชั้นยศจ่าสิบตรี-จ่าสิบเอก คิดเป็นร้อยละ 53.4 ส่วนชั้นยศสิบตรี-สิบเอก คิดเป็นร้อยละ 46.6 อายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.93 รองลงมาคือ อายุมากกว่า 30 ปี - 40 ปี และมากกว่า 40 ปี - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.83 เท่ากัน และอายุมากกว่า 50 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.41 ส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 39.26 รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.15 และผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.78 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงมาสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 41.3 และสถานภาพหม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.0 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.2 รองลงมามีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.6 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 16-20 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.4 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.9 รองลงมามีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.8 และ

มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.5 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความคิดเห็นด้านความเด่นชัดของงานสูงที่สุด ($\bar{x}$ = 3.34) รองลงมาคือ ด้านความหลากหลายของงาน ($\bar{x}$ = 3.17) และด้านผลป้อนกลับของงานต่ำที่สุด ($\bar{x}$ = 2.97) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยโครงสร้างขององค์การอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้านสายการบังคับบัญชา มากที่สุด ($\bar{x}$ = 3.59) รองลงมาคือ ด้านการกระจายอำนาจ ($\bar{x}$ = 3.23) และการมีส่วนร่วมในการบริหาร ต่ำที่สุด ($\bar{x}$ = 3.09) ระดับความคิดเห็นในปัจจัยลักษณะประสบการณ์ในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้าน ความรู้สึกว่าองค์การเป็นที่พึ่งพิงได้ มากที่สุด ($\bar{x}$ = 3.35) รองลงมาคือ ทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงานและองค์การ ($\bar{x}$ = 3.33) และความคาดหวังได้รับการตอบสนองจากองค์การ ต่ำที่สุด ($\bar{x}$ = 3.18) ระดับความคิดเห็นในปัจจัยลักษณะความผูกพันต่อองค์การ อยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$ = 3.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้าน ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การไว้ มากที่สุด ($\bar{x}$ = 3.61) รองลงมาคือ ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อประโยชน์ขององค์การ ($\bar{x}$ = 3.49) และความความปรารถนาอย่างแรงกล้าในการคงไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกภาพในองค์การ น้อยที่สุด ($\bar{x}$ = 3.46) ลักษณะส่วนบุคคลของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย ในสังกัดกรมการขนส่งทหารบก ที่แตกต่างกันมีผลต่อความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกัน ปัจจัยลักษณะงาน ปัจจัยโครงสร้างขององค์การ และปัจจัยประสบการณ์ในการทำงานของข้าราชการทหารชั้นประทวนชายมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลกับความผูกพันต่อองค์การ ของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย สังกัดกรมการขนส่งทหารบก ในด้านชั้นยศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและรายได้มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกคือ หากปัจจัยส่วนบุคคลในด้านต่างๆที่กล่าวมาน้อยหรือต่ำ ความผูกพันต่อองค์การจะน้อยหรือต่ำตามไปด้วย แต่ระดับการศึกษาจะไม่เหมือนกันเพราะหากมีการศึกษาสูงจะมีความผูกพันต่ำ แต่ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำจะมีความผูกพันสูง ส่วนสถานภาพในการสมรส ผู้ที่เป็นโสดจะมีความผูกพันต่ำกว่าผู้ที่สมรสแล้ว สอดคล้องกับการศึกษาของ จิรายุส จิตธรรม (2550) ซึ่งศึกษาความผูกพันของนายทหารชั้นประทวนในกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะงานที่ปฏิบัติกับความผูกพันต่อองค์การ ของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย สังกัดกรมการขนส่งทหารบก ความมีอิสระในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย สังกัดกรมการขนส่งทหารบก ในทิศทางเดียวกับความผูกพันต่อองค์การในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับ ความหลากหลายของงาน ความเด่นชัดของงาน ความสำคัญของงาน ผลป้อนกลับของงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Hackman and Lawler (1971) , Morris and Sherman (1981), Steers and Porter (1983) และเนื้อทิพย์ นวมถนอม (2547) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะโครงสร้างขององค์การกับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย สังกัดกรมการขนส่งทหารบก

การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการบริหาร มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การในระดับปานกลาง ด้านสายการบังคับบัญชามีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความผูกพันต่อองค์การ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Mowday , Steers and Porter (1982) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประสบการณ์ในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย สังกัดกรมการขนส่งทหารบก ความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อองค์การ ความคาดหวังได้รับการตอบสนองจากองค์การ ความรู้สึกว่าองค์การเป็นที่พึ่งพิงได้ ทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงานและองค์การ มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการทหารชั้นประทวนชาย สังกัดกรมการขนส่งทหารบก ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Buchanan (1974)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผู้วิจัยขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างระดับความผูกพันต่อองค์การให้สูงยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล

จากการวิจัยพบว่าข้าราชการทหารชั้นประทวนชายที่มีชั้นยศที่สูงกว่า อายุที่มากขึ้นและระยะเวลาในการทำงานที่มากขึ้น ส่งผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์การในทุกด้านเพิ่มขึ้นด้วย ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า สำหรับข้าราชการทหารชั้นประทวนชายที่ชั้นยศน้อย มีอายุน้อยและ เพิ่งเริ่มทำงาน องค์การควรปลูกฝังให้เข้าใจและยอมรับในเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ ให้ตระหนักถึงคุณค่าและยึดมั่นในอุดมการณ์ของการทำงาน เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมขององค์การ ภาคภูมิใจในการเป็นข้าราชการทหารพร้อมที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มกำลังความสามารถในการทำงานเพื่อองค์การ

2. ปัจจัยลักษณะงานที่ปฏิบัติ

จากการวิจัยพบว่าระดับความเห็นด้วยต่อความมีอิสระในการทำงาน ความหลากหลายของงาน ความเด่นชัดของงาน ความสำคัญของงานและผลป้อนกลับของงาน อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ผู้บังคับบัญชาควรเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ปฏิบัติงานอย่างมีอิสระมากขึ้น และควรพิจารณามอบอำนาจในการสั่งการและอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสม โดยผู้บังคับบัญชาควรมีบทบาทในการให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำ และควรให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบว่าตนปฏิบัติงานได้ดีเพียงใด รวมถึงสิ่งที่ต้องปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขส่วนที่ยังบกพร่องให้ดียิ่งขึ้น การให้ข้าราชการได้รับทราบถึงผลงานของตนจะเป็นสิ่งจูงใจให้ข้าราชการเต็มใจปฏิบัติหน้าที่และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น

3. ปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์การ

จากการวิจัย พบว่า ระดับความเห็นด้วยต่อการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า องค์การควรกระจายอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานในระดับที่ข้าราชการทหารชั้นประทวนมีอำนาจรับผิดชอบ และให้ข้าราชการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นในการบริหารงาน สามารถเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานได้

4. ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการทำงาน

จากการวิจัย พบว่า ระดับความเห็นด้วยต่อความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อองค์การ ความคาดหวังได้รับการตอบสนองจากองค์การ ความรู้สึกว่าองค์การเป็นที่พึ่งพิงได้และทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า องค์การควรส่งเสริมพิจารณาความดีความชอบด้วยความยุติธรรม โดยพิจารณาจากผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก เพื่อให้ข้าราชการทหารชั้นประทวนแสดง

ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการทำงาน รวมทั้งจัดให้มีสวัสดิการต่าง ๆ ให้เพียงพอ เช่น บ้านพักสวัสดิการ รถรับส่ง ห้องพยาบาล ที่จอดรถ และสถานที่นันทนาการ เป็นต้น ควรเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่น และปลูกฝังให้ข้าราชการเกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันและมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เมื่อมีความขัดแย้งในองค์การ ควรแก้ไขความขัดแย้งด้วยการประนีประนอมเพื่อความพึงพอใจของทุกฝ่าย

5. ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์การ

องค์การควรจัดระบบการสื่อสารแบบสองทางเพื่อสื่อสารให้ข้าราชการได้รับทราบถึง นโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์การอย่างทั่วถึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในขณะเดียวกัน องค์การควรเปิดโอกาสให้ข้าราชการได้แสดงความคิดเห็นตอบกลับ ข้อมูลป้อนกลับจะช่วยให้องค์การได้ปรับปรุงและพัฒนาระบบการทำงานและการบริหารจัดการให้ดียิ่งขึ้น อันจะนำมาซึ่งความเชื่อมั่นและการยอมรับในเป้าหมายและค่านิยมขององค์การมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ องค์การอาจใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านหนังสือเวียน วารสาร Internet และหน่วยงานประชาสัมพันธ์ขององค์การ

เอกสารอ้างอิง

จิรายุส จิตธรรม. (2550). *ความผูกพันต่อองค์การของนายทหารชั้นประทวนในกองพลที่ 1 รักษาพระองค์.* วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

นพวรรณ เล้าเกร็จ. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกผันต่อองค์การ และพฤติกรรมการทำงาน : กรณีศึกษา บริษัท ทรู วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน).* วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

เนื้อทิพย์ นวมถนอม. (2547). *ความผูกพันต่อองค์การ: ศึกษากรณีสำนักข่าวกรองแห่งชาติ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Buchanan, B. (1974). Building Organizational Commitment : The Socialization Commitment Mechanisms in Utopia Communities. *American sociological Review*, (33).

Hackman, J. R., & Lawler, E. E. (1971). Employee reactions to job characteristics. *Journal of Applied Psychology Monograph,* 55, 259-286.

Morris, J. H. & Sherman, J. D. (1981). Generalizability of an Organizational Commitment Model. *The Academy of Management Journal*, 24 (3), 512-526.

Mowday, R. T., Porter, L. W. & Steers,R. M. (1982). Employee-Organization linkages : the psychology of commitment, absenteeism, and turnover. New York : Academic of Management in Work Organizations. *Administrative Science Quartery,* (19).

Steers, M. R., & Porter, L. W. (1983). *Motivation & work* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

การประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยต่อภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

Rescue and Fire Fighting Department Administrators Evaluations on Leadership and Quality of Fire Fighters' Teamwork at Suvarnabhumi Airport[1]

กุลธิดา ประเสริฐดี*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยต่อภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย และ (2) หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยต่อภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 13 คน จากผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยร้อยละและไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัยอยู่ในระดับมาก ในด้านปัจจัยส่วนบุคคลทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา ระดับตำแหน่ง และ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการประเมินของผู้บริหารต่อภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม

Abstract

The purpose of this research were a follows: to evaluate and to analyse "Evaluate on the Rescue and Fire Fighting Department Administrators' Opinions on Leadership and Quality of Fire Fighter's Teamwork at Suvarnabhuni Airport" the individual factors influencing Administers Evaluations on Leadership and Quality of Firefighters' Teamwork. Questionnaires were used to collect data from 13 samples selected in administers at Suvarnabhumi airport. Statistic used in analyzing the data were percentage, Chi-square and Chi-square (Test of Independency). The results are the overall Rescue and Fire Fighting Department Administers Opinions on

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

* เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553

Leadership and Quality of Firefighters' Teamwork are at the high. And the individual factors which indicated that all selected individual factors of Rescue and Fire Fighting Department Administers which are age, education level, current position, work experience in Rescue and Fire Fighting department was not related to the evaluations of Administrators.

Keywords : leadership and quality of teamwork

ความนำ

ความปลอดภัยนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของอุตสาหกรรมการบิน นอกจากกิจกรรมต่างๆในอุตสาหกรรมการบินจะคำนึงถึงผลประโยชน์ทางธุรกิจแล้ว ยังมีจุดประสงค์สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทุกกิจกรรมในอุสาหกรรมการบินล้วนให้ความสำคัญ คือ เพื่อให้การขนส่งทางอากาศเป็นไปอย่างปลอดภัย งานดับเพลิงและกู้ภัยจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มุ่งเน้นความปลอดภัยเป็นสำคัญ เพื่อลดการเกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินให้มากที่สุด เมื่อเกิดอากาศยานอุบัติเหตุขึ้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าองค์การได้สร้างระบบบริหารความปลอดภัย มีการบริหารจัดการให้เป็นไปตามนโยบายด้านความปลอดภัยขององค์การ แต่ถ้าองค์การไม่ให้ความสำคัญต่อมนุษย์ปัจจัย ในด้านภาวะความเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีม ของพนักงานฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัย หากเกิดความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องในการทำงานอันเนื่องมาจาก มนุษย์ปัจจัย ก็อาจส่งผลให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพอย่างที่องค์การวางเป้าหมายไว้

ฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัย มีระบบบริการความปลอดภัยในการทำงานอยู่แล้วและได้กำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นการทำงานให้มีความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นสำคัญ ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยทางด้านภาวะความเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมนั้น ไม่อาจวางใจได้ เพราะมีความเป็นไปได้ที่จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความบกพร่องในการทำงานและประสิทธิภาพในการทำงานที่ลดลง และอาจก่อให้เกิดความสูญเสียทางด้านชีวิตและทรัพย์สินในที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะสำรวจและวิเคราะห์การประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยต่อภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงาน และพัฒนาด้านบุคลากร อันนำไปสู่ระดับมาตรฐานความปลอดภัยระดับสากลที่องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยต่อภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยต่อภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของ

พนักงานดับเพลิงและกู้ภัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

สมมติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยด้านภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย สอดคล้องกับที่คาดหวังในเชิงสถิติ

ความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันในด้านภาะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อดุลย์ นิลทิรัง (2545) ประสิทธิภาพการดำเนินงานของฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัย ท่าอากาศยานกรุงเทพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการดับเพลิงและกู้ภัย และศึกษาถึงประสิทธิภาพในการให้บริการดับเพลิงและกู้ภัย

วัชรพล ดวงแก้ว (2554) ปฏิบัติการของฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยสำหรับการร่อนลงฉุกเฉินของอากาศยานพาณิชย์ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เฉพาะผู้ที่มีตำแหน่งงานในระดับ 6 ขึ้นไป และเป็นประชากรเพศชายทั้งหมด ผู้วิจัยจึงใช้แต่ประชากรเพศชายในการทำวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการฝ่าย รองผู้อำนวยการฝ่าย ผู้ชำนาญการ ผู้อำนวยการส่วน และหัวหน้างาน มีจำนวนทั้งหมด 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีต่างๆตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พบว่า ผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมามีอายุมากกว่า 50 ปี มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 ในด้านระดับการศึกษาของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยฯ พบว่า มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 9 คนคิดเป็นร้อยละ 69.2 และมีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2

จากข้อมูลระดับตำแหน่งในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยฯพบว่า ส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานอยู่ในระดับที่สูงกว่าระดับ 7 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 และอยู่ในระดับต่ำกว่าหรือเท่ากับระดับ 7 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 และในด้านระยะเวลาในการทำงานผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยฯ พบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานมามากกว่า 10 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 และมีระยะเวลาในการทำงานต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 ตามลำดับ

จากการกำหนดสมมติฐานที่ระบุว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยด้านภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของ

พนักงานดับเพลิงและกู้ภัย สอดคล้องกับที่คาดหวัง ในเชิงสถิติผลการวิจัยพบว่า เมื่อนำค่า Critical Value = 21.02 มาเปรียบเทียบกับ ค่า Test Statistic = 1,862.45 ค่า Critical Value น้อยกว่าค่า Test Statistic จึงปฏิเสธ H0 และยอมรับสมมติฐานจาก H1 จึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัย ด้านภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย ไม่สอดคล้องกับที่คาดหวังในเชิงสถิติ

จากการกำหนดสมมติฐานข้อที่2ที่ระบุว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันในด้านภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยส่วนใหญ่ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันในด้านภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน ในนัยสำคัญที่ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยต่อภาวะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมของพนักงานดับเพลิงและกู้ภัย ในเครือท่าอากาศยานที่บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ดูแล

เอกสารอ้างอิง

อดุลย์ นิลทิรัง. (2545). *ประสิทธิภาพการดำเนินงานของฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัย ท่าอากาศยานกรุงเทพ.* วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

วัชรพล ดวงแก้ว. (2554). *ปฏิบัติการของฝ่ายดับเพลิงและกู้ภัยสำหรับการร่อนลงฉุกเฉินของอากาศยานพาณิชย์ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครูกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร

Transformational Leadership of Basic Education Administrators as Perceived by Teachers of South Thonburi Area under the Bangkok Metropolis[1]

เกษมศักดิ์ ศรีทอง*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน จากผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 กลุ่ม จำนวน 3,135 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่าง ด้วยที่ T-Test ค่า f-test และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ลการวิจัยพบว่า การรับรู้ของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูที่มีเพศต่างกันรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในภาพรวมแตกต่างกัน โดยเพศชายมีระดับการรับรู้สูงกว่าเพศหญิง ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดต่างกันแตกต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปมีระดับการรับรู้มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 10 ปี

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, กลุ่มกรุงธนใต้

Abstract

This study aims to examine change of management and compare the perceptions of teachers on the ensuing leadership. Questionnaires were used to collect data from the sample group of 341 selected from 3,135 administrators of teachers of South Thonburi area under the Bangkok metropolis. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and analyzed by t-test, F- test and the Scheffe's paired. The results showed that: the overall perception of teachers on the leadership of school administrators was at high level; the teachers had different perceptions of the leadership change in the overall management with the difference higher in males than the females; differences in opinion were also found according to school size and the level of awareness between teachers with teaching tenure of 10 years and teachers with teaching tenure of less than 10 years.

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

* เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2554

Keywords : transformational leadership, basic education administrators, South Thonburi area

ความนำ

การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มีพันธกิจในด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพพร้อมคุณธรรมและรอบรู้อย่างเท่าทัน โดยการสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาให้ทุกคนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สู่ความเป็นธรรมทางสังคม

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ พร้อมที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นรัฐบาลจึงเห็นความสำคัญของการศึกษา ได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบาย ด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา ต่างมีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อคนไทยทั้งปวงได้โอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษาและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติการ ผลของการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นที่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ และมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษาที่จะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ

ดังนั้นงานบริหารการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องรับผิดชอบงานทุกอย่าง ตั้งแต่เรื่องการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ การบริหารกิจการนักศึกษา และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งได้มีนักวิจัยบางท่านชี้ให้เห็นว่า งานบริหารวิชาการเป็นงานที่สำคัญยิ่งเพราะวิชาการช่วยพัฒนาสติปัญญาความนึกคิดของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคมจึงถือว่าเป็นงานสำคัญอันหนึ่งของการบริหารการศึกษาจะดีมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครู ซึ่งมีความจำเป็น ที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ และเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา เข้าใจจุดมุ่งหมายของหน่วยงาน และเข้าใจหลักการบริหารวิชาการเป็นอย่างดี (กิติมา ปรีดีดิลก, 2532, หน้า 47) พฤติกรรมผู้นำ (behaviour leadership) เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อผู้บริหาร ที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ (ลัทธิกาล ศรีวะรมณ์, 2539, หน้า 93) นักบริหารที่มีพฤติกรรมผู้นำจะใช้อิทธิพลหรืออำนาจความสัมพันธ์ของตนที่มีต่อผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ในสถานการณ์ต่าง ๆ อำนวยการให้งานบรรลุตามเป้าหมาย ภาวะผู้นำของผู้บริหารจะส่งผลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มให้มีการกระทำไปในแนวทางใดทางหนึ่งจนบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์การ (กมล รักสวน และคณะ, 2532, หน้า 75)

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน จึงสนใจศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยจำแนกตามเพศขนาดโรงเรียนและประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูเพศชายและครูเพศหญิง มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

2. ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

3. ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

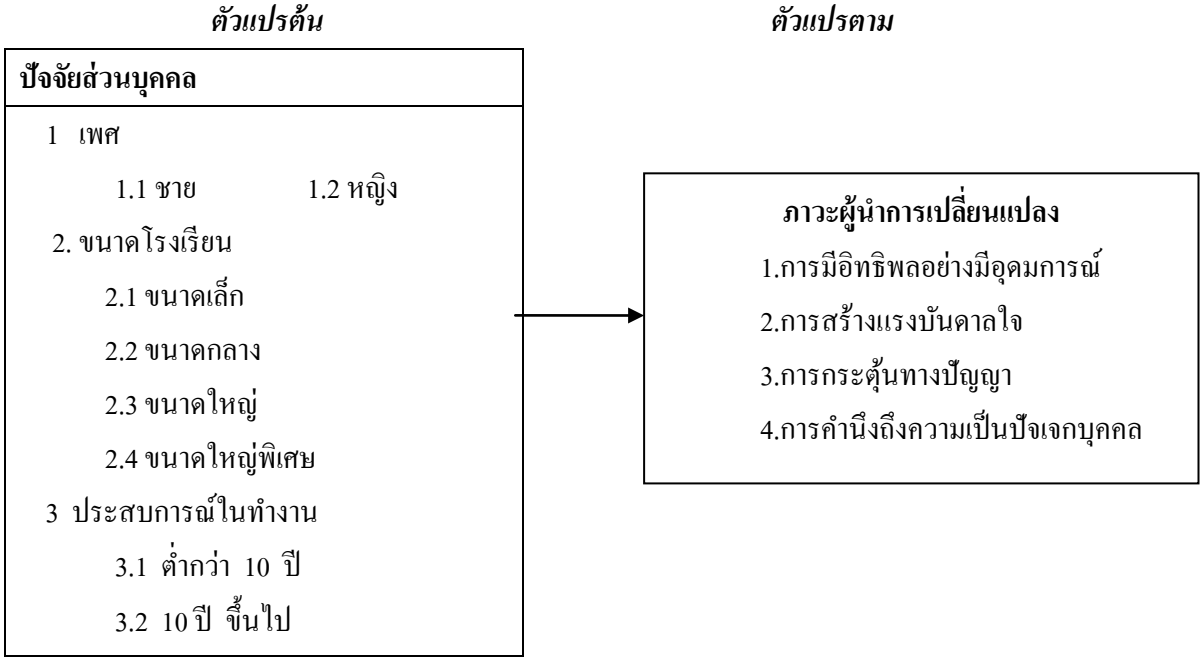

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) โดยมีลำดับขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 รวมทั้งหมด 3,135 คน

กลุ่มตัวอย่าง เลือกมาจากประชากร เป็นครู กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของเครจซี่แอนมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 608-609) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 341 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามการรับรู้ เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานคร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

2.1 ทดสอบความแตกต่างจากคะแนนกลุ่มตัวอย่าง2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)

2.2 ทดสอบความแตกต่างจากคะแนนกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ขนาดเปรียบเทียบรายคู่ ถ้าพบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครู ปรากฏผลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 69.50 สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 46.93 และมีประสบการณ์การในการปฏิบัติหน้าที่การสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 73.91

2. การรับรู้ของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านสร้างแรงบันดาลใจอยู่ในลำดับสุดท้าย

3. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยเพศชายมีระดับการรับรู้สูงกว่าเพศหญิง และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการรับรู้ในด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นทางปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยเพศชายมีระดับการรับรู้สูงกว่าเพศหญิงส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการรับรู้ในด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปมีระดับการรับรู้มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนน้อยกว่า 10 ปี ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ่ (Scheffe) ดังนี้

การรับรู้ในภาพรวมของครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดต่างกัน พบว่า ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดกลาง, ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่,ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และ ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่กับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่ต่างกัน

การรับรู้ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ของครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดต่างกัน พบว่า ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดกลาง, ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่ต่างกัน

การรับรู้ด้านสร้างแรงบันดาลใจของครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดต่างกัน พบว่า ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดกลางกับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่กับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่ต่างกัน

การรับรู้ด้านการกระตุ้นทางปัญญาของครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดต่างกัน พบว่า ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดกลาง, ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็กกับ

ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่ต่างกัน

การรับรู้ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดต่างกัน พบว่า ไม่ต่างกัน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามการรับรู้ของครู กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบครูเพศชายกับครูเพศหญิง พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกัน โดยเพศชายมีระดับการรับรู้สูงกว่าเพศหญิง และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการรับรู้ในด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมากที่สุด โดยเพศชายมีระดับการรับรู้สูงกว่าเพศหญิง ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวุฒิ จุฑาพันธ์สวัสดิ์ (2545) ดังนั้นสถานศึกษาควรออกนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูมีที่เพศชายเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมเป็นอันดับแรก

สมมติฐานข้อที่ 2 พบว่า การรับรู้ในภาพรวมของครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดต่างกัน พบว่า ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดกลาง ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่กับครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสมควร ไกรพน (2546) และ สุชามนตร์ แย้มเจริญกิจ (2553) ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กในอันดับแรก

สมมติฐานข้อที่3 พบว่าผลการเปรียบเทียบครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนตั้งแต่0 ปีขึ้นไปกับครูที่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า10 ปีมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการรับรู้ในด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลสอดคล้องกับเชสเตอร์(Chester, 1976, p. 22, อ้างถึงในถวัลย์ คำสีม่วง, 1966, หน้า 42 -43 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนตั้งแต่10 ปีขึ้นไปมีระดับการรับรู้มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนน้อยกว่า 10 ปี ที่ ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับสมควร ไกรพน(2546) และ ชัยยนต์เสรีเรืองยุทธ (2548)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษางานวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครูสังกัดอื่น ๆ

2. ควรศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ของครูผู้สอนที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดจำแนกตามขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ3. ควรนำเทคนิคงานวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ประกอบการวิจัยเพื่อให้งานวิจัยทรงคุณค่ามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กมล รักสวน และคณะ. (2532). *ภาวะผู้นำ*. เชียงใหม่: วิทยาลัยครูเชียงใหม่.

กิติมา ปรีดีดิลก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์

ชัยวุฒิ จุฑาพันธ์สวัสดิ์. (2545). *ทัศนคติและความคาดหวังของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสในอำเภอเมืองเชียงรายที่มีต่อการบริหารงานคณะสงฆ์จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ชัยยนต์ เสรีเรืองยุทธ. (2548). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ตามการรับรู้ของครู โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร* . วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ถวัลย์ คำสีม่วง. (2549). *ความต้องการของครูและผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนางาน วิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึ กษาจังหวัดนครนายก* . ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมควร ไกรพน. (2546). *แบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น*.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สุชามนตร์ แย้มเจริญกิจ. (2553). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษาประเภทที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

การดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

Organizing of Early Childhood Education at Centers for Child Development under the Subdistrict Administrative Organization, Nong-Sua District, Pathumthani Province[1]

จุฑามาศ อาลัยสุข*

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 261 คน จากประชากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานีทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี จำแนกบทบาทหน้าที่ และจำแนกตามอาชีพ พบว่าโดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตามรายได้ โดยภาพรวมไม่พบความแตกต่าง

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา, เด็กปฐมวัย, ตำบลหนองเสือ, จังหวัดปทุมธานี

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the participation level of communities in early childhood educational management at centers for child development. Questionnaire and interview were used to collect data from 261 administrators in Nong-Sua District Pathumthani Province. The statistical methods used to analyze the data were frequency, mean, standard deviation, One-way ANOVA and Scheffe's test. The results of the

---

[1]นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

*เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2554

research showed that: the organizing level of early childhood education by the centers for child development under sub district administrative organization, Nong -Sua District, Pathumthani in 6 aspects was at high level; comparison of organizing level by position and occupation were significantly different; furthermore, no significant difference was found when compared by age, education level, income and occupation.

Keywords: childhood education, Nong -Sua District Pathumthani Province

ความนำ

การจัดการศึกษาสำหรับวัยเด็กหรือปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับรากฐานการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่มีความสำคัญที่สุดของการวางรากฐานชีวิต นอกจากนั้นการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยยังเป็นการวางรากฐานเพื่อปูพื้นฐานชีวิตที่ดี เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 4) กล่าวว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว จำเป็นต้องเริ่มพัฒนาเด็กตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาและให้ชุมชน สังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 10-12) มาตรา 18 ได้กำหนดสาระของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่าให้จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย นอกจากนั้นในมาตรา 41 ได้ระบุให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีสิทธิ์จัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น รวมทั้งในมาตรา 42 กำหนดให้กระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การปกครองท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์การปกครองท้องถิ่น ในการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยตามพระราชบัญญัติการศึกษานั้นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษา ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ยังกำหนดไว้ในมาตรา 11 ว่าให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยให้ดำเนินการจัดการภายในพื้นที่รับผิดชอบ ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่ง ได้มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยซึ่งส่วนใหญ่ใช้ชื่อว่า “ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก”

ในการจัดการศึกษาให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชนนั้นต้องอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม ผู้ปกครอง ทั้งองค์กรทางภาครัฐ และเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมี

ผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ เพราะเมื่อชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษาซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ (สุทิน ทองหล่อ, 2553, หน้า 1)

ด้วยเหตุที่สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และชุมชนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อสถานศึกษามาก ผลของการมีส่วนร่วมทำให้ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจมีความเชื่อถือและศรัทธาในสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2537, หน้า 186-187) ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดรูปแบบและวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ต้องเปิดโอกาสให้เข้ามาร่วมคิด วางแผนและร่วมประเมินผลได้ และการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะสัมฤทธิ์ผลต้องมาจากพื้นฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในทุกๆด้าน ทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาโรงเรียนและการสนับสนุนงบประมาณ เพราะว่าในชุมชนมีทรัพยากรต่างๆมากมายที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุนวัฒนธรรม บุคลากร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณ ก็ได้ดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แต่เนื่องจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้การดำเนินชีวิตในชุมชนเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยเฉพาะการจัดการศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรอย่างเต็มที่และโดยเฉพาะในเด็กระดับปฐมวัย การเลี้ยงดูที่ถูกต้องในเรื่องสุขภาพอนามัย อาหารและการร่วมกิจกรรมจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการที่เจริญตามวัย ผู้ปกครองและชุมชนต้องร่วมมือกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากที่สุด ในการรับรู้ข่าวสาร การมาร่วมกิจกรรมหรือพัฒนามาเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมประชุม เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลคือ บทบาทหน้าที่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทหน้าที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประกอบด้วย (1) ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 17 ศูนย์ รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษา 608 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970 อ้างถึงใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543, หน้า 56) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 261 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยงจำนวน 43 คน เกี่ยวกับการมีการดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี แบบสอบถามที่ใช้ผู้วิจัยปรับปรุงจากมาตรฐานการดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย และแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของลิเคอร์ทสเกล (Likert 's rating scale) มี 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ และในส่วนของแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยร่างแบบสัมภาษณ์และขอนัดหมายเพื่อขอสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เมื่อสัมภาษณ์เรียบร้อยทำการสรุปในแต่ละประเด็นโดยพยามให้เนื้อหาที่คล้ายกันอยู่ด้วยกัน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำแนกตามบทบาทหน้าที่ ส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 84 รองลงมาได้แก่ ครูพี่เลี้ยง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 และผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 2.2 จำแนกตามอายุ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน151 คน คิดเป็นร้อยละ 56.34 รองลงมาได้แก่ 31-40 ปี จำนวน 64 คนคิดเป็นร้อยละ 23.38 และอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 37 คนคิดเป็นร้อยละ 13.8 จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 85 คนคิดเป็นร้อยละ 31.72 รองลงมาได้แก่ มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 84 คนคิดเป็นร้อยละ 31.34 และประถมศึกษา จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 จำแนกตามรายได้ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ 15,001 บาท – 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 47.39 รองลงมาได้แก่ มีรายได้ 10,000 บาท – 15,000 บาทต่อเดือน 93 จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 39.และต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือนจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.09 จำแนกตามอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่รับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 52.61 รองลงมาได้แก่ รับจ้าง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 22.39และค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 52 คนคิดเป็นร้อยละ 19.44

2. การดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานีโดยรวมและรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนทุกภาคส่วน และด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านบุคลากร

3. เปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ โดยจำแนกบทบาทหน้าที่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ดังนี้

3.1 จำแนกบทบาทหน้าที่ พบว่าโดยภาพรวมพบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และรายด้านพบว่า มีความแตกต่างในด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.2 จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมไม่พบความแตกต่าง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่พบความแตกต่างทั้งในภาพรวมและรายด้าน

3.4 จำแนกตามรายได้ ในภาพรวมไม่พบความแตกต่าง

3.5 จำแนกตามอาชีพในภาพรวม ไม่พบความแตกต่าง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และผลจากการสัมภาษณ์สามารถสรุปแต่ละประเด็นได้ดังนี้ (1) ด้านบริหารจัดการ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดภาระหน้าที่ของคณะ

กรรมการบริหารศูนย์ที่ชัดเจนและมีการติดตามการทำงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์ที่ชัดเจนเพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (2) ด้านบุคลากร พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการสรรหาหรือจัดจ้างบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ โดยมีจัดสอบที่ต้องโปร่งใส ทั้งนี้เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ และในการสรรหาบุคลากรนั้นต้องมีการตรวจสอบคุณวุฒิก่อน (3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดูแลเรื่องอาคารสถานที่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมโดยขอความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่เพื่อช่วยกันดูแลเรื่องอาคารสถานที่ตลอดจนความปลอดภัยของเด็กเล็ก (4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านของการจัดประสบการณ์ของหรือกิจกรรมให้กับเด็กเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าควรจะมีผู้ปกครอง คณะกรรมการศูนย์ฯ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม (5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนทุกภาคส่วน พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนจากภายในท้องถิ่น ซึ่งในการจัดหานั้นอาจจะขอรับบริจาคจากบุคคลในท้องถิ่นได้ (6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำทุกภาคการศึกษาเพื่อให้เกิดความทราบผลการดำเนินงานตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายดังนี้ ระดับการดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ทั้ง 6 ด้าน พบว่า มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองนักเรียนให้ความสำคัญกับการดำเนินการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองนักเรียนให้ความสำคัญกับการจัดการดำเนินการศึกษาในด้านดังกล่าว ซึ่งจะเห็นว่าทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นได้มีการสรรหาคณะกรรมการผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำปีการศึกษา และมีการจัดการประชุมคณะกรรมการผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับจังหวัด นอกจากนี้ยังพบว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารศูนย์เด็กเล็กซึ่งได้มีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553, หน้า 25) ไว้ว่าเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนด

แผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดพิจารณาเห็นชอบและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและที่สำคัญคือสรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมใจ เสาะแสวง (2551, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีซึ่งพบว่าผู้ปกครองเด็กปฐมวัยมีความรู้ในการมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับมาก และจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดดำเนินการจัดการศึกษาในด้านบุคลากร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งจากการสัมภาษณ์และข้อเสนอแนะในด้านดังกล่าวพบว่า การสรรหา หรือจัดจ้างบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นยังไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน ซึ่งตามมาตรฐานด้านบุคลากรนั้น ครูพี่เลี้ยงหรือครูผู้ดูแลเด็กต้องมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้างหรือหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงานความคิดเห็นและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์ให้เด็กเล็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานีทั้ง 6 ด้าน คือ (1) ด้านบริหารจัดการ (2) ด้านบุคลากร (3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร (5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนทุกภาคส่วน (6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยจำแนกบทบาทหน้าที่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ จากผลการวิจัยพบว่าจำแนกบทบาทหน้าที่ พบว่าโดยภาพรวมพบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และรายด้านพบว่ามีความแตกต่างในด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยพบว่า ในภาพรวมจำแนกตามบทบาทหน้าที่ พบว่าผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ปกครองนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับสูงกว่าผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคาสโต (Casto, 1997) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทัศนของพ่อแม่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานในการจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน ผลการวิจัยพบว่า พ่อแม่เด็กส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นชัดเจนว่าผู้ปกครองให้ความสนใจและใส่ใจการศึกษาของบุตรหลานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย จำแนกตามบทบาทหน้าที่ พบว่า ครูพี่เลี้ยงมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ปกครองนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าผู้ปกครองนักเรียนให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาในด้านดังกล่าวค่อนข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโกลด์ (Gold, 2000, p. 29) ที่ได้ศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครองและนักการศึกษา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา งานวิจัยของสมใจ เสาะแสวง (2551,

บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยใช้วิธีการศึกษาจากประชากร คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยมีความรู้ในการมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับมาก เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ว่าตนเองมีสิทธิสามารถที่จะมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีความรู้ว่าตนเองจะต้องปฏิบัติอย่างไรที่จะทำให้เด็กเล็กหรือบุตรหลานของตนเองมีพัฒนาการที่ดี และนอกจากนี้การดำเนินการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยควรยึดตามมาตรฐานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย เนื่องจากการศึกษาในวัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านต่างๆ และควรส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนารากฐานพัฒนาการของชีวิตอย่างเหมาะสม (กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547, หน้า 116-117) จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมไม่พบความแตกต่าง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 ปี, 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่ออายุมากขึ้นกลุ่มตัวอย่างยังให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของบุตรจำแนกตามระดับ การศึกษา ไม่พบความแตกต่างทั้งในภาพรวมและรายด้าน จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างไม่ใช่อุปสรรคในการให้ความร่วมมือในการจัดการดำเนินการศึกษาของบุตรหลานซึ่งอภิญญา เวชยชัย (2544, หน้า 1-12) ได้ศึกษาแนวคิด รูปแบบ และบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาซึ่งพบว่าประเทศไทยพบแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของระบบครอบครัวในฐานะเป็นปัจจัยเชิงบวกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการศึกษาของเด็ก ทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะทางสังคม และการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อร่วมดูแลและพัฒนาเด็กในฐานะเพื่อนหรือหุ้นส่วนซึ่งต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งสองฝ่าย โดยบทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองที่สำคัญได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่บ้าน การมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติ ซึ่งเป็นความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆจำแนกตามรายได้ ไม่พบความแตกต่างทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าฐานะของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้มีอิทธิพลต่อการจัดดำเนินงานการจัดการศึกษาของบุตรหลานและเด็กเล็กจำแนกตามอาชีพในภาพรวม ไม่พบความแตกต่าง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยพบว่าอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว กับ เกษตรกร ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรให้ความสำคัญกับการจัดการดำเนินการศึกษามากทั้งนี้อาจจะเนื่องจากปัจจุบันภาครัฐบาลได้กำหนดนโยบายทางการศึกษาที่ชัดเจนและทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยมีข้อเสนอแนะได้ที่จากผลการวิจัยดังนี้ 1. ด้านส่งเสริมเครือ ข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองเด็ก เห็นว่าทางศูนย์มีการจัดการดำเนินการ

จัดการศึกษาในด้านดังกล่าวมากเป็นอันดับหนึ่ง และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่าแต่ละศูนย์ให้ความสำคัญในด้านของการสรรหาคณะกรรมการผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำปีการศึกษา และมีการจัดการประชุมคณะกรรมการผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับจังหวัด และทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารศูนย์เด็กเล็ก แต่อย่างไรก็ตามจากข้อเสนอแนะของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าต้องการให้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมคณะกรรมการผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่บ่อยขึ้น เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาและวางแผนในการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

จากผลการวิจัยดังกล่าว มีข้อเสนอแนะที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ต้องปรับปรุงคือ ต้องมีการวางแผนในการทำงานกับชุมชนล่วงหน้า โดยมีการกำหนดปฏิทินการทำงานล่วงหน้า ซึ่งในปฏิทินการทำงานนั้นต้องประกอบไปด้วยการกำหนดวันและเวลาการประชุม และทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องติดประกาศ ตลอดจนแจ้งไปยังผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ได้รับทราบทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองในชุมชนต่าง ๆ มีความร่วมมือและทราบการดำเนินการของศูนย์ นอกจากนี้ทางผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องให้ความสำคัญและความสนใจแก่คนในชุมชน โดยในการวางแผนการทำงานนั้นจะต้องมีการเชิญผู้นำในชุมชนเข้ามาร่วมวางแผนการทำงานทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานตลอดจนความร่วมมือจากชุมชนเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสิทธิของประชาชนในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน สนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาอบรม จัดฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาวัฒนธรรมของท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อม และนอกจากนี้ในเรื่องการรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในเรื่องการบริหารศูนย์ฯ นั้นจะประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้ง โดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

2. ด้านบุคลากร พบว่ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งในรายข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดได้แก่ สรรหา หรือจัดจ้างบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเล็กเด็ก ซึ่งจากข้อเสนอแนะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าต้องการให้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการคัดเลือกบุคลากรโดยเฉพาะครูพี่เลี้ยงที่มีคุณวุฒิการศึกษาที่เหมาะสมกับงาน หรืออย่างน้อยต้องมีประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพราะการศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นสิ่งจำเป็นและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ ความเข้าใจใน

พัฒนาการของเด็ก จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะเพื่อให้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพด้านบุคลากร ดังนี้

2.1 มีการวางแผนในด้านการสรรหาบุคลากร ซึ่งบุคลากรที่ต้องให้ความสำคัญอย่างมาก ได้แก่ ครูพี่เลี้ยง สืบเนื่องจากครูพี่เลี้ยงเป็นบุคคลที่ต้องดูแลและใกล้ชิดกับเด็ก ซึ่งเด็กในวัยดังกล่าวนั้นถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย ซึ่งในมาตรฐานนั้นกำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องพิจารณาคุณวุฒิของครูพี่เลี้ยง ในการรับบุคลากรเข้าทำงานต้องพิจารณาด้วยว่าบุคลากรดังกล่าวมีคุณวุฒิ ประสบการณ์หรือคุณสมบัติที่จะทำงานดังกล่าวได้หรือไม่ เนื่องจากการทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในการทำงานด้านดังกล่าว เพราะวัยเด็กเป็นวัยสำคัญเป็นจุดเริ่มต้นชีวิตที่ดีดังนั้นต้องได้รับสิ่งที่ดีจากผู้ที่รู้จริงและเข้าใจวัยของเด็ก ดังนั้นทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีคณะกรรมการในการพิจารณาการสรรหาบุคลากร มีการจัดสอบเพื่อให้ได้คนที่มีคุณวุฒิเหมาะสมกับงานมีคณะกรรมการในการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามทัศนคติในการทำงาน

2.2 การวางแผนในการพัฒนาบุคลากร ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร และปฏิบัติตามแผนนั้น ๆ บุคลากรที่ทำงานเกิน 3 ปีขึ้นไปต้องได้รับการศึกษาต่อ และทุก ๆ ภาคการศึกษาบุคลากรต้องได้รับการอบรมที่เกี่ยวเนื่องกับการศึกษาปฐมวัยทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดเวลาของบุคลากรตอลดจนเพื่อเป็นขวัญและกำลังในการทำงานของบุคลากร

2.3 ค่าตอบแทน ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจจะต้องหาเงินสนับสนุน ในด้านการรักษาพยาบาลแก่ครูพี่เลี้ยงที่ไม่สามารถเบิกเงินรักษาพยาบาลจากส่วนราชการได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ครูพี่เลี้ยงอยากทำงานกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไปเรื่อย ๆ นอกจากนี้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจจะต้องมีกองทุนที่จะช่วยเหลือทางการเงินแก่ครูพี่เลี้ยง โดยอาจจะขอความร่วมมือ หรือความคิดจากชุมชนว่าจะจัดสวัสดิการให้กับครูพี่เลี้ยงได้อย่างไรบ้าง

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). *คู่มือพัฒนาการเด็กเล็ก.* กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). *มาตรฐานด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาตร์.* อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซทการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.* กรุงเทพฯ: สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *แผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2547.* กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง

สุทิน ทองหล่อ. (2553). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี* . วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). "ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา," ใน *เอกสารสัมมนาปัญหา และแนว โน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วย 5-8 หน้ า 177-266. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

สมใจ เสาะแสวง. (2551). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

อภิญญา เวชยชัย. (2544). *การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

Casto, Lori Elizabeth. (1997). *Parent Perception of Accreditation Standards in Early Childhood Education.* Dissertation Abstracts International.

Gold, S. F. (2000.) *Community organization at a neighborhood high school: Promiss and dilemmas in building parent-educator partnership and collaborations*. Proquest Digital Dissertation.

สมรรถนะของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชตามทัศนะของบุคลากรศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Competency of Administrators of Sukhothai Thammathirat Open University Regional Distance Centers as Proposed by the Center's Personnel[1]

ชลธิชา ประดิษฐ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา(1) สมรรถนะผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2) ระดับความสามารถของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราชและ (3) เปรียบเทียบความคิดเห็นสมรรถนะของบุคลากรศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา สายงานในศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือบุคลากรศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 10 แห่ง จำนวน 164 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิจัยคือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (2) บุคลากรเห็นความสำคัญในระดับความสามารถขั้นปฏิบัติสูงสุด (3) บุคลากรที่เป็นเพศหญิง การศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ปฏิบัติงานในสายงานบริการสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารในระดับสูง

คำสำคัญ: สมรรถนะ ผู้บริหาร ทัศนะ

Abstract

The purposes of this study were: to study the 9 competencies of the administrators of STOU Regional Distance Centers, which included strategic thinking, work control, rules and regulation observation, personnel development, leadership, ethical conduct, budget management, organizational networking, and team-work; to study the level of competency of the administrators of STOU Regional Distance Centers; and to compare the perception of STOU personnel in terms of sex, educational levels, responsibility, and working experience towards the competency of the administrators. Questionnaires were used to collect data from the sample group of

*นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

[1]เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2554

164 administrators at Sukhothai Thammathirat. Statistics used in analyzing the data were means standard deviation. The finding showed that: overall, the 9 competencies of the administrators were at high level; the personnel realize the importance of the level of competency in relation to performance; 3) the personnel were female, had higher than bachelor's degree educational attainment, responsibility in technology and with working experience less than 5 years – their overall opinion on the competency of the administrators was at high level.

Keywords: competency, administrators

ความนำ

ในช่วงระยะเวลากว่าสิบปีก่อนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21สภาพแวดล้อมโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงมาก โดยเฉพาะจากปัจจัยทางนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีจนทำให้เกิดสภาพใหม่ คือ "โลกาภิวัตน์" อันเป็นโลกการบริหารยุคข่าวสารข้อมูล ซึ่งการติดต่อสื่อสารและการทำธุรกรรมข้ามโลกสามารถกระทำถึงกันได้ตลอดเวลา (ธงชัย สันติวงษ์, 2546, หน้า1) การบริหารกิจการใด ๆที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ จึงทำให้ธุรกิจต่าง ๆ เหล่านั้นดำเนินไปด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วและไร้พรมแดน และกระทบกระเทือนไปทุกประเทศทั่วโลก ในด้านการจัดการศึกษา ก็ไม่เว้น มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพจึงทำให้การบริหารและการจัดการศึกษา ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (ธีระ รุญเจริญ, 2546, หน้า 1) การจัดการศึกษาในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะบริหารงานในสถานศึกษาจะทำให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพสูงย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้านด้วยกัน เป็นต้นว่า การจัดองค์การ การทำงานกับผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง ปัจจัยที่เป็นบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและผู้ร่วมงานจำนวนมากมีความแตกต่างกันในด้านเพศ ระดับการศึกษาสายงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน เป็นต้น หรืออีกนัยหนึ่งกระบวนการบริหารเกิดจากคุณลักษณะ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้หลักการบริหารงานเพื่อในการพัฒนางาน องค์กร และบุคลากร ผู้บริหารซึ่งสามารถทำหน้าที่ได้อย่างประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายของหน่วยงานย่อมอาศัยความร่วมมือของผู้ร่วมงานทุกฝ่าย

ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถบริหารงาน ควรมีศักยภาพสูง มีความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงาน และมีคุณลักษณะที่มีอิทธิพล ต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จ อันได้แก่การมีความรู้ มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรมและมีภาวะความเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทราบภารกิจหลักและตระหนักถึงความสำคัญในภารกิจของตนที่ต้องปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการกระบวนการ เทคนิควิธี รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานขณะเดียวกันก็มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานให้แก่บุคลากรและมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ (กิติมา คำวิจารณ์, 2551, สัมภาษณ์)

ในการที่จะพิจารณาว่าบุคคลใดมีคุณภาพหรือ ศักยภาพในการปฏิบัติงานหรือไม่นั้นจะต้องมี

เกณฑ์มาตรฐานการวัดซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ได้ให้ความสำคัญกับ “สมรรถนะ” (Competency) โดยมองว่าสมรรถนะนั้นเป็นปัจจัยหรือเกณฑ์ในการวัดศักยภาพ หรือความสามารถของบุคคลรวมทั้งใช้เป็นองค์ประกอบในการพัฒนาบุคลากร โดยมองว่าเป็นโอกาสในการปรับปรุงและพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพหรือศักยภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลง (ดนัย เทียนพุฒ, 2542) แนวคิดเรื่องสมรรถนะ จึงมีความสำคัญและถือเป็นหัวใจของระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลในปัจจุบันทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งต่อมาได้มีผู้นำแนวคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ โดยการกำหนดปัจจัยพื้นฐานในตำแหน่งงาน โดยจะต้องมีพื้นฐานทักษะ ความรู้ และความสามารถ หรือพฤติกรรมใดบ้าง ที่จะทำให้บุคคลนั้นมีคุณลักษณะที่ดีต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กร(สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2547) สมรรถนะจึงถือเป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลต่าง ๆ อาทิ การสรรหา คัดเลือก การประเมินทักษะ และการวางแผนความก้าวหน้าในสายอาชีพเป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นหาสมรรถนะของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทั้ง 10 แห่ง ว่าสมรรถนะและตัวชี้วัดย่อยของสมรรถนะใดบ้างของผู้บริหารจำเป็นต้องมีหรือควรจะมีรวมทั้งมีระดับความสามารถในการบริหารงานของศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของผู้บริหารในระดับใดบ้าง ตามทัศนะหรือ ตามความคิดเห็นของบุคลากรศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อให้ได้สมรรถนะและคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารตามที่บุคลากรต้องการ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ประเมินเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของตนเองให้เหมาะสมและสอดคล้องกับทัศนะของบุคลากร เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและต่อหน่วยงาน และผู้บริหารระดับสูงของหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือก สรรหาสมรรถนะที่เหมาะสมของบุคคลในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราชต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. เพื่อศึกษาระดับความสามารถของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของบุคลากร ศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่มีเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาสายงานในศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ศูนย์วิทยพัฒนา หาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยต่าง ๆ จากนักวิชาการ นักการศึกษา จากเอกสารขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ โดยผู้วิจัยมากำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยสรุปได้ดังนี้

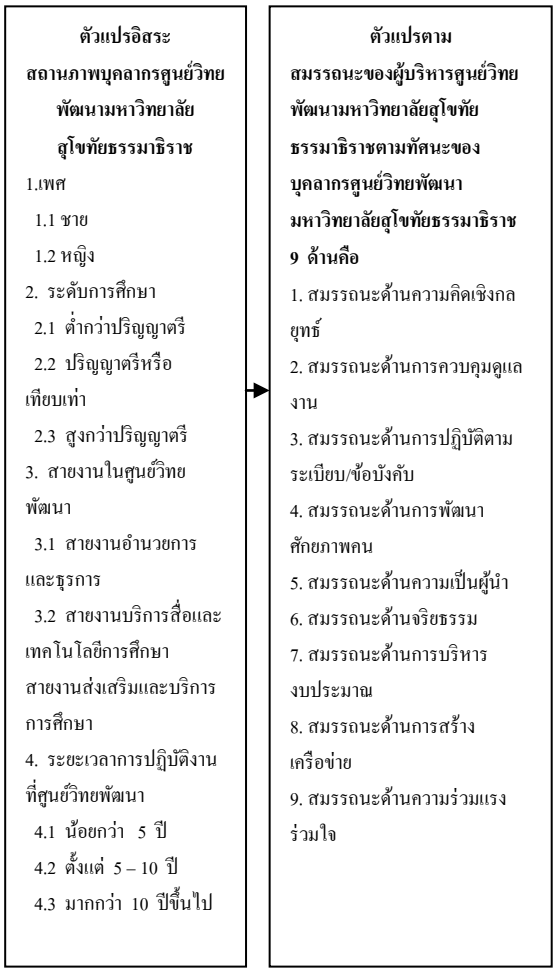

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 164 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมีรายละเอียดแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกรายการ (Checklist) ถามรายละเอียดเกี่ยวกับ ระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระดับการศึกษา เพศและสายงานในศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยลักษณะของคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive Statistics) กับข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งได้แก่ ระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระดับการศึกษา เพศ และ สายงานในศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใช้ค่าความถี่และร้อยละ (percentage)

2.วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. เปรียบเทียบความแตกต่าง ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช ต่อสมรรถนะของผู้บริหาร ระหว่าง ระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระดับการศึกษา เพศ และ สายงานในศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยดูจากค่าเฉลี่ย (μ)

4. การพิจารณาระดับความสามารถของสมรรถนะแต่ละด้าน โดยดูจากค่าเฉลี่ย (μ) ของข้อคำถามแต่ละข้อในสมรรถนะด้านนั้น ๆ

ผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับความคิดเห็นสมรรถนะของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า ภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และทั้ง 9 สมรรถนะ บุคลากรเห็นความสำคัญของสมรรถนะด้านความความร่วมแรงร่วมใจสูงสุดและเห็นความสำคัญของสมรรถนะด้านการควบคุมดูแลงาน น้อยสุด

2. การศึกษาระดับความสามารถของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช พบว่าบุคลากรเห็นความสำคัญระดับความสามารถขั้นปฏิบัติ (Doing Level) สูงสุด และมีความคิดเห็นระดับความสามารถขั้นก้าวหน้า (Advanced Level) น้อยสุด

3. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสมรรถนะผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา สายงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน

3.1 จำแนกตามเพศพบว่า เพศหญิงมีระดับความคิดเห็นสูงกว่ากว่าเพศชาย ในภาพรวมและรายด้าน

3.2 จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นสูงกว่าบุคลากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งภาพรวมและรายด้าน

3.3 จำแนกตามสายงาน พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสายงานบริการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นสูงกว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสายงานอำนวยการและธุรการ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสายงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน

3.4 จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า บุคลากรที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นสูงกว่า บุคลากรที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 5-10 ปี และ บุคลากรที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ในภาพรวมและรายด้าน

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีข้อค้นพบ และประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

1. การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เห็นว่า การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้บริหารต้องใช้หลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษา เนื่องจากการบริหาร กลยุทธ์เป็นการบริหารที่เป็นระบบเปิด ต้องคำนึงสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยภายนอก และ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งสิ่งที่เป็นโอกาส และสิ่งคุกคาม ส่วนปัจจัยทั้งภายในต้องมีการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งเพื่อนำไปกำหนดเป็นกลยุทธ์ ที่จะทำให้องค์การสามารถแข่งขันได้ในระดับสากลโลก โดยเฉพาะความลุ่มลึกทางวิชาการและความสามารถในการชี้นำสังคมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ซาวด์เบิร์ก (Sundburg, 2001, pp. 306-307) ได้กล่าวถึงผู้บริหารจึงต้องสามารถนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

ใช้กระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่จะต้องสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ร่วมงาน การจะตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยข้อมูลและสารสนเทศที่ถูกต้อง ครอบคลุม รวดเร็ว ทันเวลา มีการกำกับกลยุทธ์ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุผลตามที่กำหนดและสามารถวัดผลสำเร็จได้ หากมีความจำเป็นก็สามารถที่จะปรับแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้นั้นได้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และการที่บริหารเชิงกลยุทธ์ได้ดีเพียงใดนั้น ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำการเปลี่ยนแปลง สร้างบรรยากาศและความร่วมมือในการทำงานได้ มีความเข้าใจตนเอง มีทักษะด้านสัมพันธภาพซื่อสัตย์สุจริต มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีการสร้างเครือข่าย มีวิสัยทัศน์ มีการคิดอย่างเป็นระบบ มองปัญหาได้ทะลุ รู้ถึงกฎระเบียบข้อบังคับ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีการพัฒนาความรู้กฎระเบียบข้อบังคับโดยสามารถอ้างอิง ชี้แจง ตักเตือน และใช้ความรู้หรือสารสนเทศนำการบริหารจัดการในทีมงาน โน้มน้าว จูงใจ ชี้แนะปรับความคิดของบุคลากรให้เกิดแรงบันดาลใจ และมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้เป้าหมายขององค์กรบรรลุผลตามทิศทางที่กำหนด (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2545, หน้า 15)

2. การศึกษาระดับความสามารถ บุคลากรเห็นความสำคัญของระดับความสามารถ ขั้นปฏิบัติ (Doing Level) สูงสุด และเห็นความสำคัญของระดับความสามารถ ขั้นก้าวหน้า (Advanced Level) น้อยสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโดยภาพรวมของบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา เป็นหน้าที่ในระดับปฏิบัติมาก ความจำเป็นในระดับความสามารถขั้นก้าวหน้าหรือขั้นอื่นที่สูงขึ้นไปจึงมีน้อย

3. การเปรียบเทียบ ระดับความคิดเห็นของบุคลากรศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา สายงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีดังนี้

3.1 ระดับความคิดเห็นสมรรถนะของผู้บริหาร ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ควรมี จำแนกตามเพศ พบว่าเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นสูงกว่ากว่าเพศชาย ในภาพรวมและรายด้าน เพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเดียวกันว่าผู้บริหารควรมีสมรรถนะด้านการควบคุมดูแลงานน้อยที่สุด

3.2 ระดับความคิดเห็นสมรรถนะของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราชที่ควรมี จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่าบุคลากรที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นสูงกว่าบุคลากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งภาพรวมและรายด้านบุคลากรที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีความคิดเห็นเดียวกันว่าผู้บริหารควรมีสมรรถนะในด้านความร่วมแรงร่วมใจมากที่สุด และบุคลากร 2 กลุ่มนี้ก็มีความคิดเห็นเดียวกัน คือผู้บริหารควรมีสมรรถนะด้านการควบคุมดูแลงานน้อยที่สุด แต่ในขณะเดียวกันบุคลากรที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีได้มีระดับความคิดเห็นในสมรรถนะด้านการควบคุมดูแลงานมากที่สุด

3.3 ระดับความคิดเห็นสมรรถนะของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตามสายงานในศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชพบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่สายงานบริการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษามีความคิดเห็นสูงกว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสายงานอำนวยการและธุรการ และสายงานส่งเสริมและบริการการศึกษา บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสายงานอำนวยการและธุรการและผู้

ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสายงานบริการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นเดียวกันว่าผู้บริหารควรมีสมรรถนะในด้านความร่วมแรงร่วมใจมากที่สุด

3.4 ระดับความคิดเห็นสมรรถนะของผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า บุคลากรที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นสูงกว่าบุคลากรที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 5-10 ปี และ บุคลากรที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ในภาพรวมและรายด้าน บุคลากรที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-10 ปี และบุคลากรที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเดียวกันว่าผู้บริหารควรมีสมรรถนะในด้านความร่วมแรงร่วมใจมากที่สุด แต่บุคลากรที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารควรมีสมรรถนะด้านการปฏิบัติตามระเบียบ/ข้อบังคับ มากที่สุด นอกจากนี้ บุคลากรที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี และบุคลากรที่ระยะเวลาการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-10 ปี มีความคิดเห็นเดียวกันว่าผู้บริหารควรมีสมรรถนะในด้านการควบคุมดูแลงานน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาความคิดเห็น ของบุคลากรศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เกี่ยวกับสมรรถนะของ ผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราชที่ควรมีทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิดเชิงกลยุทธ์ ด้านการควบคุมดูแลงาน ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ/ข้อบังคับ ด้านการพัฒนาศักยภาพคน ด้านความเป็นผู้นำ ด้านจริยธรรม ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านความร่วมแรงร่วมใจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บุคลากรศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้เล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะและระดับความสามารถของผู้บริหาร ได้ข้อค้นพบว่า

1. สมรรถนะด้านความร่วมแรงร่วมใจมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดดังนั้นเป็นประเด็นได้ว่าผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา ควรพัฒนาตนเองในเรื่องของความร่วมแรงร่วมใจมากที่สุด

2. การคัดเลือกผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา ควรคัดเลือกความสามารถหรือคุณสมบัติของการมีความร่วมแรงร่วมใจในการทำงานเป็นประเด็นหลัก

3. บุคลากรเห็นความสำคัญในระดับความสามารถขั้นปฏิบัติ (Doing Level) สูงสุด และเห็นความสำคัญระดับความสามารถขั้นก้าวหน้า (Advanced Level) น้อยสุด จึงเป็นประเด็นที่ผู้บริหารระดับสูงทราบถึงความต้องการของบุคลากรเพื่อสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือกบุคคลในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารศูนย์วิทยพัฒนา รวมทั้งเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสามารถประเมินเพื่อการพัฒนาตนเองในระดับความสามารถในขั้นอื่นๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้กำกับดูแล ติดตามนิเทศงาน ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและต่อหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารหน่วยต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ตามทัศนะของบุคลากรในหน่วยนั้นๆ

2. ควรทำการศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยของเอกชน

เอกสารอ้างอิง

ธงชัย สันติวงษ์. (2546). *องค์การและการบริหาร*. กรุงเทพฯ : ไทยพานิช.

ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2) . กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2542). ประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารข้าราชการครู*. ตุลาคม – พฤศจิกายน.

สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2547). *Competency : เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธไม่ได้*. ค้นจาก htpp://www.ftpi.or.th/dwnld/pworld/pw53/53_human2.pdf.

Sundburg, M. D. (2001). On being a department chairperson. *The American Biology Teacher,63(5),*306-307

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Factors Affecting Research of Lecturers in Rajamangala University of Technology Thanyaburi[1]

ช่อลดา วิชัยพาณิชย์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (3) ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัยและปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่ร่วมกันพยากรณ์การทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2554 จำนวน 276 คน จาก โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t – test ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง (2) ทักษะเชิงวิจัยลักษณะงานที่รับผิดชอบและเวลามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการทำวิจัย ตามลำดับ ส่วนการสนับสนุนจากหน่วยงานมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการทำวิจัย (3) ลักษณะงานที่รับผิดชอบ การสนับสนุนจากหน่วยงาน และทักษะเชิงวิจัย สามารถร่วมกันพยากรณ์การทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีได้

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

---

[1]นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

*มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Abstract

This research aims to find out the factors and their impact levels on the research conduct of lecturers at Rajamangala University of Technology Thanyaburi (RMUTT), the relationships of such factors with their impacts on the research conduct of RMUTT lecturers, and the interactions of the three groups of factors – personal, research motivations, and institution — and their contributions to predict the research conduct of RMUTT lecturers. The sample group of 276 RMUTT lecturers selected by stratified randomization were asked to answer the designed questionnaire. Statistics used in this study involved percentage, mean score, standard deviation, Pearson's correlation, and multiple regression. The results were as follows: the impact levels of factors related to the institution were at the medium level; the research skills and work responsibilities were positively related, while institution support were negatively related, work responsibilities, institution support and research skills can be corporately used to predict the research conduct of RMUTT lecturers

Keywords: factors affecting research, Rajamangala University of Technology

ความนำ

มหาวิทยาลัยมีบทบาทและหน้าที่ในการสร้างคนที่มีคุณภาพให้กับประเทศชาติ เป็นแหล่งวิชาการชั้นสูงของประเทศเป็นแหล่งรวมผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ รับผิดชอบต่อการสร้าง หรือจัดเตรียมความรู้ให้แก่สังคมมหาวิทยาลัยจึงเป็นแหล่งสร้างทรัพยากรบุคคลที่เป็นกำลังด้าน "สติปัญญา" ที่สำคัญมากในการนำพาประเทศเข้าสู่ความเป็นผู้นำด้านต่างๆ การสร้างองค์ความรู้ เป็นกระบวนการนำมหาวิทยาลัยสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ และเส้นทางที่สำคัญ คือ การวิจัย มหาวิทยาลัยจึงควรเป็นแหล่งผลิตงานวิจัยครอบคลุมด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด (ถวิล เกียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ 2541, หน้า 86 -87) การสร้างผลงานวิจัยให้มีคุณภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า (ประเวศ วะสี, 2546, หน้า 15) นอกจากนี้ งานวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยผลักดันองค์กรไปสู่ความเจริญก้าวหน้า การวิจัยช่วยกำหนดนโยบาย หลักปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากผลการวิจัยช่วยให้ทราบข้อเท็จจริง นำมาเป็นแนวทางในการบริหารงาน การพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆเกิดทฤษฎีใหม่ ๆ เป็นการเพิ่มพูนและเพิ่มวิทยาการ ช่วยให้ผู้บริหารหรืออาจารย์ประเมินผลงานที่ทำอยู่ และแนวทางการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จสมดังความมุ่งหมาย (อุทุมพร จามรมาน, 2536, หน้า 14)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีเป็นหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษา จัดการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีทักษะความชำนาญด้านวิชาชีพ เสริมสร้างทุนมนุษย์ที่มีมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศไทย โดยมี วิสัยทัศน์ ในการเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านวิชาชีพบนพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของประเทศไทย" "Inspiring the Future" นโยบายด้านการวิจัย ได้กำหนดพันธกิจ ในการ สร้างงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม สู่การผลิตเชิงพาณิชย์ และการถ่ายทอด

เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

การจัดอันดับโดย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) พบว่าด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อยู่ในระดับต้องปรับปรุงและจากรายงานการตรวจประเมินคุณภาพภายใน ประจำปีการศึกษา 2552 และ 2553 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า ด้านการวิจัย ของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อยู่ในระดับพอใช้

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีผลงานวิจัย ที่ควรต้องปรับปรุง เพื่อผลักดันให้มีการสร้างสรรค์งานวิจัยให้มากขึ้น จึงเห็นควร ที่ต้อง ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์ เพื่อนำข้อค้นพบมาวางนโยบายการบริหารงานวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย และปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่ร่วมกัน พยากรณ์ การทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2554

ขอบเขตเชิงเนื้อหา ศึกษาเฉพาะปัจจัย ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย ปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยในด้านต่าง ๆที่มีผลกับการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี คือปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย ปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการทำวิจัย

ตัวแปรตาม คือ การทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งวัดจากจำนวนงานวิจัยที่อาจารย์ทำในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2553)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาปัจจัย 3 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล
   1.1 ด้าน ทักษะเชิงวิจัย
   1.2 ด้านเวลา
   1.3 ด้านทัศนคติต่อการทำวิจัย
2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย
   2.1 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ
   2.2 ด้านลักษณะงานที่รับผิดชอบ
   2.3 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน
3. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย
   3.1 ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงาน
   3.2 ด้านเงินทุนในการทำวิจัย
   3.3 ด้านบรรยากาศวิจัย
   3.4 ด้านอุปกรณ์เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก

สมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผู้วิจัยได้ตั้ง สมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย และ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย มีความสัมพันธ์กับการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี

2. ระดับปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัยและปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย ของ อาจารย์ที่ทำวิจัย (ตั้งแต่ 1 เรื่องขึ้นไป) กับอาจารย์ที่ไม่ทำวิจัยเลย หรือ ทำวิจัยเท่ากับ 0 เรื่องในช่วง5 ปี (พ.ศ.2549 –พ.ศ. 2553) แตกต่างกัน

3. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย และปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัยสามารถร่วมกันพยากรณ์การทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2554 จำนวน 881 คน

การสุ่มตัวอย่าง

คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ค่าความเชื่อมั่น 95% (ค่าความคลาดเคลื่อน 5%) ด้วยสูตรของยามาเน่ Yamane's ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 275 คน และได้จำแนกเป็นแต่ละคณะ/วิทยาลัย โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ(Stratified Random Sampling) ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 276 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.17

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาตามแนววัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้ตั้งไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentile) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน(Pearson Product Moment Correlation Coefficient) . การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้เทคนิคแบบขั้นตอน (Stepwise)

ผลการวิจัย

1.ข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 276 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31- 44 ปี สองในสามมีการศึกษาในระดับปริญญาโท ส่วนใหญ่ เป็นข้าราชการ (66.7%) เป็นตำแหน่งอาจารย์ถึงสองในสาม อีกหนึ่งในสามดำรงตำแหน่งผู้ช่วย ศาสตราจารย์เกือบหนึ่งในสี่ มีอายุราชการอยู่ ระหว่าง 11– 15 ปี (24.6%) เป็นผู้มีผลงานวิจัยที่ทำมาทั้งหมด ตั้งแต่1 เรื่องขึ้นไป จำนวน 220 คน (79.7 %) และ เป็นผู้ที่ไม่มีผลงานวิจัยเลย จำนวน 56 คน (20.3%) ซึ่งในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา(พ.ศ.2549 – พ.ศ. 2553) มีผลงานวิจัยตั้งแต่ 1 เรื่องขึ้น จำนวน 201 คน (72.8%) และไม่มีผลงานวิจัยเลย จำนวน 75 คน (27.2%) ปัจจุบัน ผู้มีงานวิจัยที่อยู่ในระหว่างดำเนินการ

จำนวน 170 คน (ร้อยละ 61.6) และไม่มีงานวิจัยที่อยู่ในระหว่างดำเนินการเลย จำนวน 106 คน (38.4%)

เหตุผลที่อาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีทำวิจัย (ในช่วง พ.ศ.2549-พ.ศ. 2553) เพราะ ตระหนักว่าเป็นภาระหน้าที่ ทำเพื่อนำมาประกอบการสอนหรือการทำงาน และความสนใจใฝ่รู้ ส่วนเหตุผลที่อาจารย์มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีไม่ทำวิจัย (ในช่วง พ.ศ.2549-พ.ศ.2553) ระดับสูงสุด คือ มีภาระงานสอนมาก ไม่มีเวลา ขาดความรู้และประสบการณ์ทำวิจัย และ การขอทุนสนับสนุนขั้นตอนมากยุ่งยากตาม ลำดับ

แหล่งทุนอุดหนุนการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีทำวิจัย (ในช่วง พ.ศ.2549 – พ.ศ. 2553) มากที่สุด คือ งบประมาณแผ่นดิน รองลงมา คือ งบรายได้และ ทุนภาครัฐในประเทศ ตามลำดับ สำหรับแหล่งทุนที่ใช้น้อยที่สุด คือ แหล่งทุนต่างประเทศ

2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย และ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย

ความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย มีระดับสูงสุด ($\overline{X}$ = 3.70) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ($\overline{X}$ = 3.46) และปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย ($\overline{X}$ = 3.10) ตามลำดับ

3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย และ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย มีความสัมพันธ์กับการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายใน พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .128 - .735 มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยย่อย กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน โดยปัจจัยด้านบรรยากาศวิจัย (x_9) กับ ปัจจัยด้านอุปกรณ์เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก (X_{10}) มีความ สัมพันธ์กันสูงสุด มีค่าเท่ากับ .735 และ ปัจจัยด้านทักษะเชิงวิจัย(X_1) กับปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงาน (X_7) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆกับจำนวนงานวิจัยในช่วง (พ.ศ.2549 – พ.ศ.2553) พบว่าปัจจัยด้านลักษณะงานที่รับผิดชอบ (X_5) และปัจจัยด้านทักษะเชิงวิจัย (X_1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนงานวิจัยในช่วง (พ.ศ.2549 – พ.ศ.2553) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านเวลาในการทำวิจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนงานวิจัยในช่วง (พ.ศ.2549 – พ.ศ.2553) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับจำนวนงานวิจัยในช่วง (พ.ศ. 2549 – พ.ศ.2553) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สมมติฐานที่2 ระดับปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัยและปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถาน ศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัยของอาจารย์ที่ทำวิจัย (ตั้งแต่ 1 เรื่องขึ้นไป)กับ อาจารย์ที่ไม่ทำวิจัยเลย หรือ ทำวิจัยเท่ากับ 0 เรื่องในช่วง 5 ปี (พ.ศ.2549 – พ.ศ.2553) แตกต่างกัน จากการใช้ t – test (Independent) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัจจัยย่อยด้านต่าง ๆ ระหว่างอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ไม่ทำวิจัยเลย หรือ ทำวิจัยเท่ากับ 0 เรื่องกับอาจารย์ที่ทำวิจัย ตั้งแต่ 1 เรื่องขึ้นไป ในช่วง5ปี (พ.ศ. 2549 –พ.ศ.2553) พบว่า อาจารย์ที่มีผลงานวิจัยในช่วง 5

ปีที่ผ่านมา มีระดับปัจจัยย่อย แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับอาจารย์ที่ไม่ทำวิจัยเลยหรือ ทำวิจัยเท่ากับ 0 เรื่อง 3 ด้าน คือ 1) ด้านทักษะเชิงวิจัย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 (t = 5.74) 2) ด้านลักษณะงานที่รับผิดชอบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.01 (t = 4.33) และ 3) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 (t = 2.02)

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัยและปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย สามารถร่วมกันพยากรณ์การทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้เทคนิคแบบขั้นตอน (Stepwise) เพื่อพยากรณ์ การทำวิจัย ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรีด้วยปัจจัยย่อย 10 ด้าน พบว่าลักษณะงานที่รับผิดชอบ (X_5) การสนับสนุนจากหน่วยงาน (X_7) และทักษะเชิงวิจัย (X_1) สามารถพยากรณ์การทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (Y)ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05โดยตัวแปรทั้งสามร่วมกันพยากรณ์การทำวิจัยของ อาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ร้อยละ 16.30 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ($S.E._{est}$) 2.539 (ตารางที่แนบ)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อประยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในเรื่องคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ

1.1 ควรจัดสรรเวลาเกี่ยวกับภาระงานสอนและการวิจัยให้ชัดเจน ให้อาจารย์มีเวลาในการทำวิจัยมากขึ้น ลดภาระงานอื่น เช่น งานธุรการให้น้อยลง โดยเพิ่มจำนวนบุคลากรสายสนับสนุนในคณะให้มากขึ้น เพื่อแบ่งเบาภาระงานของอาจารย์ ให้มีเวลาทำวิจัยมากขึ้น และควรถือว่าเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย เป็นเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้ความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัยให้กับอาจารย์ที่ไม่มีผลงานวิจัย และควรมีผู้เชี่ยวชาญคอยเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ

1.2 ส่งเสริมให้อาจารย์ซึ่งส่วนใหญ่มีความสามารถในการทำวิจัยอยู่แล้ว ให้มีโอกาสในการทำวิจัยมากขึ้น โดยการสนับสนุน เกี่ยวกับทุนวิจัย เวลาในการทำวิจัย และการสนับสนุนให้เกิดความคล่องตัวในการทำวิจัยให้มากขึ้น และมหาวิทยาลัยฯ ควรเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมทักษะวิจัยของอาจารย์ให้มากขึ้น โดยให้อาจารย์ ที่อาจไม่ได้ทำวิจัยมาเป็นเวลานาน หรืออาจารย์ที่ต้องการเปลี่ยนประเภทการวิจัยที่ต่างจากที่เคยทำมา ได้ทบทวน และเพิ่มเติมความรู้ใหม่ ๆในการทำวิจัย โดยการจัดฝึกอบรม หรือให้ทุนฝึกอบรม เป็นต้น

1.3 ควรมีการกระตุ้นและเสริมสร้างความรู้สึกต่อการทำวิจัยในทาง บวกให้มากขึ้น โดยการเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำวิจัยให้เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องลดเหตุซึ่งมีผลต่อความรู้สึกในทางลบ เช่น ขั้นตอนการขอเงินทุนวิจัย การเบิกจ่ายเงินทุน ที่ยุ่งยาก ล้าช้า ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการทำวิจัย หรือการไม่มีเวลาทำวิจัยได้อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในเรื่องแรงจูงใจในการทำวิจัย มหาวิทยาลัยฯควรผลักดันการศึกษาระดับ

บัณฑิตศึกษาให้เปิดในทุกคณะ และ เปิดสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้มากขึ้น และจากภาระงาน และลักษณะงานในระดับบัณฑิตศึกษา จะทำให้อาจารย์ผลักดันตนเองให้ทำวิจัยมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในเรื่องคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย

3.1 ควรปรับปรุงและพัฒนากฎ ระเบียบข้อบังคับที่มหาวิทยาลัยกำหนดไม่ได้ทำให้เกิดความคล่องตัวในการทำวิจัยมากนัก นโยบายสนับสนุนการทำวิจัยของมหาวิทยาลัยฯยังไม่ชัดเจนเพื่อเป็นการสนับสนุนการทำวิจัยให้มากขึ้น มหาวิทยาลัยควรดำเนินการ ดังนี้

1) กำหนดนโยบายด้านวิจัยที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยเน้นให้เกิดความคล่องตัว และควรมีการประชุมเพื่อสร้างเครือข่าย เวียนแจ้งให้อาจารย์ ได้รับทราบนโยบายและแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารงานวิจัยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับอาจารย์ในด้านความร่วมมือการทำวิจัย เพื่อสร้างความรู้สึกต่อการทำวิจัยในทางบวก โดยการจัดประชุม สัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ร่วมกันพิจารณาปัญหาและแนวทางแก้ไข เป็นต้น

3) สนับสนุนให้มีการเผยแพร่งานวิจัย จัดกิจกรรมเพื่อเสนอผลการวิจัยและผลงานวิชาการ การประกวดผลงานวิจัย อย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้อาจารย์เกิดความตื่นตัวทางวิชาการและสนใจการทำวิจัยเพิ่มขึ้น

3.2 ควรแก้ไขระเบียบการเบิกจ่ายเงินวิจัยให้ง่ายขึ้น ลดขั้นตอน และความยุ่งยาก เนื่องจากเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายในการทำวิจัยของอาจารย์ในระดับมาก ทำให้อาจารย์ไม่อยากทำวิจัย ควรจัดเงินอุดหนุนการทำวิจัยให้พอเพียง กับความต้องการของอาจารย์

3.3 ควรจัดประชุมหรือกิจกรรมที่จะทำให้อาจารย์กับผู้บริหารได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ และสร้างบรรยากาศการวิจัยที่ดี รวมถึงหน่วยงานระดับคณะควรมีการรวมกลุ่มพูดคุย ให้คำปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทำวิจัยในสาขาวิชา เช่นกัน

3.4 ควรสนับสนุน จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเพื่อการวิจัย โดยสนับสนุนหน่วยงานระดับคณะ ในการพัฒนาห้องสมุดของคณะให้มีระบบค้นคว้าที่ทันสมัย มีเอกสารตำราวิชาการ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ที่ตรงตามสาขาวิชาที่เปิดสอนเพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้วิจัยในแต่ละสาขาวิชาอย่างแท้จริง รวมทั้งจัดตั้งคณะที่ปรึกษาด้านงานวิจัยของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1.การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจและปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการผลิตงานวิจัยของอาจารย์ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย จึงควรศึกษาปัจจัยด้านคุณภาพของงานวิจัยเพิ่มเติมด้วย

2. จากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งพบว่า ตัวแปรด้านลักษณะงานที่รับผิดชอบ ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงาน และ ด้านทักษะเชิงวิจัย มีผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน หลายมิติและได้ข้อแก้ไขที่ตรงประเด็น จึงควรวิจัยเชิงคุณภาพ ในปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าว

3. การทำวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเฉพาะมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อให้ได้

แนวทางในการพัฒนางานวิจัยได้กว้างขวางขึ้น จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการในการทำวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษา อื่น ๆ ด้วย

4. ควรวิจัยแยกประเภทสาขาวิชาของการทำวิจัย เพื่อให้ได้เห็นสภาพการทำวิจัยในแต่ละสาขาวิชามากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ . (2541). *มหาวิทยาลัยที่ทางแยก : จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาค ต*. กรุงเทพฯ ซัคเซสมีเดีย

ประเวศ วะสี. (2546). *ระบบการวิจัยของประเทศ:ระบบสมองของประเทศ.* กรุงเทพฯมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.

อุทุมพร จามรมาน. (2536). *วิจัยทางการศึกษา.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

Leadership Behaviour Consideration of Administrators According to Opinions of Primary School Teachers under the Pathumtani Office Area 2[1]

ชาญชัย จอกทอง*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เปรียบเทียบความคิดเห็นตามปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกด้วย เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา รวมถึงศึกษาปัญหาพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบความแตกต่าง ด้วยค่า **T**-test ค่า f-test และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ ผลการวิจัย พบว่า (1) พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) โดยภาพรวมและรายด้านความคิดเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหาร ไม่แตกต่างกัน (3) ปัญหาพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าไม่รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรภายในสถานศึกษา ไม่ให้ความไว้วางใจความเป็นกลางและมีความยุติธรรม และไม่มีการเอื้อต่อการช่วยเ หลือดูแลเรื่องสวัสดิการครูชั้นผู้น้อยให้ได้รับทั่วถึง

คำสำคัญ: พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ , ผู้บริหารสถานศึกษา , สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship of leadership behavior consideration of administrators with the behavior consideration of school administrators using the primary locations for comparison as personal factors identified by gender, education and work experience, leadership, friendly relationship; and to study the behavior of the friendly relations of school administrators. The sample group of 354 was selected from the population of teachers in the Pathumtani Office Area 2 in the second semester of the

---

*นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

[1]เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2554

academic year 2010. Questionnaire was used to gather data and the statistics used for analysis were percentage, mean, SD, t-test, F test and the Scheffe's. The results showed that: the overall leadership behavior consideration of administrators according to teachers was at high level; the overall opinion of teachers on the behavior leadership consideration of school administrators according to teachers had no difference; the problems on the leadership behavior consideration of administrators posed by teachers who were not personnel of the school was the distrust of the impartiality and fairness conducive to helping the students and to be thorough with their welfare.

Keywords: leadership behavior, administrators, primary school at the Pathumtani Office Area2

ความนำ

การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ” มีพันธกิจในด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพพร้อมคุณธรรมและรอบรู้อย่างเท่าทัน โดยการสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาให้ทุกคนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สู่ความเป็นธรรมทางสังคม

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ พร้อมที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นรัฐบาลจึงเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงได้ตราพระร าชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา ต่างมีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อคนไทยทั้งปวงได้โอกาสเท่าเทียมกันทางกา รศึกษา และพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติการ ผลของการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นที่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ และมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษาที่จะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษ า ทุกระดับหากจะพัฒนาคุณภาพของเยาวชนจะต้องพัฒนาหรือปฏิรูปการบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางการบริหาร ดังนั้นงานบริหารการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบงานทุกอย่าง ตั้งแต่เรื่องการบริหารงานวิชาการ การบริ หารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุการบริหารกิจการนักศึกษา และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งได้มีนักวิจัยบางท่านชี้ให้เห็นว่า งานบริหารวิชาการเป็นงานที่

สำคัญยิ่งเพราะวิชาการช่วยพัฒนาสติปัญญา ความนึกคิดของผู้เรียนทำให้ผู้ เรียนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม จึงถือว่าเป็นงานสำคัญอันหนึ่งของการบริหารการศึกษา จะดีมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครู ซึ่งมีความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามาร ถ และเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา เข้าใจจุดมุ่งหมายของหน่วยงาน และเข้าใจหลักการบริหารวิชาการเป็นอย่างดี (กิติมา ปรีดีดิลก, 2532, หน้า 47)

ผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์ (Leadership Consideration) การบริหารงานแบบมิตรสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมผู้นำที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวผู้นำกับสมาชิกของกลุ่ม ความเห็ นอก เห็นใจ ไว้วางใจและให้กำลังใจในการปฏิบัติงาน เป็นแบบที่เน้นให้ความสำคัญมากในด้านที่เกี่ยวกับคนแต่เน้นให้ความสำคัญน้อยในด้านที่เกี่ยวกับงาน เชื่อว่าคนเป็นกันเองที่มีความสำคัญที่สุด จะต้องมาก่อนเรื่องงาน จะเน้นในเรื่องการพัฒนาบุคคลเป็นสำคัญ เป็นคนแบบกันเอ ง เงียบๆ ไม่เป็นที่สังเกตของใคร ชอ บสนทนาวิสาสะ เห็นอกเห็นใจคน ยอมรับเห็นด้วยกับผู้ร่วมงาน มีอัธยาศัยเป็นมิตรชอบสร้างบรรยากาศของความอบอุ่น ปลอดภัยมั่นคงในหน่วยงานโดยมีความเป็นมิตรในเรื่องดังนี้ การเคารพซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจกัน และความอบอุ่นเป็นกันเอง (Halpin, 1966, p. 103)

ผู้นำเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง สำหรับความสำเร็จในงานด้านต่าง ๆ ขององค์การผู้นำที่ไม่มีความสามารถ ย่อมจะเป็นผู้นำที่ทำลายขวัญของคนงานต่าง ๆ และจะเป็นผลทำให้งานด้านต่าง ๆ ขาดประสิทธิภาพ แต่ในทางตรงกันข้าม ผู้นำที่มีความสามารถ อาจจะมีผลทำให้เปลี่ยนลักษณะของคนงาน ให้กลับกลายเป็นกลุ่มที่มีความขยันขันแข็งและช่วยให้องค์การประสบความสำเร็จได้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2530, หน้า 410)

จากเหตุผลดังที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน จึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นตามปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

3. เพื่อศึกษาปัญหาพฤ ติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ครู ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำ นักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและหลายด้านแตกต่างกัน

2. ครู ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อ พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและหลายด้านแตกต่างกัน

3. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและหลายด้านแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 ประกอบด้วย ความเคารพซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจ และความอบอุ่นเป็นกันเอง

2. ขอบเขตของประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2553 รวมทั้งหมด 3,047 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ ประกอบด้วย ความเคารพซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจ และความอบอุ่นเป็นกันเอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2ตามแนวความคิดของฮัลปิน (Halpin. 1966, p. 103 อ้างอิงใน (ธนัทพงศ์ ธนพุทธิวิโรจน์, 2532, หน้า 5)

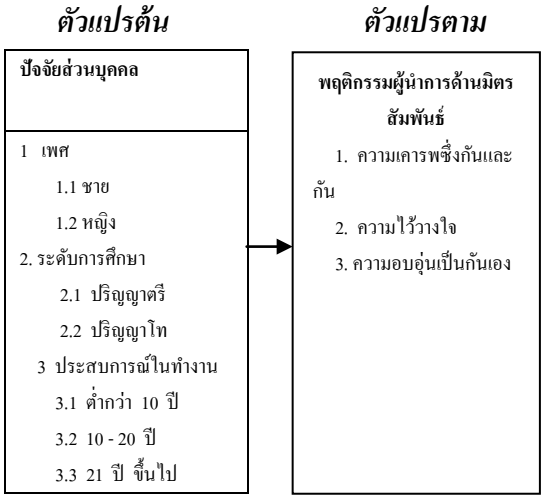

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมผู้นำการด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2553 รวมทั้งหมด 3,047 คน

กลุ่มตัวอย่าง เลือกมาจากประชากร เป็นครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้มาโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดที่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 354 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างที่ทุกๆหน่วยของประชากรที่ศึกษามี

โอกาสได้รับเลือกเท่าๆกัน โดยการดูบัญชีรายชื่อของประชากรแล้วใช้วิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .971

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

2.1 ทดสอบความแตกต่างจากคะแนนกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)

2.2 ทดสอบความแตกต่างจากคะแนนกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ขนาดเปรียบเทียบรายคู่ ถ้าพบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method)

3. ปัญหาพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขต 2 โดยใช้ความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 80.20 ระดับปริญญาตรี จำนวน 331 คน คิดเป็นร้อยละ 93.50 และประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี มากที่สุด จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 46.60

2. ความคิดเห็นของครู ที่มีต่อ พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 ในภาพรวม ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน มีพฤติกรรมผู้นำระดับมาก และเมื่อพิจารณาระดับค่าเฉลี่ยปรากฏว่าด้านความเคารพซึ่งกันและกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ด้านความ ไว้วางใจ และด้านความอบอุ่นเป็นกันเอง ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ที่มีต่อ พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านความไว้วางใจ และด้านความอบอุ่นเป็นกันเอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

3.1 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งเพศชายมีความคิดเห็น

ต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มากกว่าเพศหญิง ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านความไว้วางใจและด้านความอบอุ่นเป็นกันเอง ตามลำดับ

3.2 จำแนกระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งระดับการศึกษา ปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มากกว่าระดับการศึกษาปริญญาโท ในภาพรวม สำหรับรายด้าน พบว่า การศึกษาระดับปริญญาโทมากกว่าการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ ด้านความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านความไว้วางใจ ส่วนด้านความอบอุ่นเป็นกันเอง ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากกว่าระดับการศึกษาปริญญาโท

3.3 จำแนกประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งประสบการณ์ในการทำงาน 10-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มากกว่าประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี ในภาพรวม

4. สรุปปัญหาพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 2 ในแต่ละด้าน ด้านความเคารพซึ่งกันและกัน ได้เสนอปัญหาว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารจะไม่รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรภายในสถานศึกษา ด้านความไว้วางใจ ได้เสนอปัญหาว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารจะไม่มีการตรวจสอบการทำงานของบุคลากรครูหลังจากให้ภาระงาน ด้านความอบอุ่นเป็นกันเอง ได้เสนอปัญหาว่าส่วนใหญ่ผู้บริหารจะใช้อำนาจในการบริหารรุนแรงมากไป

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 2 ในภาพรวม ระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้นำสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 2 ให้ความสำคัญในเรื่องความเคารพซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจและความอบอุ่นเป็นกันเองรวมถึงการเคารพสิทธิในความคิดเห็นของครู การยอมรับและปฏิบัติตามแนวคิดใหม่ๆ มีการพัฒนาร่วมกัน ไว้วางใจกันในการปฏิบัติงานรวมถึงมีความเป็นมิตร สร้างความอบอุ่นแก่บุคลากรในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2546, หน้า 126) ให้ความหมายภาวะผู้นำไว้ว่า ภาวะผู้นำ คือ การทำให้สิ่งต่างๆ สำเร็จลุล่วงโดยผ่านคนอื่น โดยมีจุดประสงค์ที่ต้องทำให้งานสัมฤทธิผล ผู้นำที่สามารถนำเฉพาะสิ่งที่ต้องการด้วยการสนับสนุนของทีมงาน ซึ่งถูกชักจูงให้ดำเนินการตามภาวะผู้นำจึงเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและดลบันดาลให้เอกบุคคลหรือทีม เพื่อให้สามารถทำในสิ่งที่ดี กล่าวว่าควรเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำสูงและมีบทบาทสำคัญในการนำการเปลี่ยนแปลงควรเป็นผู้มีความเอื้ออาทรต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานซึ่งเพศชายมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มากกว่าเพศหญิง ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านความไว้วางใจและด้านความอบอุ่นเป็นกันเอง ตามลำดับ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า เพศชายจะมีมุมมองความคิดเห็นในเรื่องการบริหารไม่ว่าจะเป็ นเรื่องของการเคารพซึ่งกันและกัน การไว้วางใจ และความอบอุ่นเป็นกันเองจะต่างไปจากเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติพงศ์ คล้ายใยทอง (2547, หน้า 90-92) ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า เพศ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและร ายด้านไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานซึ่งระดับการศึกษา ปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มากกว่าระดับการศึกษาปริญญาโท ในภาพรวมสำหรับ รายด้าน พบว่า การศึกษาระดับปริญญาโทมากกว่าการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ ด้านความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านความไว้วางใจ ส่วนด้านความอบอุ่นเป็นกันเอง ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากกว่าระดับการศึกษาปริญญาโท ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ครูในสถานศึกษาจะมีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากกว่าปริญญาโท ซึ่งส่งผลถึงความคิดก็จะหลากหลายมากกว่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติพงศ์ คล้ายใยทอง (2547, หน้า 90-92) ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า วุฒิการศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งประสบการณ์ในการทำงาน 10-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มากกว่าประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี ในภาพรวม ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์ในการทำงาน 10-20 ปีและ 21 ปีขึ้นไป จะมีมุมมองการบริหารงานการเรียนรู้ การทำความเข้าใจ ความชำนาญมากว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในทำงานต่ำกว่า 10 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติพงศ์ คล้ายใยทอง (2547, หน้า 90-92) ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ประสบการณ์ในการทำงาน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษา เพื่อทราบถึงระบบการบริหารสถานศึกษาต่างกันอย่างไร

2. ควรศึกษาพฤติกรรมผู้นำด้านอื่นๆของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เพื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างพฤติกรรมที่ต่างกัน

3. ศึกษาบทบาทของผู้บริหารมีผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

กิติมา ปรีดีดิลก. (2532). *การบริหารและการนิเทศศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ธงชัย สันติวงษ์. (2530). *พฤติกรรมองค์การ: ถ้าศึกษาการบริหารพฤติกรรมองค์การเชิงบริหาร*. กรุงเทพ ฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2546). *วิธีปรับกลยุทธ์สร้างประสิทธิผลขององค์การ*. กรุงเทพ ฯ : ธรรมสารการพิมพ์.

ฐิติพงศ์ คล้ายใยทอง. (2547). *พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

Halpin, Andrew W. (1966). *Theory and research in administration*. New York: Macmillan.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

The People Participation in Local Government: A Case Study of the Nakornchum Sub-District Administration Organization, Nakonthai District, Phitsanulok Province[1]

ฐนโรจน์ ทาสีดานิธิโรจน์[*]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น (2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม จำนวน 342 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า (1) โดยภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย (2) เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคม การเป็นเครือญาติ และการฝึกอบรมต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน (3) ปัญหาที่พบว่ามีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนคือการขาดการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานทุก ๆ ด้านจึงทำให้ประชาชนไม่ทราบข่าวสาร และข้อเสนอแนะที่จะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมมากคือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ประชาชน, การปกครองส่วนท้องถิ่น, จังหวัดพิษณุโลก

Abstract

This study aimed to examine the level of participation of people in the local government, the level of participation of the people by personal factors, the problems and suggestions on the participation of the people in local government. Questionnaire was used to gather data from the sample group of 342 people in local government administration organization, Nakhon Chum. Statistics used in analyzing the data were frequency, percentage, means, standard deviation, t-test and F-test. The results showed that: there was overall low level of

[1]นักศึกษาหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

[*]เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2553 อาจารย์ที่ปรึกษา

participation separately considered by gender, educational level, occupation, income, social status, relatives and training; the problem affecting the low level of public participation was the lack of public relations operations so the people had not been informed accordingly; suggestion for high level of participation is to promote public awareness by various operations thoroughly and consistently.

Keywords: people participation local government Phitsanulok

ความนำ

การมีส่วนร่วมทางการปกครองของประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการปกครอง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ เช่น ด้านอำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน การปฏิบัติงาน การเลือกตั้ง ด้านการกำกับและติดตามการดำเนินงาน การติดตามข่าวสาร การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ การเข้าร่วมกิจกรรม และการสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งกิจกรรมของการมีส่วนร่วมในแต่ละรูปแบบมีความสำคัญแตกต่างกันไป และการเข้ามีส่วนร่วมนั้น อาจจะใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรืออาจจะใช้หลาย ๆ วิธีก็ได้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

การปกครองท้องถิ่นเป็นรูปแบบของการการปกครอง ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น “การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญสำหรับการปกครองท้องถิ่น” ซึ่งเป็นผลจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีสิทธิ มีเสียง และดำเนินการปกครองกันเองตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตย หากการปกครองท้องถิ่น ไม่ได้รับความสนใจในการมีส่วนร่วมแล้ว ก็ไม่เกิดประโยชน์ต่อสิทธิทางการเมืองของประชาชนและต่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศ สิ่งหนึ่งที่น่าจะพิจารณาคือความสนใจจากประชาชนต่อการมีส่วนร่วม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (ประณต นันทิยะกุล, 2550, หน้า 23) หมวดที่ 5 (มาตรา 75-87) แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน โดย

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนา ทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

3. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐทุกระดับ

4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง

5. ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยสุจริตและเที่ยงธรรม และในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้คำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกันด้วย

ด้วยเหตุนี้ จึงต้องการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมว่ามีมากน้อยเพียงใด และประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางการสมรส อาชีพ รายได้ รายจ่าย สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาที่อยู่อาศัย การเป็นเครือญาติ การฝึกอบรม จะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลนครชุมแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อที่จะได้นำ

ความรู้ ข้อเท็จจริง ใช้เป็นข้อมูลในการบริหารงาน เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน

สมมติฐานที่3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน

สมมติฐานที่4 ประชาชนที่มีสถานภาพทางการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วน ท้องถิ่นแตกต่างกัน

สมมติฐานที่5 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน

สมมติฐานที่6 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน

สมมติฐานที่7 ประชาชนที่มีรายจ่ายต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน

สมมติฐานที่8 ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน

สมมติฐานที่9 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน

สมมติฐานที่10 ประชาชนที่เป็นเครือญาติต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน

สมมติฐานที่11 ประชาชนที่เคยรับการฝึกอบรมต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

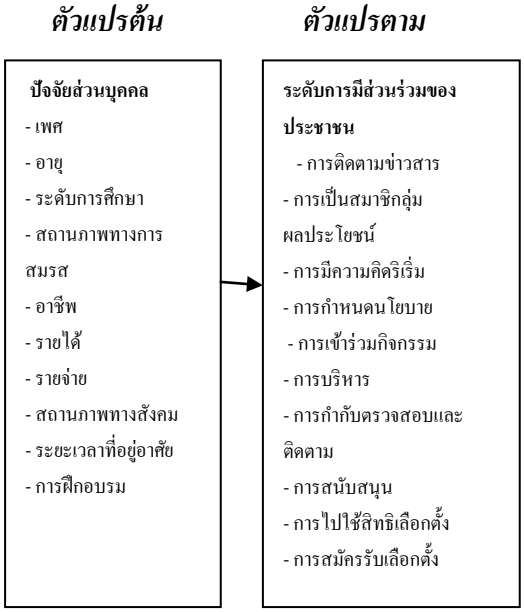

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) และกำหนดแหล่งที่มาของข้อมูลดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิด
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลตามเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร บทความทางวิชาการ

วารสาร รวมทั้งการสืบค้นข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เกิดความหลากหลาย สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วจึงนำมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม(questionnaire) ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งกรอบแนวคิด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) ข้อมูลทั่วไปของประชากรประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางการสมรส อาชีพ รายได้ รายจ่าย สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาที่อยู่อาศัย เป็นเครือญาติ และการฝึกอบรม เป็นคำถามแบบปิด จำนวน 11 ข้อ (2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นคำถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น

เครื่องมือนี้ได้ตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน และนำไปลองใช้กับกลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 30 คน และวิเคราะห์ความเที่ยงเท่ากับ 0.88

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากรและนำเสนอโดยคำนวณหาค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. การทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติแบบ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ F-test (One way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกลุ่มประชากรตัวอย่างโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นดังนี้

ตาราง 1

มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกด้าน

การมีส่วนร่วมทุกด้าน	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการติดตามข่าวสาร	3.05	0.86	ปาน	3
2. ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม	2.28	1.18	กลาง	6
ฯ	2.21	1.00	น้อย	8
3. ด้านการมีความคิดริเริ่ม	1.93	0.96	น้อย	10
4. ด้านการกำหนด	2.30	0.96	น้อย	5
นโยบาย	2.32	0.99	น้อย	4
5. ด้านการเข้าร่วม	2.02	0.97	น้อย	9
กิจกรรม			น้อย	
6. ด้านการบริหาร	3.23	0.96		2
7. ด้านการกำกับ	3.84	0.96	ปาน	1
ตรวจสอบ	2.23	1.04	กลาง	7
และติดตาม			มาก	
8. ด้านการสนับสนุน			น้อย	
9. ด้านการไปใช้สิทธิ				
เลือกตั้ง				
10. ด้านการสมัครรับ				
เลือกตั้ง				
รวม	**2.44**	**0.79**	**น้อย**	

หมายเหตุ

5 ($\overline{X}$ = 4.21-5.00) หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

4 ($\overline{X}$ = 3.41-4.20) หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

3 ($\overline{X}$ = 2.61-3.40) หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

2 ($\overline{X}$ = 1.81-2.60) หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

1 ($\overline{X}$ = 1.00-1.80) หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการทดสอบสมมติฐาน เป็นดังนี้

ตาราง 2

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลโดยการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1.ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐาน
2.ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐาน
4. ประชาชนที่มีสถานภาพทางการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
5. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐาน
6. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐาน
7. ประชาชนที่มีรายจ่ายต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
8. ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐาน
9. ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
10. ประชาชนที่เป็นเครือญาติต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐาน
11. ประชาชนที่เคยรับการฝึกอบรมต่างกัน มีส่วนร่วมในการ ปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐาน

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า

ด้านการติดตามข่าวสาร ประชาชนไม่ได้รับทราบข่าวสารอย่างสม่ำเสมอและชัดเจนในรายละเอียด ควรประชาสัมพันธ์ข่าวสารการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอและเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์

ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ ประชาชนไม่ทราบสิทธิ หน้าที่ในการจัดตั้งกลุ่ม และจัดตั้งแล้วไม่ได้ทำกิจกรรมกลุ่ม ควรแจ้งสิทธิ หน้าที่ ประโยชน์ในการจัดตั้งกลุ่ม และจัดกิจกรรมกลุ่มให้บ่อยครั้ง

ด้านการมีความคิดริเริ่ม ขาดการรับฟังแนวคิดของประชาชนและไม่เปิดโอกาสให้เสนอแนวคิด ควรรับฟังแนวคิดของประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอแนวคิด

ด้านการกำหนดนโยบาย การกำหนดนโยบายไม่ได้มาจากความต้องการของประชาชนโดยแท้จริง และไม่คุ้มค่ากับงบประมาณ ควรกำหนดนโยบายจากความต้องการของประชาชน เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม และทราบข่าวการจัดกิจกรรม ควรมีการประชุมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมให้ประชาชนทราบ

ด้านการบริหาร การบริหารงานล่าช้า ไม่ครอบคลุมพื้นที่ ควรดำเนินงานด้วยความรวดเร็วและครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด

ด้านการกำกับตรวจสอบและติดตาม ประชาชนไม่ทราบการดำเนินงานและไม่มีโอกาสเข้าร่วมตรวจสอบ ควรประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

ด้านการสนับสนุน ประชาชนไม่ทราบข่าวสารและความต้องการรับการสนับสนุนอะไรบ้าง ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมสนับสนุน

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้สูงอายุขาดความเข้าใจในการใช้สิทธิเลือกตั้งควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ผู้สูงอายุให้มากและมีการรณรงค์การเลือกตั้งในสถานศึกษา

ด้านการสมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนไม่ทราบสิทธิ หน้าที่ ของการสมัครรับเลือกตั้ง และเมื่อได้รับการเลือกตั้ง ควรให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยและสิทธิ หน้าที่เมื่อได้รับการเลือกตั้ง

การอภิปรายผล

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด เป็นเพราะว่าช่วงที่มีการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการประชาสัมพันธ์เป็นอย่างดีและมีความต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการประชาสัมพันธ์มีผลเป็นอย่างมากต่อการใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ได้แก่ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการกำหนดนโยบาย และด้านการสมัครรับเลือกตั้ง เป็นเพราะว่าประชากรยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยจึงไม่สนใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมหรือการตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคม การเป็นเครือญาติ และการฝึกอบรมต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน เป็นเพราะว่าเพศชายเป็นผู้นำของครอบครัวและมีความคล่องตัวมากกว่าเพศหญิง ประชากรที่ได้รับการศึกษาจะรับรู้สิทธิ หน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยมากว่าประชากรที่ไม่ได้รับการศึกษา ประชากรที่ประกอบอาชีพรับราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจจะรับรู้ในสิทธิ หน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย มีความมั่นคงในอาชีพและต้องการให้เกิดการพัฒนาทางสังคมมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพส่วนตัว ประชากรที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,001 ขึ้นไปจะมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย จึงสามารถจัดสรรเวลาได้มากว่าประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,001 บาท ประชากรที่มีสถานภาพทางสังคมเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาจะต้องดูแลประชาชนในพื้นที่มากกว่าประชากรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใดเลย ประชากรที่เป็นเครือญาติฝ่ายบริหารจะมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยสนับสนุนฝ่ายบริหารให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีและสมบูรณ์มากกว่าประชากรที่ไม่เป็นเครือญาติฝ่ายใด ประชากรที่เคยรับการฝึกอบรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นจะมีความรู้และประสบการณ์มากกว่าประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมอะไรเลย จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ (1) ขาดการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานทุก ๆ ด้านจึงทำให้ประชาชนไม่ทราบข่าวสาร (2) ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในภารกิจที่ดำเนินงาน (3) ประชาชนไม่มีโอกาสเข้ามีส่วนร่วม ส่วนข้อเสนอแนะที่จะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมมาก คือ (1) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ (2) ให้ความรู้แก่ประชาชนถึงสิทธิ หน้าที่ของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย (3) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมเสมอภาคกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด หากประชาชนไม่เข้าใจไม่สนใจและไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นก็คงจะอยู่ในระดับน้อยต่อไป จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมหรือปรับปรุงให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น

1. ด้านการติดตามข่าวสาร องค์การบริหารส่วนตำบลนครชุมควรที่จะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เช่น การประชุมประชาคม การจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้ช่องทางเสียงตามสายและเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์อื่น เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ วารสาร เอกสาร ระบบอินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์

2. ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสนับสนุนให้ประชาชนมีการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ของประชาชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็ง เช่น กลุ่มอาชีพเกษตร กลุ่มทางสังคม

3. ด้านการมีความคิดริเริ่ม องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสรับฟังความเห็นของประชาชนในรูปของการประชุมประชาคมให้มากและนำความเห็นของประชาชนมาเป็นฐานในการจัดทำแผนพัฒนา

4. ด้านการกำหนดนโยบาย องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมกำหนดนโยบายผ่านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

5. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรม ตั้งแต่เริ่มคิดค้นหากิจกรรม การวางแผน การปฏิบัติ และร่วมรับคำยกย่องชมเชย เช่น การจัดงานประเพณีของชุมชนควรใช้ชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน

6. ด้านการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลควรบริหารงานด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส ครอบคลุมทุกพื้นที่ และด้วยความเสมอภาค

7. ด้านการกำกับตรวจสอบและติดตาม องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสและช่องทางที่ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานได้ เช่น แต่งตั้งประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับโครงการ และประชาสัมพันธ์อย่างเปิดเผย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ หากมีการวิจัยครั้งต่อไปควรจะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลและรายละเอียดที่ชัดเจนครอบคลุม จะทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลของการมีส่วนร่วมของประชาชนได้มากขึ้น

2. ควรจะทำการวิจัยในการปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นใกล้เคียงเพื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่น ว่าด้วยทฤษฎี แนวคิด และหลักการ* . กรุงเทพมหานคร : เอกซเปอร์เน็ท.

ประณต นันทิยะกุล. (2550). *ถอดรหัสรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.

กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียน โรงเรียนวิถีพุทธในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

Effects of Buddhist Way of Life School Implementation Process on Characteristics of Primary School Students at Pakpli, Nakonnayo[1]

ดวงธิดา ฟูตระกูล*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการปฏิบัติการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ (2) ระดับคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธกับคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ และ (4) ศึกษากระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชน พระผู้สอนศีลธรรม จำนวน 279 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสมการการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า (1) กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (2) คุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ โดยภาพรวมมีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก (3) กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ มีความสัมพันธ์กันกับคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธในระดับปานกลาง (4) กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ เมื่อได้ดำเนินการตรวจสอบความเป็นอิสระต่อกันระหว่างตัวแปรที่เป็นกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธกับคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธเรียบร้อยแล้วพบว่า กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธขั้นดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขาขั้นประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินการขั้นดูแลสนับสนุนใกล้ชิด

คำสำคัญ : กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ, คุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ, โรงเรียนวิถีพุทธ

---

[1]นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

*ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2554

Abstract

This research was aimed to study: the level of implementation process of the Buddhist Way of Life School (BWLS), the characteristics of BWLS students, the relationship between BWLS implementation process and characteristics of BWLS students, and the effects of the BWLS implementation process on the students' characteristics at a Buddhist Way of Life school in Pakpli, Nakonnayok. The population of 279 comprised of six groups: school administrators, teachers being in charge of BWLS program, teachers, parents, community representatives and monks teaching morality. Statistical devices for the analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The results were as follows: the implementation process of the Buddhist Way of Life School (BWLS) including the preparation stage was overall at a high level, the students' characteristics of the Buddhist Way of Life School (BWLS) were overall at a high level, there was an overall positive relationship at a moderate level between BWLS implementation process and characteristics of BWLS students, there were positive effects of the BWLS implementation process on the students' characteristics; the implementation process, the development stage based on the Buddhist threefold training system, the administration support stage, the evaluation and dissemination stage had the most effects on the students' characteristics.

Keywords : Buddhist Way of Life School (BWLS), implementation process, characteristics of BWLS students

ความนำ

ในโลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งยุคของข้อมูลข่าวสารที่เรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์ (globalizasion) และเป็นสังคมของความรู้(Knowledge-Based Society) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมนุษย์ต้องเพิ่มพูนศักยภาพของตนเองเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันมีการปฏิรูปการเมือง เกิดจากปัญหาคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม วิถีประชาธิปไตยความแตกแยกซึ่งนำไปสู่การขาดความสามัคคีและความสมานฉันท์การที่จะสามารถพัฒนาคนในประเทศให้มีคุณธรรมจริยธรรมนั้นต้องพัฒนาที่พื้นฐาน คือ การศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีถูกต้องตามครรลองของชีวิตด้วยการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้และเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันครอบครัว สถาบันทางศาสนาและสถาบันทางการศึกษาที่ เรียกว่า บวร (บ้านวัดโรงเรียน) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549, หน้า 8) โดยมีจุดเน้นนำหลักธรรมพระพุทธศาสนาไปบูรณาการกับการปฏิรูปการเรียนรู้กระทรวงศึกษาธิการ , 2546, หน้า 1) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช2542 หมวด4 มาตรา22 และ 23 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ข, หน้า 11) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้มุ่งสู่การพัฒนาผู้เรียนโดยยึดหลักธรรมชาติของมนุษย์ การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โรงเรียนวิถีพุทธจึงถือเป็นแกนหลักของการศึกษาที่จะพัฒนามนุษย์สู่ชีวิตที่สมบูรณ์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดที่มีความพร้อมได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งได้เริ่มดำเนินการโครงการโรงเรียนวิถีพุทธตั้งแต่ ปี พ.ศ.

2546 และดำเนินการต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันโดยมีการขยายความร่วมมือกับกรมศาสนาและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนในระบบไตรสิกขาและเพื่อพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธทั้ง5 ด้าน ให้นักเรียนตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธเป็นคนดีมีคุณธรรมจิตใจงดงาม เอื้ออาทรต่อบุคคลรอบข้าง

จากการดำเนินการดังกล่าวมาแล้วนั้น โรงเรียนวิถีพุทธได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธมาเป็นระยะเวลาพอสมควร และยังไม่มีการติดตามและประเมินผลโครงการดังกล่าว เพื่อจะได้ทราบปัญหาจากการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ และผลผลิตที่เกิดขึ้น คือนักเรียนที่ได้รับการฝึกตามหลักไตรสิกขามีคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธเป็นที่น่าพอใจเพียงใด จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหากระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของปัญหาเพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติและพัฒนากระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธให้บรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ
2. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธกับคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ
4. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ

สมมติฐานของการวิจัย

1. กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธมีการปฏิบัติกระบวนการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
2. คุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธมีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก
3. กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธมีความสัมพันธ์กันกับคุณลักษณะของนักเรียน
4. กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ

กรอบแนวความคิดการวิจัย

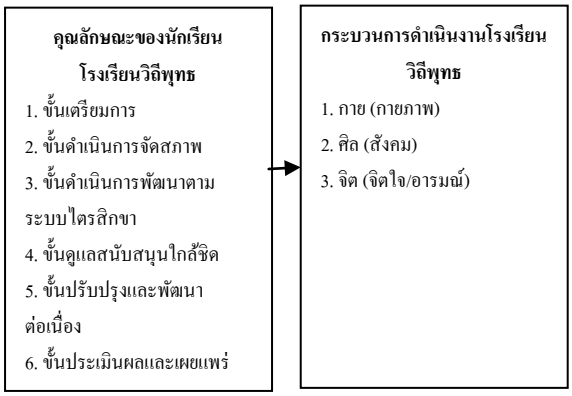

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรได้แก่ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธที่อยู่ในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ปีการศึกษา2554 จำนวน 9โรง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน9 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน9 คน ครูผู้สอนจำนวน 118 คน พระผู้สอนศีลธรรม จำนวน6 รูป ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6 จำนวน 122 คน ตัวแทนชุมชนคือนักการศึกษาของอบต จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มประชากรตอบ ดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ค่าสถิติการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่

สถิติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน(Pearson’s product moment correlation coefficient) และสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple RegressionAnalysis) แบบขั้นตอน(Stepwise)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเป็นหญิงร้อยละ 62.37 ชาย ร้อยละ37.63 สถานภาพส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครอง ร้อยละ43.73 รองลงมาคือครูผู้สอน ร้อยละ42.29 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 34.41 รองลงมาคืออายุ 51-60 ปี ร้อยละ 31.18 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 57.35 รองลงมาคือต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 36.20 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ด้านการสอน ร้อยละ48.75 รองลงมามีประสบการณ์ในการสอน15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 34.41

2. ระดับการปฏิบัติกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวิถีพุทธในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (μ=3.72) ตามตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ (ด้านผลผลิต) ของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าขั้นตอน ส่วนใหญ่ปรากฏในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยประเด็นขั้นดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบและขั้นดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา (μ=3.93) มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือขั้นประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินการ(μ=3.75) ส่วนประเด็นขั้นปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง(μ=3.36) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีค่าการปฏิบัติน้อยที่สุด

3. ระดับคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายกพบว่า โดยภาพรวมพบว่ามีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก(μ=3.76) ตามตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ (ด้านผลผลิต) ของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านปรากฏระดับคุณลักษณะ ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยประเด็นด้านจิต(จิตใจ/พฤติกรรม) (μ=3.81) มีระดับคุณลักษณะมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านศีล(สังคม) (μ=3.79) ด้านกาย (กายภาพ) (μ=3.75) ส่วนประเด็นด้านปัญญา(μ=3.69) มีค่าคุณลักษณะน้อยที่สุด

4. ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในภาพรวมทั้ง6 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการขั้นดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ ขั้นดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา ขั้นดูแลและสนับสนุนใกล้ชิด ขั้นปรับปรุงและพัฒนา

ต่อเนื่อง ขั้นประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินการ กับคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธโดยภาพรวมทั้ง4 ด้าน คือ ด้านกาย(กายภาพ) ด้านศีล (สังคม) ด้านจิต (จิตใจ/อารมณ์) ด้านปัญญา(ปัญญา) โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และมีทิศทางเดียวกันที่ระดับ r = 0.629 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในภาพรวมทั้ง 6 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ ขั้นดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา ขั้นดูแลและสนับสนุนใกล้ชิด ขั้นปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง ขั้นประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินการ เมื่อได้ดำเนินการตรวจสอบความเป็นอิสระต่อกันระหว่างตัวแปรที่เป็นกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธกับคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ โดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวมาวิเคราะห์ความแปรปรวนและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise) ผลวิเคราะห์พบว่ากระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ขั้นดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา ขั้นประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินการ ขั้นดูแลสนับสนุนใกล้ชิด ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .632 ประสิทธิภาพในการทำนาย เท่ากับ .400 นั่นคือ ขั้นดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา ขั้นประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินการขั้นดูแลสนับสนุนใกล้ชิด ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ ในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกาย (กายภาพ) ด้านศีล(สังคม) ด้านจิต (จิตใจ/อารมณ์) ด้านปัญญา (ปัญญา) คิดเป็นร้อยละ 40.00

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษา มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายตามจุดประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวิถีพุทธในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่าโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ก่อนสถานศึกษาจะเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธนั้น กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สถานศึกษาจะต้องมีการประเมินสภาพโรงเรียนก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการและโรงเรียนวิถีพุทธเป็นโรงเรียนที่เน้นนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารและการพัฒนาผู้เรียนโดยรวม ดังนั้นผู้บริหารและบุคลากรครูตลอดจนผู้เกี่ยวข้องจึงมีความตระหนักในการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าขั้นดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ ขั้นดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา ขั้นประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก สถานศึกษานั้นจะต้องมีการประเมินสภาพความพร้อมในการจัดสภาพและองค์ประกอบต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นอันดับแรก ว่ามีความเพียงพอและเหมาะสมต่อการดำเนินงานโครงการดังกล่าวหรือไม่นอกจากนี้สถานศึกษาแต่ละแห่งได้มีการจัดทำโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมและสถานที่ให้นักเรียนได้สัมผัสกับพระพุทธศาสนาในทุกสถานที่ทุกเวลา เพื่อให้พระพุทธศาสนาอยู่คู่กับวิถีชีวิตและมีการบริหารงานโครงการอย่างเข้มแข็ง เช่น มีการจัดสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูป จัดทำป้ายคติธรรมคำขวัญ หรือคุณธรรม ติดทั่วบริเวณโรงเรียนและมุ่งเน้นความสะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น เรียบง่าย ใกล้ชิดธรรมชาติ เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน อีกทั้งโรงเรียนวิถีพุทธเล็งเห็นคุณค่าแท้ของการนำหลักพุทธธรรมเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานศึกษา สังคม

ประเทศชาติ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร ผู้เกี่ยวข้อง ครูผู้รับผิดชอบโครงการซึ่งเปรียบเสมือนศูนย์กลางของการดำเนินงาน จึงมีความตระหนักและมั่นใจในการปฏิบัติตามกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ มีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและมีความพยายามที่จะเตรียมสิ่งที่จะทำให้การดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธเป็นไปได้โดยสะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหาที่ปรึกษาที่เป็นกัลยาณมิตรในการพัฒนาวิถีพุทธ เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีศรัทธาและมีความรู้ชัดในพุทธธรรมโรงเรียนวิถีพุทธมุ่งเน้นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนเรียนรู้เพราะพุทธศาสตร์เป็นองค์ความรู้ที่มุ่งให้ผู้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจธรรมชาติของโลกและชีวิตที่แท้จริง สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตั้งแต่การดำเนินชีวิตประจำวันและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี และการเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนเป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษาทุกระดับ ความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน เป็นคุณสมบัติของประเทศชาติและเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป โรงเรียนวิถีพุทธเป็นสถานศึกษาที่นำหลักธรรมมาใช้ในระบบการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นการเรียนการสอนในภาพรวมของหลักสูตรสถานศึกษา หรือการจัดการเป็นระบบวิถีชีวิตในสถานศึกษาของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ โดยการนำไปสู่จุดเน้นของการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถ กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น คือใช้ปัญญาและเกิดประโยชน์แท้จริงต่อชีวิต และการจัดดำเนินการของสถานศึกษาจะแสดงการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ (ปรตะโฆสะ) ที่เป็นกัลยามิตร เอื้อในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านด้วยวิถีวัฒนธรรมแสวงปัญญา

การเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดีเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นมากขึ้น การสร้างบรรยากาศช่วยทำให้นักเรียนซึมซับในสิ่งที่ได้รับเกิดความเคยชินช่วยกล่อมเกลาจิตใจของนักเรียนหรือผู้ที่พบเห็นได้ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาต้องมีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธและมุ่งเน้นให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างเกื้อกูลสิ่งแวดล้อม ซึ่งการจัดสภาพบรรยากาศสถานศึกษาตามแนววิถีพุทธสถานศึกษาต้องจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาศีลสมาธิ และปัญญาเช่น มีศาลาพระพุทธรูปเหมาะสมที่จะชวนให้ระลึกถึงพระรัตนตรัยอยู่เสมอ มีมุมหรือห้องให้ศึกษาพุทธธรรมบริหารจิตเจริญภาวนาเหมาะสมในโรงเรียนวิถีพุทธ มีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิด มีการฝึกปฏิบัติทั้งในด้านความประพฤติ (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญา (ปัญญา) เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกิน อยู่ ดู ฟัง ในชีวิตประจำวัน ที่มีสติสัมปชัญญะคอยกำกับเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนจนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมให้เจริญสืบต่อไปและเนื่องจากพุทธศาสนามีหลักการพัฒนามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่ฝึกฝนและพัฒนาได้ ประกอบกับวิเคราะห์ผู้เรียนมีสติปัญญา อุปนิสัย ความพร้อมและภูมิหลังที่แตกต่างกัน การพัฒนาจึงเน้นที่ตัวผู้เรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ(2546, หน้า 29-30) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาครู และบุคลากรมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในระบบไตรสิกขาทั้งในฐานะเป็นผู้อบรมสั่งสอนผู้จัดการเรียนรู้และการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบกระบวนการทุกระบบในโรงเรียนวิถีพุทธทั้งระบบการบริหารจัดการการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนจัดพัฒนาผู้เรียนผ่านระบบไตรสิกขาพัฒนาตามหลักพุทธธรรมอย่างบูรณาการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาชีวิตในการกินอยู่ ดูฟังเป็นอย่างมีวัฒนธรรมแสวงปัญญามีการบูรณาการพุทธธรรมสู่ การเรียนรู้และมีการปฏิบัติจริงจัดการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นในทุกสถานการณ์ทุกสถานที่ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยมีหลักธรรมสำคัญสูการเรียน

การสอน ได้แก่ ปรโตโฆสะ โยนิโสมนสิการ ไตรสิกขา และปัญญาวุฒิธรรม ในกระบวนการเรียนรู้ต้องพัฒนาผู้เรียนรอบด้านทั้งกาย จิตใจ ความประพฤติ และปัญญา เน้นให้เกิดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ เข้าใจและค้นพบคุณค่าแท้ ทั้งนี้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้ความร่วมมือและตระหนักถึงการพัฒนานักเรียนตามแนววิถีพุทธมากขึ้น เพราะสภาพในสังคมปัจจุบันนี้เห็นความสำคัญของด้านวัตถุมากกว่าด้านจิตใจอันนำไปสู่ปัญหาสังคม คนขาดศีลธรรมซึ่งถ้าหากปล่อยละเลย อาจทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันไม่พึงประสงค์ นอกจากนี้ การที่ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ยิ่งจะส่งผลดีต่อการช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้น รูปแบบการบริหารโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารงานต้องมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารอย่างชัดเจน สามารถปรับโครงสร้างขององค์กรให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา องค์กรทางราชการและองค์กรในชุมชนร่วมกันรับผิดชอบในการดูแลเยาวชนให้ประพฤติตนเป็นคนดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศ ติดตาม เพื่อช่วยเหลือแนะนำให้คำปรึกษา และทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุด ทำให้ครูได้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น รู้จักค้นหาวิธีการทำงาน วิธีการแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงานของตน และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู มีการนิเทศเพื่อการชี้แนะให้ความช่วยเหลือครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพื่อเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาแบบกัลยาณมิตร ทั้งนี้เพราะการนิเทศเป็นการส่งเสริมช่วยพัฒนาความรู้ ทำให้มีความเชื่อมั่นมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน การนิเทศต้องมีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ครูมีอิสระใช้ความสามารถของตนเอง เปิดโอกาสให้ครูมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน ส่งเสริมความคิดริเริ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนการทำงาน

2. คุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ มีระดับการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าคุณลักษณะของนักเรียนมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านจิต (จิตใจ/อารมณ์) ด้านศีล (สังคม) ด้านกาย (กายภาพ) ด้านปัญญา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ เนื่องจาก การดำเนินงานตามกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธด้วยระบบไตรสิกขา เน้นการฝึกจิตตั้งแต่ ศีล สมาธิ ปัญญาแก่นักเรียนอย่างบูรณาการ ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเป็นองค์รวม ทำให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของสมบัติ บุญทะลา (2551) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธกับคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธกับคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านจิต (จิตใจ/อารมณ์) ด้านปัญญา ด้านศีล (สังคม) ด้านกาย (กายภาพ) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเมียนฟิน อ่อนสีแดง (2549) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโรงเรียนนำร่องโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ด้านผลผลิต จากการประเมินภาพรวมนักเรียนอยู่ในระดับดี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านศีล รองลงมาคือ ด้านกาย ต่ำที่สุด คือ ด้านจิตและปัญญา ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธส่วนมากโรงเรียนจะตั้งอยู่ในวัด ทำให้มีความใกล้ชิดและได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากวัด เช่น มีพระมาบรรยายธรรม ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

ตลอดจนการนำนักเรียนเข้าร่วมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่นนำนักเรียนเวียนเทียนเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน กล่าวได้ว่าโรงเรียนทั้งหลายเหล่านี้ก็คือโรงเรียนวิถีพุทธโดยธรรมชาติ จึงทำให้นักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธเป็นผู้มีคุณลักษณะที่กิน อยู่ ดู ฟังเป็น รู้จักดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความสุข อันเป็นผลที่ได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน (ภาวนา4) คือ ด้านกาย (กายภาพ) ด้านศีล (สังคม) ด้านจิต (จิตใจ/อารมณ์) และด้านปัญญา ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิและปัญญามาก่อนสอดคล้องกับพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมฺจิตฺโต, 2548, หน้า 33) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาทั้ง4 ด้านจะเป็นคนเก่ง ดีและมีความสุข สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ(2546, หน้า 15) ที่ได้กล่าวว่า เมื่อโรงเรียนได้รับการพัฒนาเป็นโรงเรียนวิถีพุทธที่ชัดเจน นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่าง ๆ อย่างชัดเจนพร้อมกับการพัฒนาปัญญาและด้านอื่น ๆ การพัฒนาที่จะให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุขพร้อม ๆ กัน โรงเรียนวิถีพุทธมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเน้นให้เกิดความสงบแก่จิต เป็นกิจกรรมหลัก เช่น กิจกรรมนั่งสมาธิบริหารจิตเจริญปัญญาเดินจงกรม กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ แผ่เมตตาและสงบนิ่ง กิจกรรมสวดมนต์หมู่สรภัญญะ อีกประการหนึ่ง โรงเรียนมีการจัดสภาพทางกายภาพที่เป็นธรรมชาติ มีสภาพแวดล้อมที่ชวนให้จิตใจสงบส่งเสริมปัญญา และโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 20) ส่งเสริมบรรยากาศของการใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตามระบบไตรสิกขา หรือส่งเสริมการมีวัฒนธรรมแสวงปัญญาและมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเมตตากรุณาต่อกันทั้งครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อครูและส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เช่น การลด ละ เลิก อบายมุข มีการเสียสละ จึงเป็นเหตุทำให้คุณลักษณะของนักเรียน ด้านจิต (จิตใจ/อารมณ์) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดี มีเมตตา กรุณา กตัญญูรู้คุณ มีความร่าเริงแจ่มใส มีอารมณ์ดีอยู่เสมอ ส่งผลต่อความสุข ความสดชื่นเบิกบาน มั่นคงต่อความดีงาม และความสงบสุข ซึ่งสอดคล้องกับข้อบ่งชี้คุณภาพของตัวชี้วัดด้านผลผลิตที่กระทรวงศึกษาธิการ (2548, หน้า 4) กำหนดไว้ คือ นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ ตอบแทนบุญคุณ มีจิตใจเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ต่อกัน ทำงานและตั้งใจเรียนรู้อย่างตั้งใจ อดทน ขยันหมั่นเพียร มีสุขภาพจิตดี ร่าเริงแจ่มใสเบิกบานและมีความฉลาดทางอารมณ์

3. กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในภาพรวมทั้ง 6 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ ขั้นดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา ขั้นดูแลและสนับสนุนใกล้ชิด ขั้นปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง ขั้นประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินการ มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธโดยภาพรวมทั้ง4 ด้าน คือ ด้านกาย (กายภาพ) ด้านศีล(สังคม) ด้านจิต(จิตใจ/อารมณ์) ด้านปัญญา (ปัญญา) มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีคู่มือแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในการใช้ดำเนินการตามกิจกรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละโรงเรียนซึ่งมีสภาพแวดล้อมและสังคมที่แตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะของโรงเรียน มี 5 ด้าน ดังนี้ (1) การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ (2) การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้(3) กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา (4) การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรที่คาดหวัง(5) การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์หรือปรัชญาพันธกิจ เป้าหมาย ธรรมนูญหรือแผนกลยุทธ์ที่มีจุดเน้นในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ มีการกำหนดอัตลักษณ์ของโรงเรียนวิถีพุทธที่ชัดเจนมีการแต่งตั้ง

คณะกรรมการที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ และบริหารการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย นอกจากนั้นสถานศึกษาจะต้องมีการติดตามประเมินผล การดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธเพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ของการดำเนินงานและนำผลที่ได้มาวางแผนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถกระทำได้โดยอาศัยกรอบตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้

4. กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในภาพรวมทั้ง6 ขั้นตอน ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ แก้วมะ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธสามารถทำนายประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 65.70 และมีความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.319

ข้อเสนอแนะ

1. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายการสร้างสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศเป็นธรรมชาติเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อความพร้อมในการเรียนรู้ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นควรดำเนินการเป็นกิจวัตรและจัดตั้งผู้รับผิดชอบและประเมินผลด้วย

2. คณะกรรมการสถานศึกษาควรขอความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนเข้ามาร่วมกิจกรรมเน้นการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการมีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงประกอบการเรียนรู้ พัฒนาครูผู้สอนให้เข้าถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธซึ่งอาจทำโดยการจัดกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อให้ซึมซับและค่อย ๆ ยอมรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบวิถีพุทธ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาความรู้สภาวะทางธรรมหรือจิตใจแก่บุคลากรและนักเรียน เพื่อปลูกฝังให้บุคลากรมีจิตใจที่ตั้งมั่นในศีลธรรม มีศรัทธา พร้อมที่จะเรียนรู้และเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธตลอดจนสร้างแรงจูงใจ โดยการให้รางวัลหรือเกียรติบัตรสำหรับสำหรับผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบเพื่อเป็นแรงผลักดันให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

4. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการนิเทศติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมารับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมสัมนาเพื่อชี้แจงผู้ปกครองถึงแนวทางการดำเนินงานตามหลักไตรสิกขา รวมถึงเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วย ตลอดจนเชิญผู้นำโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมาร่วมประชุมกับคณะกรรมการสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการให้เข้าใจถึงแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์อย่างเจาะลึกในบริบทของสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาคุณธรรมชั้นนำหรือโรงเรียนนำร่องถึงกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

2. ควรศึกษาถึงแนวทางในการสร้างเครือข่ายโรงเรียนวิถีพุทธไปยังโรงเรียนต่าง ๆทั่วประเทศ เพื่อทราบกระบวนทัศน์ในการดำเนินกิจกรรมการยอมรับการเปลี่ยนนวัตกรรมรูปแบบการศึกษาแนวใหม่ตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูป

3. ควรศึกษาประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธที่เข้าร่วมโครงการเพื่อนำ

ข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธ
รูปแบบการบริหารการศึกษาให้เป็นไปตามแนวทาง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ . (2548). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ* . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *ตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ประยูร ธมฺมจิตฺโต. (2548). *การเผยแผ่เชิงรุก*กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เมียนฟิน อ่อนสีแดง. (2549). *การประเมินโรงเรียนนำร่องวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมบัติ บุญทะลา. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธกับคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อมรรัตน์ แก้วมะ (2548). *การบริหารจัดการองค์การในสถานศึกษาตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

Social Welfare Needs of The Elderly : A Case Study of Tambon Administration Organization Bueng Kho Hai Lamlukka District Pathumthanee Province[1]

ดวงธิดา บวรจิตติกุล*

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ต้องการได้รับสวัสดิการด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ และ (2) แนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประชากรคือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 คน และผู้สูงอายุจำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้คือ ศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดระเบียบข้อมูลและตีความผลการวิจัย พบว่า (1) ผู้สูงอายุ มีความต้องการในด้านรายได้ ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม รวมถึงด้านกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ และทางด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นภาครัฐจึงควรมีแนวทางในการจัดสวัสดิการให้ตรงต่อตามความต้องการของผู้สูงอายุ (2) ส่วนแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ด้านเศรษฐกิจควรมีการปรับระเบียบการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพ ควรจัดให้มีหน่วยงานด้านรักษาพยาบาลเคลื่อนที่ ด้านสังคม ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสังคมของผู้สูงอายุ ด้านนันทนาการ ความประสานงานหน่วยงานสาธารณะสุข ให้ความรู้เรื่องสุขภาพ การออกกำลังกาย และในด้านสิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญโดยจัดสรรงบประมาณในการดูแลด้านที่พักอาศัยให้มากขึ้น

คำสำคัญ: ความต้องการ, สวัสดิการสังคม, ผู้สูงอายุ

Abstract

This qualitative research objective are to study (1) the social welfare needs of the elderly. the guide for social welfare for the elderly. The research instruments use for collecting data were documents and interviews. The Population used in this study were 5 administrators and 16 elderly. Analyze of by using descriptive analysis. The result show that : (1) the elderly. needs in terms of revenue. The medical care. And participation in society. As well as various recreational activities and the safety of life and property. To achieve a comfortable life. So it

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

* เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2554

needs help from the government in the welfare needs of the elderly. (2) The guidelines for the welfare of the elderly. Economic should be adjusted premiums paid subsistence regulations the elderly. As well as how to pay for the convenience of senior citizens in applying for funds. Of health. should provide a mobile medical. To promote social participation in society of the elderly. Recreational. Should be Coordinate of public health. To educate health. Exercise And in the environment. The safety of the elderly. Administrators need to give priority in the allocation of funds for the care and shelter for more.

Keywords: social welfare needs of the elderly

ความนำ

เนื่องจากการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจเป็นอันมาก ทำให้บุคคลต้องมุ่งเน้นและแข่งขันในการดำรงชีวิตภายใต้ระบบทุนนิยมระบบเงินตราเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือวัตถุนิยมมากกว่าระบบคุณธรรมซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมได้อย่างมาก โดยผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองไร้ค่าอยู่คนเดียว ขาดผู้สนใจ ประกอบกับพัฒนา การด้านสรีระของผู้สูงอายุได้เปลี่ยน แปลงไปในลักษณะที่เสื่อมถอยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อารมณ์และสังคม ซึ่งได้ก่อให้เกิดโรคต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ส่งผลกระทบต่อจิตใจและอารมณ์ของผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่ (สุทิน อ้อนอุบล, 2541, หน้า 2) ด้วยเหตุนี้สังคมจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ นับตั้ง แต่ระบบครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก ดังจะเห็นได้จาก องค์การสหประชาชาติได้มีการจัดประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุขึ้นในปี พ.ศ. 2525 ที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการประชุมคือการจัดทำแผนปฏิบัติการระยะยาวที่ส่งเสริมให้เกิดหลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และได้กำหนดให้วันที่ 1 ตุลาคมของทุกปีเป็นวันผู้สูงอายุสากล โดยมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ การมีเสรี การมีส่วนร่วม การได้รับการดูแล การบรรลุความพึงพอใจของตนเองและการมีศักดิ์ศรี (ระพีพรรณ คำหอมและคณะ, 2542, หน้า 28)

จากการสำรวจประชากรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่าผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสุขภาพโดยเฉพาะโรคเบาหวานอันเป็นโรคเรื้อรังและมีปัญหาด้านจิตใจ มีความรู้สึกโดดเดี่ยวจากการอยู่ลำพังตอนกลางวัน จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษาว่ามีการบริหารการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างไร เกิดปัญหาและข้อเสนอแนะอะไรบ้าง โดยในการดำเนินการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจะบรรลุผลสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับตัว ผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชนและหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะองค์กรที่มีหน้าที่โดยตรง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการได้รับสวัสดิการด้านต่างๆของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดย กำหนดประเด็นตามวัตถุประสงค์ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นพร้อมเสนอแนะเพิ่มเติมได้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 5 คน

2. กลุ่มผู้สูงอายุ/ตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวน 16 คน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการจัดระเบียบข้อมูล ตีความและสรุปผลการศึกษา ตามวัตถุประสงค์การวิจัยส่วนการตรวจสอบข้อมูลผู้วิจัยมีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล โดยเป็นการเก็บข้อมูลจากหลายแห่ง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบซึ่งกันและกัน

จากสภาพความเป็นอยู่ของของประชาชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห ในหนึ่งครอบครัวมักอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ แต่ในบางบ้านก็มีผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่มองว่าไม่อยากเป็นภาระให้ลูกหลาน ทั้งด้านการใช้ชีวิตหรือด้านค่าใช้จ่าย โดยอยากให้มีความช่วยเหลือจากภาครัฐในการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ

1.ความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ

ด้านรายได้ ผู้สูงอายุต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือในการจัดสวัสดิการสังคมในเรื่องของรายได้ ตลอดจนเบี้ยยังชีพ และลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต

ด้านการรักษาพยาบาล ผู้สูงอายุต้องการให้มีการยกเว้นค่ารักษาพยาบาลค่าตรวจทางการแพทย์ อาทิ ตรวจไขข้อ ตรวจตา ตรวจมะเร็งตรวจหัวใจ ตรวจฟัน

ด้านการมีส่วนร่วมในสังคมผู้สูง อายุต้องการช่วยกล่อมเกลาเยาวชน ต้องการ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เช่น งานบุญ งานประเพณี ด้านกิจกรรมต่าง ๆ ผู้สูงอายุต้องการร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรม เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีโดยเฉพาะทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม ถ้าหากผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมย่อมได้รับประโยชน์เป็นการผ่อนคลายสมอง หายจากอาการซึมเศร้า

ด้านความปลอดภัย ผู้สูงอายุต้องการได้รับความสะดวกและปลอดภัยในชีวิตที่อยู่อาศัย การเดินทางเท้า-รถโดยสาร ช่วยดูแล ขึ้น-ลงรถ ข้ามถนน มีเจ้าหน้าที่รักษาความความปลอดภัย ดูแลทรัพย์สินในชุมชน

2. แนวทางในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเสนอแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ ให้บริการช่วยเหลือด้านรายได้ การจ่ายเบี้ยยังชีพ การสร้างรายได้และลดค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้สูงอายุทบทวนนโยบายการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความช่วยเหลืออย่างแท้จริง

ด้านสุขภาพ บริการทางด้านอำนวยความสะดวกในการดูแลรักษาพยาบาล บริการประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยให้ได้รับความสะดวกในด้านการรับบริการรักษาพยาบาลในการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ควรทบทวนนโยบายเรื่องการส่งต่อผู้ป่วยในภาวะฉุกเฉิน การจัดช่องทางด่วน/ช่องทางสีเขียวสำหรับผู้สูงอายุในสถานบริการสุขภาพ

ด้านสังคม การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับรายได้และความทุกข์ใจ กังวลใจต่าง ๆ และการชักชวนผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีมาตรการที่ชัดเจน ในการส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนมีความเข้มแข็ง เป็นกลไกหลักในการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งผู้คนในชุมชน

ด้านนันทนาการ การเยี่ยมเยียนบ้านเพื่อให้บริการดูแลรักษาสุขภาพ ให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน การออกกำลังกายของผู้สูงอายุ โดยหาอุปกรณ์และสถานที่ให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการปรับสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุดำเนินชีวิตประจำวันได้เองโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นหรือพึ่งพาน้อยที่สุด โดยอาจประสานกับโรงเรียนอาชีวะต่างๆ ช่วยเหลือในการซ่อมแซมหรือปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุ อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้นักศึกษาได้ฝึกงานและบำเพ็ญประโยชน์ไปด้วยในคราวเดียวกัน

ในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุพบว่า ในภาพรวมของความต้องการของผู้สูงอายุเองและการดำเนินการของภาครัฐ โดยแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมต้องให้สอดคล้องต่อความต้องการและสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของผู้สูงอายุด้วย

การอภิปรายผล

1.ความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ด้านรายได้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้รัฐปรับเรื่องการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทั้งเรื่องของจำนวนเงิน เงื่อนไข คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเงินดังกล่าว ตลอดจนวิธีในการจ่ายเงินผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า เหมาะสมแต่ยังขาดงบประมาณสำหรับการดำเนินงานให้ครอบคลุมและทั่วถึง การบริหารจัดการยังไม่ชัดเจน สอดคล้องกับ ระพีพรรณ คำหอม (2542) กล่าวว่า การรับเบี้ยยังชีพยังขาดมาตรฐานส่วนศูนย์กลาง กลไกการจัดตั้งคณะกรรมการเป็นไปตามระบบราชการไม่ได้มาจากตัวแทนชุมชนอย่างแท้จริง

ด้านการรักษาพยาบาล ผู้สูงอายุมักประสบปัญหาการขอเข้ารับบริการด้านการตรวจรักษาบางครั้งรอนาน เบิกค่ารักษา พยาบาลได้เพียงบางส่วน ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2542) พบว่าสวัสดิการสังคมที่ผู้สูงอายุต้องการมากที่สุดคือ ความต้องการสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ซึ่งรวมถึงการให้การช่วยเหลือด้านการรักษา และยังต้องการลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาโรงพยาบาล ซึ่งแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายสูง โรคส่วนใหญ่ที่ผู้สูงอายุเป็นมักต้องทำการรักษาให้ต่อเนื่อง เช่นโรคเบาหวาน โรคความดันและโรคหัวใจเป็นต้น

ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ผู้สูงอายุไม่ต้องการถูกทอดทิ้ง ถูกเอาเปรียบด้านกฎหมาย

หลอกลวงโดยเอาผลประโยชน์ เข้าล่อ หรือเอาความรักความห่วงใยเข้าล่อและผู้สูงอายุเองไม่รู้ว่าจะไปปรึกษาใครเนื่องจากบ่อยครั้งที่เป็นคนในครอบครัวเองรวมกระทั่งปัญหาเรื่องมรดก

ด้านกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมนันทนาการมีส่วนสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับ มนฤดี ศรีสุข (2545) พบว่าควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับการออกกำลังกายอยู่เสมอ เพื่อช่วยให้ร่างกายมีความแข็งแรงสมบูรณ์อยู่ตลอดเวลา และยืดอายุการเจ็บป่วยออกไป

ด้านความปลอดภัย ผู้สูงอายุต้องการสภาพแวดล้อมที่ดี ได้รับการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง และไม่ต้องการถูกรัดเอาเปรียบจากการไม่รู้ข้อกฎหมาย การได้มีที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรคซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา(2542) พบว่าผู้สูงอายุต่างให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต และที่สำคัญคือไม่อยากเป็นภาระแก่ลูกหลาน

2. แนวทางในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุด้านการจัดสวัสดิการพบว่า มีแนวทางในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุมีดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ (รายได้/เบี้ยยังชีพ) ให้มีการนำเสนอสภาพปัญหาเพื่อออกนโยบายการเพิ่มวงเงินในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ค่าครองชีพที่สูงหากรายได้ยังเท่าเดิม ผู้สูง อายุไม่มีรายได้จากทางอื่นย่อมเกิดปัญหาต่อการดำรงชีวิตขึ้นได้ เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักกลัวเป็นภาระให้แก่ลูกหลาน และควรปรับระเบียบวิธีการจ่ายเงินให้สะดวกแก่การรับเงินของผู้สูงอายุด้วย สอดคล้องกับ ระพีพรรณ คำหอม (2542) ที่พบว่าหากผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติมักขาดโอกาสในการได้รับเบี้ยยังชีพ

ด้านสุขภาพ (การรักษาพยาบาล)มีการแยกห้องในการตรวจผู้สูงอายุโดยเฉพาะ แยกต่างหากจากห้องทั่วไปสอดคล้องกับ กวิน วันวิเวก (2551) พบว่าผู้สูงอายุต้องการความสะดวกในการเข้ารับบริการในสถาน พยาบาล และจัดกิจกรรมต่างๆ ด้านการดูแลสุขภาพที่ผู้สูงอายุมีความต้องการ เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งสิ้นซึ่งหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี สามารถจัดให้มีกิจกรรมดังกล่าวได้ เพราะถือว่าเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีอยู่แล้ว

ด้านสังคม (การมีส่วนร่วมในสังคม) ปัจจุบันสังคมสร้างให้ทุกคนเอาตัวรอด ไม่มีความช่วยเหลือกัน ไม่มีความเอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ ดังนั้นกิจกรรมทางสังคม จึงเป็นกิจกรรมที่ทำได้ยากมาก หากนำคนในชุมชนมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดความรู้ดังกล่าว ต้องให้ความเคารพศรัทธาซึ่งกันและกันเป็นอย่างมาก ดังนั้นหากมีกิจกรรมนี้เกิดขึ้นในชุมชน จะทำให้ชุมชนปราศจากภัยพิบัติต่างๆที่จะเข้ามาทำลายลูกหลานของคนในชุมชนได้ซึ่งสอดคล้องกับจำลอง ศรีประสาธน์ (2531) กล่าวว่า สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ หมายถึงสภาวะความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในสังคม ซึ่งได้รับความช่วยเหลือและส่งเสริม เพื่อตอบสนองความต้องการบนพื้นฐานของความจำเป็นที่อยู่ในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ด้านนันทนาการ (กิจกรรมต่าง ๆ) จากที่ผ่านมา ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมในกิจกรรม สอดคล้องกับ กวิน วันวิเวก (2551) พบว่าผู้สูงอายุส่วนมากว่างงาน จึงช่วยเป็นการส่งเสริมให้

ผู้สูงอายุใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และผู้สูงอายุก็จะมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

ด้านสิ่งแวดล้อม (ความปลอดภัย)ควรจัดระเบียบการจราจรภายในหมู่บ้านเนื่องจากมีรถจอดเกะกะไม่เป็นระเบียบและไม่ปลอดภัยเกรงว่าอาจเกิดอันตรายจากการก่อการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ควรมีกฎหมายคุ้มครอง มีทนายความให้การปรึกษาฟรี มีการจัดที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูง อายุ ให้ความรู้ด้านกฎหมายเบื้องต้น ทำให้รู้ตามทันผู้คนในสังคมที่บางครั้งอาจถูกเอารัดเอาเปรียบและมีปัญหาด้วย

จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่าความสุขของผู้สูงอายุอยู่ที่การได้อาศัยในที่ปลอดภัยและอยู่ท่ามกลางลูกหลาน และความอบอุ่นของครอบครัว ฉะนั้นความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เป็นความต้องการที่คณะผู้บริหารสามารถดำเนินการจัดหาและดำเนินการกำหนดนโยบายให้ได้ เพราะตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห ซึ่งมีหน้าที่หลักโดยตรงในการให้บริการสาธารณะในเรื่องนี้ ถึงแม้ว่าภาครัฐยังให้การสนับสนุนสวัสดิการสังคมในหลายๆด้าน อาทิเช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ค่ารักษาพยาบาล 30 บาท รักษาทุกโรค ค่าช่วยเหลือศพผู้ยากไร้ แต่ในการให้การช่วยเหลือของภาครัฐยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้การจัดสรรงบประมาณให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก รวมทั้งส่งเสริมทางด้านการรักษาสุขภาพของประชาชน มีนโยบายให้ออกกำลังกายอยู่เสมอ ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณะสุข ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานทางด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุเพื่อให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการประสานขอความร่วมมือ และในการบริการจัดการทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.แนวทางการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ควรดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุโดยวิธีการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในนามผู้สูงอายุเป็นอันดับแรก เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการทุจริต การได้รับเงินไม่ครบตามจำนวน หรือจ่ายเป็นรายเดือนตามความประสงค์ของผู้รับ

2.ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยโครงสร้างคณะ กรรมการอาจประกอบด้วย ผู้แทนชมรม หรือกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้แทนประชาคม ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ วางระเบียบการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุ การแก้ไขปัญหาและการวางนโยบายการพัฒนาผู้สูงอายุ การคัดเลือกผู้สูงอายุเพื่อสงเคราะห์ในประเภทต่างๆ เช่น ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ผู้พิการ การช่วยเหลือฌาปนกิจศพ การจัดสวัสดิการกองทุนผู้สูงอายุ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของภาครัฐในการดำเนินงานตามนโยบายด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ เพราะบางครั้งผลการดำเนินงานที่ผิดพลาดเกิดขึ้นในขั้นตอนการปฏิบัติงาน จึงควรมีการศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไขโดยผู้สูงอายุจะได้รับประโยชน์จากสวัสดิการนั้นอย่างเต็มที่

เอกสารอ้างอิง

กวิน วันวิเวก. (2551). *แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสาหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จำลอง ศรีประสาธน์. (2531). *การประกันสังคมในลักษณะมาตรการพัฒนาสวัสดิการสังคมเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ธัญญา สนิทวงษ์ ณ อยุธยา. (2542). *การประเมินรูปแบบบริการที่จัดให้ผู้สูงอายุในชุมชน*. สมุทรปราการ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

มนฤดี ศรีสุข. (2545). *การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ระพีพรรณ คำหอม และคณะ. (2542). *การประเมินโครงการสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย*. นนทบุรี: สถาบันวิจัยพัฒนาระบบสาธารณสุข.

สุทิน อ้อนอุบล. (2541). *ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบท จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานของสถานศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2

The Participation of Basic School Boards under The Jurisdiction of Nontaburi Educational Service Area Office2[1]

ธนภรณ์ วารินรักษ์*

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา และ(2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม เพศ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษาและขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนนทบุรี จำนวน 246 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่า t-test, F-test ผลการศึกษาพบว่า (1) คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมด้านบริหารวิชาการ และด้านบริหารทั่วไปและภาพรวมมีความเหมาะสมมากส่วนด้านบริหารงบประมาณและด้านบริหารบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง (2) คณะกรรมการสถานศึกษา เพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมไม่ต่างกัน ผู้ที่มีอายุ 41 ขึ้นไปมีส่วนร่วมมากกว่าที่มีอายุ 30-40 ปี ผู้ที่มีที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการบำนาญมีส่วนร่วมด้านบริหารวิชาการและงานบุคคลมากกว่าผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรรม ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีส่วนร่วมในด้านบริหารวิชาการมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาสถานศึกษาขนาดกลางและเล็ก

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, การบริหารสถานศึกษา

Abstract:

The purposes of this research were to study and to compare the participation of basic school boards administration whose difference in sex, age, occupation and education level. The sample of 246 basic school boards under the jurisdiction of Nontaburi education service area office 2 The research instruments were used statistics to analyse mean, standard deviation, percentage and using t-test, F-test to compare the sample's participation in four areas. The research found that (1) the school boards' participation in total, academics, and

[1]นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

*ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา2554

general administration was high but the budget management and personnel management were moderate. (2) The ones whose ages over 41 years were higher participate than the ones whose age between 30-40 years. The ones who worked in the government official/state enterprises/and retirement officers were higher participate in academics and personnel management than the ones who were agricultures. The ones who had higher educational level were higher than the ones who had lower in educational level. The school boards in large school size were higher in academic management than the medium and small size schools.

Keywords: participation, basic school boards, Nontaburi educational service area office 2

ความนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่2 พุทธศักราช 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 8) ด้านการศึกษาโดยได้กำหนดบทบาทของชุมชน ในมาตรา 8 (2) ว่า ให้สังคมมีส่วนร่วมในการศึกษา มาตรา 9 (6) การจัดระบบโครงสร้างและกระบวน การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก “การมีส่วนร่วมของ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น“ และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 บัญญัติว่า การบัญญัติให้สถานศึกษาเป็น นิติบุคคล ในพระราชบัญญัติว่าด้วยกฎระเบียบบริหาร ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 นับเป็นการ ปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของประเทศไทยที่มุ่งหวัง ยกระดับการศึกษาของชาติ และจัดการศึกษาได้อย่าง ทั่วถึงมีคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข

การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมี พลังและประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีการกระจาย อำนาจให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ตามเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ซึ่งให้มีการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาของไทย มี เอกภาพเชิงนโยบายหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการ กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษา

หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย (Participation of stakeholders) ด้วยการ นำบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเข้ามามี ส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผนดำเนินการ และแก้ไขปัญหาต่างๆ ลักษณะการทำงานจึงมี ลักษณะการทำงานเป็นทีม โดยเริ่มตั้งแต่การแต่งตั้ง คณะกรรมการสถานศึกษา (School Board) โดย ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทน องค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์ เก่าของสถานศึกษา คณะครู บุคลากรในโรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิ มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ทำให้การ บริหารงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

รูปแบบการบริหาร มีลักษณะเป็นคณะ บุคคลหรือคณะกรรมการสถานศึกษา อัน ประกอบด้วย กลุ่มคนหลัก 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร ครู และชุมชน ส่วนบุคคล 3 ฝ่าย ดังกล่าว กลุ่มใดจะ เป็นหลักในการบริหารขึ้นอยู่กับแต่ละสถานศึกษา โดยส่วนใหญ่มักให้ตัวแทนชุมชนเป็นหลัก ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ การ

ตัดสินใจสู่การปฏิบัติ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มุ่งคืนบทบาทสำคัญในการบริหารให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นการบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานมุ่งเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของบุคลที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้บริหารจัดการที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามศักยภาพและสถานศึกษานั้น การให้อิสระในการดำเนินการตนเองทำให้เกิดความคล่องตัว สามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงทันต่อเหตุการณ์ผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของสถานศึกษาทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จหรือการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข

ในส่วนภาคราชการ การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ถือได้ว่าเป็นเงื่อนไข และเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนาระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและเอื้อต่อประโยชน์สุขของประชาชน เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ระบบราชการมีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาราชการยุคใหม่ที่เป็นราชการระบบเปิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนท้องถิ่น ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่หน่วยงานภาคราชการต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและเครือข่ายภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน จะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากน้อยเพียงใด รวมทั้งต้องอาศัยกระบวนการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมที่เป็นพันธมิตรของภาคราชการ ซึ่งถึงเวลาแล้วที่ภาคราชการจะต้องร่วมมือกันเปิดระบบราชการให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อทำให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เกิดการแบ่งสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรม และลดความขัดแย้งในสังคม และที่สำคัญที่สุดคือการสร้างกลไกของการพัฒนาระบบราชการที่ยั่งยืน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนนั่งเอง

ลักษณะการบริหารโรงเรียน หมายถึง การจัดการให้มีกิจกรรมหลัก 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป เน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม โดยให้โรงเรียนมีอิสระในการปกครองตนเองมากขึ้น ด้วยการกำหนดให้โรงเรียนมีการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบกับประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยให้กระจายอำนาจและจากส่วนกลางไปยังโรงเรียนทั้งด้านการบริหารฝ่ายวิชาการ การบริหารฝ่ายบุคคล การบริหารฝ่ายงบประมาณและการบริหารฝ่ายทั่วไปรวมทั้งกำหนดให้โรงเรียนที่เปิดสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งต้องมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลให้บริบทในการบริหารการศึกษาของไทยเกิดการเปลี่ยนแปลง (มาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม) (พ.ศ. 2554-2558)ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 การบริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการกำกับดูแลและขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษา สนใจศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีสถานะต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

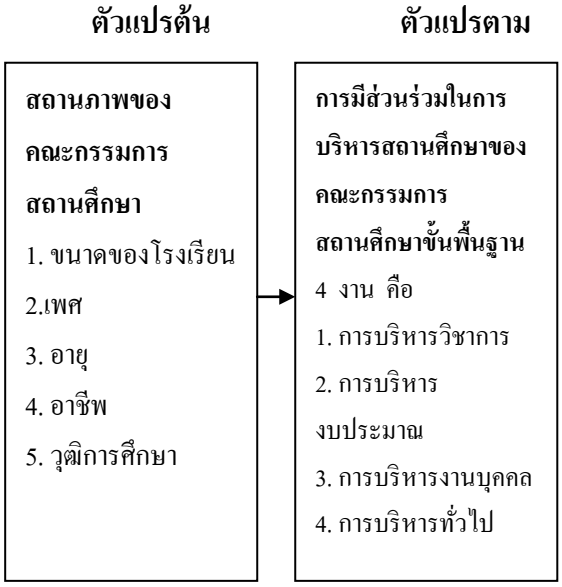

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต2 จำนวน 246 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและ ขนาดของโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรี 4 งาน คือ 1. การบริหารวิชาการ 2. การบริหารงบประมาณ 3. การบริหารงานบุคคล 4. การบริหารทั่วไป

ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึงการมีส่วนร่วมมากที่สุด
4 หมายถึงการมีส่วนร่วมมาก
3 หมายถึงการมีส่วนร่วมปานกลาง
2 หมายถึงการมีส่วนร่วมน้อย
1 หมายถึงการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรี เขต 2 โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก มี 2 ด้าน คือ ด้านบริหารทั่วไป และด้านบริหารวิชาการ ส่วนอีก 2 ด้านคือ ด้านบริหาร

งบประมาณ และด้านบริหารงานบุคคล มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

2.การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรี เขต 2 ด้านบริหารวิชาการ โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก มี 6 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน การให้ข้อเสนอแนะกับคณะผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในส่วนที่ถนัด การให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของโรงเรียน การส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนมีการจัดทำและใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนและการช่วยส่งเสริมให้มีการใช้สื่อเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนส่วนที่เหลืออีก 4 ข้อ มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นที่สำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2 มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลจากมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งนี้ทางสถานศึกษาได้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐและเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วม การมีคณะกรรมการสถานศึกษาเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการทำงานและให้ข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาจะทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.1 ด้านบริหารวิชาการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ได้แก่การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนการให้ข้อเสนอแนะกับคณะผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในส่วนที่ถนัดการให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปีของโรงเรียนการส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนมีการจัดทำและใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนและช่วยส่งเสริมให้มีการใช้สื่อเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชา กัลยา (2544) พบว่าการให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและยังกล่าวอีกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาไม่ตอบสนองความต้องการของสังคมและท้องถิ่น เพราะชุมชนซึ่งอยู่ใกล้ชิดโรงเรียนมากที่สุดไม่มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาว่าจะให้ผลของการจัดการศึกษามีทิศทางไปในทางทิศใด ในขณะที่ทางโรงเรียนก็ขาดความคล่องตัวในการตัดสินใจดำเนินเรื่องต่างๆ ภายในโรงเรียน เพราะกิจกรรมและแนวทางดำเนินงานส่วนใหญ่จะถูกกำหนดจากส่วนกลาง หรือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทำให้การบริหารโรงเรียนไม่มีความเป็นอิสระ จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับมาก

1.2 ด้านบริหารทั่วไปคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เพราะด้านบริหารทั่วไปเป็นงานที่สัมพันธ์ระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชนและเกี่ยวข้องในด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในชุมชนอยากให้โรงเรียนเป็นในทิศทางใดสามารถให้ความคิดเห็นกับทางโรงเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ วงใหญ่ (2540, หน้า 123-133) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จครูจะเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์และงานประเพณีต่างๆของชุมชนสูง เปิดโอกาสให้บุคคลที่เหมาะสมมาเป็นคณะกรรมการโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางการศึกษาได้ดีสามารถเสนอแนะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนได้ดีคณะกรรมการสถานศึกษาสามารถให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี มีการประชุมกรรมการศึกษาและผู้ปกครองปีละ 2-3 ครั้ง

1.3 ด้านบริหารงบประมาณ ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมเสนอแนะการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการเงินบัญชีและพัสดุการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามบัญชีการเงินให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอาจคิดว่าเป็นเรื่องภายในโรงเรียนและเป็นเรื่องของการบริหารภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาจึงทำหน้าที่สนับสนุนให้ความช่วยเหลือ อีกทั้งงบประมาณต่างๆ ที่รัฐจัดให้ก็กำหนดวิธีการและสัดส่วนของค่าใช้จ่ายไว้แล้ว สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า39) ได้มุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

1.4 ด้านบริหารงานบุคคล ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ด้านบริหารงานบุคคลเป็นงานเกี่ยวกับการจัดบุคลากร วิทยากรการพัฒนาบุคลากรและการติดตามการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นฐานให้ทางโรงเรียนเป็นผู้พิจารณาจัดหาตามสมควร ซึ่งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริหารงานบุคคล 3.1) เสนอแนะและให้ความเห็นชอบในการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครู 3.2) ให้ข้อเสนอแนะ และประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครู 3.3) ให้ความเห็นข้อเสนอแนะ และส่งเสริมพัฒนาครูในทุกด้าน 3.4) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของครู และสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม 3.5)ให้ความเห็นข้อเสนอแนะ และร่วมกิจกรรม เสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครู ทั้งนี้คณะกรรมการสถานศึกษาอาจยังไม่เข้าใจในอำนาจหน้าที่ สถานศึกษาควรมีมาตรการที่จะให้ คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามีส่วนร่วมในด้านบริหารงานบุคคลให้มากขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2 ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาต่างกัน โดยคณะกรรมการสถานการศึกษาที่มีอายุ 41 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากกว่าคณะกรรมการสถานการศึกษาที่มีอายุ

31-40 ปีสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร ตั้งสุวรรณ (2546) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตบรมราชชนนี2 สังกัดกรมสามัญส่วนกลาง ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีวรินทร์ ลีละผลิน (2548, หน้า110) การมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการการศึกษาจำแนกตามอายุ พบว่า กรรมการสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุ 51-60 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภาพรวมมากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาเป็นกรรมการสถานศึกษาที่มีอายุ41-50 ปี ทั้งนี้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่ชุมชนกับทางโรงเรียนให้ความเคารพนับถือและส่วนมากจะมีอายุตั้งแต่ 40-60 ปี ซึ่งเป็นวัยที่สนใจการเรียนของบุตรหลานจึงทำให้มีความร่วมมือกับทางโรงเรียนในด้านการศึกษา

2.1 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2 ที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาต่างกัน คณะกรรมการสถานการศึกษาที่มีอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการบำนาญ มีส่วนร่วมในการบริหารสถานการศึกษามากกว่าคณะกรรมการที่มีอาชีพเกษตรกร สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยนุช บุญคำภา (2550) จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยคณะกรรมการที่มีอาชีพรับราชการ/ข้าราชการบำนาญ/รัฐวิสาหกิจ มีการมีส่วนร่วมตามบทบาทในฐานะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอาชีพการเมืองค้าขาย/ธุรกิจ/ส่วนตัว และอาชีพเกษตรกรรรม ซึ่งสอดคล้องกับ จิราพร ตั้งสุวรรณ (2546, หน้า98)ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/เอกชน มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันกับผู้ประกอบอาชีพค้าขาย/อาชีพส่วนตัว ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ/เอกชนมีการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการประกอบอาชีพและเห็นความสำคัญของการศึกษามากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพส่วนตัว ทั้งนี้อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/บำนาญ/จะมีเวลามากกว่าและยังเห็นความสำคัญในด้านการศึกษาเนื่องจากรากฐานอาชีพเหมือนกันจึงให้ความร่วมมือได้ไม่ว่าโรงเรียนจะขอความร่วมมือในด้านต่างๆทั้งการเข้าประชุม กิจกรรมวันสำคัญที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/บำนาญ/จะมีความพร้อมมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีอาชีพเกษตรกร อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีอาชีพเกษตรกรมีภารกิจในการประกอบอาชีพจึงไม่อาจสละเวลาให้กับสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่

2.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกัน คณะกรรมการที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีมีส่วนร่วมมากกว่าคณะกรรมการที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยนุช บุญคำภา (2550) การมีส่วนร่วมตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษา

พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้โดยคณะกรรมการที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมตามบทบาทของตัวเองในฐานะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสูงกว่าคณะกรรมการที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรีนั้น ย่อมเห็นความสำคัญและคุณค่าของการศึกษา ยอมเสียสละเวลาให้ความร่วมมือในด้านการศึกษาพร้อมที่จะแสดงศักยภาพของตัวเองออกมาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อบุตรหลานของตัวเองที่เรียนอยู่ในสถานศึกษาให้ได้ในทิศทางที่ดี ดังนั้นจึงมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งกรรมการสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ย่อมมองว่าครูมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรีอยู่แล้วสามารถที่จะพิจารณาได้

2.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาที่มีขนาดกลางและเล็ก ทั้งนี้การที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษามากกว่าสถานศึกษาที่มีขนาดกลางและเล็ก อาจเนื่องมาจากต้องการที่จะพัฒนาให้โรงเรียนในชุมชนของตัวเองก้าวทันกับเทคโนโลยีในปัจจุบันซึ่งมีการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริศนา พิริยะประภากุล (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นตัวแทนสถานศึกษา ตัวแทนชุมชน และตัวแทนองค์กรปกครองท้องถิ่นจำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า F-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้แทนสถานศึกษา ผู้แทนชุมชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุด ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีและการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้แทนสถานศึกษา ผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มาจากโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนขนาดใหญ่หรือชุมชนเมืองคณะกรรมการสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความสามารถ ฐานะทางเศรษฐกิจดีมีเวลาในการมีส่วนร่วม และนอกจากนี้ยังได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนและได้รับข่าวสารทางการศึกษาจากแหล่งต่างๆ ทำให้มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและเล็ก

ข้อเสนอแนะ

1.สถานศึกษาควรเสนอรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบและควรมีการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

2. สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน การกำกับ ติดตาม ในด้านต่างๆของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามาทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ หรือมีเกณฑ์ในการเลือกตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาทั้งนี้ให้เป็นผู้ที่มีวัยวุฒิตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป และประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการบำนาญ เนื่องจากมีความพร้อมในการมีส่วนร่วม

3. ผลการวิจัยในครั้งนี้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2 การบริหารวิชาการและบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านบริหารงบประมาณและงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลางสถานศึกษาจึงควรดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่และการปฏิบัติหน้าที่ให้ครบทุกด้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่จะเกื้อหนุนและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาต่าง

เอกสารอ้างอิง

จิราพร ตั้งสุวรรณ. (2546). *การมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตพระบรมราชชนนี 2 สังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนกลาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปรีชา กัลยา. (2544). *ความต้องการการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการนำร่องการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสารคาม**.**

ปริศนา พิริยะประภากุล. (2548). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต1มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 . (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา. 12.

วราภรณ์ วงศ์ใหญ่ . (2540). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก*.วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศรีวรินทร์ ลีละผลิน. (2548). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางแค*.วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

หทัยนุช บุญคำภา. (2550). การรับรู้ตามบทบาทและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดปทุมธานี เขต 1. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์, 7* (2).

เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

Occurrences due to ground service vehicle in Airside at Suvarnabhumi Airport[1]

นัสรินทร์ เผยกลิ่น*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) หาจำนวนประเภทของเหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบินที่มีผลต่อ 80% ของความถี่ทั้งหมดของเหตุการณ์ 6 ประเภท (2) วิเคราะห์ความรุนแรงและความถี่ที่เกิดจากเหตุการณ์ 4 ประเภท (3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงของเหตุการณ์กับโอกาสที่จะเกิดของความรุนแรงและ (4) สร้างตารางความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับรถบริการภาคพื้น ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ประชากรที่ใช้การวิจัยคือ รายงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ควบคุมลานจอดและจราจรภาคพื้นเฉพาะกรณีเหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิภายในปี พ.ศ. 2553 วิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิจัย Pearson's chi-squared test วิเคราะห์การถดถอยและสร้างตารางความเสี่ยง ผลการวิจัยพบว่า (1) จำนวนประเภทของเหตุการณ์ที่มีผลต่อความถี่80%ของเหตุการณ์ทั้งหมดจะมี 2 ประเภทคือน้ำมันไฮดรอลิครั่วไหลจากรถบริการภาคพื้นและรถบริการภาคพื้นกับอากาศยาน (2) ประเภทของเหตุการณ์กับระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่เกี่ยวข้องกัน (3) จากการวิเคราะห์การถดถอยพบว่าสมการแบบ Polynomial Regression เหมาะสมที่จะใช้ระบุความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงของเหตุการณ์กับโอกาสที่จะเกิดของความรุนแรง 4) จากตารางความเสี่ยงพบว่าประเภทเหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิกับระดับความรุนแรง อยู่ในกลุ่มความเสี่ยงที่ยอมรับได้แต่ต้องนำมาบริหารจัดการ ส่วนโอกาสที่จะเกิดความรุนแรงระดับที่รับไม่ได้ไม่ปรากฏ

คำสำคัญ : เหตุการณ์, รถบริการภาคพื้น, เขตการบิน

Abstract

This research aims to study (1) categorize occurrences caused by ground service vehicles in the Airside which affect 80% of all occurrences frequencies from 6 occurrences categories, (2) to analyze severity and frequencies from 4 categorized occurrences, (3) to analyze relationships between occurrences and chances that occurrences will take place and relationships between severity of occurrences and chances that severity will take

[1] นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

*เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2554

place and (4) to create Risk Matrix Table that is relevant to ground service vehicles at Suvarnabhumi Airport.Population were daily reports of Ground and Operation Control Officers taken place during 2010, statistical research by using Pearson's chi-square test, analyze regression and Risk Matrix Table.The finding show that (1) two types of occurrences that affect the frequency of 80% of the entire occurrences are hydraulic oil leak from ground service vehicle and service of ground vehicles to aircraft (2) category of incidents and severity level of the occurrences that took place are not related (3) Regression analysis found that Polynomial Regression equation is suitable to indicate relationship between occurrences and chances that occurrences will take place including relationship between severity of occurrences and chances that severity will take place. (4) from Risk Matrix Table found that occurrences took place in Airside involving ground vehicle service at Suvarnabhumi Airport and severity level are acceptable risk categories but needs to better manage, however chances of catastrophic doesn't exist.

Keywords : occurrences, ground service vehicles, airside

ความนำ

การเปิดให้บริการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นท่าอากาศยานนานาชาติแห่งใหม่นั้นเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนื่องจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิมีความทันสมัยทั้งทางด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก สนามบินหรือท่าอากาศยานนั้นถือเป็นจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของกิจกรรมด้านการบิน พื้นที่แรกที่เครื่องบินเข้าถึง คือ ลานจอด ซึ่งอยู่ในเขตการบินและเป็นพื้นที่หวงห้ามเพื่อการรักษาความปลอดภัย

ตาม พรบ.การเดินอากาศ พ.ศ.2497 ได้ให้ความหมายของการบริการในลานจอดอากาศยานไว้ว่า บริการใดๆที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับอากาศยานหรือธุรกิจการเดินอากาศในลานจอดอากาศยานนอกจากบริการช่างอากาศ การให้บริการในลานจอดหรืออากาศยานสามารถแบ่งได้ 4 ประเภท ใหญ่ๆคือ บริการรับส่งผู้โดยสารระหว่างอากาศยานกับอาคารสถานีที่ท่าอากาศยาน บริการขนถ่ายกระเป๋าสัมภาระของผู้โดยสารระหว่างอากาศยานกับอาคารสถานีที่ท่าอากาศยาน บริการขนถ่ายสินค้าและไปรษณียภัณฑ์ระหว่างอากาศยานกับอาคารสถานีที่อยู่ในท่าอากาศยาน บริการรับส่งอาหารเครื่องดื่มขึ้นลงอากาศยาน

งานบริการในลานจอด เป็นการให้บริการที่จัดให้เพื่อควบคุมดูแลกิจกรรมในลานจอด และควบคุมการเคลื่อนที่ของเครื่องบิน การปฏิบัติงานในลานจอดเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับอากาศยานซึ่งมีการดำเนินงานที่ซับซ้อนและหลากหลาย จึงมีความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินรวมถึงภาพลักษณ์ขององค์กรด้วย วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของงานควบคุมลานจอดและจราจรภาคพื้นนั้นมีมากมายไม่ว่าจะเป็น การกำหนดเส้นทางและเครื่องหมายจราจรของยานพาหนะในเขตลานจอดอากาศยาน ตรวจสภาพสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางวิ่ง ทางขับ ลานจอดอากาศยานและอื่นๆในเขตการบิน (Airside) ให้อยู่ในสภาพให้บริการได้อย่างปลอดภัย ควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทสายการบิน บริษัทผู้ประกอบการ รวมทั้งพนักงานของหน่วยงานอื่นๆที่ปฏิบัติงานในเขตลานจอดอากาศยานให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ให้บริการรถนำ

(Follow Me Truck) กับเครื่องบิน และยานพาหนะจากภายนอก ยานพาหนะบุคคลสำคัญ ที่มีความจำเป็นต้องเข้าปฏิบัติงานในเขตลานจอด สนับสนุนการปฏิบัติงานของหอบังคับการบิน (บวท.) เมื่อได้รับการร้องขอ รวมถึงการจัดทำสถิติต่างๆ ที่เกิดขึ้นในลานจอดเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรฐานการป้องกันต่อไป อีกทั้งยังกำกับและดูแลการดำเนินงาน Outsourcing และงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมาย (บริษัททท่าอากาศยานไทยจำกัด (มหาชน), 2553)

เจ้าหน้าที่งานควบคุมลานจอดและจราจรภาคพื้นเปรียบเสมือนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่คอยดูแลความปลอดภัยและบังคับใช้กฎหมายเพียงแต่ใช้ในเขตการบิน (Airside) เท่านั้น ดังนั้นจึงมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ตลอดจนข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเขตลานจอดอากาศยานต้องถูกลงโทษโดยการยึดบัตรอนุญาตส่วนบุคคล ทั้งนี้หากการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับดังกล่าวเป็นความผิดทางกฎหมาย บุคคลนั้นต้องถูกพิจารณาโทษตามกฎหมายด้วย ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ควบคุมลานจอดและจราจรภาคพื้นนั้น เป็นการตรวจสอบความเรียบร้อยของการขับขี่ยานพาหนะให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ความปลอดภัยในเขตลานจอด หากมีการพบเหตุฝ่าฝืนระเบียบกฎเกณฑ์ความปลอดภัยในเขตลานจอดก็ต้องมีการสอบสวนเหตุการณ์ หากเกิดอุบัติเหตุมีการบันทึกหลักฐานและพิจารณาดำเนินการตามข้อบังคับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ดังนั้นเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในเขตการบินนั้น เจ้าหน้าที่ต้องเป็นผู้เขียนบันทึกรายงานเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่เขตการบิน แต่เหตุการณ์ที่มักได้รับความสนใจนั้นมักเป็นอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นขณะทำการบิน (Inflight) ส่วนเหตุการณ์ที่เกิดจากผู้ปฏิบัติงานในเขตการบินมักไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ล้วนแล้วแต่สามารถนำไปสู่อุบัติเหตุที่ร้ายแรงได้ บางเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อย ตัวอย่างเช่น รถบริการภาคพื้นตัดหน้าอากาศยานบริเวณหลุมจอดหรือทางขับ เหตุการณ์เช่นนี้ทำให้มีความเสี่ยงที่อาจนำไปสู่อุบัติเหตุที่รุนแรงมากขึ้น

จากข้อมูลในรายงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ควบคุมลานจอดอากาศยานและจราจรภาคพื้นตลอดปี 2553 พบว่ามีเหตุการณ์เกิดขึ้นเนื่องจากรถบริการภาคพื้นบ่อยครั้ง ซึ่งรถบริการภาคพื้นนั้นเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นมากเพื่อใช้เคลื่อนย้ายอุปกรณ์การให้บริการกับอากาศยานจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งเพื่อให้บริการได้ทันกำหนดเวลาการเดินทางของเที่ยวบินนั้นๆ หากเกิดการล่าช้าจะส่งผลกระทบกับผู้โดยสารและสายการบิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลเหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นมาวิเคราะห์ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบิน ผลการวิเคราะห์สามารถเป็นข้อมูลเสนอต่อส่วนงานด้านความปลอดภัยในเขตลานจอดอากาศยานท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เพื่อลดจำนวนเหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นให้น้อยลง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาจำนวนประเภทของเหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบินที่มีผลต่อ 80% ของความถี่ทั้งหมดของเหตุการณ์ 6 ประเภท
2. เพื่อวิเคราะห์ความรุนแรงและความถี่ที่เกิดจากเหตุการณ์ 4 ประเภท
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงของเหตุการณ์กับโอกาสที่จะเกิดของความรุนแรง
4. เพื่อสร้างตารางความเสี่ยง (Risk Matrix) ที่เกี่ยวข้องกับรถบริการภาคพื้น ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

สมมติฐานการวิจัย

1. จำนวนประเภทของเหตุการณ์ที่มีผลต่อความถี่ 80%ของเหตุการณ์ทั้งหมดมี 2 ประเภท

2. ความรุนแรงและความถี่ของเหตุการณ์ 4 ประเภทสามารถวิเคราะห์ได้จากตารางสภาพการณ์

3. สามารถเขียนสมมติฐานได้ 2 ข้อดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของเหตุการณ์กับโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์เป็นไปตามเส้นกราฟถดถอย

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงของเหตุการณ์กับโอกาสที่จะเกิดความรุนแรงเป็นไปตามเส้นถดถอย

4. ระดับความเสี่ยงที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิมีอยู่ในเกณฑ์ที่รับและปรับปรุงได้

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หลักการพาเรโต้ (Pareto) หลักการนี้ตั้งชื่อตาม Vilfredo Pareto นักเศรษฐศาสตร์ชาวอิตาเลียน (1849-1923) เมื่อกว่า 100 ปีมาแล้ว ซึ่ง Pareto ได้สังเกตความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และความมั่งคั่งกับสัดส่วนประชากรของประเทศอิตาลีในศตวรรษที่ 19 พบว่า ร้อยละ 80 ของรายได้และความมั่งคั่งของประเทศทั้งหมดมาจากประชากรร้อยละ 20 ของประเทศ และ Pareto ยังแสดงข้อมูลในหลายช่วงเวลาของอิตาลีและประเทศอื่น ๆ ในขณะนั้นว่าเป็นไปในลักษณะเดียวกัน Pareto จึงตั้งชื่อปรากฏการณ์นี้ว่า Pareto Principle หรือกฎ 80/20 กฎข้างต้นเป็นการอ้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลสองชุด ผู้วิจัยได้นำหลักการนี้มาประยุกต์ใช้เพื่อหาจำนวนประเภทของเหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบินที่มีผลต่อ 80% ของความถี่ทั้งหมดของเหตุการณ์ 6 ประเภท (อดิสร ขาวสังข์, 2552)

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยง เป็นการวิเคราะห์ และจัดลำดับความเสี่ยง โดยพิจารณาจากการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและความรุนแรงของผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยง โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทำให้การตัดสินใจจัดการกับความเสี่ยงเป็นไปอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

1. การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน
2. การประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง
3. การวิเคราะห์ความเสี่ยง
4. การจัดลำดับความเสี่ยง

ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบในการประเมินความเสี่ยงของ ICAO เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงกับโอกาสที่จะเกิดการประเมินความเสี่ยงของ ICAO มีรายละเอียดทั้งหมดสามารถจำแนกได้ 4 ส่วน ดังนี้

1. นิยามความรุนแรงที่เกิดขึ้นทางด้านการบินพาณิชย์ไว้ 5 ระดับ คือ

1.1 ภัยพิบัติร้ายแรง (catastrophic) เช่น มีคนตายหลายคน ค่าที่ได้เท่ากับ A

1.2 เป็นอันตราย (hazardous) เช่น บาดเจ็บรุนแรง ค่าที่ได้เท่ากับ B

1.3 รุนแรงมาก (major) เช่น ผู้คนบาดเจ็บเล็กน้อย ค่าที่ได้เท่ากับ C

1.4 รุนแรงน้อย (minor) เช่น ข้อจำกัดในการปฏิบัติการ ค่าที่ได้เท่ากับ D

1.5 ไม่รุนแรง (negligible) เช่น ผลกระทบเล็กน้อย ค่าที่ได้เท่ากับ E

2. นิยามโอกาสที่จะเกิดขึ้นไว้ 5 ระดับ คือ

2.1 เกิดขึ้นบ่อยครั้ง (Frequent) มีค่าเท่ากับ 5

2.2 เกิดขึ้นบางเวลา (Occasional) มีค่าเท่ากับ 4

2.3 ไม่ค่อยเกิดขึ้นแต่อาจจะเกิดขึ้นได้ (Remote) มีค่าเท่ากับ 3

2.4 น้อยมากที่จะเกิดขึ้น (Improbable) มีค่าเท่ากับ 2

2.5 โอกาสจะเกิดขึ้นเกือบจะไม่มี (Extremely improbable) มีค่าเท่ากับ 1

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงกับโอกาสที่จะเกิด มีรายละเอียดดังนี้ ICAO แบ่งช่องความเสี่ยงไว้ 3 ประเภท คือประเภทที่ 1 มี 6 ช่อง คือ 5A, 5B, 5C, 4A, 4B, 3A ประเภทที่ 2 มี 11 ช่องคือ 2A, 2B, 3B, 2C, 3C, 4C, 3D, 4D, 5D, 4E, 5E ประเภทที่ 3 มี 8ช่อง คือ 1A, 1B, 1C, 1D, 2D,1E, 2E, 3E รวมทั้งหมด 25 ช่องความเสี่ยง แสดงดังภาพ 1

4. การจัดการกับความเสี่ยง มีรายละเอียดดังนี้

4.1 หากดัชนีชี้วัดความเสี่ยงตกอยู่ในกลุ่ม Intolerable region มีข้อแนะนำคือ ไม่ยอมรับการมีอยู่ของกลุ่มนี้

4.2 หากดัชนีชี้วัดความเสี่ยงตกอยู่ในกลุ่ม Tolerable region มีข้อแนะนำคือ ยังพอยอมรับกลุ่มนี้ได้บ้าง

4.3 หากดัชนีชี้วัดความเสี่ยงตกอยู่ในกลุ่ม Acceptable region มีข้อแนะนำคือ ยอมรับกับกลุ่มนี้ได้ (ICAO, 2553)

Risk probability	Risk severity				
	Catastrophic A	Hazardous B	Major C	Minor D	Negligible E
Frequent 5	5A	5B	5C	5D	5E
Occasional 4	4A	4B	4C	4D	4E
Remote 3	3A	3B	3C	3D	3E
Improbable 2	2A	2B	2C	2D	2E
Extremely improbable 1	1A	1B	1C	1D	1E

ภาพ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดกับความรุนแรงของ ICAO

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลเหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นจากแหล่งที่เชื่อถือได้จากบริษัทท่าอากาศยานไทยจำกัด (มหาชน) งานควบคุมลานจอดและจราจรภาคพื้น ส่วนบริการเขตการบิน ฝ่ายปฏิบัติการเขตการบิน ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ถึงเหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ในปี พ.ศ. 2553

ประชากรที่นำมาศึกษาคือจำนวนประเภทของเหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ในปี พ.ศ. 2553 ทั้งสิ้น 6 ประเภท 134 ครั้ง ดังนี้

1. เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นกับอากาศยาน 11 ครั้ง

2. เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นกับสิ่งอำนวยความสะดวก 9 ครั้ง

3. เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นกับรถบริการภาคพื้น 6 ครั้ง

4. เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นกับพนักงานภาคพื้น 7 ครั้ง

5. เหตุการณ์ที่เกิดจากไฮดรอลิครั่วไหลจากรถบริการภาคพื้น 97 ครั้ง

6. เหตุการณ์ที่เกิดจากสิ่งปฏิกูลรั่วไหลจากรถบริการภาคพื้น 4 ครั้ง

การวิเคราะห์จำนวนประเภทของเหตุการณ์ที่มีผลต่อความถี่ 80%ของเหตุการณ์ทั้งหมดจะมี 2 ประเภท โดยใช้เหตุการณ์ทั้ง 6 ประเภทวิเคราะห์ตามหลักพาเรโต้แสดงดังภาพ 2

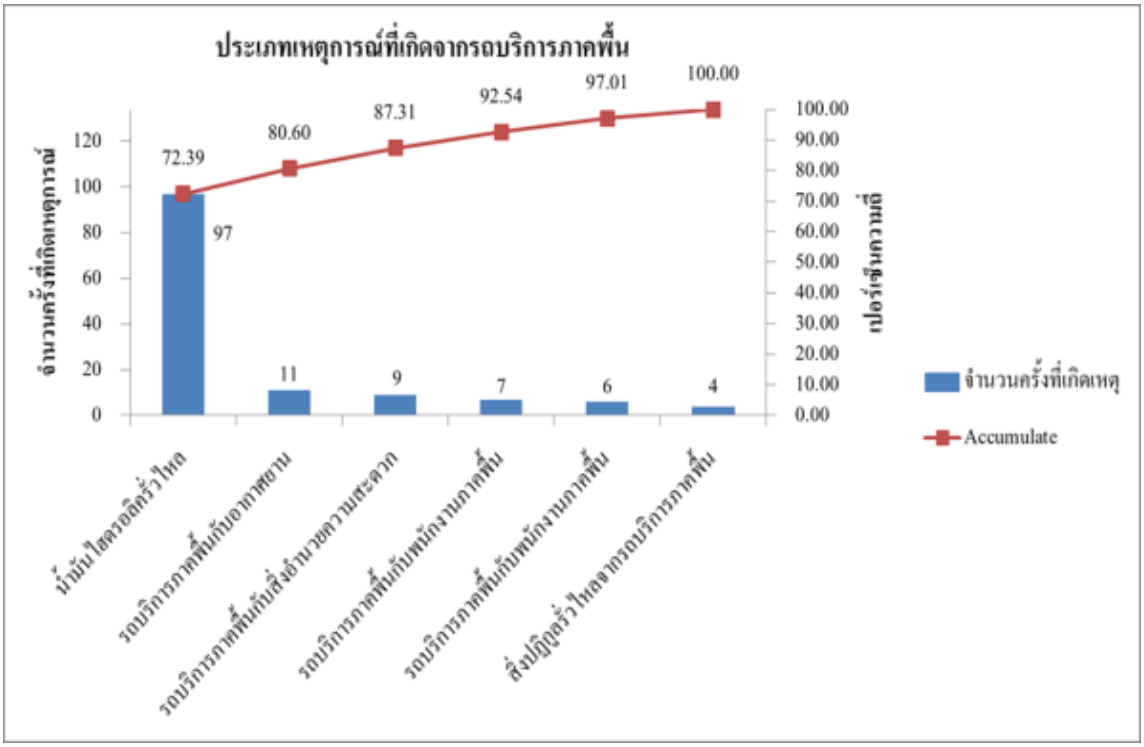

ภาพ 2 วิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบิน ด้วยหลักการ Pareto

ในการพิสูจน์สมมติฐานข้อ 2, 3และ 4 นั้น วิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้น 4 ประเภท คือ

1. เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นกับอากาศยาน 11 ครั้ง

2. เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นกับสิ่งอำนวยความสะดวก 9 ครั้ง

3. เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นกับรถบริการภาคพื้น 6 ครั้ง

4. เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นกับพนักงานภาคพื้น 7 ครั้ง

เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทั้งหมดและเหตุการณ์ไม่ได้เกิดจากการชำรุดเสียหายของอุปกรณ์ของรถบริการภาคพื้น

การวิเคราะห์ความรุนแรงและความถี่ของเหตุการณ์ 4 ประเภทสามารถวิเคราะห์ได้จากตารางสภาพการณ์แสดงดังตาราง 1 และใช้สถิติ Chi-square ไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์ว่า ความรุนแรงและประเภทของเหตุการณ์เป็นอิสระต่อกันหรือไม่

ประเภทเหตุการณ์	ระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น					
	น้อยที่สุด (ยึดบัตร 7วัน)	น้อย (ยึดบัตร10วัน)	ปานกลาง (ยึดบัตร 15วัน)	มาก (ยึดบัตร 30วัน)	มากที่สุด (ไม่มีกำหนด)	รวม
1. รถบริการภาคพื้นกับอากาศยาน	-	-	3	8	-	11
2. รถบริการภาคพื้นกับสิ่งอำนวยความสะดวก	-	9	-	-	-	9
3. รถบริการภาคพื้นกับพนักงานภาคพื้น	-	-	7	-	-	7
4. รถบริการภาคพื้นกับรถบริการภาคพื้น	-	2	3	-	1	6
รวม	-	11	13	8	1	33

ตาราง 1 ประเภทเหตุการณ์กับระดับความรุนแรงของเหตุการณ์

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของเหตุการณ์กับโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์เป็นไปตามเส้นกราฟถดถอย ทดสอบด้วยการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) โดยใช้สมการแบบ Linear Regression, Exponential Regression, และ Polynomial Regression เพื่อหาค่า R^2 ที่มี Error น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงของเหตุการณ์กับโอกาสที่จะเกิดความรุนแรงเป็นไปตามเส้นกราฟถดถอย ทดสอบด้วยการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) โดยใช้สมการแบบ Linear Regressionและ Polynomial Regression เพื่อหาค่า R^2 ที่มี Error น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิมีอยู่ในเกณฑ์ที่รับและปรับปรุงได้ สามารถประเมินความเสี่ยงตามความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงกับโอกาสที่จะเกิด ตามนิยามความรุนแรงที่เกิดขึ้นทางด้านการบินพาณิชย์ของ ICAO แสดงโอกาสที่เกิดดังตาราง 2

ระดับความรุนแรง		ความถี่	โอกาสที่จะเกิด
A =catastrophic	(ภัยพิบัติร้ายแรง)	1	0.03
B= hazardous	(เป็นอันตราย)	8	0.24
C= major	(รุนแรงมาก)	13	0.39
D =minor	(รุนแรงน้อย)	11	0.33
E= negligible	(ไม่รุนแรง)	0	0
รวม		33	0.99

ตาราง 2 โอกาสที่เกิดความรุนแรง

จากตาราง 2 สามารถประเมินความเสี่ยงโดยการสร้าง Risk Matrix จากตารางประเมินความเสี่ยงเหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้น 4 ประเภทเหตุการณ์ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงกับโอกาสที่จะเกิด ICAO แบ่งช่องความเสี่ยงไว้ 3 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 มี 6 ช่อง ประเภทที่ 2 มี 11 ช่อง ประเภทที่ 3 มี 8 ช่อง รวมทั้งหมด 25 ช่องความเสี่ยง สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้ เกือบจะไม่มี ระดับความรุนแรงอยู่ในช่องภัพพิบัติร้ายแรง(A) อยู่ในระดับความเสี่ยงที่รับได้

ค่าโอกาสที่จะเกิดคือ 0.03 [อยู่ในช่วง 0.00-0.19] ตกอยู่ในช่อง 1A ประเภทที่ 3 คือ โอกาสจะเกิดค่าโอกาสที่จะเกิดคือ 0.24 [อยู่ในช่วง 0.20-0.39] ตกอยู่ในช่อง 2B ประเภทที่ 2 คือ โอกาสที่จะเกิดน้อยมากที่จะเกิด ระดับความรุนแรงอยู่ในช่องเป็นอันตราย (B) อยู่ในระดับความเสี่ยงที่ต้องบริหารความเสี่ยง

ค่าโอกาสที่จะเกิดคือ 0.39 [อยู่ในช่วง 0.20-0.39] ตกอยู่ในช่อง 2C ประเภทที่ 2 คือ โอกาสที่จะเกิดน้อยมากที่จะเกิด ระดับความรุนแรงอยู่ในช่องที่รุนแรงมาก(C) อยู่ในระดับความเสี่ยงที่ต้องบริหารความเสี่ยง

ค่าโอกาสที่จะเกิดคือ 0.33[อยู่ในช่วง 0.20-0.39] ตกอยู่ในช่อง 2D ประเภทที่ 1 คือ โอกาสที่จะเกิดขึ้นน้อยมากที่จะเกิด ระดับความรุนแรงอยู่ในช่องที่รุนแรงน้อย(D) อยู่ในระดับความเสี่ยงที่รับได้

ค่าโอกาสที่จะเกิดคือ 0 [อยู่ในช่วง 0.00-0.19] ตกอยู่ในช่อง 1E ประเภทที่ 1 คือ โอกาสจะเกิดเกือบจะไม่มี ระดับความรุนแรงอยู่ในช่องที่ไม่รุนแรง (E) อยู่ในระดับความเสี่ยงที่รับได้

Risk Probability			Risk Severity				
			A	B	C	D	E
Frequent 5	→	0.80-0.99					
Occasional 4	→	0.60-0.79					
Remote 3	→	0.40-0.59					
Improbable 2	→	0.20-0.39					
Extremely Improbable 1	→	0.00-0.19					

ภาพ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงกับโอกาสที่จะเกิด

ผลการวิจัย

1. ประเภทเหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบินที่มีผลต่อความถี่ 80%ของเหตุการณ์ทั้งหมดจะมี 2 ประเภทคือ น้ำมันไฮดรอลิครั่วไหลจากรถบริการภาคพื้น และรถบริการภาคพื้นกับอากาศยานมากที่สุด โดยสองกลุ่มสาเหตุนี้มีค่าความถี่รวมกันอยู่ที่ 80% และอีก 20% มาจากกลุ่มสาเหตุรถบริการภาคพื้นกับสิ่งอำนวยความสะดวกรถบริการภาคพื้นกับพนักงานภาคพื้น รถบริการภาคพื้นกับรถบริการภาคพื้น สิ่งปฏิกูลรั่วไหลจากรถบริการภาคพื้น

2. ประเภทของเหตุการณ์กับระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่เกี่ยวข้องกัน

3. สมการแบบ Polynomial Regression เหมาะสมที่จะใช้ระบุความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ เนื่องจากมีค่า R^2 สูงสุด คือ การแปรผันของโอกาสที่จะเกิดขึ้นอยู่กับประเภทเหตุการณ์ร้อยละ 99.66 อีกร้อยละ 0.34 เป็นค่า Error และเหมาะสมที่จะใช้ระบุความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงของเหตุการณ์กับโอกาสที่จะเกิดของความรุนแรง เนื่องจากมีค่า R^2 สูงสุด คือ การแปรผันของโอกาสที่จะเกิดขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงร้อยละ 96.33 อีกร้อยละ 3.67 เป็นค่า Error

4. เหตุการณ์ที่เกิดจากรถบริการภาคพื้นในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิไม่ได้ก่อให้เกิดความเสี่ยงในขั้นที่ยอมรับไม่ได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยนี้สามารถนำผลของ Risk Matrix ไปเป็นเกณฑ์ระบุความปลอดภัยของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิได้

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการบินพลเรือน. (2497). *พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 มาตรา 4.* กรุงเทพ : [ม.ป.พ.].

บริษัทท่าอากาศยานไทยจำกัด (มหาชน). (2553). *เอกสารมาตรฐานการปฏิบัติงานควบคุมลานจอดและจราจรภาคพื้น คู่มือและขั้นตอนการปฏิบัติงาน(SOP).* สมุทรปราการ : ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ.

อดิศร ขาวสังข์ . (2552). *เรื่องของกฎ 80/20 Pareto's principle* ค้นจาก http://gotoknow.org และ http://en.wikipedia.org

ICAO. (2553). *ICAO state safety programme (SSP) implementation course handout NO1– safety risk assessment – Airport construction project.* เอกสารประกอบการบรรยาย, [ม.ป.ท.].

ความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

The Opinions of Graduate Students on The Instruction of Education Administration of Faculty of Education, Mahachulalongkornrahvidyalay University[1]

พระครูสังฆรักษ์ไกรสอน คำน้อย*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยรวมและรายด้าน และ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีสถานภาพต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาโทชั้นปีที่ 1 – 2 จำนวน 52 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้วิจัยคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบค่าเฉลี่ยโดยการใช้ t-test วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวผลการวิจัยพบว่า (1) โดยภาพรวมการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน (2) นิสิตที่มีความแตกต่างกันด้านเพศ ประสบการณ์การบริหาร และอาชีพ มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน

คำสำคัญ: ความคิดเห็น, การบริหารการศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study (1) opinions of graduate students on the instruction of education administration and (2) to compare such opinions among this whose gender, administrative experiences and occupation are different. The samples were All 52 graduate students from school of education Mahachulalongkornrajavidyalaya University were served as sample. The research instrument were used statistics used in analyzing the data were T-test and F-test were used for data analysis. The results revealed that (1) overall samples were at high level. (2) The opinion of graduate students with different gender, administrative experiences and occupation are similar.

Keywords: student opinion, instruction on education administration

---

[1]นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปีการศึกษา2554

*อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร. รุจิร์ ภู่สาระ

ความนำ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยโบราณเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยความเชื่อที่ว่าการศึกษาช่วยกำหนดทิศทางของชาติ เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความพร้อมเป็นกำลังสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ความเป็นมาของการศึกษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในสมัยรัชกาลที่ 4 สถาบันการศึกษาของไทยแห่งแรก คือวัดซึ่งเป็นแหล่งให้การศึกษาแก่บุตรหลานของข้าราชการและประชาชนทั่วไป ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 5ได้ปฏิรูปการศึกษาเป็นแบบตะวันตก

สำหรับการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในประเทศไทย ในระดับอุดมศึกษาจัดโดยมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งคือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหามกุฏราชวิทยาลัยเริ่มตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้โปรดให้ย้ายการสอนพระปริยัติธรรม จากศาลาบอกพระปริยัติธรรมภายในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ไปตั้งที่วัดมหาธาตุ เพื่อเป็นที่ศึกษาเล่าเรียนของพระสงฆ์ฝ่ายมหานิกายและคฤหัสถ์ เมื่อ พ.ศ. 2430 และโปรดให้เรียกว่ามหาธาตุวิทยาลัยพร้อมกับโปรดเกล้าให้คิดแบบสร้างถาวรวัตถุเรียกว่า สังฆเสนาสน์ราชวิทยาลัย ขึ้นในวัดมหาธาตุ เพื่อให้เป็นสถานที่บำเพ็ญพระราชกุศลพระศพสมเด็จเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ และทรงประสงค์อุทิศถาวรวัตถุนี้เป็นสังฆิกเสนาสน์สำหรับมหาธาตุวิทยาลัย เพื่อเป็นที่เล่าเรียนพระปริยัติธรรมและวิชาชั้นสูง โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2439 และได้เปลี่ยนนามมหาธาตุวิทยาลัยเป็นมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติยศของพระองค์ หลังจากนั้นเป็นระยะเวลา 51 ปี คณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย จำนวน 57 รูป มีพระพิมลธรรม (ซ้อยฐานทตฺตเถร) เป็นประธานมีมติให้ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา โดยจัดการศึกษาเฉพาะในระดับปริญญาตรี

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เปิดดำเนินการศึกษาตามพระราชปรารภของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 มาจนถึงบัดนี้เป็นเวลา 40 ปีแล้ว มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 35 รุ่น มีพระนิสิตเพิ่มมากกว่า 1,000 รูป ผู้สำเร็จการศึกษามีความประสงค์ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกต้องเดินทางไปศึกษาต่างประเทศ ก่อให้เกิดความยากลำบากนานาประการเพราะทางมหาวิทยาลัยยังมิได้เปิด ดำเนินการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก หลังจากนั้นเป็นระยะเวลา 41 ปี จึงได้มีการแต่งตั้งหน่วยงานบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นเพื่อจัดการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก โดยอาศัยแนวปฏิบัติตามความในคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ พ.ศ. 2512 ข้อ 5 (2) ว่าด้วยการพิจารณา จัดตั้ง ยุบ รวมและเลิกล้ม คณะ วิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชา และหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในมหาวิทยาลัย และข้อ 7 ความว่าถ้าเป็นการสมควรมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งจะรวมกันจัดการศึกษาชั้นบัณฑิตวิทยาลัยอีกส่วนหนึ่ง โดยอนุมัติของมหาวิทยาลัยของคณะสงฆ์ ก็ได้ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้รับการจัดตั้งขึ้นมาโดยอาศัยแนวปฏิบัติตามความในคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ พ.ศ. 2512 ข้อ 5 (2) ว่าด้วยการพิจารณา จัดตั้ง ยุบ รวมและเลิกล้ม คณะ วิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชา และ/หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในมหาวิทยาลัยและข้อ 7 ความว่า

ถ้าเป็นการสมควรมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้งสองแห่งจะร่วมกันจัดการศึกษาขั้นบัณฑิตวิทยาลัยอีกส่วนหนึ่ง โดยอนุมัติของสภามหาวิทยาลัยของคณะสงฆ์ ก็ได้ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย มีดังนี้

1.เพื่อส่งเสริมให้มีสถานศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีสำหรับพระสงฆ์

2. เพื่อส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยพุทธธรรมเพื่อนำไปประยุกต์แก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม

3. เพื่อผลิตอาจารย์ นักวิชาการ และนักบริหารด้านพระพุทธศาสนาสำหรับสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์และของรัฐ

4. เพื่อผลิตพระบัณฑิตผู้สามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในและนอกประเทศ

5. เพื่อส่งเสริมให้มีศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาสำหรับชาวต่างประเทศ

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจว่าการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ซึ่งเปิดสอนมาแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 มีสถานภาพเป็นเช่นไร เพื่อหาผลการศึกษามาเสนอแนะมหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินการปรับปรุงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามสถานภาพของแต่ละรูป/คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดตามภาพประกอบที่ 1

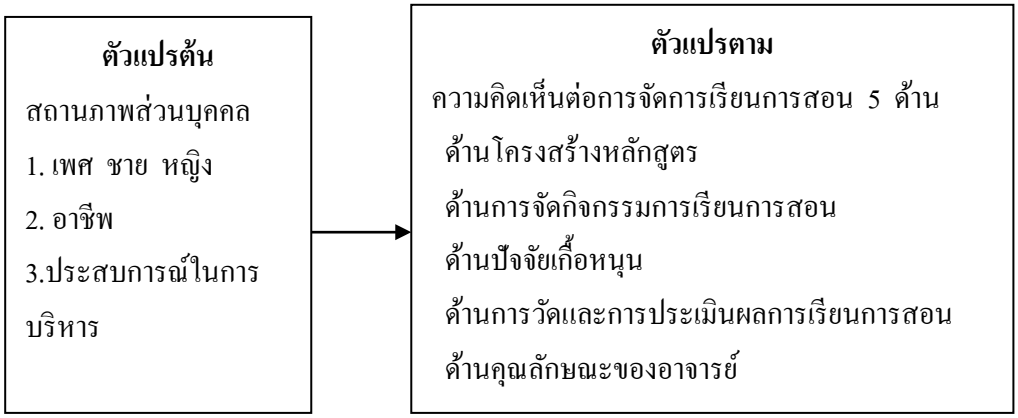

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้คือนิสิตระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 1- 2 ของสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 52 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 5 ด้านซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาแบบสอบถามของ ฐิติรัตน์ สุพลธวาณิชย์ (2552) แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อาชีพ ประสบการณ์ในการบริหารงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 5 ด้าน ใช้การวัดโดยการถามแบบปลายปิด (Closed – ended) ใช้มาตราวัดระดับของ Likert scale และแบ่งการวัดระดับความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 5 ระดับ แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

5 หมายถึงผู้ตอบความคิดเห็นว่าเห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึงผู้ตอบความคิดเห็นว่าเห็นด้วยมาก

3 หมายถึงผู้ตอบความคิดเห็นว่าเห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึงผู้ตอบความคิดเห็นว่าเห็นด้วยน้อย

1 หมายถึงผู้ตอบความคิดเห็นว่าเห็นด้วยน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจให้คะแนน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของนิสิตเป็นรายด้าน รายข้อ

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยรวมและในแต่ละด้านจำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ อาชีพ โดยใช้การทดสอบค่า (t – test) และ F - test

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนท้ายแบบสอบถามตอนที่ 2 ของแต่ละด้าน ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด โดยการแจกแจงความถี่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

5.

ผลการวิจัย

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า ความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการเรียนการสอน สาขาวิชา

บริหารการศึกษา โดยภาพรวมเห็นว่าเหมาะสมในระดับดี ($\bar{x}$ เท่ากับ 4.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่นิสิตปริญญาโทมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนเหมาะสม ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ ส่วนด้านที่เหลือเห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับดี เรียงลำดับ ได้ดังนี้ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน และด้านปัจจัยเกื้อหนุน

2. นิสิตที่มีความแตกต่างกันด้านเพศ ประสบการณ์การบริหาร และอาชีพ มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านคุณลักษณะของอาจารย์ ที่เห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านโครงสร้างหลักสูตร จากการศึกษาพบว่า นิสิตเห็นว่าหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีความเหมาะสมระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่นิสิตปริญญาโทมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนด้านหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มี 7 ข้อ ได้แก่ หลักสูตรส่งเสริมให้นิสิตมีความรับผิดชอบต่อตนเอง หลักสูตรได้เปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์หลักสูตรส่งเสริมให้นิสิตใช้หลักพระพุทธศาสนามาวิเคราะห์เนื้อหาที่เรียนหลักสูตรส่งเสริมให้นิสิตมีวิจารณญาณในการตัดสินใจโดยอิงหลักพระพุทธศาสนานิสิตสามารถนำความรู้ทักษะในหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเนื้อหาหลักสูตรที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิผลมากขึ้น และหลักสูตรสามารถนำไปใช้เพื่อการศึกษาต่อในระดับสูงได้ส่วนที่เหลืออีก 8 ข้อ มีความเห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากการศึกษาพบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นิสิตปริญญาโทมีความคิดเห็นเหมาะสมระดับมากที่สุด มี 4 ข้อ ได้แก่ อาจารย์เปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในรายวิชาที่เรียนการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสอนภาคปฏิบัติที่เน้นทักษะการฝึกปฏิบัติทำให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริง และวิทยากรพิเศษที่มหาวิทยาลัยเชิญมามีความรู้ความชำนาญที่แท้จริง ส่วนที่เหลืออีก 11 ข้อ มีความเห็นเหมาะสมในระดับมาก สอดคล้องกับ พนม หวัดสว่าง (2542, หน้า 42) ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ต่อหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นต่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและเตรียมพร้อมตลอดเวลา ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและสามารถนำเสนอความรู้ทั้งวิเคราะห์และวิจารณ์

1.3 ด้านปัจจัยเกื้อหนุน จากการศึกษาพบว่า ด้านปัจจัยเกื้อหนุนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อในด้านปัจจัยเกื้อหนุน นิสิตปริญญาโทมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกันซึ่งสอดคล้องกับ

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530, หน้า 21 อ้างในนันท์นภัส มีครุฑ จี๊ด กำประเสริฐ, 2552, หน้า 37) ได้กล่าวถึง อาคารสถานที่ในสถาบันอุดมศึกษาไว้ว่า อาคารสถานที่ที่สะอาด มีระเบียบ ถูกหลักสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย ย่อมแสดงถึงความสามารถทางการบริหารสถาบัน ในการหาทรัพยากรในด้านอำนวยความสะดวกให้แก่การเรียนการสอน การค้นคว้า และการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยอื่นๆด้วยดังนั้นการที่สถาบันการศึกษามีห้องเรียน ห้องทำงานเพียงพอย่อมส่งเสริมสมรรถภาพในการทำงานของคนในสถาบันนั้น

1.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนนิสิตปริญญาโทมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนม หวัดสว่าง (2542, หน้า 102) ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ต่อหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะว่า ควรมีการวัดผลที่ชัดเจนไม่ลำเอียง ให้ความสำคัญต่อการวัดผลภาคปฏิบัติและด้านปฏิบัติอย่างยุติธรรม

1.5 ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ จากการศึกษาพบว่า ด้านคุณลักษณะของอาจารย์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเกือบทุกข้อ ที่นิสิตปริญญาโทมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนด้านคุณลักษณะของอาจารย์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นข้อที่ว่า นิสิตเคยอ่านหรือได้ยินคนกล่าวถึงผลงานวิจัยหรือบทความของอาจารย์ในภาควิชา/คณะที่มีความเห็นเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทุมพร ทองอุไทย (2523, หน้า 71) พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดอันดับลักษณะอาจารย์ในอุดมคติที่พึงปรารถนา เรียงตามลำดับ ดังนี้

1.มีการเตรียมการสอนดี

2.มีความปรารถนาดีต่อศิษย์ทั้งในและนอกห้องเรียน

3.มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่ทันสมัย และถูกต้อง

4. ใช้ตัวอย่างข้อเปรียบเทียบและความจริงใจในการอธิบายได้อย่างเหมาะสม

5. บรรยายเรื่องที่เกี่ยวข้องแม้จะอยู่นอกเนื้อหา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า นิสิตปริญญาโทมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีความเห็นเหมาะสมอยู่ในระดับมากคือ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน และด้านปัจจัยเกื้อหนุนนั้น คณะควรเร่งพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของนิสิตปริญญาโทให้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรศึกษาความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในสาขาอื่นๆของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. ควรศึกษาความคิดเห็นของนิสิตปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

จิติรัตน์ สุพลธวณิชย์. (2552). *ความคิดเห็นของนิสิตปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

นันท์นภัส มีครุฑ และจี๊ด กำประเสริฐ. (2552). *ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตต่อการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติส่วนภูมิภาค*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พนม หวัดสว่าง. (2542*). ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในอุดมศึกษาเอกชนเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2551). กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อุทุมพร ทองอุไทย. (2523). *รายงานผลการวิจัยลักษณะการสอนของคณาจารย์ในอุดมคติตามความคิดเห็นของนิสิต*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

ความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการ สมาคมการบินเชียงใหม่

The Opinion of Chiang Mai Flying Club's Members toward the servicing[1]

ภัทรวดี ปันทะนัน*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ นำไปปรับปรุงและจัดงานบริการให้ตรงกับความต้องการของสมาชิกสมาคมการบินเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ประชากรคือสมาชิกสมาคมการบินเชียงใหม่ ที่คงสภาพการเป็นสมาชิกทั้งหมดของปี พ.ศ. 2552 จำนวน 158 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุระหว่าง 51-60 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนและมีประสบการณ์ด้านการบิน 6 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สมาชิกมีความคิดเห็นเพิ่มเติมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ดังนี้ ควรจัดสอน หลักสูตรการบินพาณิชย์ ควรจัดครูการบินและครูสอนวิชาการที่ใช้ภาษาอังกฤษตลอดหลักสูตรหรือเป็นครูชาวต่างชาติ ควรขยายลู่วิ่งของเครื่องบิน ให้มีความยาว 1,000 เมตร ควรจัดบริการร้านค้าขายของที่ระลึกและของใช้สำหรับนักบิน และควรจัดให้มีงานบริการการบินอื่นๆ

คำสำคัญ: สมาคมการบินเชียงใหม่

Abstract

The propose of this study is to explore " The Opinion of Chiang Mai Flying Club's Members Toward The Servicing" This opinion us to approve and choosing the servicing for the club members. The data are explored by questionnaire, inquiring from 158 members of Chiang Mai flying club in 2009.The statistics used in analyzing the data were Frequency, Percentage, Mean ($\overline{X}$) Standard Deviation (SD) t-test and F-test. The finding show that : The most member are male, the age average are among 51–60 years , the members education are bachelor's degree , the members occupation are company staff, and the individual experience in aviation are 6-10 years.The total of the members opinion are on the fair level. The flying school should be opened for selling the souvenir shops, it's especially the equipments of the pilot training, altogether opening the flight services in Parachute-Flying, Para motor - Flying, Ultraist-Flying and Parachute Jumping training courses.

Keywords: Chiang Mai flying club

[1]นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

*เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2552

ความนำ

สมาคมการบินเชียงใหม่ (Chiang Mai flying club, 2552) เดิมชื่อ สมาคมสโมสรการบินเชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปลายปี พ.ศ. 2537 โดยการริเริ่มของผู้สนใจการบินเครื่องบินขนาดเล็กแบบส่วนตัว และได้รับใบอนุญาตให้ฝึกอบรมหลักสูตรนักบินส่วนบุคคล (private pilot license) เมื่อปี พ.ศ. 2549 โดยกรมการขนส่งทางอากาศ (กรมการบินพลเรือน) Department of Civil Aviation กระทรวงคมนาคม มีพล. ท. มล. แป้ง มาลากุล ณ อยุธยา และคุณบุญสิทธิ์ โชควัฒนา ประธานนิคมอุตสาหกรรมเครือสหพัฒน์ เจ้าของผู้รับอนุญาต สนามบินนิคมอุตสาหกรรมสหพัฒน์ จังหวัดลำพูน คุณอภิชัย รัตนวนิช ประธานบริหารบริษัทนิยมพาณิชย์จำกัด รวมทั้งคุณ สุภาพ ปูรานิธี ประธานบริษัทสุนทรเมทัลอินดัสทรี้ส์ จำกัด เป็นแกนนำรวบรวมผู้รักการบินในภาคเหนือ และผู้มีเครื่องบินส่วนตัวในประเทศไทย ให้มารวมตัวเพื่อทำการบินร่วมกันและจัดกิจกรรมเผยแพร่การบิน ในภาคเหนือของประเทศไทย โดยได้จดทะเบียนเป็นสมาคมการบินอย่างเป็นทางการเมื่อ วันที่ 4 เมษายน พ.ศ.2538 ใช้ชื่อว่า สมาคมสโมสรการบินเชียงใหม่ และมีการเปลี่ยนชื่อเป็น สมาคมการบินเชียงใหม่ เมื่อวันที่1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2550 โดยใช้ฐานบิน ณ สนามบินนิคมอุตสาหกรรมสหพัฒน์ จังหวัดลำพูน ซึ่งตั้งอยู่ที่ ต. บ้านกลาง อ. เมือง จ. ลำพูน ดำเนินกิจกรรมโดยไม่แสวงหาผลกำไร อัตราค่าบริการที่ไม่สูงทำให้ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ ปัจจุบันมีสมาชิกสะสม กว่า 1,000 คน มีสื่อทางเว็บไซต์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ แก่สมาชิกและผู้ที่สนใจ

งานด้านบริการ

ปัจจุบันสมาคมการบินเชียงใหม่ มีการจัดงานบริการแก่สมาชิก ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจดทะเบียนสมาคมและไม่ผิดต่อกฎระเบียบ ของกรมการขนส่งทางอากาศ โดยแบ่งประเภทงานบริการไว้เป็น 6 ด้าน ดังนี้ บริการด้านหลักสูตร บริการด้านเครื่องบิน บริการด้านการซ่อมบำรุงงาน บริการด้านสนามบินบริการด้านทั่วไปและบริการด้านสาธารณะประโยชน์

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการของสมาคมการบินเชียงใหม่ เพื่อนำไปปรับปรุงรูปแบบการบริการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่าง ความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการ สมาคมการบินเชียงใหม่
3. เพื่อนำผลการวิจัยเสนอต่อกรรมการสมาคมฯ นำไปปรับปรุงการจัดงานบริการให้ตรงกับความสนใจของสมาชิก แก้ไขข้อบังคับในวัตถุประสงค์การจดทะเบียนให้เหมาะสมต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

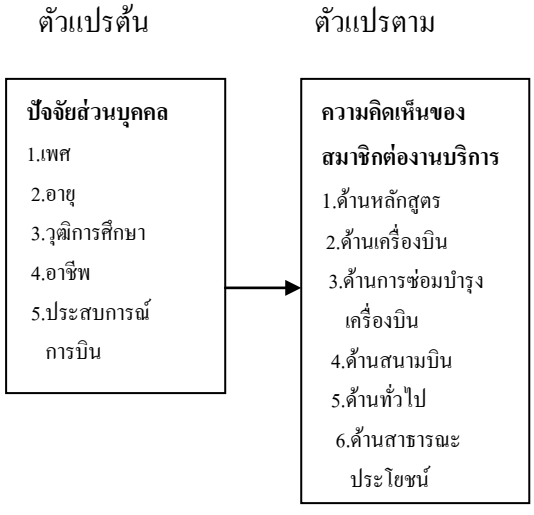

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานงานวิจัย

1. ความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยของ ความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง คือเห็นด้วยกับงานบริการที่จัดบริการในปัจจุบัน

2. สมาชิกที่มีปัจจัยส่วนบุคคล มี ด้านเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์การบินแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่องานบริการของสมาคมการบินเชียงใหม่ทั้ง 6 ด้าน คือด้านหลักสูตรด้านเครื่องบิน ด้านการซ่อมบำรุง ด้านสนามบิน ด้านทั่วไป และด้านสาธารณะประโยชน์ แตกต่างกันคือมีผลต่อความสนใจที่จะใช้บริการแต่ละด้านต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และใช้ประชากรซึ่งเป็นผู้ที่คงสภาพอายุสมาชิกในปี พ.ศ. 2552 ของสมาคมการบินเชียงใหม่ ทั้งหมด จำนวน 158 คน เป็นสมาชิกคนไทย 63 คนและสมาชิกชาวต่างชาติ 95 คน ทดสอบความวางใจได้ (Reliability) ตามหลักการของ ครอนบาช (Conbrach's Alpha) ซึ่งได้ค่าแอลฟา (α: Alpha) เท่ากับ 0.78 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับที่มีความวางใจได้ สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของวิจัย แบบสอบถามจัดทำเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลหรือข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบถามเลือกตอบ (Check list) เพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของสมาชิกต่อความสนใจใช้บริการงานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ ประกอบด้วยข้อคำถามที่ถามถึงความสนใจต่องานบริการทั้ง 6 ด้าน คือด้านหลักสูตรด้านเครื่องบิน ด้านการซ่อมบำรุง ด้านสนามบิน ด้านทั่วไป และด้านสาธารณะประโยชน์ โดยข้อคำถามทั้งหมดเป็นคำถามแบบปลายปิด (Closed ended questionnaire)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended questionnaire) โดยให้สมาชิกเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ต่องานบริการทั้ง 6 ด้านและด้านอื่นๆ

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เรื่องความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

สมาชิกสมาคมการบินเชียงใหม่ ส่วนมากเป็นเพศชาย มีจำนวน 142 คน คิดเป็น ร้อยละ 89.87 อายุระหว่าง 51 - 60 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 ไม่มีสมาชิกที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป สมาชิกมีวุฒิการศึกษาระดับมากที่สุดคือ ระดับปริญญาตรีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 54.43 สมาชิกส่วนมากประกอบอาชีพ เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน52 คน คิดเป็นร้อยละ 32.91 สมาชิกมีประสบการณ์ ด้านการบิน 6- 10 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 มีจำนวนมากที่สุด

1. ความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง คือระดับ 2.61-3.40 โดยสมาชิกมีความสนใจทุกบริการที่สมาคมฯ จัดบริการให้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยรวมของสมาชิกต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ($\overline{X}$ = 3.12, SD = 0.43) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมาชิก มีระดับความคิดเห็น เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) จากมากไปน้อย อันดับที่ 1 คือ ด้านสาธารณประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.93, SD = 0.64) ส่วนอีก 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านสนามบิน ($\overline{X}$ = 3.05, SD = 1.35) ด้านทั่วไป ($\overline{X}$ = 3.28, SD = 1.34) ด้านการซ่อมบำรุง ($\overline{X}$ = 3.01,SD

= 1.25) ด้านเครื่องบิน ($\overline{X}$ = 2.81,SD = 1.17) และด้านหลักสูตรการบิน ($\overline{X}$ = 2.63, SD = 1.17) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ความแตกต่างทางความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ โดยจำแนกข้อมูล ตามปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกได้ดังนี้

ด้านเพศ ผลการวิจัย พบว่า สมาชิกสมาคมการบินเชียงใหม่ มีระดับความคิดเห็นต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ แตกต่างกัน ในความสนใจรับบริการด้าน การซ่อมบำรุง ด้านสนามบินด้านทั่วไปและด้านสาธารณประโยชน์

ด้านอายุ ผลการวิจัย พบว่า สมาชิกสมาคมการบินเชียงใหม่ มีระดับความคิดเห็นต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ แตกต่างกัน ในความสนใจรับบริการด้านเครื่องบิน ด้านสนามบิน และด้านทั่วไป

ด้านวุฒิการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า สมาชิกสมาคมการบินเชียงใหม่ มีระดับความคิดเห็นต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ แตกต่างกัน ในความสนใจรับ บริการด้านหลักสูตรด้านเครื่องบิน ด้านเครื่องบิน และด้านสนามบิน

ด้านอาชีพ ผลการวิจัย พบว่า สมาชิกสมาคมการบินเชียงใหม่ มีระดับความคิดเห็นต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ แตกต่างกัน ในความสนใจรับบริการ

ด้านประสบการณ์ด้านการบิน ผลการวิจัย พบว่าสมาชิกสมาคมการบินเชียงใหม่ มีระดับความคิดเห็นต่อ งานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ แตกต่างกัน ในความสนใจรับบริการ ด้านหลักสูตรด้านเครื่องบิน ด้านเครื่องบิน ด้านการซ่อมบำรุง ด้านเครื่องบินและด้านสนามบิน

3. การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากสมาชิก พบว่า

งานบริการด้านหลักสูตร สมาชิกให้ข้อเสนอแนะ คือ

1. ควรเพิ่มการสอน หลักสูตรการบินพาณิชย์ Commercial Pilot License (CPL)

2. ควรเพิ่มการสอน หลักสูตร Instrument Rating (IR)

3. ควรเพิ่มการสอน หลักสูตร Multi Engine Rating (MR)

4. ควรจัดให้บริการครูการบิน ครูสอนวิชาการ สอนที่สนามบินอื่น หรือนอกสถานที่

5. ควรจัดครูการบินและครูสอนวิชาการที่ใช้ภาษาอังกฤษตลอดหลักสูตรหรือเป็นครูผู้สอนชาวต่างชาติ

6. ควรจัดให้ทุนการเรียนการบิน หรือจัดหาแหล่งทุน สำหรับนักเรียน นักศึกษาในเขตภาคเหนือ

7. ควรจัดให้มีการสอน หลักสูตรการสอนงานบริการส่วนภาคพื้น

งานบริการด้านเครื่องบินสมาชิกให้ข้อเสนอแนะ คือ

1. ควรเพิ่ม การบริการบินเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว

2. ควรเพิ่ม การบริการเช่าเครื่องเพื่อบินส่วนตัว

3. ควรเพิ่ม การบริการ บินเพื่อการขนส่งผู้ป่วย

4. ควรเพิ่ม การบริการ เช่าเครื่องบิน ขนาด 6-8 ที่นั่ง

5. ควรเพิ่มการบริการบินเพื่อเป็นประสบการณ์ 1-2 ชั่งโมง

งานบริการด้านการซ่อมบำรุง สมาชิกให้ข้อเสนอแนะคือ

1. ควรจัดสอนหลักสูตรด้านช่าง เพื่อสอบรับใบอนุญาต นายช่างอากาศยานประเภท 2

2. ควรจัดบริการช่าง ให้บริการที่สนามบินอื่น

3. ควรจัดให้บริการซ่อมใหญ่ โดยสมาคมการบินเชียงใหม่

4. สมาคมควรจัดให้บริการแบบศูนย์ซ่อมบำรุง

งานบริการด้านสนามบิน สมาชิกให้ข้อเสนอแนะ คือ

1.ควรลาดยางสนามบิน

2. ควรขยาย Runway ให้มีความยาว 1,000 เมตร

3.ควรให้บริการแนะนำการทำสนามบินส่วนตัว และจัดบริการทีมให้คำปรึกษา

งานบริการด้านทั่วไป สมาชิกให้ข้อเสนอแนะ คือ

1. ควรเพิ่มบริการร้านอาหารในสนามบิน

2. ควรจัดรถรับส่งในตัวเมืองเชียงใหม่และสนามบิน

3. ควรให้บริการแนะนำการท่องเที่ยว หรือจัดบริการการท่องเที่ยว

4. ควรจัดที่พักให้สมาชิกชาวต่างชาติ แบบพักเป็นรายเดือน

5. ควรจัดบริการร้านค้าขายของใช้ สำหรับนักบินหรือของที่ระลึก (pilot shop)

งานบริการด้านสาธารณะประโยชน์ สมาชิกให้ข้อเสนอแนะเพิ่ม คือ

1. ควรจัด Air show ที่จังหวัดเชียงใหม่

2. ควรให้บริการการบินเพื่อเป็นประสบการณ์แก่เยาวชนในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเด็ก วันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ และความคิดเห็นสมาชิกให้ความคิดเห็นคือ

1. สมาคมฯ น่าจะจัดให้บริการแนะแนวการศึกษา ด้านการบินแก่สถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ทุกปี

2. สมาคมฯควรจัดการประชาสัมพันธ์ในท้องถิ่นให้มากขึ้น

3. สมาคมฯ ควรจะลดค่าใช้จ่ายงานบริการให้ถูกลง

4. สมาคมฯ ควรใช้เวลาดำเนินการให้น้อยลง เช่น การติดต่อขออนุญาตเรื่องต่าง ๆจากกรมการขนส่งทางอากาศ (กรมการบินพลเรือน)

5. สมาคมฯ ควรจะจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์หรือดูแลการต้อนรับที่สนามบิน

6. สมาคมฯ ควรจัดกิจกรรมประกวด Aircraft Pretty และ งาน Aircraft Show

7. สมาคมฯควรจะย้ายไปกลับใช้สนามบินที่ สนามบินลำพูน (สหพัฒน์) เช่นเดิม เพราะเป็นสนามบินที่มีมาตรฐาน

8. สมาคมฯ ควรจัดให้มีงานบริการการบินอื่น อาทิ การบินร่มบิน การบินพารามอเตอร์ การบินอัลตราไลน์ การกระโดดร่ม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นสมาชิกต่องานบริการ สมาคมการบินเชียงใหม่ ผู้ที่สนใจจะทำการวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ โดยแยกประเภทสมาชิก วิจัยเฉพาะสมาชิกชาวไทย

2. ควรทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการสมาคมการบินเชียงใหม่ โดยแยกประเภทสมาชิก วิจัย เฉพาะสมาชิกชาวต่างชาติ

3. ควรทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกต่องานบริการของการบินอื่น ๆ โดยทำการวิจัยที่ ชมรม สมาคมการบินที่มีวัตถุประสงค์การจดทะเบียนแตกต่างกันกับสมาคมการบินเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

Chiang mai Flying Club. (2552). *ประวัติสมาคมการบินเชียงใหม่.* ค้นจาก http://www.cmflyingclub.net

การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีรายได้ประจำ

The Composition Prior to Bankruptcy of an Individual with Regular Income[1]

รุ่งทิพย์ ยาสระครู*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ในกระบวนล้มละลายให้มีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลาย โดยได้จากศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเปรียบเทียบมาตรการการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายของกฎหมายต่างประเทศกับมาตรการการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละ ลาย พ.ศ.2483 ผลการวิจัย พบว่า การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีรายได้ประจำควรมีเครื่องมือหรือกลไกรองรับให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการของตนเองได้ในระหว่างการปฏิบัติตามคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย อันจะเป็นมาตรการสำคัญที่ช่วยให้ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ตามคำขอประนอมหนี้ได้สำเร็จ และช่วยให้ลูกหนี้ผู้ขอประนอมหนี้มีทางเลือกในการปฏิบัติตามคำขอประนอมหนี้ที่หลากหลายเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การประนอมหนี้, การล้มละลาย, บุคคลธรรมดา

Abstract

This document study research aims to study the opinion that a composition agreement prior to bankruptcy of non-corporate debtors with regular incomes should actually be supported by certain mechanism so as to enable debtors to carry out businesses themselves. This regime ought to play an important approach for debtors with regular incomes to be exactly capable of repaying all of their creditors under such a composition agreement, and to be provided with various alternatives in the composition agreement. Besides, the system is expected to reduce many impracticable procedures on the part of the official receiver as a routine problem with respect to the deficiency of statutory provisions giving rise to barriers during the conduct of the official receiver's duties.

Keywords: composition prior, bankruptcy, regular income

---

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

[1] ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2552

ความนำ

เนื่องจากปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจและการเมือง ทุกส่วนที่กล่าวมามีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเป็นระบบอย่างแยกไม่ออก โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมที่มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงจะมีความเจริญทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองสูงกว่าและซับซ้อนกว่ากลุ่มประเทศที่มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่ำ รวมทั้งกฎหมายที่ออกบังคับใช้ในกลุ่มประเทศที่เจริญแล้วให้ความสำคัญและคุ้มครองปัจเจกชนทั่วไปและประโยชน์ของสาธารณะสูงกว่ากฎหมายของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาที่มุ่งให้ความคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของชนชั้นปกครอง ขุนนาง และพ่อค้าอย่างเห็นได้ชัดเจน

นับแต่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปในช่วงศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา ทำให้สามารถผลิตสินค้ามากขึ้นกว่าเดิมมาก ส่วนประชาชนตามชนบทได้ละทิ้งไร่นาไปเป็นลูกจ้าง พนักงานตามโรงงานอุตสาหกรรมและหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ ในเมืองอย่างต่อเนื่อง ในด้านการค้าได้ขยายตัวไปทั่วยุโรปและทั่วโลกอย่างรวดเร็ว และพัฒนาต่อเนื่องตลอดมา กลายเป็นระบบเศรษฐกิจโลกอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ระบบเศรษฐกิจเป็นวงจรที่หมุนเวียนไปตามช่วงวงจรเศรษฐกิจซึ่งมีทั้งช่วงเศรษฐกิจเติบโตและช่วงซบเซา โดยเฉพาะช่วงเศรษฐกิจซบเซา เพื่อให้กิจการอยู่ได้จึงต้องปลดคนงาน หรือเลิกจ้างพนักงาน ทำให้เกิดปัญหาการว่างงาน เนื่องจากผู้ว่างงานยังต้องดำรงชีพและรับผิดชอบบุคคลในครอบครัวเช่นเดิม จึงทำให้เกิดปัญหาสังคม อาชญากรรมสูง และผู้คนต้องล้มละลายเป็นจำนวนมากโดยไม่ใช่ความผิดของผู้ล้มละลาย แม้กฎหมายล้มละลายได้มีใช้ในประเทศต่าง ๆ มานับพันปี นับแต่ยุคโรมันและพัฒนาต่อเนื่องกันมา แต่เป็นกฎหมายในลักษณะมุ่งลงโทษลูกหนี้ ในขณะที่แนวคิดทางกฎหมายล้มละลายสมัยใหม่กลับมีแนวคิดของการให้อภัยและต้องการให้ลูกหนี้เริ่มต้นชีวิตใหม่ได้เร็วขึ้น แนวคิดนี้ได้ก่อตัวขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อครั้งสหรัฐฯ ประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจตกต่ำครั้งแรกระหว่าง ค.ศ.1929 ถึง 1941 แนวคิดดังกล่าวต้องการแก้ไขปัญหามิให้บุคคลรวมทั้งนิติบุคคลเกือบทุกประเภทต้องล้มละลายในความผิดที่ตนมิได้เป็นผู้ก่อขึ้น และได้พัฒนาต่อเนื่องตลอดมาซึ่งหลายประเทศได้ยอมรับแนวคิดดังกล่าว ได้นำมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ตามกฎหมายล้มละลายของสหรัฐ ฯ ไปเป็นต้นแบบและบัญญัติกฎหมายรองรับตามแนวคิดล้มละลายสมัยใหม่เพื่อช่วยเหลือมิให้ลูกหนี้ในประเทศของตนต้องล้มละลายโดยไม่จำเป็น รวมทั้งประเทศไทยก็ได้นำแนวคิดล้มละลายสมัยใหม่บางส่วนของกฎหมายล้มละลายสหรัฐฯ มาบัญญัติเพิ่มในกฎหมายล้มละลายเป็นกระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ใช้บังคับเป็นมาตรการช่วยเหลือเฉพาะกิจการขนาดใหญ่ตามที่กฎหมายระบุไว้ ส่วนบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลนอกเหนือจากที่กฎหมายระบุจะไม่ได้รับความช่วยเหลือจากกระบวนการดังกล่าว บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลกลุ่มนี้ ยังคงได้รับรับสิทธิช่วยเหลือตามมาตรการของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 คือ ลูกหนี้ในคดีล้มละลายที่ไม่ประสงค์จะตกเป็นบุคคลล้มละลายต้องยื่นขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายให้สำเร็จและต้องปฏิบัติตามข้อประนอมหนี้ให้ครบถ้วนตามมาตรา 45 ถึง มาตรา 60 ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากความรับผิดในหนี้ที่ลูกหนี้ได้ก่อขึ้นก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเป็นการเฉพาะตัว แต่ไม่ทำให้หุ้นส่วนกับลูกหนี้หรือผู้ต้องรับผิดร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันหรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันของลูกหนี้หลุดพ้นจากความรับผิดไปด้วยตามมาตรา 59

การประนอมหนี้ในคดีล้มละลายเป็นมาตรการหนึ่งที่มีความสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายมีความสำคัญต่อลูกหนี้ในคดีล้มละลายที่ไม่ประสงค์จะตกเป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งตามสามัญนึกคิดของปัจเจกชนทั่วไปย่อมเข้าใจได้ว่า เมื่อบุคคลใดถูกฟ้องเป็นคดีล้มละลายแล้วย่อมต้องเป็นบุคคลล้มละลายที่ขาดความน่าเชื่อถือไปโดยปริยาย อันที่จริงกระบวน การพิจารณาคดีล้มละลายยังให้โอกาสลูกหนี้ทำความตกลงชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ในคดีล้มละลายและบรรดาเจ้าหนี้ที่ยื่นขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดด้วยวิธีการประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาแนวความคิด และปัญหาอุปสรรคของการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายของลูกหนี้ผู้มีรายได้ประจำ

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. การประนอมหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 แบ่งออกได้เป็นสองลักษณะ คือ

ก. การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายตามมาตรา 45 ถึงมาตรา 60 มีหลักกฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 45 ว่า เมื่อลูกหนี้ที่ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว มีความประสงค์จะทำความตกลงในเรื่องหนี้สินกับบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายให้กระทำได้โดยวิธีขอชำระหนี้แต่เพียงบางส่วนหรือโดยวิธีอื่น ให้ลูกหนี้ทำคำขอประนอมหนี้เป็นหนังสือยื่นต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินตามมาตรา 30 หรือภายในเวลาตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้กำหนดให้ (ประดิษฐ์ เอกมณี, 2548)

ข. การประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย มาตรา 63 ตามกฎหายล้มละลาย เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ไม่ว่าลูก หนี้จะเคยขอประนอมหนี้มาก่อนหรือไม่ ลูกหนี้ย่อมมีสิทธิที่จะเสนอคำขอประนอมหนี้หลังล้มละลายได้ในกรณีนี้กฎหมายให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ 6 ว่าด้วยการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 63 วรรคแรก ซึ่งในกรณีตามมาตรา 63 นี้ หากลูกหนี้ไม่เคยขอประนอมหนี้มาก่อน ลูกหนี้ย่อมมีสิทธิขอประนอมหนี้หลังล้มละลายได้ทันที แต่ถ้าลูกหนี้จะเคยขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายแต่ไม่สำเร็จ เพราะที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่ยอมรับหรือศาลไม่เห็นด้วย ลูกหนี้จะขอประนอมหนี้หลังล้มละลายได้จะต้องรอให้พ้น 3 เดือน นับแต่การประนอมหนี้ครั้งสุดท้ายไม่เป็นผล กรมบังคับคดี (2550)

2. แนวทางกระบวนการขอประนอมหนี้ของประเทศอังกฤษ ได้กำหนดมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้เกือบทุกประเภท เช่น บุคคลธรรมดา ผู้ค้ารายย่อย เกษตรกร นิติบุคคลประเภทต่าง ๆ เพื่อมิให้ลูกหนี้ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย ในกรณีที่ลูกหนี้เหล่านี้อยู่ในวิสัยที่ยังมีความสามารถในการหารายได้เพื่อนำเงินได้มาชำระหนี้คืนเจ้าหนี้และยังไม่สมควรให้ล้มละลาย

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดาผู้มีรายได้ประจำที่ประสบปัญหาทางการเงินชั่วคราว กฎหมายอังกฤษได้กำหนด ให้บุคคลธรรมดาซึ่งยังไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวสามารถยื่นคำร้องขอโดยสมัครใจเพื่อหลีก เลี่ยงการล้มละลาย โดยให้ลูกหนี้ทำข้อตกลงเรื่องหนี้สินกับบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะได้รับความคุ้มครองอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกันตามกฎหมายคือ การทำข้อตกลงด้วยใจสมัครของบุคคลธรรมดา (Individual Voluntary

Arrangements: IVA) กระบวนการนี้มิได้กำ หนดระยะเวลาในการดำเนินไว้แต่ประการใด แต่ในทางปฏิบัติโดยส่วนใหญ่แล้วจะกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการตามข้อตกลงหรือข้อเสนอไม่เกิน 5 ปี และเมื่อลูกหนี้ชำระครบถ้วนตามข้อตกลงหรือข้อเสนอ ลูกหนี้ย่อมหลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวง

ในการประนอมหนี้ลูกหนี้จะต้องเสนอแผนการชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้โดยตรงในจำนวนที่มากกว่าเมื่อเทียบกับกรณีที่ลูกหนี้ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย และลูกหนี้ต้องดำเนินการผ่านคนกลางที่เรียกว่า นอมินี (nominee) ซึ่ง Nominee จะร่างข้อเสนอหรือแผนการประนอมหนี้ตามข้อมูลที่ได้รับจากลูกหนี้เพื่อยื่นต่อศาล (Submits to Court) พร้อมคำร้องขอประนอมหนี้และเสนอความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับข้อเสนอดังกล่าว พร้อมทั้งขอให้ศาลมีคำสั่งชั่วคราว (an Interim Order) เพื่อห้ามเจ้าหนี้ฟ้องคดีต่อลูกหนี้ หรือบังคับคดีต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ในขณะที่มีการเรียกประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาลงมติยอมรับ หรือปฏิเสธข้อเสนอ (Proposal) ประนอมหนี้ของลูกหนี้และเมื่อศาลได้มีคำสั่งชั่วคราวแล้ว Nominee จะต้องแจ้งข้อความตามที่กฎหมายกำหนดพร้อมความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอของลูกหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายเพื่อเรียกประชุมเจ้าหนี้เพื่อให้พิจารณาลงมติพิเศษว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธข้อเสนอ (Proposal) หรือแผนการประนอมหนี้ของลูกหนี้ ถ้าลูกหนี้ปฏิบัติการชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่ยื่นข้อเสนอทำความตกลงแล้ว ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวง

3. แนวทางกระบวนการขอประนอมหนี้ของประเทศสหรัฐอเมริกา กระบวนการล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้เกือบทุกประเภทเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ แต่เป็นมาตรการที่เปิดกว้างกว่าและให้โอกาสแก่ลูกหนี้ที่จะไม่ต้องเป็นบุคคลล้มละลายมากกว่าประเทศอังกฤษ ซึ่งมีมาตรการสำคัญอยู่ใน Chapter 7, Chapter 11 และ Chapter 13 โดยเฉพาะ Chapter 13 กำหนดให้การยื่นคำขอประนอมหนี้เป็นสิทธิของลูกหนี้เท่านั้น บุคคลธรรมดาที่มีรายได้ประจำไม่ว่ารายได้ประจำนั้นจะมาจากแหล่งใดย่อมมีสิทธิยื่นคำขอต่อศาลโดยไม่ต้องได้รับการยืนยันจากที่ประชุมเจ้าหนี้ ลูกหนี้สามารถเริ่มคดีด้วยตนเองโดยสมัครใจ ด้วยการยื่นคำร้องขอต่อศาลพร้อมเสนอข้อเสนอประนอมหนี้หรือแผนปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หรือยื่นแผนในภายหลังตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดก็ได้ ข้อเสนอหรือแผนการประนอมหนี้อาจเสนอชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้โดยเต็มจำนวนหรือเพียงบางส่วนโดยชำระเป็นงวดก็ได้ และต้องมีรายการขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน รายได้ รายจ่าย รายนามเจ้าหนี้ทั้งหมด ที่มาของแหล่งรายได้ จัดกลุ่มเจ้าหนี้ เป็นต้น หนี้ที่ขอประนอมหนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้อุปโภคบริโภค เช่น หนี้ค่าผ่อนชำระบ้าน หนี้ค่าเช่าซื้อรถยนต์ แผนขอประนอมหนี้ตามปกติจะจ่ายชำระหนี้เป็นรายงวดจากรายได้ประจำในอนาคตภายในระยะเวลา 3-5 ปี ทั้งนี้ข้อเสนอการประนอมหนี้ต้องได้รับอนุมัติจากศาล โดยลูกหนี้ราย นั้น ๆ ต้องมีความสามารถในการชำระหนี้ได้

เมื่อลูกหนี้ได้นำส่งแผนต่อศาลแล้ว ลูกหนี้ยังมีอำนาจจัดการทรัพย์สินและกิจการ แต่กฎหมายกำหนดให้ Trustee ซึ่งเป็นคนกลางทำหน้าที่รวบรวมเงินจากลูกหนี้และจัดสรรแบ่งชำระให้แก่เจ้าหนี้ตามแผนประนอมหนี้แทนลูกหนี้ ผลของการยื่นคำร้องขอก่อให้เกิดคำสั่งบรรเทา หรือ Order for Relief อันเป็นมาตรการ Automatic Stay เช่น ห้ามเจ้าหนี้ฟ้องร้องลูกหนี้ หรือห้ามบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ชั่วคราว เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ยังคงสามารถเก็บรักษาทรัพย์สินของตนไว้ได้ในขณะที่ดำเนินการชำระหนี้ตามข้อเสนอการประนอมหนี้

เมื่อลูกหนี้ปฏิบัติตามแผนใน Chapter 13 ได้เป็นผลสำเร็จ ลูกหนี้จะปลดจากภาระหนี้ทั้งปวงที่ได้รับการกำหนดในแผน ซึ่งอาจรวมถึงการปลดจากหนี้ที่ไม่อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ ยกเว้นหนี้บางประเภท เช่น หนี้ค่าอุปการะเลี้ยงดูคู่สมรสและบุตร หนี้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นต้น และศาลจะมีคำสั่งปิดคดี ลูกหนี้จะกลับมีอำนาจจัดการทรัพย์สินตามเดิมโดยมิต้องถูกควบคุมดูแลโดยศาลอีกต่อไป แต่หากแผนประนอมหนี้ถูกปฏิเสธหรือการประนอมหนี้ประสบความล้มเหลว ศาลอาจยกฟ้อง หรืออาจโอนคดีเข้าสู่กระบวนการชำระบัญชีตาม Chapter 7 เพื่อการล้มละลายต่อไป

4. แนวทางกระบวนการขอประนอมหนี้ของของประเทศออสเตรเลีย กระบวนการล้มละลายของประเทศออสเตรเลียได้กำ หนดมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้เกือบทุกประ เภทไว้อย่างเปิดกว้าง เช่นเดียวกับประเทศ อังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะช่วยเหลือบุคคลผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวให้พ้นจากการล้มละลาย 2 ประการสำคัญ ๆ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวหลุดพ้นจากภาระหนี้เพื่อสามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้โดยเร็ว และเปิดโอกาสให้บรรดาเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ตามสัดส่วนที่ตนมีสิทธิ ลูกหนี้ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวสามารถเข้าสู่กระบวนการล้มละลายได้โดยการยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายด้วยความสมัครใจ หรือถูกบังคับโดยเจ้าหนี้ที่ฟ้องต่อศาลขอให้ลูกหนี้ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวเป็นบุคคลล้มละลาย กฎหมายมีมาตรการช่วยเหลือมิให้ลูกหนี้ต้องล้มละลาย คือ ลูกหนี้ต้องทำข้อ เสนอตามหมวดที่ 9 เรื่องข้อตกลงหนี้สิน (Part IX Debt Agreement) หรือทำข้อเสนอตามหมวดที่ 10 เรื่องข้อตกลงของบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว (Part X: Personal Insolvency Agreement)

หลักเกณฑ์การพิสูจน์ว่า บุคคลมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ กฎหมายของประ เทศออสเตรเลียใช้เกณฑ์พิจารณาจากความ สามารถในการจ่ายหนี้เมื่อหนี้ครบกำหนดชำระ หรือดูจากกระแสเงินสดของลูกหนี้ ซึ่งไม่ใช้วิธีการเปรียบเทียบหนี้สินต่อสินทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ในกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย

การขอล้มละลายโดยสมัครใจ ลูก หนี้ต้องยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่จำกัดจำนวนหนี้ พร้อมเอกสารประกอบการยื่นคำร้อง เช่น แนบรายละเอียดเกี่ยวกับกิจการ รวมถึงรายการเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน กฎหมายมีมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ คือ มีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์คอยให้คำแนะนำในการเลือกวิธีจัดการกับปัญหาทางการเงินและให้ลูกหนี้สามารถปรึกษาหารือกับเจ้าหนี้เพื่อการแก้ไขปัญหาได้ ภายหลังยื่นคำร้องจะมีมาตรการ Automatic Stay เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ให้รอดพ้นจากภัยคุกคามของเจ้าหนี้เป็นการชั่วคราวนับแต่ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอจนกระทั่งศาลพิจารณาคำร้องขอและมีคำสั่งให้แก้ไขปัญหาของลูกหนี้ผ่านกระบวนการในหมวดที่ 9 และ 10 ของกฎหมายล้มละลาย ในการที่ดำเนินการโดยสมัครใจ กฎหมายกำหนดให้มีการแต่งตั้ง Controlling Trustee เพื่อเรียกประชุมเจ้าหนี้ ส่วนการขอปรับปรุงข้อตกลงหนี้สินเพื่อเสนอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หากลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ เจ้าหนี้อาจจะเป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีคำสั่งให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายได้

ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินและไม่มีความสามารถในการหารายได้มาชำระหนี้ ลูกหนี้มักเลือกวิธีการยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายโดยสมัครใจและขอเข้ากระบวน การภายใต้หมวดที่ 9 เรื่องข้อตกลงเกี่ยวกับหนี้สิน แต่ถ้าลูกหนี้ยังมีทรัพย์สินและมีความ สามารถในการหารายได้เพื่อชำระหนี้คืนเจ้าหนี้ก็มักเลือกแก้ไขปัญหาโดยเข้า

กระบวน การบัญญัติไว้ภายใต้หมวดที่ 10 เรื่องข้อตกลงของบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

กระบวนการหรือขั้นตอนในการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายของลูกหนี้ผู้มีรายได้ประจำตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ลูกหนี้ไม่มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตนเองอีกทั้งไม่มีอำนาจต่อรองใด ๆ กับบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาในคดี อันถือได้ว่ากระบวนการหรือขั้นตอนดังกล่าว มิได้เป็นส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ลูกหนี้สามารถประสบผลสำเร็จในการประนอมหนี้ก่อนถูกศาลมีคำสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลายได้ จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขกฎหมายล้มละลายในส่วนของกระบวนการหรือขั้นตอนในการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายของลูกหนี้ เพื่อมิให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาผู้มีรายได้ประจำ ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายอันไม่เป็นผลดีต่อทั้งตัวลูกหนี้ และบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยดำเนินการศึกษาวิจัยในรูปแบบของการวิจัยเอกสาร จากตำรา หนังสือ บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศ และกฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยและคำอธิบายที่เป็นแนวความคิดของบรรดานักกฎหมาย นักวิชาการทางกฎหมาย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อนำมาเป็นแนวความคิดในการวิเคราะห์ อันจะนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลายในส่วนของกระบวนการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายของบุคคลธรรมดาผู้มีรายได้ประจำในคดีล้มละลาย มาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

ผลการวิจัย

การขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายตามกฎหมายล้มละลายของไทยมีอุปสรรคต่อความเป็นได้ในการปฏิบัติตามข้อเสนอประนอมหนี้ เพราะลูกหนี้ที่มีสิทธิขอประนอมหนี้ต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัวตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไปและต้องถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเสียก่อน ซึ่งทั้ง 2 สาเหตุคือมีหนี้สินจำนวนมากจนล้นพ้นตัวและขาดอำนาจอิสระในการควบคุมดูแลกิจการและทรัพย์สินเพื่อแสวงหารายได้ล้วนแต่เป็นกรณีที่ลูกหนี้แทบจะหมดความสามารถโดยสิ้นเชิงในการชำระหนี้ได้ ส่วนกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษและออสเตรเลียเปิดกว้างให้บุคคลที่มีปัญหาทางการเงินตั้งแต่ต้น กล่าวคือ เมื่อรู้ตัวว่ามีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินซึ่งเป็นปัญหาต่อการชำระหนี้ตามกำหนด กฎหมายอนุญาตให้ลูกหนี้ยื่นคำร้องด้วยความสมัครใจโดยขอความช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อจัดการชำระหนี้ก่อนมีหนี้สินล้นพ้นตัวจนไม่อาจเยียวยาแก้ไขได้ และมิได้กำหนดหนี้ขั้นต่ำอันเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไข ภายหลังยื่นคำร้องขอ หากคำขอประนอมหนี้ได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายลูกหนี้จะมีอำนาจเต็มในการดูแลกิจการและทรัพย์สินของตนเองเพื่อหารายได้มาชำระหนี้ตามข้อประนอมหนี้ และกฎหมายได้กำหนดมาตรการ Automatic Stay เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ให้พ้นจากการคุกคามของเจ้าหนี้จนกว่าการประนอมหนี้จะดำเนินการสำเร็จ อันเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพกว่ามาตรการตามกฎหมายของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนขอเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกระบวนการการขอ

ประนอมหนี้ก่อนล้มละลายโดยเฉพาะลูกหนี้บุคคลธรรมดาผู้มีรายได้ประจำ โดยบัญญัติเป็นกฎหมายบังคับให้ลูกหนี้ดังกล่าวต้องขอประนอมหนี้ก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเป็นเงินจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้อาจขอรับชำระหนี้ได้ โดยอาจจะชำระทั้งสิ้นเป็นงวด ๆ หรือโอนทรัพย์สินชำระหนี้ทั้งหมดหรือชำระบางส่วนหรือขายทรัพย์สินแล้วชำระทั้งสิ้นเป็นงวด ๆ หรือโอนทรัพย์สินชำระหนี้ทั้งหมดหรือชำระหนี้บางส่วน เพื่อให้เจ้าหนี้แน่ใจว่าจะได้รับหนี้คืนตามจำนวนร้อยละตามที่ได้ตกลงไว้ภายในเวลาที่สมเหตุผล โดยให้ยื่นคำขอประนอมหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หากลูกหนี้ขอประนอมหนี้น้อยกว่าร้อยละ 30 หรือไม่ขอประนอมหนี้ตามที่กฎหมายกำหนดให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายต่อไป คำขอประนอมหนี้ต้องมีมาตรการ Automatic Stay โดยอัตโนมัตินับแต่วันที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งรับคำขอประนอมหนี้ กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ตามคำขอประนอมหนี้ควรจะไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี หรือในกรณีที่มีเหตุจำเป็นศาลอาจขยายเวลาให้อีก 1 ครั้งไม่เกินอีก 2 ปี โดยให้ลูกหนี้ยังคงมีอำนาจจัดการทรัพย์สินและกิจการของตนเองเพื่อแสวงหารายได้มาชำระหนี้ แต่อยู่ภายใต้การดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อป้องกันลูกหนี้ยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินในระหว่างปฏิบัติการชำระหนี้ ในส่วนของการป้องกันลูกหนี้มิให้ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตสมควรกำหนดให้มีบทลงโทษทางอาญาโดยการบัญญัติให้ลูกหนี้ต้องรับผิด ถ้าลูกหนี้เจตนาทำให้เจ้าหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาลเข้าใจผิดหรือหลงผิดในการยอมรับหรืออนุมัติคำขอประนอมหนี้หรือเงื่อนไขอื่นใดในคำขอประนอมหนี้ ซึ่งมาตรการดังกล่าวที่เสนอแนะมาข้างต้น ผู้เขียนเชื่อว่าการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายน่าจะมีโอกาสประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทั้งบรรดาเจ้าหนี้ ลูกหนี้ ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และสุดท้ายเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมที่สังคมไม่ต้องสูญเสียบุคลากรอันมีค่าต่อการพัฒนาประเทศไปกับกระบวนการล้มละลายในขณะที่บุคคลยังไม่สมควรล้มละลายตามแนวคิดของกฎหมายล้มละลายสมัยใหม่

เอกสารอ้างอิง

กรมบังคับคดี . (2550). *รายงานประจำปี 2550. การประชุมองค์การเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานด้านคดีล้มละลายระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม.

ประดิษฐ์ เอกมณี . (2548). *รวมคำบรรยาย (ภาค 2 สมัยที่ 57 การบรรยายครั้งที่ 1-16) : กฎหมายล้มละลาย* . กรุงเทพฯ: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

มาตรการกฎหมายในการคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

Legal Measures for the Protection of Traditional Knowledge and Folklore[1]

จันทร์เพ็ญ หงส์มาลัย*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการกฎหมายในการคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านในประเทศไทยและความตกลงระหว่างประเทศ รวบรวมจากเอกสารและตำราที่เป็นข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของประเทศไทย ศึกษาวิจัยด้วยการวิเคราะห์จากเอกสาร จากการศึกษาพบว่าภายใต้มาตรการกฎหมายของประเทศไทยรวมตลอดถึงความตกลงระหว่างประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถให้ความคุ้มครองครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ เนื่องด้วยมีข้อจำกัดหลายประการโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อจำกัดเกี่ยวกับการนิยามความหมายและเงื่อนไขการคุ้มครองที่มีความขัดแย้งกันในเนื้อหาสาระสำคัญ จึงมีปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ จึงควรให้มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะ เพื่อให้การคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านให้มีความเป็นเอกภาพและครอบคลุมมากกว่าบทบัญญัติกฎหมายที่มีในปัจจุบัน และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: คุ้มครององค์ความรู้

Abstract

This research was aimed at understanding the legal measures for the protection of traditional knowledge and folklore in Thailand and international agreements. Data were collected from documentaries about the protection of traditional knowledge and folklore in Thailand and analyzed through documentary research. It was found that the protection of traditional knowledge and folklore by Thai legal measures and international agreements is insufficient and ineffective because of some limitations, especially, on the subject matters of its definition and the conditions for protection. Hence, the application of legal protection cannot be implemented efficiently. The application of uniform and extensive laws on a unique system for the protection of such traditional knowledge and folklore can make enforcement of legal measures more efficient and appropriate.

Keywords ; protection of traditional knowledge, folklore

---

[1]นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

*ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีการศึกษา 2551

ความนำ

องค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์มาแต่บรรพบุรุษสืบทอดกันมาโดยมีการปรับเปลี่ยนและประยุกต์ให้สอดคล้องตามสภาพการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ชุมชนดั้งเดิมรู้จักอาศัยธรรมชาติที่มีอยู่ผนวกกับการใช้สติปัญญานำสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการดำรงชีวิต เช่น การนำพืชสมุนไพรมาผลิต ยา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย หรือนำทรัพยากรมาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือทางการเกษตร หรือเครื่องใช้สอยในครัวเรือน ซึ่งทรัพยากรดังกล่าวมีการนำมาศึกษาพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาอ้างสิทธิ์ความเป็นเจ้าของตามกฎหมาย โดยไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนผลประโยชน์แก่เจ้าของแห่งองค์ความรู้ ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรมต่อชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญานั้น

ปัจจุบันสังคมเมืองให้ความสำคัญกับผลิตผลที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมากขึ้นจนกลายเป็นกระแสบริโภค ซึ่งเป็นหนทางนำไปสู่การแสวงหาประโยชน์ ชุมชนท้องถิ่นจึงเป็นเป้าหมายแห่งการเรียนรู้ที่นักแสวงหาประโยชน์ใช้เป็นศูนย์เพื่อการศึกษาวิจัยและสร้างผลงาน ซึ่งส่งผลกระทบประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นอย่างมหาศาล โดยเฉพาะถ้าการแสวงหาผลประโยชน์ต่าง ๆ นั้นกระทำโดยชาวต่างชาติที่ฉกฉวยเอาเป็นประโยชน์ของตน ดังเช่นที่เคยปรากฏมาแล้วในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เช่น กรณีต่างชาติเข้ามาศึกษาวิจัยสมุนไพรไทยและนำไปผลิตเป็นยาและจดทะเบียนสิทธิบัตรยา ได้แก่ สมุนไพรเปล้าน้อย สมุนไพรกวาวเครือ หรือแม้แต่การศึกษาสายพันธุ์จุลินทรีย์หรือเชื้อราเพื่อเป็นยารักษาโรค และข้าวหอมมะลิเป็นต้น รวมถึงงานประเภทศิลปะพื้นบ้านวัฒนธรรมท้องถิ่นก็ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ เช่น การนำสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาไปใช้เพื่อการค้าหรือประกอบอาคารพักอาศัยส่วนตัว การนำศิลปะพื้นบ้าน การแสดงพื้นบ้าน วัฒนธรรมประเพณี และความเชื่อของท้องถิ่นโดยวิธีการนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนผ่านเทคโนโลยีในรูปแบบของภาพยนตร์สารคดี หรือใช้โดยวิธีการถ่ายทอดทางศิลปะ การคัดลอกหรือเลียนแบบ การรวบรวมเป็นหนังสือ หรือการประดิษฐ์เป็นศิลปวัตถุทางการค้า ซึ่งการนำไปใช้ประโยชน์ในลักษณะดังกล่าวอาจไม่เหมาะสมหรือเสนอข้อมูลที่บิดเบือนความจริงทำให้สังคมเข้าใจผิดในสาระสำคัญของการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม กรณีการนำองค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์หรือการได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของโดยวิธีการจดทะเบียนรับรองการใช้สิทธิและการใช้ประโยชน์ของผู้พัฒนา ศึกษาวิจัยต่อยอดองค์ความรู้ให้เป็นผลงานใหม่ที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย และกรณีการประยุกต์ หรือดัดแปลงงานอันเป็นศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชนท้องถิ่นมาเป็นของตน และรวมถึงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนไปในทางที่ไม่เหมาะสมหรือเป็นการทำให้เสื่อมเสียนั้นส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งในเชิงอนุรักษ์และเชิงพาณิชย์ ถึงแม้ชุมชนท้องถิ่นจะยังสามารถใช้ประโยชน์ได้ตามปกติ ก่อให้เกิดความสูญเสียคุณประโยชน์ในทรัพยากรและสูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจ และแม้แต่เอกลักษณ์ของชนพื้นเมืองซึ่งองค์ความรู้ชุมชนและการแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นควรจะเป็นสมบัติของชุมชนท้องถิ่นและของชนชาติที่เป็นแหล่งกำเนิดทรัพยากรนั้น ๆ ซึ่งเป็นผู้ใช้ และเป็นผู้รักษาสมดุลตามวิถีการดำรงชีวิตแห่งท้องถิ่น

ดังนั้น การให้ความคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงต้องดำเนินการควบคู่กันไปทั้งในระดับระหว่างประเทศ และภายในประเทศ ในระดับระหว่างประเทศยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเพื่อให้

ความคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้โดยเฉพาะ แต่ประเทศต่าง ๆ เริ่มเห็นความสำคัญขอการกำหนดมาตรการคุ้มครอง ด้านองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ได้จัดทำร่างกฎหมายต้นแบบ คือ Draft Provisions for the Protection of Traditional Knowledge and Expressions of Folklore เพื่อคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและการแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านในระดับสากล ส่วนประเทศไทยได้มีกฎหมายให้ความคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านแทรกอยู่ในกฎหมายหลาย ๆ ฉบับ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กฎหมายสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 และกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายสิทธิบัตร กฎหมายเครื่องหมายการค้า กฎหมายความลับทางการค้า และกฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น กฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช และกฎหมายคุ้มครองโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. คุ้มครองโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการทำสิ่งเทียมโบราณวัตถุและสิ่งเทียมศิลปวัตถุเป็นการคุ้มครองตัววัตถุโบราณต้องสงวน กรมทรัพย์สินทางปัญญา (2550)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของประเทศไทย และความตกลงระหว่างประเทศว่ามีแนวทางการคุ้มครองอย่างไร

2. ศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านภายใต้บทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันโดยเปรียบเทียบกับมาตรการของต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายของประเทศไทย

คำถามการวิจัย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้และศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชน การกำหนดความหมาย และขอบเขตทำได้ยาก จึงมีปัญหาว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายใด

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาถึงความเป็นมาและหลักกฎหมายการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเลือกศึกษาเฉพาะกรณีปัญหาการคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านในประเทศไทย โดยศึกษาวิเคราะห์คำนิยามหรือความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งจะเป็นกรอบในการกำหนดขอบเขตการคุ้มครอง และศึกษามาตรการการคุ้มครองภายใต้หลักกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้อง ศึกษามาตรการทางกฎหมายต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทย และศึกษาร่างบทบัญญัติการคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านขององค์กรระหว่างประเทศพร้อมด้วยข้อเสนอแนะถึงการคุ้มครองและมาตรการในการส่งเสริมศิลปะพื้นบ้าน วัฒนธรรมท้องถิ่น ในระยะยาว ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาค้นคว้าวิจัยจากเอกสารต่าง ๆ (documentary research) โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือเอกสาร วารสาร อินเทอร์เน็ต สิ่งพิมพ์ ตำราตัวบทกฎหมาย บทความ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยประมวลปัญหาทั้งที่เป็นข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง ดังนี้เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุง เพิ่มเติมกฎหมายของประเทศที่เกี่ยวกับการคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. การคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านไม่มีกฎหมายเฉพาะที่จะให้ความคุ้มครองได้ จึงต้องอาศัยการนำบทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันมาปรับใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ ซึ่งมีสาระสำคัญของกฎหมายส่วนที่คุ้มครองได้ ดังนี้

1.) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 เป็นบทบัญญัติของกฎหมายหลักที่ให้สิทธิแก่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นและอนุรักษ์ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะในมาตรา 66 มีเจตนารมณ์ให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน สำหรับจารีตประเพณี ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนก็ให้อนุรักษ์ไว้ แต่ในทางปฏิบัตินั้นอาจจะมีปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย เพราะการให้สิทธิชุมชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่ได้มีกฎหมายลูกหรือกฎหมายลำดับรองออกมารองรับให้มีสภาพบังคับในทางปฏิบัติ

2.) พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายให้สิทธิชุมชนได้มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมกับภาครัฐที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนของตนซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามแนวนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 แต่พระราชบัญญัตินี้ไม่ได้บังคับให้องค์กรสภาตำบลต้องกำกับดูแลหรือบริหารจัดการเกี่ยวกับ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” หรือ “องค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่น” และ“ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน” ในท้องถิ่นตน เป็นแต่เพียงการมอบหมายให้เป็น “ภารกิจ” ในการบริหารจัดการพัฒนาระบบสังคมในท้องถิ่นเท่านั้น

3.) กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เป็นบทกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิปัจเจกมากกว่าสิทธิชุมชนและปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่าผลประโยชน์ทางวัฒนธรรม และเป็นกฎหมายที่มีข้อจำกัดในเรื่องการได้สิทธิมาบางอย่างต้องทำการจดทะเบียนและถูกจำกัดด้วยการกำหนดระยะเวลาการคุ้มครอง กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถนำมาปรับใช้กับกรณีให้ความคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นเฉพาะที่ปรากฏในรูปแบบของวัตถุที่จับต้องได้ และที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงองค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นบางประเภทที่จับต้องไม่ได้ รวมถึงการแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ปรากฏในรูปแบบที่หลากหลายไม่ปรากฏผู้ริเริ่มหรือสร้างสรรค์ แต่มีการสืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นโดยไม่อาจหยั่งทราบถึงระยะเวลาที่กำเนิดขึ้นมาได้ หากกำหนดระยะเวลาการคุ้มครองตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาแล้วเมื่อพ้นระยะเวลาการคุ้มครองแล้วสิ่งเหล่านั้นจะ

กลายสาธารณสมบัติ ซึ่งสามารถนำไปศึกษาต่อยอดได้โดยไม่ถือเป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น ๆ และอาจไม่ใช่เป็นสมบัติของชุมชนอีกต่อไป

4.) การคุ้มครองภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะ ได้แก่

4.1) กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อคุ้มครองผู้ปรับปรุงพันธุ์พืชต่าง ๆ ให้มีการพัฒนาพันธุ์พืชที่สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบสำคัญที่จะนำมาใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ แต่บทบัญญัติดังกล่าวไม่ครอบคลุมถึงกรรมวิธีทางเทคนิค เช่น วิธีการเก็บรักษาสมุนไพร หรือวิธีการเก็บพืชพันธุ์

4.2) กฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 กฎหมายฉบับนี้ให้ความคุ้มครองแก่ตำรับและตำราการแพทย์แผนไทย อันเกี่ยวกับสมุนไพร พืช สัตว์ จุลชีพ อันเป็นทรัพยากรที่สำคัญของการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถขอจดทะเบียนสิทธิบัตรได้ อีกทั้ง ผู้เป็นเจ้าของยังได้รับค่าตอบแทนจากการนำไปใช้ประโยชน์ แต่กฎหมายดังกล่าวให้ความคุ้มครองเฉพาะตำรับและตำราการแพทย์แผนไทยที่มีการบันทึกเป็นเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งการคุ้มครองยังไม่คลอบคลุมถึงองค์ความรู้ชุมชนที่มีการใช้อยู่ในท้องถิ่นแต่ไม่ได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

อย่างไรก็ตาม กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาถือเป็นบทกฎหมายที่มีเนื้อหาสาระในการให้ความคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านได้มากที่สุด แต่กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเป็นกฎหมายที่มีแนวคิดในการให้ความคุ้มครองสิทธิ ของปัจเจกชนมากกว่าตัวศิลปวัตถุ หรือให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลมากกว่าสิทธิของชุมชนหรือชนพื้นเมือง โดยให้ความสำคัญในการแสดงออกด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และส่งเสริมให้มีการคิดค้นหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ และการคุ้มครองในเชิงพาณิชย์เพื่อให้เกิดการแข่งขันทางการค้าที่เป็นธรรม โดยกำหนดขอบเขตการคุ้มครองให้ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ประโยชน์จากผลิตผลที่ตนสร้างสรรค์ขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งเมื่อหากพ้นระยะเวลาการคุ้มครองแล้วยังเปิดโอกาสให้มีการนำผลงานที่พ้นอายุการคุ้มครองมาศึกษาต่อยอดความคิดเพื่อให้เกิดการพัฒนาผลงานหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ขึ้นมา ดังนั้น กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและกฎหมายเฉพาะ จึงไม่อาจให้ความคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ

2. มาตรการคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและการแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านในความตกลงระหว่างประเทศปัจจุบัน

องค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลก(WIPO) มีการร่างบทบัญญัติกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นละการแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชน ได้แก่ Draft Provisions for the Protection of Traditional Knowledge และ Draft Provisions for the Protection of Expressions of Folklore โดยมีการนิยามความหมายเพื่อกำหนดขอบเขตการคุ้มครอง และหลักเกณฑ์การคุ้มครอง นอกจากนั้นบทบัญญัติอนุสัญญาของ UNESCO 2 ฉบับที่เป็นการร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก UN ได้แก่ Convention for The Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage 2003, Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions 2005, ซึ่งประเทศไทยกำลังอยู่ระหว่างการศึกษาบทบัญญัติของอนุสัญญาดังกล่าวก่อนที่จะมีการลงนามความร่วมมือต่อไป แต่อย่างไรก็ดี ปัจจุบันประเทศไทยกำลังยกร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาไทย ขึ้นมาเพื่อจะออกเป็นกฎหมายเฉพาะสำหรับการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคการให้ความคุ้มครององค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่นและการแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านจึงขอเสนอแนะให้ออกกฎหมายเฉพาะโดยมีขอบเขตหรือสาระสำคัญ ดังนี้

1. นิยามความหมายคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้ ศิลปะพื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นบ้าน ชนพื้นเมือง ชุมชนโดยให้ความหมายของชุมชนหมายความรวมถึงชุมชนท้องถิ่น และชุมชนดั้งเดิม ทั้งนี้ เพื่อกำหนดขอบเขตการคุ้มครอง

2. สิ่งที่ขอรับการคุ้มครองตามกฎหมายให้หมายความถึงสิ่งจับต้องได้ และมีรูปแบบเฉพาะและให้มายความรวมถึง

3. มีการสร้างระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นการแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านโดยการขึ้นทะเบียนและมีกระบวนการจัดเก็บข้อมูลโดยภาครัฐ

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้เป็นสิทธิ์เด็ดขาดของชุมชนใดชุมชนหนึ่ง อาจมีการขึ้นทะเบียนซ้ำได้ แต่การนำไปใช้ประโยชน์ต้องระบุแหล่งที่มาของภูมิปัญญานั้น และชุมชนอื่นสามารถนำภูมิปัญญาที่ขึ้นทะเบียนไว้ในอีกชุมชนหนึ่งไปใช้ประโยชน์ได้ ไม่ถือว่าเป็นการละเมิด

5. กำหนดให้ชุมชนเป็นเจ้าภูมิปัญญาท้องถิ่นและให้มีอำนาจในการบริหารจัดโดยให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐ

6. บุคคลที่ไม่ใช่คนในท้องถิ่นใช้ประโยชน์ต้องขออนุญาตจากชุมชนเจ้าของแหล่งภูมิปัญญาโดยความเห็นชอบองค์กรที่กำกับดูแล

7. ไม่ควรกำหนดระยะเวลาการคุ้มครองเพราะการนิยามความหมายเป็นการกำหนดขอบเขตการคุ้มครองอยู่แล้ว หากมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมยุคใหม่ สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ย่อมขอรับการคุ้มครองตามกฎหมายที่มีอยู่แล้วได้

8. การใช้ประโยชน์ที่มีค่าตอบแทนต้องเจรจากับหน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแล

9. มีการตั้งองค์กรหรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบโดยตรงให้เป็น “องค์กรแห่งชาติ” ให้มีหน้าที่อำนวยการ และการกำกับดูแล เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และการดำเนินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2550). *โครงการวิจัยภาคสนามการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์คติชนวิทยา อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ใบสมัครสมาชิก

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

ชื่อ_____นามสกุล_____

บุคคลภายใน

☐ นักศึกษา ☐ อาจารย์

บุคคลภายนอก

☐ นักศึกษา ☐ อาจารย์ มหาวิทยาลัย_____

ที่อยู่ในการจัดส่งวารสาร

เลขที่_____หมู่ที่_____ตรอก/ซอย_____ถนน_____

แขวง/ตำบล_____เขต/อำเภอ_____จังหวัด_____

รหัสไปรษณีย์_____โทรศัพท์_____อีเมล์_____

กลุ่มสาขาวิชาที่ต้องการ

☐ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ☐ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ประเภทการสมัคร

☐ 1 ปี 2 ฉบับ เป็นเงิน 600 บาท ☐ 5 ปี 10 ฉบับ เป็นเงิน 2,000 บาท

☐ 2 ปี 4 ฉบับ เป็นเงิน 1,000 บาท

การชำระค่าสมาชิก

☐ ธนาณัติ (ธนาณัติ ปณ.ธัญบุรี ในนาม มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย)

☐ เงินสด

จำนวนเงิน_____บาท

การออกใบเสร็จ

☐ ต้องการ ☐ ไม่ต้องการ ลงชื่อผู้สมัคร_____

ส่งที่ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

200 ถนนรังสิต-นครนายก (คลอง 5) ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110

(วงเล็บมุมซองด้านขวา “สมาชิกวารสาร EAU”)

สำหรับเจ้าหน้าที่

หมายเลขสมาชิก_____หมายเลขใบเสร็จ_____

ตั้งแต่ฉบับที่_____ลงชื่อผู้รับสมัคร_____

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสาร EAU Heritage เป็นวารสารราย 6 เดือน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชียจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและเปิดโอกาสให้นักศึกษา นักวิจัย คณาจารย์ ตลอดจนนักวิชาการทั่วไปทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานให้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณชน และได้แลกเปลี่ยนความรู้ในวิทยาการด้านต่าง ๆ

บทความที่เสนอเพื่อตีพิมพ์

บทความที่เสนอเพื่อพิจารณาต้องเป็นบทความวิชาการหรือรายงานการวิจัยทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่น เรื่องที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านกระบวนการพิจารณากลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องก่อนลงตีพิมพ์ และต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาในวารสารอื่น ๆ (การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ส่งบทความโดยตรง)

การเตรียมต้นฉบับ

ต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์ ต้องมีรูปแบบดังต่อไปนี้

1. พิมพ์ด้วยกระดาษ A4 ความยาวประมาณ 6-10 หน้า
2. รูปแบบตัวอักษรให้ใช้ Angsana new ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และขนาดของตัวอักษร หากเป็นชื่อเรื่องใช้ตัวอักษรขนาด 20 หัวข้อต่าง ๆ ใช้ตัวอักษรขนาด 16 และส่วนเนื้อหาทั่วไปใช้ตัวอักษรขนาด 15
3. รูปแบบการจัดหน้า และจัดแนวข้อความชิดซ้าย (ไม่ต้องปรับขวา)
4. เขียนชื่อ ตำแหน่ง สถานที่ทำงานและที่อยู่ของผู้เขียนอย่างชัดเจน โดยแยกออกจากส่วนต้นฉบับและบทคัดย่อ
5. แนบบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมาพร้อมกับบทความ โดยกำหนดความยาวของบทคัดย่อไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ A4 พร้อมทั้งกำหนดคำสำคัญ (key words) ไม่เกิน 6 คำ
6. แยกไฟล์ตาราง รูปภาพ ที่ประกอบในเนื้อหาบทความ และส่งมาพร้อมกับไฟล์บทความ

การอ้างอิงและการเขียนเอกสารอ้างอิง

ในกรณีที่ผู้เขียนต้องการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนามปี (APA) โดยระบุชื่อผู้แต่ง ปีพิมพ์ และเลขหน้าที่ข้อมูลปรากฏอยู่ (ชื่อ นามสกุล, ปีพิมพ์, เลขหน้า) ตัวอย่างเช่น

(ธวัชชัย สันติวงษ์, 2540, หน้า 142)

(Fuchs, 2004, p. 21)

ส่วนการเขียนรายการอ้างอิงท้ายเล่ม ให้ใช้ระบบการอ้างอิงแบบ APA ตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง มีดังนี้

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). *ชื่อหนังสือ*(ครั้งที่พิมพ์). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือหน่วยงานที่พิมพ์.

ประคอง กรรณสูต. (2541). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

วิทยา นภาริกุลกิจ. (2523). *การเมืองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Sharp, W. F. (1985). *Investment* (3rd ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

2. ชื่อบทในหนังสือรายงานการประชุม

Hay, S. P. (1975). Political parties and the community-society continuum. In W. N. Chambers & W. D. Burnham (Eds.)., *The American party systems Stage of political development* (2 nd ed.). New York: Oxford university press.

สุไร พงษ์ทองเจริญ. (2539). สาระสำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา. *ในเอกสารการสอนชุดวิชาการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2, หน่วยที่ 9). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

3. วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.

สุจินต์ สิมารักษ์. (2550) หลากหลายปัญหาการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย. *วารสารเศรษฐกิจการเกษตร, 27*(2), 53-57.

4. หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปี, เดือน วันที่). ชื่อบทความ. *ชื่อหนังสือพิมพ์*, หน้า.

ศรีสกุล ลีวาพีระพันธ์. (2545, กรกฎาคม 11). จับทีวีใส่กระเป๋าเขาทำกันอย่างไร?. *มติชน*, หน้า 19.

5. วิทยานิพนธ์

กอบกุล สรรพกิจจำนง. (2541). *การวิจัยเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนานโยบายการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย*. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

6. สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่เผยแพร่เอกสาร). *ชื่อเรื่อง*. ค้นจาก (ระบุ URL ที่สืบค้นบนอินเทอร์เน็ต).

มานพ แก้วผกา. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียง กับการค้าเสรีไปด้วยกันได้จริงหรือ*. ค้นจาก http://www.ftawatch.org

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่เผยแพร่เอกสาร). *ชื่อเรื่อง*. ค้นเมื่อ (ระบุวัน เดือน ปี), จาก (ระบุ URL ที่สืบค้นบนอินเทอร์เน็ต).

Prizker,T. J. (1989). *An early fragment from central Nepal*. Retrieved from http://www.ingress.com/-astranart/pritzker.html

การบอกรับเป็นสมาชิก

ผู้สนใจสามารถติดต่อบอกรับเป็นสมาชิกได้ที่ กองบรรณาธิการวารสาร EAU Heritage อัตราค่าสมัครเป็นสมาชิกปีละ 240 บาท

สถานที่ติดต่อ

ผู้สนใจเสนอบทความหรือบอกรับเป็นสมาชิก สามารถติดต่อได้ที่

กองบรรณาธิการวารสาร EAU Heritage
อาคาร ชวน ชวนิชย์ ชั้น 4 ห้อง C405
200 ถ.รังสิต-นครนายก (คลอง 5) ต.รังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110
โทรศัพท์: 0-2577-1028 ต่อ 377
e-mail address: eau_heritage@eau.ac.th

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

ปรัชญา

“บ่อเกิดแห่งปัญญา คือ การศึกษาที่กว้างไกล”

(Wisdom Through Global Education)

วิสัยทัศน์

มหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้เพื่อคุณภาพและคุณธรรมในเอเชีย

(Learning University for Quality and Morality in Asia)

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

200 ถ.รังสิต–นครนายก (คลอง 5) ต.รังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110

โทร. 0–2577–1028–31 ต่อ 314, 222, 225 โทรสาร. 0–2577–3066

E–mail. library@eau.ac.th เว็บไซต์ http://www.eau.ac.th